A 3297

[illegible]

írta

Dr. Kiss Arnold

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

MIRJAM.

○○○

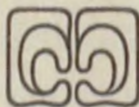
IMÁDSÁGOK ZSIDÓ NŐK SZÁMÁRA.

IRTA:

DR. KISS ARNOLD

BUDAI FŐRABBI.

ÖTÖDIK KIADÁS.

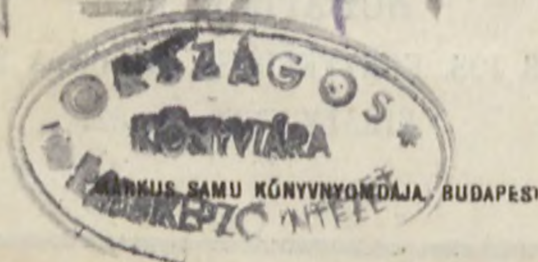
BUDAPEST, 1904.

SCHLESINGER JOS. KÖNYVKERESK. KIADÁSA ÉS TULAJDONA

KIRÁLY-UTCZA 1. SZ.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

A 3294

MARKUS SAMU KÖNYVNYOMDÁJA, BUDAPEST

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Előszó

a harmadik kiadáshoz.

Két éve annak, hogy magyar imádságos könyvem megjelent; most immár — Isten segitségével — a harmadik kiadás hagyja el a sajtót. Sok jelét vettem annak, hogy a magyar Izrael körében szeretve fogadják a »Mirjam«-ot.

Erős hazafias érzelem nyilatkozott meg asszonyaink lelkében, amidőn édes anyanyelvünket vitték be az imádságnak bűbájos szárnyain templomainkba. Magyarul imádkozni annyit jelent minekünk, mint szent érzelmet szent nyelven mondani el. Ebben az igazságban látom én e könyv sikerének egyik főokát.

És mivel az ősforrás, amiből e fohászok ihletüket, hangulataikat meritették: az apáknak vérben és könnyben, szenvedésben és fájdalomban fogant évezredes imakönyve, mivel e lapokon: ünnepi hangulat és köznapi öröm és bánkódás mind az igaz zsidó érzelem hangjait törekedtek visszaadni — onnan

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

talán a hatás, hogy zsidó asszonyok lelke előtt sem válott idegenné a »Mirjam«.

Utjára bocsátom im ujra e könyvet; sok örömre találjon, amerre betér Izrael házaiba; s ha mégis könnyre is akad, amely kedvest, avagy elvesztett üdvösséget sirat: enyhitse meg a bánatot.

Hálát adok jóságos istenemnek, hogy tervemet, álmomat el nem ejtette a porba; hogy papi, lelkipásztori működésemben való örömemet fölemelte azzal a boldogsággal, hogy az ő szent igéinek hirdetése az én szerény ajkamon is szivekre talált.

S még egy imádsággal végzem ez előhangot: könyvemet ismét annak ajánlom, akinek ajkáról imádkozni tanultam, aranyszivének minden dobbanása maga is ima és fohászkodás: édes anyámnak!

Veszprémben, 1901. február 12-én.

Kiss Arnold.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

HŰSÉGES SZERETETTEL AJÁNLOM
EZEKET A LAPOKAT:

ÉDES ANYÁMNAK

DR. KLEIN MÓRNÉ
ÚRNŐNEK
NAGY-BECSKEREKEN.

K. A.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Templomban.

Belépés után.

Leborulok Előtted, Istenem az égben! a fejem alázatosságban hajlik meg a Te hozzám való közelségednek tudásában — a szivem dobogása azzal vigasztal engem, hogy *közel vagy Te mindazokhoz, akik Téged hivnak őszinteséggel.*

Én hivlak téged és keresem a Te oltalmad; sűrün szólitom a Te nagy nevedet, és repesőn várom, hogy Te felelj nekem. Mert sehol a nagy világon nincs énnekem menedékem, csakis a Te házadban.

Az én örömemmel nem törődik senkisem — de Te meg nem únod az én hálálkodásom folyvást pergő szavait.

A bánatomhoz idegenek mindenek — egyedül Nálad vagyok otthon, és jól esik sirnom Előtted a fájdalomnak idején.

Olyan a lelkem, mint a tenger; sima a szélcsend óráin, az emberek előtt — de ha Tehozzád jövök, végigszánt rajta az érzelmek viharja, és minden egyes könnyűm gyöngy-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

szem a mélyből fölkavarva, az igaz érzelemnek gyöngyei.

Oh mert Teelőtted kegyelmes jó Uram a mennyben! ima a hallgatag könny is a szempillákon rezgve, ima a sóhaj, amely fölszakad a szivből, ima a sikoltaniakarás, amely nem tud letépődni a gyötrött kebel húrjairól — Te meghallgatsz engem.

Elmondom majd az örömem és — boldog leszek ha megtudom, hogy kegyesen fogadod a hálám.

Majd elsiratom bánatom és könnyebb lesz a lelkem.

Amit óhajtva szeretnék: mind ide hoztam, amire várok, s amit kivánok, — óh hadd rebegjem el.

Előttem a Te frigyszekrényed — óh hadd áradjon át a szent tannak áhitata az én imámba, és járja át azt az igaz jámborság Tenéked tetszetős tüzével

Templomod oltáráról ne vesd el az én imádságos áldozatomat, mint méltatlant a kegyelemre.

És a Te fejem fölött függő örök lámpád rejtelmes derengése töltse be a lelkemet az el nem muló hitnek örök világosságával, biztató fényességével.

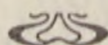
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Úgy várok rád Istenem!

Kereslek Istenem! hogy bebocsásd fohászkodásomat a kapudon — *minden idegen hirdeti, ki vagyon Tehozzád hasonló, aki megmenti a szegényt a nálánál erősebbtől,* és megváltja a fölötte uraskodó végzettől?!

Mindezekért jöttem el én, irgalmad teljében bizakodva a Te házadba, és meghajolok a Te szentséged előtt mélységes félelemmel — Istenem!

Ámen.

Reggeli ima.

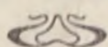
Óh hála néked szent Atyánk
Sötét után ki fényt adál!
Ki megvirrasztád éjszakád,
Nagy irgalmadban nincs határ!
A messzeségbe fényt lövelsz
Minden megáldott hajnalon,
A némaságba hangot adsz
Fölébredő madárdalon!

Az ég regéli hirneved,
Nappal nappalnak hirdeti,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Rebesgetik az éjszakák:
Magasztos vagy te, s kegyteli!
S hol hálát mond a kis virág,
És mind, mi ujra ébredett,
Hadd zengjek én is hő imát,
Dicsérjem én is nagy neved!

Mert im elébb még szunnyadék
Nehéz álmokkal álmodón,
Miképen néma holttetem
Feledtem végkép el valóm!
Te szítád ujra életem,
Hogy fellobbanjon mint a láng,
Te adtál fényt sötét után —
Óh hála néked szent Atyánk!

Reggeli ima.

Akinek szavára pirkad a hajnal, s akinek akaratát követi a természetnek rendje, dicsérlek Téged örökkön fennvirrasztó Istenem! Atyám!

Sugárderengés az égnek boltján, a megifjult nappalt itt lenn a föld szinén, ezernyi titokzatos, rejtelmes hang az ébredő természetben, nyüzsgő tolongás a föld alatt s a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

föld fölött — zsoltár Tenéked ma és mindennap Uram!

Kell-e hát Néked az én imám?! Hiszen az én sóhajom olyan mint a szellő, az én lehelésem olyan mint a füst, a szavam pedig gyarló — és mégis erre a sóhajra, erre a lehelésre, erre a szóra kell biznom az én keblemnek minden szent érzelmét; hálát és óhajtást, reménységet és bizodalmat, vergődő tépődést és béküló megnyugvást.

Óh milyen nagy vagy Te Uram a fellegek mögött! Az éjszaka a Te fenséges hatalmadnak rejtelmes köpenye, és amikor Te sötétben teremteni jársz a nagy világban, álmélkodva látja a reggeli valóság a Te csudáidnak ékességeit.

Viharral teli éjjelek után harmatos hajnal lesz a téli förgetegből — egy lágy suhintással odább gördited az idő kerekeit, és az izzó nyárban pirosra gyullad a halovány szilvaszem, — amikor ujra süvit korán hanyatló őszi estkor a jajgató szélvész, és a lomb lesárgul a szomoruan hajlongó fáknak ágairól — igy változik és mulik az én arasznyi életelem is Teelőtted hatalmas Isten! amikor teli van az életem éjszakai busongással, és azt hiszem, hogy sohasem lesz már világosság

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

körültem, Te felderited számomra az örömnek hajnalát, megadod bágyadt bensőmnek a munkakedvet, a tenniakarást, és a te segedelmeddel vetek és aratok, küzdök és győzedelmeskedem, hiszek a jövendőben, nem félek a még nem létező napoknak gondjaitól, . . . és az idő suhan halkan észrevétlen, nappalra gördül az éjszaka és az éjjelt nyomon követi a reggel, és minden órával több pereg le az énnekem kiszabott órákból e földön, amiglen —

Óh Istenem! védd meg az én életem! tarts távol tőlem minden bajt és minden bánatot! takard be a Te oltalmaddal enyéimet, akiken én olyan bensőséggel csüggök, mint fészkének lakóin a pihegőkeblü kis madár és akiknek a lelke belé van kapcsolódva az én lelkembe, — add meg nekem a meg nem lankadó munkásságnak vágyát, hogy napi kötelességeimnek, legyenek azok bármilyen sulyosak is, meg tudjak felelni, hogy üdv és boldogság fakadjon törekvéseimből háznépemre, hogy ne légyen hiábavaló szivemnek terve, agyamnak gondolata, karomnak fáradalma, minden én igyekvésem ezen a napon . . .

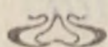
Ha elébem torlódna csüggesztő csalatkozás — ne hagyj el engem!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ha nehezebb lenne feladatom, mintsem hogy birhatnék vele — el ne hagyj engem! Ha az élet harczában az emberek rosszasága ellenem fordul — ne hagyj el engem! Ha rám borúlna nappalnak idején a bánat éjszakája el — ne hagyj engem!

Ha el akarnád venni tőlem — megkisértésképen, — az én örömeim valamelyikét — vedd el tőlem Istenem! akár a hiú nagyravágyást, akár a fölös élvezeteket, akár a muló diadalokat — de el ne vedd tőlem az enyéim boldogságát, megelégedését, egészségét, irántam való szeretetét.

Látod Uram, Isten! a te jóságos szemeddel, mint széledünk szerte, ha pirkad a hajnal, az élet, a munka különböző tereire, az apa, a kenyerünkért törődve, az anya háznépeért gondoskodva a testvérek — jövőjükért korán fáradozva — ha jő majd a pihentető este, gyüjts egybe mindnyájunkat a békés galambduczba: otthonunkba és add meg minékünk a békességet, amelyben dicsérjünk Téged mostantól fogva napjaink végéig. Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Hajnal.

Hála néked Isten!
Jóságodért hála!
Fényt, hogy ujra adtál
Sötét éjszakára . . .
Álmaimnak réme
Őrt nem áll mögöttem,
Nincsen immár éjjel,
Vak sötét köröttem —
Álmaimnak réme
Őrt nem áll mögöttem.

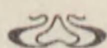
Hajnali reménység,
Üde mint a harmat,
Önt borus szivembe
Ujra uj bizalmat —
Hiszem, hogy a bánat
Pillanatnyi szűnő,
Mint a gonosz álom,
Elenyésző, tűnő . . .
Hiszem, hogy a bánat
Pillanatnyi, szűnő!

Én jó Uram! Isten!
Vészben hányszor jártam!
Tomboló viharban
Óh mennyiszer álltam:

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Védtelenül, árván
Össze hogy törettem —
Te tudod csak Isten
Mind az én keservem!
Védtelenül, árván
Össze hogy törettem.

Nehéz napok multán
Könyörögve kérlek:
Mint a fényes hajnal
Oly időket érjek.
Távol álljon tőlem
Minden, ami árnyék!
Életem sötétről
Virradóra váljék —
Távol álljon tőlem
Minden, ami árnyék!

Anyának esti imája.

Reggeltől estig küzdöttem és lelkendeztem Istenem! Atyám! ziháló keblem dobbanása, virrasztó szivem forrongása, ajakam félénk suttogása — jusson elébed az éjjeli órán mindétig fönnvirrasztó, irgalomosztásban el nem fáradó Isten!

Lelkemen ha vádnak tüze égne — job-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

bomra küldjed Michael angyalt, szeméből hulljon könny szivembe: pihenjen velem együtt el a vád!

Nappali gond ha remegtetne — balomra álljon Gábriel angyal, ringassa lágyan a gond bölcsőjét, hogy ne sikoltson, ne jajongjon, ne gyötörjön akkor, amidőn legmélyebb az éjjel, és fáradott bensőm leginkább vágy a pihenőre.

Párnám fölé ha ráhajolna a jövőtől való aggodalom — Úriél világitson álomsugárral a jövendőmbe, és suhintson a pallosával, hogy ketté váljék a sötétség és szerte fussanak az éjjeli árnyak!

Te látod egyedül az én lelkemnek betegségét, te tudod egyedül, mi az, amiben e nappalon át kifáradtam!

Te ismerted az én terveimet, és igazad volt, amikor azokat pozdorjává törted! Dicsérlek téged Istenem, aki az édes álmok bűvös hálószövedékét boritod feledni tudó szempillámra!

Azért pedig, mivel adtál nekem olyan reménységet is, amiből boldog való vállott, — mint egy hófehértollú galamb röppen föl a szivem meleg fészkéből ez én estvéli imádságom: hiuság szennye nem tapad rá, tudom,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hogy minden örömemet, minden boldogságomat, én minden ujjongásomat tenéked köszönhetem!

Te, aki nappalt, derűs világosságot szősz a napcsillagzat fénylő sugarából — láttalak Uram! Isten! amint a te mindenhatóságod tőrszurása az alkonyi égbolt peremén kiontotta a napnak vérét, és sötétté tette véle a nagy világot.

Ismerlek Istenem! óh ha te akarod, a te alkonyi angyalaid beleszúrnak az én szivembe is, úgy hogy megszünik ottan minden világos érzelem, és gyászolva hajlong előtted akkor az én sötétbe burkolt lelkem!

Aki nekem drága: jó szülőim, rokonaim vedd a te párfogásodba!

Ami az én erőm forrása, és az én előtted való gyöngeségem reszkető oka — esengve kérlek: védd meg az én gyermekem!

Halálos álom kerülje el a házamat!

Sorvasztó láz ne gyötörje kicsiny magzatom pihenő nyugodalmát!

Éjféli harmat virágkehelybe hullva, illatos pompára fakasztja a liliomszirmot — az én keblemről szakadt, szunnyadó liliomvirágjaim: kicsiny családom minden egyes tagját üditsed mennyei álmok hulló harmatjával . . . üditsed

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

őket uj életre, fakasszad őket fejlődésre, szeressed őket szerelmeddel Istenem!

A karom ime fáradt; rebegő ajkam elejti az altató dallam fonalát — magától ringjon a bölcső, magától zöngjön az éjji csöndben lágy remegéssel az altató ének — a te jó szellemeid nemesitő érzelmek csiráit óh hadd ringassák, óh hadd énekeljék be fejlődő gyermekem szivébe.

Őrt állanék éjjeken által korosabb gyermekeim fekhelyénél is; hogy széjjelriasszam onnan a nemtelen gondolatok hálótfeszitő seregeit . . . de a térdem gyöngébb a vasnál és roskadoz — Salamon király ágya mellől a hatvan vértest küldjed dajkáló segitségemre, az édes hitemnek vértes seregét, és ők álljanak helyet az én helyembe.

Családom föntartóját edzett erővel érettünk küzdeni! hogy el ne lankadjanak kezei.

Ne légyen ez éjjel az éjjeleknek éjjele!

Hanem kövesse hajnal és tegyél hozzá a napokból sokakat!

Már hajlik a fejem — már közelg az álom — elalél immáron az én imádságos szavam.

Fektesd a békét szemeimre; nyugalmat mindenüvé küldj hát!

Akik virrasztanak a gondtól, akik köny-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

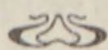
nyekkel nedvesitik a gyász orsóján a fonalat, akiknek háza fedelén besüvit a fájdalom, akik velem együtt imádkoznak teelőtted, akik keresve hivnak téged — pihentesd el a gondot, tépjed el a gyászt, enyhitsed meg a fájdalom sebét, felelj a keresőknek, tanácsolj a téged hivóknak!

Álmot a palotákba, álmot a kis kunyhókba!

Vándor szegénynek nyugodalmas álmot, napi fáradság után fáradott munkásoknak adj álmot!

Minden jó embert irgalmat födöző szárnyaival födj be!

Kezedbe ajánlom lelkemet én, s lelkemmel együtt a testemet én! Ámen!

Esti ima.

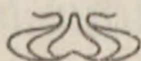
Alkonyi szellő jött a lakomba,
Estéli bánat sir a dalomba,
Nappali bűnért esteli bánat
Késztet imára, látva hibámat,
Éj van a házban — bú a szivemben —
Óh Uram! Isten! nincs aki védjen,
Nincs aki védjen kivüled engem!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Vig alakokkal jártam a fényben,
Óh de felednek ők a sötétben,
Gőgteli álmok oszladozóban,
Büszke remények roskadozóban —
Úgy tudom én meg könnyel a szemben:
Nincs aki védjen kivüled engem!
Nincs aki védjen kivüled engem!

Küzdtem a létnek tengere ellen
Minden erőmmel, csak teveled nem!
Nincs evezőm már, törve a csónak,
Vesztve a reményem kétes a holnap:
Búban-e, bajban tengetem életem?
Lesz e ki védjen kivüled engem?!
Kivüled engem nincs aki védjen!

Estve van, érzem, csöndbe' leszállnak,
Súgva suhannak szerte az árnyak,
Óh Uram! Isten! álmot a szemre!
Szende reményt küld bús kebelembe, —
Éjjeli rémtől védd meg a lelkem!
Nincs aki védjen kivüled engem!
Nincs aki védjen kivüled engem!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Szombat.

Gyertyagyujtáskor.

Péntek este.

»Dicsérve légy te, Örökkévaló! mi Istenünk! a világ királya, aki megszentelt bennünket törvényeivel, és megparancsolta nekünk, hogy kilobbantsuk a szombati gyertyát!«

Áhitatban terjesztem ki Atyám! Királyom! két kezem e szerényen világitó mécsesek fölébe. A te nyugalmatadó áldásodat hivom epedő szóval házunk tájékára. Te inted pihenőre az égnek boltján napcsillagzatod, a te akaratodra szürkület homálya száll a világra. Ime! fönn a rejtelmes magasságban már szombat estre készülődnek a te mennybéli angyalaid. Halkan gyujtogatják a kékellő bérczek mögül az éjszakáknak világosságait: myriád csillagok tündöklő fényességei hirdetik a szombat csöndjét fönn a menyeknek országában. S lelkemre borúl az ünnepi csönd . . . hat napon által fáradtam s téptem a szivem gondban, a hete-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

diket tenéked akarom szentelni. Pihenni, feledni, reménykedni. Bizonyságot akarok tenni teelőtted, hogy érzem azt mélyen, miszerint nem csupán omló porból, veszendő sárból teremtettél te engem, hanem lelket is leheltél énbelém, lelket, amelynek szárnyai vannak, lelket amely a te közelségedbe vágyva vágy. Két karom el vagyon fáradva hétköznapi küzdelmeimben, két szemem el vagyon lankadva önös álmoknak szélkergetésétől; el vagyok csigázva minden idegemben! Óh adjad meg énnekem azt a képességet, hogy pihenni tudjak megszentelt nyugalomban, jámboréletü atyáim szellemében. Hogy távol maradjon tőlem ez ősi ünneplő napon minden ernyesztő tépelődés, minden nyugtalan vágyakozás, minden sorvasztó aggodalom.

A tegnapi bánat árnyait oszlassad széjjel lelkem körül!

A holnapi vágyak sürgető zaklatásait állitsad pihenőre!

Csak ezek a szent gyertyaszálak világitsanak énnekem! Minden egyéb boruljon mára homályba én előttem: a hiuságok hideg fényessége, a hétköznapi örömöknek gyorsan muló pompázása, a másokat megelőzni akarásnak bensőtforraló tüze, az irigységnek halovány-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

sárga lángolása . . . legyetek áldva szombati gyertyák, mivelhogy békét hoztok az én házamba!

Lobogjatok szeliden, enyhén! Kedveseim ha jönnek az Úr házából, találjanak vigaszt és reménységet a ti látástokban, a ti fényetekben!

Tegyetek tanuságot előttük én rólam, azt súgva meg nekik, hogy hozzátok hasonlóan ég az én keblemben is a hozzájuk való hűségnek és szeretetnek ez életben olthatatlan lángja, amely csak akkor hamvad el majd pernyévé, amikor szemeim fölé borul az örökös szombat, az örökös pihenés . . . addig az övék, szivemnek minden dobbanása!

Én Uram! Istenem! aki az erdőknek mélyén még az űzött vadnak is rejtekhelyet adsz, aki zivataros zimankókban ereszek alatt fészket adsz a kis madárnak, aki harmatos fűszálak ringásában még a féregnek is otthont adsz osztályrészül: tedd édes pihenővé, megszeretett otthonná az én háznépem számára is a mi hajlékunkat!

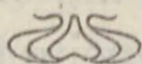
A munka szerszámai sarokba téve im — áldjad meg azokat, hogy ünnep után diadalmas fegyvereink lehessenek az élet küzdelmeiben. Egyetlen fegyverem mára az apáim

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kihült ajakáról örökségképpen reámszállott imádság, amelylyel téged kereslek Istenem! Atyám!

Jövel hát szombati csönd! jövel békességben, te ékessége annak, akinek birtoka vagy! örömben is! vigságban is! jövel azok közé, akik hűségesek tehozzád, s öleljél át szorosan minket szombati ünnep, szombati csönd!

Ámen!

Péntek este.

(Solom Alékem után.)

Szombatnak angyalai! boldogsághintők! küldöttei az én Istenemnek! akit én úgy szeretek, s akinek fenséges nevét imádva áldom — szombatnak angyalai, óh szálljatok le az én hajlékomba! békesség veletek!

Jöttötök áldott! jöjjetek csöndben, suhanjatok halkan szerte a házban — dicsérem ime Istenemet, aki bennetek pihenőt hirdetni szerteküld: szombatnak angyalai lebegjetek láthatlan fejem körött! jöttötök áldott!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Hozzatok nyugodalmat! leheljétek be a békesség üdvét családom tagjainak kebleibe, és szeretettel fonjatok körül minket — áhitatban kulcsolom össze kezeim az én jóságos Istenem előtt: szombatnak angyalai könyörögjetek értünk az Úr előtt! hozzatok nyugodalmat!

Távozástok is áldott! ha majd a szombat alkonyodik, s a munkaidő ujra jő: ujult erővel övezzetek föl minket, szent szellemetek maradjon nálunk — fohászom vigyétek magatokkal Istenem fenséges szine elé; úgy legyen távozástok is áldott!

A szent igével vallom én; mivel angyalainak meghagyta felőled az Isten, hogy megőrizzen téged minden utaidon, az Örökkévaló őrködve vigyázza meg a te távozásod és a te jöveteledet, mostantól fogva mindörökkig! Ámen!

Minden világok Ura! minden léleknek Ura! tiéd a béke! tiéd a hatalom! Király vagy dicsőségben! Király vagy végtelenül! Én édes jó Királyom! üdvösség lennem a te közeledben! hiszen te magad vagy a béke és a nyugalom! Hozzád fohászkodom ma remegő szivvel, bizakodó kebelem fennen szárnyalásával; hozzád, akinek lénye fényesség és fenség, akinek

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

környezete mennyeknek kristálytisztasága, akinek lehellette életre kelté a nagy világot! Figyelj imámra jóságos Uram az égben! aki el nem fáradsz a jóttevésben és az irgalomban sohasem, aki egyetlenül egy vagy mindenek fölött, akinek takaró palástja a könyörület és a szeretet, és aki királyok királya vagy mindörökké! Te király vagy a mennyekben, csillagok fölött álló! Te király vagy, amikor roskadókat támogatsz! Teremtő Istenem! ujjongva látom azt, hogy mindig király vagy te, és mindeneknek Istene! Te vagy az én királyom is, aki megment és megvált, aki beföd és betakar! Körül vagy hullámozva ragyogással! Szent vagy! Magasságos és fenséges vagy! Imákat meghallgatsz te! tökéletesek a te utjaid! Ime alázattal teszek vallomást te előtted jóságos Istenem! atyáim Istene! mindarról a sok és nagy szeretetről, amelyre méltattál eddig is engem, és arról a hitről, amely eltölti belsőmet, amidőn bizalommal hiszek abban, hogy te ezentúl is szeretettel és kegyelemmel jót fogsz cselekedni énvelem, és az én házam népével, és a te minden segitségedben reménykedő teremtményeiddel, akik szövetségedet tartják. Legyenek áldva a te szentséges és tisztaságos angyalaid,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

akik eljönnek a te kegyelmed küldetésében. Békesség Istene! akié minden béke ezen a földön, áldj meg békével engem! és tarts meg engemet (szüleimet, férjemet, testvéreimet) és az én egész családomat boldog és gondoktól ment, nyugodalmas életben! Minden égi seregek fenséges nagy Ura! aki teremtő lehelettel életet adtál minekünk, esdekelve kérlek, esennen fohászkodom hozzád: tarts távol tőlem (szüleimtől, férjemtől, testvéreimtől) és egész családomtól minden gáncsot, minden gyülölséget, minden irigységet. Hadd találjunk sok jó barátra, akik szeretnek minket, és mind, akik látják életünk módját, ismerjék el, hogy tiszta az, szolgálatodra szentelt! Engedd meg minekünk, hogy örömben és gondok nélkül, tiszteletben és becsülésben, fogyatkozások nélkül, de gyarapodva hitben és erényben érhessünk meg boldogan sok szombatot. A kezünk munkáján lássék meg az áldás, s a házunkra ne tapadjon sohasem gyalázat! Őrizz meg engem! (szüleimet, férjemet, testvéreimet) és az én egész családomat minden bajtól, minden betegségtől, minden testi és miden lelki fájdalomtól! szükségtől, nyomoruságtól, szenvedéstől ments meg! Nemes indulatokat olts belénk, hogy igazsággal és félő szeretettel tud-

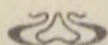
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

junk szolgálni téged, és hogy lélekben tiszták lehessünk teelőtted, és hogy becsületben lehessen részünk az emberek előtt! Mivelhogy tied minden dicsőség és minden hódolat, téged illet meg egészen az, és árnyaknak árnya a te dicsőségeddel egybemérve minden emberi dicsőség ezen a földön idelenn! Óh én Uram! óh én Istenem! add parancsba a te angyalaidnak, hogy irgalommal gondoljanak mireánk, és áldással szálljanak alá a mi hajlékunkba a szombati pihenő eme megszentelt napján! Ime gyertyákat lobbantottam, házamba pihenőt rendeltem el, és ünneplőbe öltözöm a szombati napnak tiszteletére, — föl is kereslek imámmal szentséges szinedet Istenem! és alázatban teszem le előtted lelkemnek minden áhitatát és minden gondolatát. Tudom, hogy a hat napnak minden diadala és minden veresége, minden győzelme és minden kudarcza, amelyek emléke végigsuhan a szivemen e perczben: tudom, hogy Te rendelted őket el. Tudom, hogy egész életem sorsát te intézed. Örömben akarok pihenni e mai napon, lelkemből félrevetni minden felleges gondot. — Oh segits meg engem Istenem! Hadd ünnepeljek e szent napon ugy, ahogy azt törvényeidben rendeléd! hadd hirdessem ujjongásban a te

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

nagyságod hirét! Reméllek benned én Uram! hogy irgalmas leszel hozzám mindétig, és hogy szivemet hálára és szeretetre ébreszted jóságod iránt! Ne hagyj el engem — mivel én hűségben ragaszkodom a te törvényedhez, ősök imáját rebegem el hűséges hittel teelőtted édes jó Istenem!

Szombatnak angyalai! jöttötök áldott! fohászom vigyétek magatokkal Istenem fenséges szine elé! úgy legyen távozástok is áldott! Ámen!

Gyermekek áldása péntek estén.

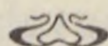
(Az anya két kezét gyermeke feje fölé teszi és halkan mondja el a következő imát):

Fiuk megáldása: Áldjon meg tégedet az én jó Istenem! édes fiam, ugy amint megáldotta Efrájimot és Manassét! Az Örökkévaló áldjon meg téged! világitson reád az Örökkévaló arczának fényével és legyen kegyelmes hozzád. Az Örökkévaló forditsa feléd orczáját és szerezzen neked békességet, Ámen.

Leányok megáldása: Áldjon meg téged az én jó Istenem, édes leányom! ugy amint

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

megáldotta Sárát, Rebekkát, Ráchelt és Lea ősanyáinkat. Az Örökkévaló áldjon meg és őrizzen meg téged. Világitson reád az Örökkévaló arczának fényével és legyen kegyelmes hozzád. Az Örökkévaló forditsa feléd orczáját és szerezzen neked békességet. Ámen!

A derék hitves.

(Szombati ének.)

A derék nő értéke a
Drága gyöngynél többet ér,
Bizvást bizhat benne férje,
S hiányt nem lel semmiben.
Jót cselekszik, s rosszat nem tesz
Sirnyiltáig sohasem.
Pergeti az orsót kedvvel,
Dolgos kezén munka ég.
Viharvetett vándorhajó
Nem pihen meg sohasem —
Igy a hitves meg nem lankad
Kenyérszerző gondjain.
Künn az éjjel vak sötétben
Hinti meg az árnyait
S alvó házban már a hitves

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

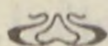
Lábujjhegyen csöndbe jár,
Gondoskodik háznépéről, s
Szolgálóknak dolgot ád.
Takarékos és a vagyon
Keze alatt nőttön-nő.
Csüggedt karral meg nem roskad —
S ereje a szerelem,
Tudja jól, hogy jót cselekszik —
S lángja lobban éjjel is.
Rokkát forgat és meg nem pihen
Guzsalyon a két keze,
Megkönyörül érző szivvel
Nyomorulton, szegényen
És az éhes nem távozik
Küszöbéről éhesen.
Jeges eső, téli szélvész
Hadd csatázzon odakünn
Meleget tart hajlékában
Szivetkötő szerelem,
Hideg ellen megvédi a
Háza népét gyapju, len,
Ám a keblet belső fagytól
Hűség őrzi odabben.
Egyszerü az öltözéke,
Bár biborra tellenék,
Gyermekeit öltözteti —
Minek neki a selyem?

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ismeretes férje neve
A tanácsban messzire,
Hir kiséri, ugy nevezik:
»Derék nőnek hitvese!«
Szerezménye fölöslegét
Nemes czélra szenteli,
A nyomornak véres sebét
Enyhitgeti meg vele.
Ez hatalma, ez a bája —
És ha majdan alkonyul,
Mosolyogva várja majd
Az eljövendő elmulást.
Bölcseségre és tanácsra
Nyitja mindig ajakát,
S mint a színméz a kaptárba
Nyelvén ömlik szeretet.
Éber szeme megvigyázza
Háza minden rejtekét,
Nem vágyódik renyheségnek
Ölbe tenni kezeit.
Fölállnak hát magasztalva
Hitvese s a fiai,
Dalba fognak, s igy dicsérik,
Énekelik tetteit:
»Asszonyok közt, büszke nők közt
Ismeretes nem egy hős.
De közöttük, mint te, édes,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Nincsen egy sem oly erős —
Minden szépség, minden bűbáj
Elmulandó, hervatag,
Hű szerelmet egyedül az
Istenfélő nő arat.
Adjatok hát néki abból:
Mit vetének kezei,
Hadd dicsérjék, magasztalják
A kapukban tettei!«

Szombat reggel.

(Nismát.)

Te vagy óh Örökkévajó! Izraelnek Istene! a mi egyetlen menedékünk, és a mi bizodalmas szirtfokunk! Világok omlottak körülöttünk romba, de te olyan voltál minékünk mindég, mint tengereknek viharverésében a soha meg nem ingó kőszikla, erősen diadalmas, mulandóságok fölött uralkodó, meneküléssel biztató.

A te néped az, amelyet a gyülölet pihenni soha nem engedett; a te néped az, amelyet korán megtanitottak arra, hogy a biztos nyugalomnak édessége ezen a földön nem az ő számára termett. Szenvedéssel akarták a mi

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

elleneseink hétköznapokká tenni a mi szentséges ünnepeinket, s a vándorbot volt a mi apáink gyötrelmeinek jelképe. Minden nép és minden ország azt kiáltotta felénk: »ne nyugodj sohasem!« minden idő és minden korszak kigunyolt minket: »ne légyen békés álmotok!«

De te irgalomnak és kegyelemnek hüséges Istene! mást parancsoltál örök szentségképen minekünk: »Emlékezz meg a szombatnapról, hogy azt megszenteljed. Hat napon át dolgozzál, és végezzed minden munkádat. A hetedik nap azonban szombat az Örökkévaló, a te Istenednek. Ne végezz azon semmiféle munkát . . .«

És azért megemlékezünk arról, hogy a mi atyáink és anyáink hüségesek valának a te parancsolatodhoz. Megvédelmezték a szivük vérével. Megőrizték mint kincseknek kincsét a sorsnak minden forgandóságainak közepette. Vártak reá hat hónapon át, mint vőlegény eseng a menyasszony felé. Semmiféle üldözés el nem tudta oltani a szombati gyertyát. Semmiféle jólét el nem tudta csábitani őrizése mellől Izraelt. Palotában a gazdag, kunyhóban a szegény, biztos otthonban a sors kegyeltje, vándorsátrakban a bolyongó család epedve

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

vágyott erre a szombati lángra, amely ha hajlékában kigyult az alkonyi csöndességben, kedélyt melegitett, reményre intett, türelemre oktatott.

Olyan vagy nékünk édes szombati pihenés, szentséges szombati nap, mint egy semmiféle drágasággal föl nem cserélhető örökség. S dicsérünk téged Izraelnek Istene! hogy nekünk adtad osztályrészül ezt az égben született kincset. Minden élőnek lelke magasztalja azért a te nevedet Örökkévaló! mi Istenünk, aki vezérled világodat irgalomban, és teremtményeidet kegyelemben, mivelhogy nem lankad el a te szempillád, és le nem csukódik szendergőre a te jóságos szemed sohasem; te vagy az, aki fölserkenti az alvókat, és te vagy az, aki fölébreszti a szunnyadókat, te, aki beszédessé teszed a némákat, és szabadságot adsz a béklyóban sinylődőnek, aki támogatod az elesőket, egyenessé teszed a görnyedttermetüeket, egyedül Tenéked szól a mi hálánk. Énekkel ha tele volna a mi szájunk, úgy amint a tenger vizzel, ujongással a mi nyelvünk, hatalmatos, mint a tornyos, fodros hullám, ajakunkon dicsőséged végtelen, mint egek boltja, ha a szemünk ugy csillogna, mint a napfény, s mint a holdnak sugara,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kezeink meg kiterjesztve, mint a szárnyak sásmadarak testén, s könnyed lenne a mi léptünk, mint a zergék szökellése: akkoron sem mondhatnók el ugy, amint kell, a mi hálánk tenéked, Örökkévaló mi Istenünk, és mi atyáink Istene! akkoron sem dicsérhetnők kellőképpen a te nevedet azokért az ezreknek ezreivel sokszorozott jótéteményekért, amelyeket atyáinkkal és mivélünk cselekedtél. Egyptomból kiváltottál minket, rabszolgákból néppé tettél minket! éhségnek idején tápláltál minket! bőségesen ápoltál minket! kard élétől megmentettél, járványoktól megkiméltél, állandó betegségtől megőriztél. Mind a mai napig segitett minket a te irgalmad, és el nem hagyott cserben a te kegyelmed — ne is hagyj el örökkétig bennünket Isten, a mi Istenünk! Azért hát, minden ér, amelyben vérünk hevül, a szellem és a lélek, amiket belénk leheltél, és a nyelv, amelyet szájunkba tettél, — ezek és mindezek dicsérjenek és áldjanak, magasztaljanak és tiszteljenek, emeljék magasra és zengjék fönnen, szenteljék meg és hódolattal emlegessék a te nevedet Urunk! Királyunk! Mert hiszen úgy kelletik: minden ajak tenéked mondjon hálát, és minden nyelv tereád esküdjék, minden térd előtted hajoljon meg, és

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

minden termet előtted omoljék porba, és minden sziv téged imádjon, és minden kebel és minden benső a te nevednek rebegjen zsoltárt, amaz ige szerint, amelyben meg vagyon irva: »én minden csontjaim hirdetik fennen, Örökkévaló! ki hasonlit hozzád?!« Aki a nyomorultat megmenti a nálánál erősebbtől, a szegényt és az elhagyottat zsarnokától. Ki az, aki vetélyre szállhat teveled? ki az, aki egyenlő teveled? Fenséges hatalmas, félelmetes Isten, magasságos Ur, aki szerezted az eget és a földet. Hadd dicsérjünk téged, hadd magasztaljunk téged, hadd imádjunk téged és hadd áldhassuk a te szentséget nevét, aminthogy rva vagyon: »Dicsérjed lelkem az Örökkévalót, én egész bensőm szent nevét.«

Hajlong a szivem teelőtted, mivelhogy megadtad nekünk ezt a nyugvó napot, a tereád való emlékezésre — s szombatra gyűlnek bennem az én lelkemnek gondolatai. Hallgassad meg dicsérő zengésemet én Uram! nyissad meg előttem a te irgalmadnak kapuit! Ámen!

A tóra kivételekor.

Tiéd a nagyság és a hatalom, a dicsőség és a fenség, én Uram! Istenem! kegyelmes szirtfokom!

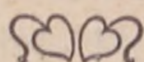
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Porba borulok a te dicsőséged látománya előtt és megismerem előtted, hogy por a szined előtt mind az én drágaságnak tartott ékességem. Szent tanodnak egy betüje is többet ér a világ minden aranyánál. Mivel mulandó a földi ragyogás — de ihlet és égi tüz a te nekünk adott szellemed. Halálig ki nem fogyó szóval rebegünk hálát tenéked, mivel bennünket méltattál a te szentségedre, és a mi vállunkat tetted meg a tóra hordozó otthonává.

Népek előtt diadalmunk ez a tóra! Világok előtt diszjelünk örökké! Koronája koronáknál ékesebb! Bársonyos köpenye kincseket rejt el! Mutatója üdvösségnek útjelzője! Ahány betüje, annyi bölcsesége! Ahány sor irása, annyi vigasza búban!

Százezer könyel sirtak miatta apáink! Százaknak ezre volt a vértanú, aki érette máglyára ment, s halállal halt meg miatta!

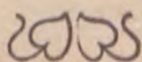
És én is hirdetem lélekzetfogytáig mindig: »Halljad Izrael! az Örökkévaló, a mi Istenünk, az Örökkévaló, egyetlen egy!« Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ujhold hirdetésekor.

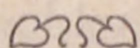
Forró fohászszal epedek előtted Istenem! ujitsad meg a mi számunkra ezt a ránkhasadó hónapot üdvösséges irgalommal. Akinek szeme előtt pillanat egy egész emberi élet, és mint a most támadt szellő, arasznyi minden idő: fordulj kegyelemmel mifelénk, kárászéletüek felé. Adj nekünk sokat az élet napjaiból, ne végy el kimért zsoldunkból semmit! Adj nekünk békét házainkba, s a panasz égető kínját óh tartsad távol ajkainktól! Adj nekünk jót csak a jóvoltodból, s a gondot parancsold el tőlünk! Adj nekünk áldást Istenünk, hogy hálával kereshessük föl mindig a te házad! Kenyeret bőven osszál, s ne kelljen megalázva másoktól kérnünk semmit! Tedd erőssé és munkaképessé tagjainkat, hogy időnek előtte ne fáradjunk el mi! Adj olyan életet, amelyet átihlet az istenfélelem, a bünnek kerülése, életet, amelyben nincs szégyen és gyalázat, életet, jóléttel és boldogsággal telve, életet, amelyben meg vagyon a hozzád való bizodalom — hogy beteljesüljenek mind a mi szivünknek vágyai és óhajtásai. Úgy legyen a te szent akaratod! Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

A tóra visszavitelekor.

Hála Tenéked jóságos Isten! mind azért a tanitásért, melyet népednek osztályul adtál! Óh hogy üdvünkre váljanak a szent intések, amelyek belőle szivünkbe áradnak. Életnek fája a te tórád mindazok számára, akik hozzája bensőséggel ragaszkodnak és akik megszeretik boldogulnak a benne való csatlakozás nélkül. Olyan minékünk a mi szentséges tanunk, mint a nap az égnek, nélküle sötétben tévelyegnénk Olyan mint a hold az éjszakában: éjjelünkben, bánatunkban derengő fényesség. Mint szarvas előtt, ha szomjuságban epedez — a kristálytisza forrás. Szivünkben erősség, szemünkben reménység, erőnknek fokozója. — Csakis az ő útjai gyönyörüségnek útjai, csakis az ő ösvényén terem a béke. Vezérelj magadhoz bennünket Istenünk, s tanoddal ujitsad meg a mi napjaink, mint hajdanában, sokszor! Ámen!

Szombati mussaph.

Mennyei nyugalom tölti el keblemet Örökkévaló! atyáimnak Istene! ezen a szent napon, amidőn arról emlékezem meg, hogy a hétköz-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

napok küzdelmekben és fáradozásokban bővelkedő ideje után, kijelöltél minekünk egy hangulatokban és szinekben, érzelmekben és kedélytnemesitő gondolatokban oly gazdag pihenőnapot, tenéked dicsőségre és nevednek szentségére, minékünk üdvre és erősségre, nyugalomra és üdülésre. Úgy ujjong a szivem, annak az érzésénél, hogy milyen magosra emeltél te ki bennünket ezzel a nappal minden más élő lény közül! Mintha csak egekben formált koronát helyeztél volna a fejünkre, érezzük azt, hogy emberek vagyunk, akiknek belseje nem csupán ösztönszerü cselekvésre képes, hanem szabad ura minden tetteinek. Húsból és vérből állitottad össze a mi gyarló porhüvelyünket, amely széjjelhull egykor csakúgy mint minden hús és minden vér — de röpülő szárnyakat adtál a mi órákig erős csontjainknak, amelyekkel tehozzád tudunk emelkedni Istenünk! Atyánk! — a lélek bennünk ez a szárnyalás! Gond és aggodalom, bánat és betegség sorvasztja lángban a mi idegünk, és a fájdalomnak idején mivel sem vagyunk külömbek, mint az erdők rejtekében lősebből vergődő, lihegő szarvas — de ami bizalmat ád és reménységre oktat: belénk csepegtetted a te enyhitő hitednek harmatos

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

balzsamcsepjeit, és nekünk van imánk és van sóhajunk, könyörgésünk és panaszszavunk, amiket meghallgatsz, nagy Isten a te mennyeidben!

Kenyerünket arczunknak izzásával keressük meg; sokszoron morzsát is alighogy találunk ernyesztő kinlódással sem. Sokszor kisért meg bennünket, könnyensiró halandókat a kétségbeesés: több a mi életünkben a csalatkozás a vágyak beteljesülésénél; nem vagyunk biztonságban arany és selyem halmaza között; a kunyhóban nem keres föl jobban a gond, mint az emeletes palotákban, szelet kergetünk mi gyakran akkor, amikor azt hisszük, hogy sikerrel iparkodunk — mekkora üdvösség tudni azt, hogy nem vagyunk sohasem elhagyatva, hogy te élsz mi fölöttünk, és közel vagy hozzánk mindég!

Akkor van ünnepünk, amikor tenálad vagyunk; akkor van nyugodalmunk, amikor tenálad jelentkezünk. Te vagy az egyetlen, aki nem hűtelen mihozzánk! Akinek igazságos, és el nem kapatott dőreségben a szive, az tudja azt, hogy a te csudáiddal van telve ősidőktől mind a mai napig a nagy világ. Csoda a hajnali pir, és csoda az alkony bibora; csoda a természet rejtelmes erejének

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

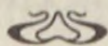
örökkön zakatoló müködése, és csoda az éjjelek halkanszendergő nyugodalma; csoda a viharban lázongó tenger, és csoda a vizesések elpihenő tükörtisztasága; csoda az égnek napsugaras derüje, és csoda a villámok czikkázó felhőforrongása rajta; csoda a te kiválasztott néped hosszú szenvedése, és csoda a te segitséged nagy bajában. És amint forr és elpihen, kereng és nyugalomra tér, küzködik és lankad minden csudálatos életjelenség, és minden fölfoghatatlan erő a te világodban: akképen vágyik pihenő csöndre a heti küzdelmek után a mi lelkünk. Járunk és rohanva szaladunk, czélok után törünk és szivárványok csalfasága után kapaszkodunk, vigadunk és szenvedünk hat napon — óh milyen csoda a csodák között a mi szombati nyugovásunk. Ezen a napon csupán utánad járunk, kegyelmed könyörögjük, áldásod hivjuk!

Valamikor hajdanán, amikor még diszben állott a mi szentségünk, a te főpapjaid és a te néped áldozatokkal keresték föl hajlékodat: tömjénfüst szállott, tulkok kövérjét hozták tehozzád. Romban a régi szentély régen: bárány és galamb áldozati lángja nem száll föl többé az égbe. Hanem azért — jól tudod

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Istenünk — áldozunk azért ma is még sok és nagy áldozatokat. Könnyeket, sóhajokat, szenvedést és fáradalmat. Büszkék vagyunk a tebenned való magasztos hitre és megalázást is eltürünk miatta.

Hallgasd meg azért a mi szombati imánkat, és áldd meg a mi pihenésünk. Adj erőt ezen a napon a jövő heti küzdelmekre. Hogy minden igyekvésünkben ott legyen a benned való bizodalom, és ne érjen bennünket csalatkozás a mi harczainkban! Ámen!

Szombat este.

(A megtérés szombatján.)

Szeliden hinti árnyait az este,
És messze tájon félhomály borong,
A bibor légben ájtatos morajjal
Alvó fűszálak estimája zsong.

Oly mély a csönd; oly altató az alkony,
Mikép ha zöngne halkszavú zene —
Talán ez est a nyárnak búcsuzása,
S a gólyák, fecskék szállanak vele.

Valami óhaj, mondhatatlan érzés
Hevíti lángra ifju életem,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

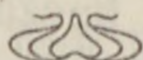
Valami vágyás, mondhatatlan égő,
Hálóba fogja álmodó szivem:

Ha majdan egykor mélyebb lesz az este,
Leszáll körém az őszidői csönd,
Ha majdan egykor szállanak a vágyak,
Mint a fecskék serge a légbe' fönt:

Szivembe árnyék, őszhajak hajamban,
Szemembe bágyadt alkonypír lobog,
Én Istenem! majd fogytán az időnek,
Ha éltem lassan lefelé robog:

Óh áldj meg engem ilyen alkonyattal,
Amelyet még a nyár bearanyoz,
Amelybe még az ifjukorból emlék
Húnyó sugárként áldva átragyog —

Ne lássak záport, könnyeket omolni,
Mint őszi estén hull a permeteg . . .
De lássak messze, messze láthatáron
Csak napsugárt, csak biboros eget.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Nagy ünnepi imák.

Ujévi ima.

Mindenható Istenünk! idők és végtelenségek hatalmas Királya! Közelebb egy évvel a czélhoz, távolabb egy esztendővel a kezdettől, a mi ernyedő szivünk egyedül a te irgalmadban reménykedik, a te végtelen jóságodban bizakodik. Közelgenek a csöndes őszi éjjelek, a te ujjadnak egyetlen érintése legördíti a mennyboltozat magosságairól a halovány csillagok világait, süvitenek a fagyteli szelek, s borzongva tudjuk meg mi gyönge emberek, hogy te oltod el szivünknek mélyén az ifjuságnak csillagfényét, a mulandóság viharszárnyain robog odább egy örömben és búban, fényben és sötétben, kaczagásban és sóhajtásban gazdag esztendő, — elalvó lámpa a emberi élet, te látod Isten! mily félve zárjuk be a kicsiny lámpa ajtaját, ne férjen hozzá haláltholzó szellő! Mert hiszen ezer esztendő ak-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

képen tűnik el a te szemedben, mikép a tegnapon elhanyatlott nap, mint az éjjeli őrváltás halkansuhanó pillanata, de a mi életünkbe egy év mélyen bevési nyomait, aminthogy vaskerekek és érczküllők mélyen fölszántják porhanyóját a lágy utaknak, amelyeken keresztülrobogtak. Egy évvel közelebb vagyunk tehozzád! törtük a jármot, vittük a terhet, küzdöttünk és lelkendeztünk, fáradtak vagyunk immár Urunk! Istenünk! És pihenni jöttünk ez órán a te vigaszthozó, nyugasztaló, könyetszikkasztó, nesztelenül meghitt hajlékodba, hogy a mi esendő reményünk újra fellobbanjon, hogy a mi vágyaink újra szárnyakat öltsenek, és a mi halkuló, bágyadó szavunk újra ujjongásba törjön ki, aminthogy a te szavadra lészen hajnalodása az alkony álmatag csöndjének; aminthogy a te intésedre patakok elapadt habjai újra kitörnek a föld méhéből, hogy zúgó erővel törjenek át gátakat, a minthogy a te akaratodra kicsinyke parázsnak lángja hatalmas tűzoszloppá válhatik, — Urunk, a te dicsőitésedre és áldásodra nem adtál nekünk kellő szavakat, csak a mi lelkünknek érzelmei őrzik meg a te jóságodnak, a te kegyelmednek, a te szeretetednek, a te hűségednek rajtunk való emlékeit.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

És elhoztuk magunkkal ez órán egy tovatünt esztendő minden emlékezetét, hogy mérlegre tegyük azokat, és elpanaszoljuk a te szined előtt a vágyakozások be nem teljesedését, az örömöknek hiuságát, a könyeknek keserüségét, a remények szárnyalankadását, a mi nappalainknak sok boruját és a mi éjjeleinknek álmatlan aggodalmait. Óh vessed Urunk! Istenünk! a leszökkent mérleg másik serpenyőjébe a te vigaszod hevitő szavait, a te bizalmad lelkesitő erejét, hogy a te vigaszthozó angyalaid telesúgják a mi lelkünket a jövendő biztatásaival, az istenfélelem érzelmeivel, hittel és szeretettel, újjuló erővel és győzelmes reménységgel. *„Térits magadhoz bennünket Istenünk!”* mert örömmel kerestünk fel téged, újitsd meg a mi napjainkat, hogy napfényesek legyenek, mint egykoron, verőfényesek, mint az ifjuság ideje, világosak, mint a hajnalodásnak ragyogó pillanatai.

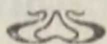
Hallgasd meg a mi könyörgésünket! ne engedj el vigasztalódás nélkül bennünket! Óh figyeljed meg a mi imánkat, te, aki megérted a hangtalan sóhajt csakúgy, mint a vergődő sikoltást! hallgassad meg azt a sokhangú, sokféle forró imádságot, amely e napokon elébed szárnyal! A gondtól roskadó családapának

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

imáját, aki látván erejének fogyását, szorongó szivvel néz rajongva szeretett családjára, s gyötrelemmel kiált fel hozzád: *„Adsz-e még évet az évhez hatalmas Isten! hogy gyermekeim fölneveljem?”* Mi lenne velük énnélkülem? Hallod Isten! a fiú imáját, aki messzire szakadva a szülei háztól, ez órán idegenben zokog a szülőknek életéért, a czélnak eléréséért, a meg nem lankadásért! az anyáknak halk sirását, a midőn gyermekeiknek virulásáért epednek! a kétségbeesettnek jajszavát, a ki fáradott és dolgozott egy hosszu éven által, de a várt eredmény elmaradt, lelkének vére hiába hullott, kezének munkáján áldás nem volt — bocsássad meg az ő imáját, a midőn igy kiált: *„Hát szikláknak ereje-e az én erőm? érczből való-e az én inam? Miért, hogy engem választottál ki Istenem búra, bajra, könyre, zokogásra?”* Simitsad végig lágy kezeddel a gyászolóknak homlokát, a kiknek otthonában hiába lobog ez újévi estén az ünnepi gyertya, hiányzik valaki – valaki, a kit nagyon szeretek, s a kit elfelejteni nem tudnak — egy frissen hantolt sírhalom emléke oda tólul a szivük elé, a szemük fölé, — pihenni tért az elmult évben az édes atya, ez ünnepen keze nem áldja többé gyermekeit; édes anya hű-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

séggel teljes, kicsinyke gyermek gagyogó szóval, piros orczáival mint a rózsa, — hallgassad meg Isten az imát, amelyet ők, az elhagyottak nem tudnak elmondani, adj nekik erőt és bizalmat! lankadt kedélynek uj hitet! lehajtott főnek emelt reményt! csüggedt sziveknek új vigaszt! sötét házaknak ünnepi fényt! borús szemeknek tisztalátást! ünnepi dalt az árvák ajakára! Tiéd a mult, takarjad el! tiéd a jövő, vezess felé! vezess felé irgalommal, hogy ne legyünk bűnösök a te szent neved ellen! „*Hitünknek új ragyogást irj be a végzet könyvébe!*” családjainknak békét! magadnak dicsőséget! minekünk irgalmat! Életre ird az életünk! Istenünk! a sors Ura! jövő tudósa! „*Te tudod mi vár reánk!*” légy irgalommal Izraellel szemben! Ámen!

Ujév reggelén.

Mennyei Atyám! Irgalmas Istenem! Háborgó rettegéssel vagyon telve az én bensőm a te nagy és félelmetes ünnepnapodon. A perczek elsuhantak, és én észre nem vettem eltünésüket. Az órák elrohantak — és én sok-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

szor nevettem, vigságtól boldogan, rohanásukon. A napok is szélvészként iramlottak mellettem el — óh hányszor kivántam hajnalra kelve, amikor fájdalom gyötört, hogy bárcsak este lenne ismét — és most, és ma, döbbenve látom azt, hogy a perczek suhanása, az órák rohanása, s a napok iramlásából esztendő lett, és egy évvel fogyott kevesebbre a nékem kiszabott határidő. Arasznyi a mi pályafutásunk ezen a földön, leheletnyi a mi tartózkodásunk idelenn, aminthogy irva vagyon: „A mi éveink napjai hetven esztendőből állanak, ha tulságosan sokat adnál, akkor is nyolczvan az."

Hálóba fogják azért az én lelkemet az érzelmekben indulatjai; elöntik teljesen szivemet, amint a dagadó hullámár ellepi tengereknek közepén a szigetet; emlékezet és sejtelem, vágyak és reménységek, öröm és bánat, feledni akarás és a jövendőtől való félelem fölverik bensőmnek nyugodalmát. Mi is vagyok én teelőtted? porszem a végtelenben, széltől űzött falevél, a gyöngék között is gyönge. Erőtlen nő, aki nem csupán önmagáért reszket előtted, hanem megszeretett, drága lényekért, akiknek boldogsága nélkül nincsen énnekem sem boldogságom, akiknek élete az én életem. Védtelen vagyok én teelőtted Istenem! Atyám!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

csakúgy mint az önmagával tehetetlen gyermek. Óh mennyi veszíteni valóm van énnekem! óh mennyire hevít a hála azért, mivel együtt tartottad az én házam népét mind e mai napig életben és egészségben!

Vedd el hát kegyelemben az én hálaimádságomat első sorban azért, hogy ezt az újesztendőt elérni megengedted minekünk. S ha sebeket is osztott egynél többet a legördült idő énnekem, ha búsongó fájdalom emlékezetével vagyon is betakarva nem egy nap a multból énelőttem, ha sirásra és kesergésre lenne is egynél több okom a multak előtt állva, — nem hivom el a te haragodat Istenem! ellenem, az én könnyeimnek túlságos pergetésével, zúgolódásaimnak egedet ostromló panaszával. Jól tudom, hogy ember nincs a földön, akit a bánat elkerülne. Gondtalan vigságomból, könnyelmü reménységeimből, fennhéjázó álmaimból elveszítve jó sokat, jobban tudom megbecsülni azt, a mi még megmaradt, és halványodó orczával ismerem meg, hogy az én minden örömeimnek te vagy korlátlan és egyedüli ura. Te vagy az, aki megpróbáltatások által tanitottál meg engem arra, hogy iramlatos és esendő minden emberi gőg ezen a földön! te vagy az, aki belém adtad a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

bizodalom fölöslegét, hogy aztán a magasból a mélybe zuhanva, megismerjem a te irásodnak igazságát, „csalárd a sziv mindeneknél inkább, és fájdalmasak sebei.” Te vagy az, aki a gondoknak fellegével boritottad be egy-egy nappalomat fölöttem, és éjszakámnak pihenőjét szenvedéssel tetted sokszoron kínossá nékem, hogy közelebb emeljél magadhoz a fájdalommal. Te vagy az, aki aggodalommal tépted el a lelkemet, amidőn betegágyhoz szegezted kedveseim egyikét, és napokon által vergődő siralommal tetted hangossá a házamat — hogy aztán, amikor kisütött a te irgalmadnak napja, még nagyobb szeretettel lánczoljad magadhoz gyermeked! Te vagy az, aki tapasztalatokkal erősitetted meg a szivemet, és megmutattad nékem a földi csalfaságot, az emberi rosszaságot, a gonosz irigységet, hogy megismerve őket, kerülni tudjam elleneseim, és szeretni tudjam azokat, akik bizalmamat megérdemlik.

És te vagy az, aki vigságot és örömet, boldogságot és szerencsét küldtél a hajlékomba. Hálával vallom be előtted, hogy sokszor pazaroltad reám érdemetlenre kegyelmed teljét. Erővel ruháztad fel házam fenntartóját, hogy kenyeret tudjon keresni nekünk bőven.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

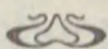
Épségben tartottad egészségemet, hogy élvezni tudjam a földi javakat. Megmentettél csüggedő ernyedéstől, hogy a keserüség hatalmat ne vegyen rajtam. Örömhirekkel kerestél föl minket, és mámorral töltötted el kebleink. Sikerre vezetted törekvéseinket, és a szerencsének nem egy boldog órája fűzte össze családom tagjait napfényes együttélésre. Óh milyen soha el nem fogyó a te hűséged mihozzánk!

Bizalommal tekintek hát, ezeket tudva a jövendő elé. Előttem köd és homály, sötét és áthatatlan a jövendő titka. Életre-e? halálra-e? erőre-e? avagy gyöngeségre? örömre-e? fájdalomra-e? jelöltél-e ki engem, és a kedvesim? Ki lát a te titkaidba? Ki ismeri a te akaratodat? Óh érzem is, hogy az én gyarló rebegésem, az én siró szavam nem változtathatja meg a te akaratodat. Mivel te nem vagy megvesztegethető, és a te végzésed hizelgéssel meg nem ejthető. De valami diadalmas erősség, valami ujjongó hit, amelyet te csepegtettél énbelém, azt súgja énnekem, hogy te még nem végeztél, pálczát törve sorsom fölött, én velem. Hogy te még vársz irgalomban az én őszinte és töredelmes bűnbánásomra. Hogy a te büntetésed mérlegét még alá nem sülyesztetted rossz végezéssel. Óh lássad meg hát

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Istenem! atyáim Istene! Ábrahám, Izsák és Jákobnak Istene! te, aki előtt rejtve nincsen semmisem, lássad meg azt, hogy igazságosan és őszintén közeledik az én alázatos szivem elébed. Nem ideigvaló az én hitem tebenned, hanem lehelletfogytáig tartó!

Hallgassad meg ez ujév reggelén epedő imádságomat: tedd világossá és boldoggá az én jövendőmet. Ments meg engem minden bajtól, minden gondtól. Őrizzed meg az én házamnépét szenvedéstől és fájdalomtól, lelki és testi betegségtől. Add meg szivemnek a jónak, a nemesnek, az igaznak szeretését, hogy az én útjaim kedvesek legyenek teelőtted! Minden jámbornak, minden igaznak élte fölött őrködj, védelmezzed meg a te árva népedet, Izraelt, — ma és mindenkoron! Ámen!

Ujévkor.

Mindenható Istenünk! aki fönséges hatalommal állasz az idők felett, és csöndesen lendíted kezedben a mi tűnő életünk mérlegét! a porból hívjuk a te nagy neved. Alig fordultunk egyet, alig láttuk a napot — már

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ismét este lett köröttünk. Egy esztendőnek esteli idője. Fonál a szövőszéken nem gördül oly gyorsan, mint a mi napjaink, és mint a száritott sás a tűz előtt: serczegve sorvadoznak. Törjük magunkat, egy éven át — küzdünk és vergődünk, sirunk és kaczagunk, reményt vetünk és csalódást aratunk, a létért való harczban vétünk a te szent neved ellen, előretolakodunk és nem ritkán hátradobatunk, meggyülöljük a legjobb barátot is; ha utunkba áll — ki az a bölcs mi közülünk, aki megtudná mondani: mindezt miért? Hiszen még néhány év — és mi álmosak leszünk; egyet-kettőt üt még majd az óránk, és aztán deszkát csókol az ajkunk. Akik ma együtt vagyunk itt lenn tenálad — együtt leszünk majd ott fenn tenálad. Akik ma kibontjuk töredelemmel lelkünknek a napi gondok által gúzsbavert szárnyait, és imádkozunk a családunkért, a gyermekeinkért — leteszszük elfáradt kezünkből az elsárgult levelü imádságoskönyvet, és örökbe hagyjuk fiainknak, akik ma magunkra boritjuk téged dicsőitő szóval a bűnbánó ruhát, és egybegyülünk apáink templomában — majd fölénk boritják a hófehér köpenyt; ezekben a padokban — ha jönnek ujeszten-

ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ INTÉZET KÖNYVTÁRA
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

dők — nem mi ülünk majd — és ha fölzokog az árvák imája, a mint ma mi teszszük, akképen kiállanak majd a frigyszekrény elébe gyermekeink, érettünk sirni.

Hol van az az emberi gőg, amely ettől a gondolattól össze ne törne? hol van az a hiuság, amely ennél az érzelemnél meg ne alázkodnék? hol van az a kincs, amelynek birása ezért a reménytelen elmulásért megvigasztalna? Ó mi Urunk! Istenünk! imádkozni jöttünk tehozzád, hogy felejtsed el a mi elvakult önbizodalmunkat a verőfény napjaiból! amikor azt hittük a mi nevetésünk örökig tarthat! amikor úgy éreztük, hogy a mi inaink vasból vannak, és a mi testünknek épsége viharral daczolhat, amikor úgy gondoltuk, hogy a mi sorsunknak útját mi szabjuk ki egyedül, amikor a mi sárból, agyagból való lábaink durva daczczal tapostták a te szent törvényeidet, amikor kenyeret szereztünk, és hogy könnyebben juthassunk hozzá, fölrugtunk minden gátat, amely utunkba állott, amikor nem elégedtünk meg a kenyérrel, és hogy vagyonná változzék az át, hozzávegyitettük nálunknál gyöngébb felebarátunknak könnyét, a mikor a földühödt szenvedély elfelejtette velünk, hogy emberek vagyunk,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

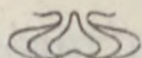
amikor rosszkedvtől meggyötörve, haragtól elvakitva, megbántottuk azokat, akiket legjobban szerettünk: családunk tagjait. Óh ne tanits meg bennünket arra, hogy tenéked pallosod van, ezekért sujtani!

Mert hiszen olyanok vagyunk mi is, olyan a mi életünk is, mint a nádasok zizegése; mocsárban nő a nádi sás, és iszapos vizben sodródik iszalaggá a réteknek hinárja, füve is. Vedd el kegyelemben a mi halk sírásunk vallomását: hogy mi értjük, érteni akarjuk a te isteni intésed magasztos jeleit; hireket küldesz le nekünk a te beborult egedből az őszi eső lassu hullásával; kései rózsa pergeti szirmát, az arczunkról is fogy a rózsa, tar galylyakon gubóba fonja magát a leveli hernyó: mi is évről-évre közelebb jutunk a czélhoz — ki tudja, vajjon a vég után föltámasztasz-e bennünket is uj életre, amint a gubóból föltámad a hernyó csapongó pillangóvá? süvít a szellő, viharok járnak — milyen széljárást, milyen vihart rejtegetsz a mi számunkra Istenünk! a mi életünk őszére? aki a »plejádok, az Órion, s a hetescsillagzat« szemeivel tekintesz le ránk! adsz-e majd esőt az idejében? kenyeret az asztalunkra? meleget a házainkba? örömet a sziveinkbe? életet a kedveseinknek?

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hevülést a lelkeinknek? gyógyulást a sebeinknek? Kezedbe teszszük le a jövendőnket!

Sírunk a multért és ajkunkon velünk együtt sír a sófár. Akik a mult esztendőben még mivelünk imádkoztak — annyit közülük nem látunk sorainkban, elhagytak mibennünket. Fázik a szivünk nélkülök, s keressük őket. Az apánkat is őszülni látjuk, az édes anyánk is fáradtabb lett már. Első sorban őket ird be az élet könyvébe. És utánuk és melléjük kicsiny gyermekeinket, hogy a fejük a keblükön pihenjen. És bennünket is, hogy fáradjunk és dolgozzunk értük. Ne szállj velünk pörbe, ne szállj mivelünk kemény itéletre irgalomnak Istene! Ámen!

Ujévi fohász.

Kegyelmes Istenünk! Időknek Ura! előtted állunk, irgalmad várjuk, nevedet hivjuk! Egy tovatünt esztendő lehunyó napjának alkonysugarai vetik álmatag fényüket fáradt fejünk fölébe, s amott a távol messzeség ködében, miképen lidérczfény a hinárok között — csalóka remények, illanó vágyak, hitegető tervek csábitják uj élet felé a mi folyton remény-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kedő sziveinket. Ostromban izzik a mi lelkünk — szemünkbe könnyet lop a mi gyorsanszálló életünknek látománya. Tolongva jönnek a mult felől az emlékezés árnyai, gyürüt alkotnak körülöttünk, marasztalólag sugják: »Mit sietsz ember!? hová oly rohanva? nincs hozzánk többé egy szavad sem? Adtunk örömet, szereztünk gyászt — nem dicsérsz minket, nem panaszkodsz ellenünk? Tekints magad körül, nincsen-e rés a családodban? nincsen-e űr a kedvesid sorában? nincsen-e csalatkozás a kebeledben? örömed fölér-e a bánatoddal, amellyel megkinoztunk téged? te életerős férfiu! te gondtalan asszony! fekete még-e a hajad szála, úgy mint esztendővel ezelőtt? a kezed nem lett-e remegőbb? hát a szived — az a sokatváró, vigságos, boldogságtól dőre sziv — a szived a régi-e még? Csüggsz-e még az álmodások képein? hiszel-e még az emberekben? Öreg emberek! nem siratjátok-e, hogy immár egygyel kevesebb lett az évek gyérre szabott száma számotokra? Ti ifjak és lányok! apátok, anyátok megöregszik, suhannak a napok, nem gondoltok-e reá: hogy ki tudja, nem lesztek-e egyedül majd esztendő fordulásra ilyenkoron? És bár villanva csillogtatja meg kezében káprázó sze-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

meink előtt törékeny játékszereit a jövendő, s bár lihegő ajakkal és ziháló kebellel lessük az ujonszülött időnek igéreteit — remegve gyülünk mindazonáltal elébed kegyelmes Istenünk! ezen a szentséges napon, és sóhajtva gondolunk reá, hogy semmisem biztos ezen a földön, pusztán a hervadás s az elmulás, s hogy nemcsak a fájdalom és a szenvedés őszit, hanem az öröm és a boldogság is csak a vég felé vezet, amint a napfény is azért érleli meg a fa gyümölcseit, hogy azután a porba hulljanak és elenyésszenek. Mi Urunk! Istenünk! gondolj reá, hogy lehellet a mi életünk, ha egyszer álomra intesz minket, nem járunk többet vissza üdvnek látására. Tengerhez hasonlatos az emberi lét — hullámgyürük benne az évek, egy partja van csupán: a kezdet, a születés, a bölcső, a tulsó part a sejtelem világa, az öröklét, a túlvilág, a mennyek üdvössége — s ezen az örökké zajló, örökké rianó tengeren ott ring, ott vergődik, ott küzködik ezernyi ezer nádból font sajka, — egy-egy emberi élet mindegyik — a gyermekeknek, az ifjaknak életcsónaka közel az innenső parthoz gondtalanul, csöndesen, de beljebb vadabb az ár, sodróbbak a hullámcsapások, kábitóbb a lárma, halálos

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

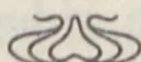
a küzdelem, a számtalan sajkának szűk a hely, előbbre akart jutni mindegyik, ott férfiak küzdenek a megélhetésért, czimekért, rangért és befolyásért, vagyonért és kincsért, összébb szorulnak, ravaszkodnak és irigykednek, és sokszor hallik egy-egy evezőlapátnak csattanása, amint darabokra zúzza a szomszéd csónak világitó lámpáját, s akkor amaz elsüllyed a mélybe, s eggyel kevesebb a vetélytárs, és boldogsága romjain kesereg a családfő, anyák a porba hajtják gyászoló fejüket, árvák keseregnek — ki hallja ezt a zürös-zajos riadalmat, a diadalkaczagást és a jajkiáltást, a győzelmi ujjongásokat és a sirató panaszokat, a mámoros énekeket és elfojtott epedéseket, a kétkedő istenkáromlást és a bizakodó imádságot rajtad kivül mindnyájunk irgalmas Atyja, idők fölött egyetlen Úr, igazságnak Istene?! Ma pihen a hullámzajlás künn a tengeren, elcsittul az üvöltő lárma — sajkáink békességben közelgenek egymás mellé — imádkozunk. Ma szünetel a harcz, az indulat, a vetélkedés — imádkozunk. Apa keresi gyermekét, fejét férfias kebelére vonja, s gyöngéden simitva hajzatát, szemébe szökik a könny, s elszorul a szive, ha reá gondol: ki tudja, meddig még együtt? imádkozunk.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Anyáknak lelke tele van óhajtással, bánattal és kételyekkel végtelen szeretettel félti fiának, leányának jövendő sorsát — imádkozunk. Imádkozunk te előtted életért, boldogságért, üdvért! Egyikünk szeme örömkönnyet áldoz tenéked, mivelhogy megadtad neki a multban a vágyaknak teljesedését. Ám amott egy sarokban özvegyasszony panaszolja föl neked a lelke mély sebét! Gyermeket temettek sokan az elmullott esztendőben! édes atya halott szive fölébe hullott a rideg hant, forrón szeretett édes anyát sirat az ujesztendő emlékező napján nem egy árvaleány keble! Sokakat betegség kinoz, gyógyulásért epednek teelőtted, s a szenvedésnek szavaival szólnak: »Este ha lefekszem, azt mondom: mikor lesz reggel, s reggelen szólok: bárcsak este lenne ismét«! S akinek nincsen bánata s akinek nincsen sirató emléke, az is komollyá leszen e szent napon, ha látja azt, hogy minden nappal távozik a parttól, és fáradottabb lesz a karja, és vissza többé nem lehet. Valami súg, valami int még a legelfásultabb szivben is: »mához egy esztendőre ujra itt leszek-e én is, s ha itt leszek, igy leszek-e életerőben, boldogan itten?!« Óh hallgasd meg Istenünk! a mi ujévi imáinkat! Vigasztald meg sziveink

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

sebét! Ments meg bennünket minden rossztól, s tisztitsad meg a lelkeinket minden gonosz indulattól, hogy teljesen a tied legyünk! Emelj magadhoz minket szerető kegyelemmel! s bűneinket feledjed el, takarjad el. Miért is lennél haragban eltelve mi irántunk hibáink miatt — hiszen hamar a porba fekszünk minden, akkor majd keresel minket — de mi nem leszünk többé! nem leszünk többé! Ámen.

Ovinu Malkénu.

Atyánk! Királyunk! vétkeztünk teelőtted!

Atyánk! Királyunk! nincsen nekünk más királyunk te rajtad kivül.

Atyánk! Királyunk! szent nevedre kérünk: kegyelemmel végezz fölöttünk.

Atyánk! Királyunk! szerencsés évet adj te nékünk.

Atyánk! Királyunk! minden rossz végzést hárits el rólunk.

Atyánk! Királyunk! hiusitsd meg elleneink terhét.

Atyánk! Királyunk! zúzzad össze rosszakaróink fondorlatait.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Atyánk! Királyunk! szorongatóink, rágalmazóink tartsad távol tőlünk.

Atyánk! Királyunk! némítsad el káromlóinknak s vádlóinknak száját.

Atyánk! Királyunk! fordítsd el rólunk a járványt, a háborut és az éhségnek kínját, — az erőszaknak, az elnyomásnak, a véteknek s a bűnnek rontó hálójából mentsed meg, akik hívségesek hozzád.

Atyánk! Királyunk! tarts távol minden csapást a te birtokodtól.

Atyánk! Királyunk! bocsáss meg nékünk, irgalmazz nékünk minden bűneink miatt.

Atyánk! Királyunk! törüljed el és szüntessed meg a mi vétkeink, s a mi hibáinkat szemed előtt.

Atyánk! Királyunk! tépjed el a te végtelen irgalmadban a lajstromot, amelyre a mi gonoszságunk van fölirva.

Atyánk! Királyunk! fogadj magadhoz minket, amidőn teljes a mi bünbánásunk.

Atyánk! Királyunk! gyógyitsd meg teljes gyógyulással a mi szenvedő betegeinket.

Atyánk! Királyunk! ne zárjad el még a te kegyelmednek kapuit előlünk.

Atyánk! Királyunk! emlékezz meg szeretettel rólunk.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Atyánk! Királyunk! az életüdvnek könyvébe irj be minket.

Atyánk! Királyunk! a megváltásnak s a segitségnek könyvébe írj be minket.

Atyánk! Királynnk! a megélhetés és a bőség könyvébe irj be minket.

Atyánk! Királyunk! az érdemeknek könyvébe irj be minket.

Atyánk! Királyunk! az engesztelődés és bűnbocsánat könyvébe írj be minket.

Atyánk! Királyunk! üdvöt fakaszszál nekünk, ne várass hosszan arra.

Atyánk! Királyunk! emeld magasra s váltsd valóra népednek: Izraelnek reménységeit. Atyánk! Királyunk! áldásoddal töltsd meg a mi kezeinket.

Atyánk! Királyunk! eleségünk add meg nékünk idejében. Éléskamránkba ne sirjon üresség.

Atyánk! Királyunk! hallgassad meg imáinkat, könyörülj meg, szánakozzál rajtunk.

Atyánk! Királyunk! vedd el kegyelemben, kedvteléssel a mi epedésünk.

Atyánk! Királyunk! nyissad meg a te irgalmadnak záros ajtaját nékünk.

Atyánk! Királyunk! óh gondolj arra, hogy mi por vagyunk.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Atyánk! Királyunk! czéltalan ne engedj magad előtt vergődni bennünk.

Atyánk! Királyunk! óh hogy ez az óra az irgalomnak órája lenne, óh hogy e perczben kegyelmet nyernénk!

Atyánk! Királyunk! könyörülj meg rajtunk! könyörülj meg gyermekeinken! könyörülj meg bölcsőben ringó kicsinyeinken szintúgy! Atyánk! Királyunk! azokért irgalmazz nékünk, akik hitedért halállal haltak!

Atyánk! Királyunk! azokért tekints le ránk, akik éltüket adták nevedért.

Atyánk! Királyunk! azokért légy kegyelmes, akik tűzhalálban, s vizbefojtva — úgy tették szentté nevedet.

Atyánk! Királyunk! ha már miattunk nem, de tenmagadért tégy kegyelmet.

Atyánk! Királyunk! esennen kérünk: segíts meg minket.

Atyánk! Királyunk! könnyítsd meg félelmünknek súlyát.

Atyánk! Királyunk! a te nagy és félelmetes nevedre, amelyet vallunk - könyörgve kérünk: légy velünk.

Atyánk! Királyunk! tudjuk, hogy nincs rajtunk érdem — de a te irgalmadban bizakodunk mindazáltal, mindörökké. Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ujév.

Ugy elfáradtam Istenem!
E fáradalmas év utján,
Mikép ki sebet hord szivén
Nagy hosszantartó harcz után.

Ismét egy év a vállamon,
És ugy lenyomja lelkemet,
Hogy látni vélem már a sirt,
Hová bús gondom elvezet.

Fehérebb lett sötét hajam,
És reszketőbb erős kezem,
De lankadt szivem elborult,
Sötét nagyon, mert bűn velem.

Nem láttam fényben, nappalon,
Kegyelmedet jó Istenem!
Sötétben látlak óh Uram!
Te nagy! te szent! te végtelen!

Fölsugott minden éjszakán
A gondok serge ágyamon,
S párnámról álmom elrebbent
Távolba szálló szárnyakon.

Idáig jött ez űző raj:
A gond, a bú lelkem baján,

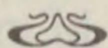
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Kajánul várnak már reám,
Őrt állva házad ajtaján.

Te szirtfokom! én jó Uram!
Riasszad szét a rémeket!
Hadd fussanak, oszoljanak,
Ha megzenditem éneked.

Egedbe szárnyaló dalom
Kergesse szét a rémeket, —
Kezedbe téve éltemet,
Átálmodom az éveket.

Az új esztendőt hirdetőn
Riadjon meg hát harsona!
S a mult időnek árnyai
Örökre szálljanak tova!

Két hajó.

(Ujévi elmélkedés)

Két hajónak a képét tünteti föl előttünk a példázatokban, hasonlatokban oly gazdag ősi zsidó népköltészet. Útra készül az egyik hajó. Vitorlái türelmetlenül duzzadoznak, nekifeküdve az északi szélnek, az árboczán kitüzött lobogó hirdeti büszkén, hogy rövid

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

pillanatok után a morajló tengernek hátát szántja majd végig tarajos hullámsodródással a hajókerekeknek érczküllője. A fedélzeten örömtől égő arczok, vágytól kigyulladt szemek, bizakodó lelkek — ujjong a kormányos, a legénység, az utazók. Künn a parton, az indulóhelyen pedig czernyi ezer néptömeg állja körül, ünnepi, vidám morajlással az útra készülő hajót, amelynek belseje vagyontérő rakománynyal, élelmi szerekkel, és kincsekkel van megterhelve. S amikor megindul nagy tengeri utjára a hajó, amikor bevonják a kikötő czölöpéhez füző köteleket, — abban a pillanatban egetverő rialommal köszönti azt a néptömeg. Taraczkok durrognak, kendőket lobogtatnak, zenének hangja, dobok pergése, emberi szavaknak zűrös-zajos rianása összevegyül — úgy siklik ki merészen, ünnepelve, szabadon, büszkén a messze tengersikra az induló hajó.

S majdnem ugyanabban a pillanatban a kikötő egy másik helyén kiköt egy érkező hajó. Messze, viharos tengeri útról érkezik. Fáradtan vonja be libenő vitorlaszárnyait, a horgony kapcsát csöndben akasztja be az oszlopok közé. Szinétveszitett lobogóján meglátszanak az éjszakai viharzugásnak foszlá-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

nyos sebei — a hajó legénysége kimerült arczczal pihenőre vágyik. Szinte szégyenlősen, félénken surran be a kikötőbe. A parton is csönd van. Nem üdvözli ünneplő tömeg — egy lélek se jő ki elébe baráti szóval. Ugy érkezik, mintha nem kérte volna érkezését senki.

Izrael egyik bölcse pedig, megragadva e látománytól, miután elvonult a hangos lármáju emberáradat, magára maradva a parton, csöndes merengéssel ekképen szól: Csodálatos tünemény ez a két hajó! Miérthogy ünnepelve lészen az induló jármű, s miérthogy nem fogadják az érkezőt? Hiszen éppen ellenkezőleg kellene lenni. Az induló hajó feladata kezdetén áll. Az utja bizonytalan — a tenger mélye ezer örvényt rejt hullámtüköre alatt. Ki tudja milyen sors vár a hajóra? Ki tudja, vajjon czéljához ér-e el? Ki tudja, nem merül-e el majd valami ismeretlen tájon, annélkül, hogy valaki hiradással lenne majd pusztulásáról? Ki ismeri a szelek fordulását, ki látja előre a fellegeknek gyüremlését az égnek csillagtalan boruján? Talán majd sirályok vinnyegése hirdeti, hogy — volt, talán minden kincs és minden vagyon, amellyel ma meg vagyon rakva, el lészen

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

temetve roncsok között a tenger fenekén? Minek hát ünnepelni a bizonytalant? És miért nem gyűlnek épp ellenkezőleg — folytatja elmélkedését Izrael bölcse — az érkező hajó fogadására? Annak kellene elébe ujjongani, annak a tiszteletére kellene taraczkokat sütni, kendőt lobogtatni. Mert az befejezte és sikerrel fejezte be feladatát. Czélhoz ért, a reá bizott vagyont rendeltetési helyére juttatta, kikerülte az örvények kerengő forrongását, és tépett lobogója diadalt regél. Az érkezett hajó vészedzett legénysége inkább érdemli meg az ünnepeltetést, annak több joggal lehet örülni. Csodalátos az emberi lélek, felcseréli a jogost a jogtalannal!

Két hajót látunk mi is ma, ujévünk magasztos ünnepének napján, a lelki szemeink előtt. Az egyik indul, a másik érkezik. Ünnepünk, életünk eme forduló pontja az a kikötő, amelynek egyik helyéről az induló hajónak vitorlája duzzad, a másikról az érkezőé lebben. A mai ünnepnek határköve mellől a jövő évnek horgonyát életünk oszlopáról lekapcsoljuk, és messze utra bocsátjuk, amelynek pihenője ujból csak egy év után leszen. A jövendő esztendő — az az induló hajó. Üdvözöljük mámoros lármával, bizakodó kedv-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

vel, az életnek előretörekvő vágyakozásával. Megrakjuk örömmel, reményekkel, vágyakkal, sejtelemmel, bizalommal, hevüléssel. Tolongva egymást taszitva lepjük el a fedélzetet, mintha attól félnénk, hogy lemaradunk róla. Pedig ezen az induló hajón mindnyájunknak el kell férni. A parton nem maradhat senki. Senki sem mondhatja: én nem szállok be, mert szeretem a mult napokat, mert gyönyörüséget, boldogságot, vagyont, egészséget adott nekem a tovatünt idő, mert félek a bizonytalan jövendőtől.

Mindnyájunk utitársakká válunk akarva vagy akaratlanul az élet tengerén. Ez a hajó magával ragad mindenkit, akár van utipénze, lelki bátorsága, fölvenni a további harczot, akár nincsen, még akkor is, ha kifogyott szivéből az utolsó csöpp reménység is, várni valamit a napoktól, még akkor is, ha az emberi vágyak legkisebb pénzneme is, amelyet a sors bocsátott ki — elfogyott végkép. A tömeg zajong, az indulás láza elfog mindünket, riadva harsogtatjuk a harsonát: Tekió! egy uj életre! Tekió! uj harczokra! Tekió! ujabb csatákra! Az ujév induló hajója megindul velünk bizonytalan útra, bizonytalan sors elébe.

5*

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

És majdnem ugyanabban a pillanatban révparthoz ér az érkező hajó is. Jön a mult időkből, czélhoz, végponthoz érkezett a mult év. Csöndesen, észrevétlen surran be az ujév határnapjának kikötőjébe, üresen, letéve rakományát a bebolygott utnak sok sok partjain. A vágyainkat, az örömünket, a terveinket szétszórtuk mindenfelé, vetőmagnak használtuk — és nagyon kevesen vagyunk, akik elmondhatjuk: annyit arattam, amennyit vártam, nem jegyzek föl a szivem lapjaira csalatkozást. Megérkeztünk. A hajónk lobogója tépett, a vitorlánk könnyektől ázott, a jármű oldalán nem egy rés tátong. Idejekorán jöttünk. Mert immár beszivárog a réseken a könnyeknek tengersós vize, s a mult év hajója süllyed. Még egyszer körülnézünk sorainkon, egymáson, ki hogy érkezett, milyen állapotban a kikötőbe? És összeszorult szivvel látjuk, hogy jaj a hajónak! amelyen egy-egy nagy veszteséget siratnak, egy-egy kimagasló alakot keresnek. Itt egy éltető reménységnek eltüntét panaszolja föl egyik embertársunk, amott a vagyonának romjain kesereg egy másik. Itt egy elhibázott életért jajonganak, amott valaki az elveszitett egészségét siratja. Rések vannak a sorainkon. Itt egy hűséges gyermek atyjá-

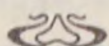
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ért ontja könnyeit — amott egy gyöngédszivü leány édes anyját keresi az ünnepi gyertyák fényénél, keresi — és nem találja. Élettársát siratja a bánatos özvegy, gyermeket búbaborult szülő, arczaikat eltakarva. Siessünk, siessünk a sülyedő hajóról az indulóra — fájdalmas a sebek bolygatása, fájdalmasak a borus emlékek.

S vajjon Izrael bölcsének nem lenne-e igaza, ha ennél a látománynál is fölkiáltana: Tévedő gyönge emberek, milyen kicsiny a gondolatvilágtok? Miért ujjongtok az induló év elé, miért siratjátok a multat? Hát nem látjátok-e, hogy ez a világ sorja? Hát azt hiszitek-e, hogy az induló hajón, az uj jövendő esztendőben szünetelni fog a bánat, pihenni fog az elmulás, félni fog tőletek a halál? A mult év már több csapást nem hozhat, azért adjatok hálát a seregek Istenének, azért ami benne szép és boldogitó volt — de a jövendő telve van bizonytalansággal, telve van számtalan eshetőséggel — azért hát ne bizzáztok el magatokat, hanem vessetek egy pillantást hátra a multra, tanuljátok meg, mi volt a hiba cselekedeteitekben, hol, merre volt, és milyen volt ez a szirt, amely sziveiteken sebet ejtett, bogy a tapasztalatokon okulva,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

amennyire embertől telik, az uj úton biztosabban, boldogabban haladhassatok.

A tóra kivételekor ujév napján.

»Örökkévaló! Örökkévaló? Kegyelmes Isten, irgalmas Isten, hosszantűrő, és nagyszerelmü, igaz Isten! aki megőrzi az ő kegyelmét ezer iziglen, — aki bűnt törül, és vétket öl, és megbocsát hibánkért, s föloldja azt, aki bűnös.«

(Háromszor.)

Világok hatalmas intézője, a mindenségnek egyetlen Istene! vágyak és kivánságok vezetnek minket teeléd. Óh váltsd valóra a mi megszeretett álmaink, és ne engedd, hogy a szivünk elvesztett reményeket sirasson. Add meg minékünk a mi kéréseink teljesedését, és bocsáss meg nekünk a mi vétkeinkért. Szeretetteljes irgalommal és véghetetlen kegyelmeddel lehelj reá a mi bűneinkre, hogy mint a gyorsanfoszló pára, szétoszoljanak, és mentsd meg a mi hozzánktartozóinkat is a bűnös tévelygések lelketmegalázó szenvedélyeitől. Bocsásd meg nekik vétkeik! Emlékezzél meg rólunk szeretettel, óh hadd legyen a mai nap

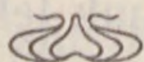
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

jövendő üdvnek vigaszos hirdetője. Hosszu és boldog életért, békés és nyugalmas napokért, áldásért a kezünk munkájára könyörgünk hozzád. Kenyerünkhöz könny és sóhaj ne tapadjon, hadd járjunk fölemelt fővel az emberek között, senkinek a mostoha jóvoltára ne szoruljunk. Keresse fel a bőség otthonunkat és add meg minékünk azt a fennen lelkiszárnyalást, hogy táplálékra vágyjunk a szellemeinkben is. Napoknak teljét küld el hozzánk, hogy futkosva kenyér után, időnk maradjon arra is: keresve keresni a te igédet, ölelve ölelni szent tanod; törvényeidet teljesiteni, s világos észszel kutatni a te magasztos rejtelmeidben, hogy üdvünkre váljék irásod tanusága. Mind a mi sebeinkre adj balzsamot; a rejtett és a nyilt sebekre gyógyulást, enyhet. Czéltalan ne legyen a mi törekvésünk, s a kezünk fáradalma ne légyen hiábavaló. Derült ág, napfényes idő, fellegtelen nappalok és békés álmokat adó éjjelek, vigasz és bizalom legyenek a mi osztályrészeink. Távol álljon tőlünk balvégzet, bánat, szenvedés. A szeretetnek láncza füzzön össze bennünket embertársainkkal, és ismerjék el mindenek hitünknek tisztaságát. Úgy legyen! Ámen! Ajkamnak rebegése, bensőmnek epedése jusson elébed

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ez órán — megváltóm, szirtem, Istenem! Azért jöttem én az én imámmal tehozzád, a kegyelemnek idején! határnélküli irgalmadban felelj te nékem Istenem! üdvödet hivom! igazságod keresem, és siromig vallom a vallomást:

Halljad Izrael: az Örökkévaló, a mi istenünk, az Örökkévaló egyetlen egy! Ámen.

Ima sófárfuvás előtt.

Birája te a nagy világnak! kinek kezébe mindeneknek sorsa van letéve! én Istenem! Uram! tekints le rám e pillanatban, amidőn irgalmad könyörgöm. Füszál nem hervad a te akaratod nélkül, és sziklák repednek egy szavadra pusztán. Mi hát teelőtted egy emberi sziv!? Te megitéled, és mint őszszel falevelet a szélvész, úgy sodorja le a te döntésed a mi örömeinknek terveit — egy percz alatt. Te megsajnálod az elbusultat, és fordulóra verőfénynyel hinted be a lelkét. Avarból virulás, romlásból uj erő, vereségből diadal, lankadásból hevülés, a csüggedésből forrongás lészen a te akaratod varázsa előtt. Nem egy

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

esztendő kell tenéked ahhoz, hogy hatalmadra oktassál minket — minden nap, és minden óra, és minden percz a te nagyságod hirdetője. Jelt adsz: és máról holnapig a föld alatt van a földönjáró; intesz: és a mankóval-biczegő szaporázza lépteit; nincsen olyan nagy beteg, akit te meg nem gyógyithatnál, nincsen olyan szerencsétlen, akit te föl nem emelhetnél; hatalmat adsz a gyöngéknek, és utolsóvá teszed az elsőt; széjjeltéped a biborpalástot, és a rongyok helyébe diszruhát adsz a nyomorultnak; a palotáknak puha pamlagaiból pattogó tüzre rőzsét adsz, és akiről mindenek azt hitték, hogy a legtiprottabb emberek között — magasba emeled és mások fölébe helyezed. S ha meggondolom, hogy fejedelmek is földönfutókká válhatnak gyorsan és hirteten, hogy a percznek is sujtoló pallosa vagyon, alélt remegéssel nézek egy egész, hosszú év elébe annak küszöbén. Minő rejtelmek vannak a sürüjében? mily változások áthatlan ködében? be vagyon kötve az én szemem, s úgy járok talán örvények fölött. És a harsona nemsokára harsan, arra intve, hogy a te itélőszékeden trónolsz most Istenem! »Oroszlán bődülése sivatagban ijedelemmel tölti el a vándort, és félelem zsibbasztja meg

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

tagjait — az Örökkévaló harsonát fuval, ki az aki nem remegne?« Mivelhogy párducz és tigris elől el lehet menekülni — a végzet elől hol vagyon búvóhely? Emberek gonosz tervei ellen lehet csatázni — de ki szállhat pörbe a te akaratod sujtoló villámával? Mintha csak lázas betegség gyötörné a testem, olyan vagyok előtted Istenem! ez órán, amidőn itéletet készülsz mondani fölöttem. Szemem fölé ijedelmes árnyak borulnak, a halántékomon sebesen lüktet az ér. Amikor a katonák állanak vérengző harcz előtt, s a háborunak kezdetét riadó trombiták hirdetik, és erre a trombitaszóra eszébe jut a harczbamenőnek rózsás ifjusága, sok, sok öröme, az otthon hagyott kedvesek — úgy érzem magamat kegyelmes Istenem! mielőtt a te itéletednek harsonái riadva csattannak föl: eszembe jut a multnak boldogságos varázsa, amelyet önfeledten, tereád nem gondolva élveztem végig; eszembe jut a szenvedésnek könnye, amely végigpergett az arczomon, s nem volt meg a kellő bizalmam tebenned, zúgolódtam ellened; eszembe jutnak kedveseim, akiknek sorsa szintén a te kezedbe van letéve, s akik érettem élnek, s akikért élek én. . . . A te harsonáid a jövendő évnek kezdődő harczát jelentik,

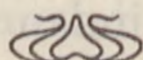
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hirdetik. Küzdelem előtt állunk. Láthatlan ellenségek törhetnek ránk, s ellenök nincs védelem. Lesben állanak nappal és éjjel s olyankor ütnek, amikor azt hisszük, hogy közelünkben sincsenek. A gond, a fájdalom, — szerencse hűtlensége, remények lankadása, a betegség, a szenvedés, a halál. Eldobjam-e hát én Istenem! minden védő fegyveremet, tudván azt, hogy nádszál az én hadakozásom ellenük? A munkát, a szorgalmat, az igyekvést, az életkedvet, a szeretetet, a hűséget, a nemes érzelmeket kedveseim és embertársaim iránt? Óh nem! nem! te ezt nem akarod én jó Uram! te azért oltottad belém a jobbat, a szebbet, a világosabbat, hogy igenis vigasztalóim legyenek a sötétség óráiban! S bár gyöngék az én fegyvereim, bár izekre zuzza őket a te legkisebb széljárásod, van egy csatázó kardom, amelyet szét nem törhet semmi csapás: a benned való hit az — Istenem! Örvények fölött járok vele, és tudom azt, hogy végképpen el nem bukhatom. Reája ha támaszkodom, még a porból is fölemelem arczomat. Fáklyám sötétben, evezőm életem sajkáján, hajótörésben szirtfokom.

Nyugalommal várom azért a te itélő harsonád zúgását. Hiszem szilárdul s rendület-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

lenül, hogy a te irgalmad mindeneket meghallgat. Figyelj az én imámra, s amit dadogó ajkam elfelejtett mondani: a szivem mélyén lássad meg a vágyakat, és vedd olybá, mintha sirva rebegtem volna el azokat. Óh légy kegyelmes hozzám! Istenem! Atyám! Ámen!

Un'thanne tokef.

És most mondhatlan félelemmel és végtelen áhitattal mondunk imát a te szentségednek, mivelhogy te vagy a mi királyunk, világok királya! . . .

És most hadd magasztaljuk e szent nap fenséges szentségét, mert rettenetes és félelmetes nap ez minékünk. A te világuralmad nyilvánul meg rajta Isten! és kegyelmen épül föl rajta a te trónusod, és itéletre készen trónolsz azon Istenatyánk! Bizony te vagy az, aki birál és megfenyit, aki megismeri a titkok titkát, és tanuságra áll a bünnel szemben, aki följegyez minden emberi tettet, határoz és mérlegel, és dönt . . .

Megemlékezel mindarról, amit a földön elfelejtenek, és föllapozod az emlékezések köny-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

vét és benne minden föl vagyon irva, oly hiven és oly igazán, mintha csak minden ember pecsétje lenne rajta, vallomással sirva vallván: »Igazán igy cselekedtem« . . . Egy óriás harsonát fujnak a mennyben; és egy csöndes, fuvolához hasonló szózat hallatik. Mind az angyalok izgalomban indulnak fel, remegés és ijedelem fogja el őket, és messze hirdetik: »Ime megjött az itélet napja.« Maguk az égi seregek itélőszéked elé állnak, és számot adnak életükről, mert ők sem tiszták teelőtted. És a földnek minden teremtményét elébed vezetik, mint a juhok nyáját. Mint a pásztor furulyája egybegyűjti, csalogatja, édesgeti nyájait, úgy gyűjtsz egybe, úgy olvasol botod alatt Isten! minden élő lényt.

Ujév napján föliratik minden lénynek sorsa, az engesztelő napon pedig megpecsételed Istenünk a végzést; az életet és a halált, a teremtést és az enyészetet, az éhség kinját, s a jólét derüjét, járványt és pestist és földrengést, a nyugodalmat és a bolyongó földönfutást, a gazdagságot és a szegénységet, —

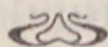
Bűnbánat, ima és **jótétemény** elháritják azonban a rossz végzetet.

Mert amilyen a dicsőséged, olyan a te nagy neved. Nehezen lehet tenéked kedved a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

halálraméltó pusztulásban. Hanem arra vársz, hogy megtérjen és életet nyerjen. Várva vársz a jobbulásra halála napjáig. Egy lépést ha tesz a javulás felé, kegyelmet int felé. Bizonyvást látom; te vagy az emberek alkotója; ismered ösztöneiket, mivelhogy hús és vérből vagynak ők. Az ember — por az ő sarjazása, s a vége sem egyéb, hanemha por. Lelkének árán keresi kenyerét, hasonlója és mása: törékeny cserép, elaszó fűszál, hervadó virág, rohanó árnyék, eltünő felhő, röppenő lehellet, szálló porszem, illanó álom, —

De te király vagy, eleven Isten, örökről-örökre megmaradó.

Záróima.

Sirtam és vergődtem előtted Istenem! Ostromló vágyaimmal faggattalak téged. Önöskivánalmaimmal kerestem kegyelmed kapuját. Ne gerjedjen föl ellenem a te haragod, mivel az én parányi voltom a te dicsőséged elébe merészelt állni. Hiszen te vagy az egyetlen, aki meghallgathat engem. A te kezedből vettem életem, a te jóvoltodnak köszönöm min-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

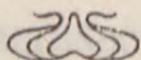
den földi örömemet, te adtad szivembe az enyéimhez való aggódó szeretetnek érzelmeit. És én tudom azt, hogy amint adni tudsz, akképen vagyon hatalmad el is venni. És érezem, hogy a te hatalmad nem földi hatalom, amelynek kedve telik sokszor a szegénynek és a könyörgőnek eltiprásában, és erejét a megfosztásban tünteti föl gyakran.

Én Atyám! jóságos Istenem! a te javaid a legfőbb javak. Tőled nyertem azokat, azért ajánlom irgalmadba magamat. Emberek roszszasága, földi agyarkodás és indulatok ellen vedd védelmednek szárnyai alá azt, amit itt lenn elvehetnek tőlem. Veled legyőzhetetlenné válok, nélküled féreg is elgázolhat. Veled szárnyaim vannak, nélküled porban csúszok. Porban csúszok még akkor is, ha emberek hajlonganak előttem. Emelj magadhoz ezekért engem!

És ne vedd emberi hizelgésnek az én zsolozsmám, amidőn nevedet magasztalom. Földi lény megejteni téged úgysem tudhat. De a lelkem telve van a te dicséreteddel. Mint kehely, csordulásig töltve, úgy fakad elő az én szivemből tenéked zsoltár. Unszol a bensőm: zengeni néked. Sarkal a forrongó érzés: leborulni teelőtted. Az egész nagy világ a te

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

csodás teremtésed, a nap, a hold, a csillagok, az éjjel s a nappal nevedre oktatnak engem. S amig csak látnom engeded a te bűvösszépségű világodat, amig a keblem lehelni tud, amig csak be nem zárul előttem az élet temploma, imádlak téged, kereslek téged, magasztalom e nevedet. Évről-évre, amiglen betellik mértékem. Időről-időre, amiglen élek én. Óh légy velem a földi utakon! Istenem! őrizz meg engem! Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

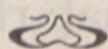
Engesztelőnap.

Kol Nidré.

Istenem! Istenem! örvények fölött állok én. Odakünn éjszaka borul a földre — óh milyen mérhetetlen az én lelkemnek éjjele ez órán. Vétkeztem ellened, elfelejtettelek sokszor, bűnökkel vagyon terhelve az én bensőm. És most mégis tehozzád fordulok, és a te irgalmadat hivom. Magamba szállok, s bűnbánóan verem a mellemet, és félek, hogy a fejemre száll a vétkem. Tudom azt, hogy olyan vagyok teelőtted, mint az agyag a formáló kezében hajlithatsz, verhetsz, megalázhatsz, széttördelhetsz engem, — remegve kérlek Istenem! gonosz indulataim feledjed el, s emlékezz rá, hogy kegyelmet igértél ősidőben apáimnak! Mint az ember kődarabot összezúz, úgy törhetsz te engem széjjel, mint a vasat izzó lángok, ugy olvaszthatod meg a gőgömet, mint a horgonyt behúzhatja és kiakaszthatja a hajós, úgy szabsz határt te életemnek, mint

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

az üveg törékeny, mint a fonás szétmálló, mint az ezüst salakos, olyan az én gyönge szivem én Uram! — a csapásban darabokra törik, a remény fonalai széthullanak, s ha tiszta is volt egykor, a földi harczban rátapad a salak. Ha emberek ellen vétettem volna annyit, amennyit te ellened, s bocsánatukat kérném — óh jól tudom, hogy haragjuk engesztelhetetlen lenne — de a te kegyelmed elapadhatatlan, és érzem azt, hogy nálad nem fogok hiába járni. Te tetted belém ezt a balgatag, dőre szivet, amely a jólétben túlemelkedik, amely csábitva hiv a rossz ösvényre, amely kevés verőfényben is azzal hiteget, hogy nélküled is lehet élni — te ismered minden rossz gerjedelmét, és megtudod itélni, hogy mennyi benne a legyőzhetetlen makacs indulat, és mennyi az az akarat, amelynek urává tudtam volna lenni. Itéljél fölöttem irgalomban ezen az estvéli órán. Adj erőt és nyugalmat nekem, hogy a ránkhasadó szent napon csöndesen tudjak elmélkedni a multakon, hogy megtaláljam vallomásaimhoz az előtted tetszertős imádságot, hogy üdvöt és boldogságot hozzon könyörgésem családomnak s énnekem! Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ezután

Bünvallomás

mondatik a 98. oldalon.

Kol Nidré.

Kegyelem Istene, irgalom Ura! — elepedünk. Lázas ajkunkon birkózik a védőszó a bűntudattal, és összetörnek szavaink. Mélységes remegéssel ismerjük el e nap szentségét, mert félelmetes és rettentő az. Látod-e büntetni készülő Istenünk! hogy mint lett estvéli estve, világtalan éjjel miköröttünk hirtelen? Künn az alkonyi égbolt peremén kigyujtod halovány csillanással az éjféli csillagok merengő fényparányait — és a mi lelkünk mélyén és a mi szivünknek boltján — óh jaj minékünk érte! — elalszik minden világos érzelem, a bűnbánás sötéten sötét köpenyébe burkolódzik a belső biró — és fenyitő kézzel rázza meg belülről a szivünk felait. Künn a soha nem pihenő élet robogó kerékkel kereng tovább, embernyom embernyomba lép, uj bölcsők ringanak és uj koporsókat ácsolnak össze — és szerte a nagyvilágon, amerre kupolás templomok ormain a törvénytábla tiz betüje

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

messzire ragyog, avagy kicsiny faluknak nádfedeles imaházaiban, — halovány orczával gyűl egybe mindenütt a föld kerekén ez óra ihlett csöndjén Izrael népe, és lágyan, halkan, nesztelenül valami lelketbehálózó ének morajlik országok levegőjén által. A zsidó vándor, akit uton ér ez estén az alkonyat, erdők magányos ösvényén megáll ez órán, és leborul a földre apái énekével: „Kol Nidré“! A szerencsétlen, akit ágyhoz szegez a gyógyithatlan betegség kinja — föleszmél ujra, s megemlékezik róla égő agygyal: „Kol Nidré“! Aki egy esztendőn át nem ismer téged, s aki a földi örömökben elfelejt téged, aki elúnta régen ezt az életet, s aki reményvirágból nem lankadva koszorut füz egybe, akit a hite röpülve visz hozzád, s akit a gőgje visszatart még tőled, akit csapások verve sujtanak a földre, s akit a szerencse két kézzel emel a magasba, akiben lobog még az ifjuság lángja, s akiben alszik immáron minden vágy és hevülés, aki napjai delelőjén feledve áll a létnek csúcsán, s akinek redős arczvonásain az alkony napja hervadó, szintelen aranyat önt végig, a hajára meg ezüstharmatot permetez: mind sirni jönnek hozzád, a százados imával: „Kol Nidré“! A hitehagyottnak is belereng a szive kellő

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

közepébe: „Kol Nidré“! Úgy érezzük, mintha pihenni tért apáink, sirokban nyugvó anyáink künn a temetőkben ez éjjeli órán fölnyitnák sirjaik halomajtaját, és halottas fehérbe burkolózdva, fejükön régi imafövegükkel, ünnepi gyöngyös pártájukkal, kibontott imaköpenyükkel végiglebbennének zajtalan a levegőben és idejönnének mihozzánk, mindegyik a maga gyermeke, a maga elhagyott családja mellé, az oldalukra állva és belevegyitenék a mi könynyeink tengerébe, a mi imáink sóhajába, a mi bűnbánásunk töredelmébe, a mi dalaink forrongó zúgásába: »Kol Nidré«! Szellemben és érzelemben, reményben és közös vágyban összefűzi egész Izraelt ez a dal.

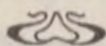
Amerre szét vagyunk széledve, amerre boldog hazára leltünk, s amerre elvették a házunk födelét, amerre testvérnek neveznek minket honfitársaink, s amerre idegennek káromol a gyülölet, amerre szeretni tanultunk, s amerre zokogni tanitottak bennünket — mintha egy óriási tallisz volna a légben kiteritve fölöttünk, és rajta a négy emlékeztető fonálnak sok ezernyi szála összekötné a földnek minden templomát, ahol e perczben Izrael búsongó nyelvén imádkoznak — ez az ének, ez az érzés, ez az éjjel, ez a végtelen siralom

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a világ négy tájáról egybegyüjti előtted irgalom fönséges Istene! Izrael népét békességnek szerzésére, nyugalom keresésre, hitnek gyüjtésére bünöknek vallására. Te tudod Urunk! Istenünk! hogy ez a dal miből teremtődött, te tudod Urunk! Istenünk! hogy ez az éjszaka és ez a nap mit jelent minekünk! te tudod, hogy ezt az éneket, a benne dobogó, zokogó harmóniát Izrael lelkének hangjegyes tábláira vérrel jegyezte föl az idők folyása! hogy ami ékes gyöngy csillog belőle elő: könyeknek gyöngye; hogy megrágalmaztak miatta is, és elferditették tiszta értelmét: Pedig mi, mint évszázadokon által, úgy ma is csak azon könyörgünk benne s ez éjjelen tehozzád: hogy bocsássad meg a mi bűneinket ellened; bocsássad meg a mi dölyfünket veled szemben; bocsássad meg a mi ragaszkodásunkat a földhöz, és a mi makacsságunkat irányodban — légy irgalmas minékünk a bűnök miatt, amiket elkövettünk egymás ellen — amikor egymásra törtünk, amikor megbántottuk egymást, amikor irigykedtünk egymás boldogságára, szerencséjére, vagyonára, tehetségére, családi életének derüjére, amikor sarat dobtunk a felebarátunkra, hogy mi legyünk általa tisztábbak, amikor nem tudtunk egymás szemébe nézni a rejtett

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

avagy nyilt harag és gyülölet miatt; amikor magunkat tartottuk elsőnek, és mindenki mást csak azután következőnek, — légy irgalmas a bűnök miatt, amelyeket ember ellen elkövettünk — lett légyen az bárki, hitünkhöz tartozó, avagy tőle távol álló — légy irgalmas mivelünk, és add meg nékünk a békességnek szellemét, hogy meg tudjuk ellenségeinknek bocsátani, és hogy megbocsássanak nekünk is a mi haragosaink. Tanitsd meg földi fiadat feledni a gyűlölségben, — oktassad őket a szeretet magasztos erényére, hogy mindenki megbéküljön a maga sorsával, és lássa be azt, hogy milyen fenséges, milyen gyönyörü, milyen tehozzád méltó lenne a maga sok és nagy bűbájával ez az arasznyi lét, ez a mi földi hazánk, ha mindenki élne magának, gyermekeinek, kötelességeinek, feladatának, és nem bántaná egyik a másikat. Mélységből hivjuk a te nagy neved. Óh nyissad meg a szemünk zsilipjeit, hogy könnyeinknek árja elmossa a bűnt, és estétől a másik estig meghallhassuk szavadat: Megbocsátottam — úgy amint kérted azt! Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Kol Nidré.

Irgalmas Istenünk! Atyáink örök Istene! tekints le ránk ez órán a te mennyeidnek országából. Ránk borul az estvéli sötétség, tünik a nappal fénye, és árnyak járnak az éjszakában. Esendő emberek állanak előtted az itéletnek eme komor és fekete alkonyán, s amint künn hervad a fény és terjed a homály, és lebbennek árnyak, -- aképpen hervad a szivünk mélyén a gőg és a bűnbánás homálya terjed, és a multak árnyékalakjai jelenésképen kisértenek minket. Halottas ének morajlik tompán körülöttünk, és siratva valljuk be teelőtted, hogy a törékeny cserép maradandóbb nálunk, hogy az illanó felhő szilárdabb mint a mi életünk. Ér pattan meg bennünk — máról-holnapig nem emleget többé senki. A szivünkre rácsap valami jéghideg szellő — és a mi büszkénbeszélő ajkunkat betemeti örökre a sir pora. Kedveseinket elszólitod tőlünk hirtelen — óh milyen ingatag és bizonytalan mind a mi örömünk ezen a földön! Mit ér a mi nevetésünk, mit ér a mi könnyhullatásunk, mit a mi tudományunk, a mi ékkességünk, a mi győzedelmünk és a mi vereségünk idelenn?! Egy érzéketlen fasudár

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

tovább él nálunk! hantunk fölött a füszál hervad és ujra kivirul, de a mi testünk végképpen elenyészik, és taposnak rajtunk majd uj nemzedékek részvéttelenül, hidegen. A templomodba jöttünk ujra itélő Istenünk ez ősi éjszakán! a mi megalázott szivünkkel jöttünk el hozzád, kiáltani hozzád, sirni előtted. Biráló széked elé hoztuk magunkkal együtt mind a mi kedveseinket. Apáink, anyáink összegyültek, s a nagyapáknak borongó melódiájával, a százados dallammal könyörögnek kegyelmet tőled. Ez az este, ez a bünbánó éjszaka közel hozza a távolbanélőket egymáshoz, és a könyyekből végtelen láncz lesz, amely sziveket füz egybe. Édes szülénk fehérbe öltözik, halottas talliszt borit magára, siratóan veri a mellét: „Kegyelmezz nekem én Uram! Oltalmazd meg a házamat.“ A gyermekeink ártatlan lelkére is átragad a búskomor hangulat, meghatják a mi vergődéseink, és érettünk imádkoznak. A házainkban virrasztást tart a félelem, gyertyák lobognak, mint mikor röppenni készül a lélek, s köréje állnak a végső vallomással a bucsuzók. Azzal a könnyekbemártott, azzal a siralombanégett, azzal a megszentelt régi imával keresünk téged irgalmas Istenünk, amely a ravatal körött bontja ki Izraelben

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

fekete szárnyait. Oh hallgassad meg tépődő keserveinket, amikor megismerjük teelőtted, hogy bűnösök vagyunk. Nem tagadjuk! Nem szépitjük! Mentségre alig van szavunk, vétkeztünk ellened! Gőgös és elvakult a mi szivünk nagyon, egy hosszú éven át vétek volt a mi mindennapi kenyerünk. Azokkal a kezekkel, amiket te adtál nekünk, hogy dolgozni tudjunk; fegyvert emeltünk teellened és a te szentséges tóráď ellen! azzal a szájjal, amelyet te nyitsz beszédre — kételkedtünk benned. Azzal a szemmel, amelynek te adsz ragyogást: csak a mi sikerünket, csak a mi boldogulásunkat; csak a mi önzésünk vágyait lestük — mint a vércse, amely galambra les, úgy téptük össze mások reményeit. Azzal a szivvel, amelyet a te atyai kegyelmed dobogtat — tagadtunk meg nem egyszer téged; éretted, hitedért sok volt a legkevesebb is; magunkért, a mi testünkért, amely fölött majd egyszer a férgek gyülnek össze tanácskozni — magunkért kevés volt minden. Szenvedélytől kigyulladt arcczal, izgalomtól remegő tagokkal, durva tolakodással, kiáltó szóval álltunk ki a sikra, ha a mi érdemnélküli, selejtes személyünkről, ha a mi dicsőségünkről, ha a mi méltóságunkról volt szó — de közönynyel,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

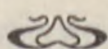
lomhán állottunk félre, ha a te nevedről, a te nevednek megszenteléséről, hitednek megbecsüléséről szólottak hozzánk. Érzelmeket szinleltünk, s mint a láng sokszor csak polyvát éget, olyan szálló volt a lelkesedésünk. Huzódtunk a nemestől, és vonzódtunk a rosszhoz, amint az az esztelen lepke vonzódik a szárnyait megemésztő tüzhöz. És mi jól tudjuk azt irgalmas Isten! hogy mi itt lenn a te csillagaid egyik parányiján nem tudtunk azért megbántani téged. A pók se bántja meg az óriást, ha lábain átalszalad, s bizony nem háló az a szövedék, amelyet odalenn a porban fon. Hanem a lelkünk nyugalmáért esdünk tehozzád. Érezzük azt, hogy nélküled élni, a benned való bizodalom nélkül: — a vadon ragadozójának élete, amely zsákmány után jár addig, amiglen összeroskad. Világosságra, szivbeli nemességre vágyunk — azért kell minékünk a te bünbocsánatod tudata, hogy békességre leljünk. Békességet nálad, és békét embertársaink előtt — akik közül sokat sértő indulattal, haraggal, dölyffel bántottunk meg. Szivtelenül viselkedtünk nem egyszer azokkal szemben, akik hozzánk közel állottak, akiknek a mi lelketlen önzésünk égető seb volt bánatukban. Óh add, hogy egymásra találjanak a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

haragosok, kezet nyujtsanak egymásnak az ellenségek. Csöndesitsed le a lihegő bosszuvágyat, a titkos gerjedelmet, az elfojtott haragot a fölindult kedélyekben. Amerre ember embertársnak ártani akar, és alkalomra vár — küldjed el a te békességed szellemét és oltsad be szivébe azt a tudatot, hogy a siralom könnye égeti másnak az arczát is, hogy másnak sebe csakugy fáj mint az övé. A szeretetnek érzelme hasson át mindeneket, s a testvérisülés uj szellemét ébresszed fel ezen az engesztelő szent napon. Egyenlően a hervadásé vagyunk mindannyian — óh hogy érezve ezt, a részvét füzné össze ebben a földi életben a halandókat, mindet! hogy kevesebb lenne a bánat, és megfogyna a bánat, és megfogyna a fájdalom, hogy őszintébbek lennének a kedélyek és biztosabb az együttélés! hogy közelebb jutna ember embertársához! Bocsáss meg minékünk! irgalmazz nekünk, hogy áthatva a te kegyelmedtől bizalommal zenghessük a jámbor énekesnek zsoltárszárnyalását: »Dicsérjed lelkem az Örökkévalót, és mind az én bensöm az ő szent nevét!« Isten itélete lebeg fölöttünk ez óra ihletén! Szelleme rajtunk! Áldása mifölöttünk! Gyermekeinken látható lesz az áldás. Dicsérjed

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

lelkem az Urat. Sötét éjszakában világosságot látok. Világosság! Világosság! — mint a hajnalhasadás. Dicsérjed lelkem az Urat. Hallelujah! Istennek dicsőség a magasságban. Ámen.

Ezután

„Ovinu Malkénu“

mondatik az 58-ik oldalon.

Reggeli ima engesztelő napkor.

Irgalmad esdeklem ez órán Istenem! Atyám! Tekints le rám a földönvergődőre, és ne szállj énvelem itéletre érdemem szerint. Óh mert a szenvedélyek és gerjedelmek hálót vetettek gyakorta énreám, és én nem tudtam, és én nem akartam ellentállani csábitó hivásuknak. Követtem a percznek gyönyörüségeit, és nem gondoltam az örök életre; rohantam a jelenvaló élvezetei után, és közönnyel vontam vállat, ha szentebb feladataimra intett a gyorsantünő lelkiismeret. Sokszoron volt előttem köznapi, ami teelőtted szent, gyakorta vétettem az ellen, ami hitemnek törvénye, nem egyszer feledtem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

el magasztos rendeleteidet Istenem! Óh pedig énnekem ismernem kellett volna a kötelességemet vallásom iránt. Nekem tudnom kellett volna azt, hogy az én világom csakis a hit lehet; hogy az én apáim és ősanyáim vallomása az egyetlen varázsszer, amelylyel én, a gyönge nő házamat a bánat és a borúnak idején bevilágithatom; nékem éreznem kellett volna, hogy az én legfőbb ékességem, az én női méltóságom koronája: a hit. Vétettem kedveseim ellen Istenem! Uram! amidőn megfosztottam őket attól a melegségtől és boldogságtól, amelyet a vallásos otthon nyujt; amidőn nem gondoskodtam a lelkük táplálásáról, és azt hittem, hogy »pusztán a kenyér miatt él az ember a földön.« Óh de bocsássad meg nékem mindazonáltal bűneimet; hiszen te vagy az irgalom és a bűnbocsánat, te meglátod a szikrát is a hevülő bensőben, amelyből aztán a javulás tisztitó tüze támad. **Emlékezzél meg mirólunk, hogy éljünk! tenéked kedved tellik az emberi élet meghosszabbitásában; te irj be minket az élet könyvébe! magad miatt légy kegyelmes, forrása te a létnek, király a királyok fölött!**

Óh hogy mindenek belátnák e szent napon a te végtelen hatalmadat! Óh hogy dicsőség

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

adatnék mindenütt a te fenséges nevednek! hogy egy érzelemben egyesülne ez itéletnapon minden porból keletkezett halandó és egy vágy vezetne minden élő lényt: a te szent akaratodat teljesiteni, — amiképpen megalázva mélyen a fejünket, mi itt a te hajlékodban zsoltárokkal zöngjük, hogy tiéd az uralom és tiéd a hatalom, tiéd az erősség és egyedül téged illet meg minden tiszteletadás és hódolat. Nemcsak magunkért könyörgünk ez órán Istenünk! Atyánk! hanem az engesztelődés szellemét hivjuk el minden kebel számára. Adj hát dicsőséget a te népednek, sikert azok imáinak, akik téged hódolattal félnek, reményt a téged keresőknek, és ujjongást, akik tebenned holtig biznak; az egyetértés öröme legyen hangos az egész földön, a gyülölet apadjon el, és ellenségek békejobbal keressék föl egymást. Minden bűn pusztuljon el végkép, és minden gonoszság oszoljék el mint a füst — egyedül a te szereteted uralkodjék minden teremtményeid fölött, mivel te vagy a szent, és a te neved félelmetes, és nincsen Isten terajtad kivül, aminthogy irva vagyon: »Az Örökkévaló, Czebaoth Istene magasra emelkedik az itéletnél, szent Isten ő, aki meg vagyon szentelve igazsággal.«

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Repeső hála illet meg téged, mivel megadtad nékünk szeretetben az engesztelődés eme napját, hogy megbocsáss néküк, hogy engesztelj érettünk, s hogy eltöröljed mind a mi vétkeinket.

Istenünk! apáink Istene! emlékezz meg a kegyelem eme malasztos óráján jámbor őseinkről, szentéletü nagyjainkról, irántad hűséges hőseinkről, akik életüket adták oda a te nevednek szentségéért. Emlékezz meg a te egész népedről, Izraelről, hogy mennyit szenvedett folytonos vértanuságban érted! És az ő emléküк legyen a mi megváltásunk, a mi üdvünk, a mi menedékünk, az irgalomnak, az életnek, a békességnek és a szeretetnek el nem apadó kutfeje a mi számunkra az engesztelődés eme napján. Örökkévaló! Istenünk! gondolj ránk e napon üdvösséggel, és végezz fölöttünk ma áldással; segits bennünket nyugodalmas élethez. Hadd legyen védő pajzsunk az irgalom, és könyörülj rajtunk, és segélj meg minket! mivel tereád vannak irányitva a mi szemeink, mivel te vagy a könyörület örökkévaló Istene!

Mi Istenünk, apáink Istene! törüljed el a mi büneinket eme itélőnapon, oszlassad el mikép a bárányfelhőt a mi vétkeinket szemeid előtt? hiszen vigasznak vagyon irva: »én

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

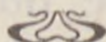
vagyok az, én vagyok az, aki elenyésztetem vétkeidet magam miatt, és hibáidra nem emlékszem többé«, hiszen fölemel minket az irás szava: »eltörlöm mint a felhőt vétkeidet, és mint a ködöt a te bűneidet; térj meg énhozzám, és én megváltalak.« Bizakodva olvassuk szentirásod biztatását: »mivelhogy ezen a napon megengesztel benneteket, hogy minden vétek szennyjétől megtisztítson titeket — az Örökkévaló előtt legyetek tiszták!«

Szentelj meg minket parancsaid által! add nekünk birtokul a te tórádat: a te javaidból adj bőven részt minekünk! hadd örüljünk a te segitségednek fennen. A mi sziveinket tisztitsad meg a salaktól, hogy méltó legyen a te szolgálatodra.

Mindezeket reszketve kérem tőled én egyetlen Istenem az égben! és hiszem azt, hogy te nem veted el az én könyörgő szómat. Mert te vagy az, aki megbocsát Izraelnek, és aki a bűnbocsánat békéthirdető galambját küldöd el a reménytelenül síróhoz e szent napon. Nemzedékről-nemzedékre nincsen nékünk más királyunk terajtad kívül. Időkről-időkre te vagy az, aki a bűnöket elszéleszted. Dicsértessél hát Örökkévaló! királyok királya! aki irgalmas és megbocsát minden mi vétkeink miatt, és

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Izrael házának bűnei miatt, aki évről-évre nyomtalanná törlöd a mi hibáinkat. Te vagy az Úr az egész föld felett, te, aki megszenteled Izrael és az engesztelésnek napját.

Bünvallomás.

Hiába titkolnám, hiába takarnám — te, aki ismered a világ-egyetem legkisebb zúgát is, akinek egy tekintete csillagok ezreit futja át, aki előtt nyitott könyv az emberi lélek: te úgy is átkutatod minden bensőnek titkait, megvizsgálod a sziveket és a veséket, előtted nincsen rejtve semmi, és előtted nincsen elhallgatott bűn sem.

Azért hát el ne taszits magadtól engem, amidőn megalázva bűneim tudatától elébed lépek, föltárom multam vétkeit. Örökkévaló! Istenem! atyáim istene! legyen a te akaratod, hogy irgalmazz nékem minden vétkemért, és kegyelmezz nékem minden bűnömért, és engesztelj értem minden gonoszságomért.

Bűnbánással vallom:

Vétkeztem előtted nem véletlenből, nem akaratlanul, de teljesen tudatával annak, hogy igaztalanul és helytelent cselekszem.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Vétkeztem előtted, amidőn javaimat fukaron magamnak tartottam meg, és szent czélokra, magasztosra semmit sem áldoztam. Szegénynek könnye meg nem inditott, az éhezőt küszöbömről éhesen hagytam eltávozni.

Vétkeztem előtted könnyelmű módon, amikor még csak eszembe sem ötlött, hogy gonosz amit cselekszem. Leráztam magamról a lelkiismeretet, és teveled nem számolva, törtem czéljaim felé.

Vétkeztem előtted, amidőn másokban hiu reményeket ébresztettem és szavamnak ura nem maradtam, hanem megszegtem azt. Keserüséget vetettem emberek lelkébe, igértem, csaltam, hűtlenkedtem.

Vétkeztem előtted elrejtve emberek előtt, és emelt fővel jártam, amikor pedig megvetés lett volna az én igazságos részem, és senki sem tudta a bűnömet, egyedül te — én Istenem! Birám!

Vétkeztem előtted, amidőn hallgattam a vér szavára és szenvedélyeimet féken nem tartottam. Elfeledkeztem emberi méltóságomról.

Vétkeztem előtted vakmerő, istentelen szólással, törpe felfuvalkodott szavaimmal.

Vétkeztem előtted, amikor embertársaim bizalmával rutul visszaéltem, őket félrevezet-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

tem, vagyonukban kárositottam, az ő rovásukra gyarapodtam.

Vétkeztem előtted, amidőn gonoszat csak azért nem cselekedtem, mivel féltem az emberek törvényétől, de a gondolataim meg voltak mételyezve bűnös kivánalmaktól.

Vétkeztem előtted, amidőn ártottam felebarátaimnak, akár becsmérlő szóval, akár agyarkodó tettel.

Vétkeztem előtted, amidőn hamisságra nyitottam ki a számat.

Vétkeztem előtted, amidőn nemtelen utakra ragadt az indulat.

Vétkeztem előtted, amidőn vétettem szüleim ellen tiszteletlenséggel, hálátlansággal, ellenszegüléssel.

Vétkeztem előtted, amidőn kedveseimet és testvéreimet megbántottam.

Vétkeztem ellőted, amidőn erőszakkal szereztem érvényt jogtalan akaratomnak.

Vétkeztem előtted a te szent nevednek megszentségtelenitésével.

Vétkeztem előtted fenhéjázó, terólad megfeledkező szóval.

Vétkeztem előtted káromló, hevűlékeny, lobbanó beszéddel. Vétkeztem előtted szivbéli gonosz szenvedélylyel.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Vétkeztem előtted, tudva a bűnt, és vétkeztem előtted öntudatlanul — Irgalom Istene! mindezekért bocsáss meg énnekem, könyörülj rajtam, engesztelj értem!

Vallom továbbá bűnbánással:

Vétkeztem előtted, amidőn port hintettem mások szemébe hizelgéssel és vesztegetéssel, hogy meg ne lássák hibámat; amidőn gyönge voltam az igazságnak rám bizott döntésében, és önösségből hamis voltam.

Vétkeztem előtted csalárd, fondorkodó törekvéssel.

Vétkeztem előtted, amidőn rágalmaztam oktalan, és könnyelmüen sárba rántottam mások jó hirnevét.

Vétkeztem előtted, amidőn fogyatkozásokat, testi hibákat csúfoltam embertársaimon.

Vétkeztem előtted, amidőn jellememben gyönge voltam.

Vétkeztem előtted mértéknélküli élvezetben. Ettem és ittam, és ezt tartottam a legfőbb jónak, és a te törvényeidről megfeledkeztem.

Vétkeztem előtted gőgös föllépéssel, másokat megalázó és sértő dölyffel.

Vétkeztem előtted kétszinü beszéddel, amidőn hitegettem embertársaimat. — Vétkeztem előtted könnyelmü, fecsegő szájjal.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Vétkeztem előtted másokat megvető, büszke tekintettel.

Vétkeztem előtted makacs, hajthatatlan akarattal —

Irgalom Istene! mindezekért bocsáss meg énnekem, könyörülj rajtam, engesztelj értem!

Vallom továbbá bünbánással:

Vétkeztem előtted, amidőn a te balzsamos hitednek ellenszegültem, s törvényét igának tartottam.

Vétkeztem előtted, amidőn babona, balhit, előitélet vezérelt tetteimben, és nem a tebenned való bizalom.

Vétkeztem előtted, amidőn felebarátom baján örvendeni tudtam, és segitettem ellene hálót feszíteni.

Vétkeztem előtted, amidőn mások vagyonát, boldogságát irigyeltem s kaján szemmel néztem.

Vétkeztem előtted meggondolatlanul, az örök életet cserébe adva a mulandó örömért.

Vétkeztem előtted, amidőn beláttam hibámat, de makacsságból, daczból, szégyenből az emberek előtt, azt abba nem hagytam.

Vétkeztem előtted, amidőn vágyva csüggtem a gonoszon.

Vétkeztem előtted, amidőn megbontottam

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a békét rokonok, barátok, egymást szerető emberek között.

Vétkeztem előtted, amidőn hamisan esküdtem.

Vétkeztem előtted, amidőn engesztelhetlen módon gyülöltem, s vesztére törtem másnak.

Vétkeztem előtted, amidőn igaztalanul a magam hasznára törekedtem és megkárositottam vele embertársaimat.

Vétkeztem előtted, amidőn hajthatatlan volt szivem a rosszban.

Irgalom Istene! mindezekért bocsáss meg énnekem, könyörülj rajtam, engesztelj értem!

Mikorra lennék készen kegyelmes Istenem! ha minden bűnömet föl akarnám sorolni? Akkora a sokaságuk, hogy alig viselhetem el.

Égetik a lelkemet, és nyomják a szivemet. Minden egyes bűnömnek emléke olyan, mint a mérges nyilvessző, sebesre marja bűntbánó keblemet.

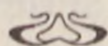
Eszembe jutnak a régen elfeledtek, és megkinoznak az alig elmúlottak.

Gonosz is voltam, gőgös is voltam, hanyag is voltam, kötelességeimnek sem feleltem meg mindenkoron. Heves is voltam, daczos is voltam, a hizelkedés gyakorta megejtett, s az igazi érdemet sokszor el nem ismerém. Má-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

gamat túlbecsültem, másokat megvetettem: a sorstól sokat vártam, s ha meg nem kaptam mindent, zúgolódtam ellened; a jóért pedig hálával nem közeledtem tefeléd.

Engedd el énnekem jóságos Atyám! e kínzó bűnvallomásnak teljességét. Úgy sem vagyok képes mindent felsorolni. És hallgassad meg az én epedő sóhajomat, amidőn nyugalomért esedezem hozzád. Te vagy az igazságos biró és te kegyelemben hivod magad elé a töredelemben megtérőket. Ne mardosson hát tovább a bűntudat! Lehelj a szivem tükörére, hadd oszoljék onnan a vétek. Ments meg engem minden kisértéstől, légy az én egyetlen védelmem, küldd el hozzám a te vigaszthozó angyalodat, hadd hozza el nékem a te feloldó szózatod: »És szólott az Örökkévaló: megbocsátottam, amint kérted azt! Ámen!

A tóra kivételekor engesztelőnapon.

Örökkévaló! Örökkévaló! Kegyelmes Isten, irgalmas Isten! hosszantűrő, és nagyszerelmü igaz Isten! Aki megőrzi az ő kegyelmét ezer

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

iziglen, — aki bűnt törül, és vétket öl, és megbocsát hibánkért, s föloldja azt, aki bűnös.«

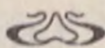
(Háromszor.)

Világok hatalmas intézője, a mindenségnek egyetlen Istene! vágyak és kivánságok vezetnek minket teeléd. Óh váltsd valóra a mi megszeretett álmaink és ne engedd, hogy a szivünk elvesztett reményeket sirasson. Add meg minékünk a mi kéréseink teljesedését, és bocsáss meg nékünk a mi vétkeinkért. Szeretetteljes irgalommal és véghetetlen kegyelmeddel lehelj reá a mi bűneinkre, hogy mint a gyorsanfoszló pára szétoszoljanak, és mentsd meg a mi hozzánktartozóinkat is a bűnös tévelygések lelketmegalázó szenvedélyeitől. Bocsásd meg nékik vétkeiket! Emlékezzél meg róluk szeretettel, óh hadd legyen a mai nap jövendő üdvnek vigaszos hirdetője. Hosszú és boldog életért, békés és nyugodalmas napokért, áldásért a kezünk munkájára könyörgünk hozzád. Kenyerünkhöz könny és sóhaj ne tapadjon, hadd járjunk fölemelt fővel az emberek között, senkinek a mostoha jóvoltára ne szoruljunk. Keresse fel a bőség otthonunkat, és add meg minékünk azt a fennen lelkiszárnyalást, hogy táplálékra vágyjunk a szellemiekben is. Napoknak teljét küld el

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hozzánk, hogy futkosva kenyér után, időnk maradjon arra is: keresve keresni a te igédet, ölelve ölelni szent tanod; törvényeidet teljesiteni, s világos észszel kutatni a te magasztos rejtelmeidben, hogy üdvünkre váljék irásod tanusága. Mind a mi sebeinkre adj balzsamot, a rejtett és a nyilt sebekre gyógyulást, enyhet. Czéltalan ne legyen a mi törekvésünk, s a kezünk fáradalma ne legyen hiábavaló. Derült ég, napfényes idő, fellegtelen nappalok és békés álmokat adó éjjelelek, vigasz és bizalom legyenek a mi osztályrészeink. Távol álljon tőlünk balvégzet, bánat, szenvedés. A szeretetnek láncza füzzön össze bennünket embertársainkkal, és ismerjék el mindenek hitünknek tisztaságát. Úgy legyen! Ámen! Ajkamnak rebegése, bensőmnek epedése jusson elébed ez órán — megváltóm, szirtem, Istenem! Azért jöttem én a te imáddal tehozzád, a kegyelemnek idején! határnélküli irgalmadban felelj te nékem Istenem! üdvödet hivom! igazságod keresem és siromig vallom a vallomást:

Halljad Izrael! az Örökkévaló! a mi Istenünk, az Örökkévaló, egyetlen egy! Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Engesztelőnapi mussaph.

Romban áll századok hosszú sora óta Izrael régi szentélye Istenem! Atyám! ahol mondhatatlan fénynyel és mélységes áhitattal végezte a főpap szentséges szolgálatát a nagy engesztelőnapon. Hófehér papi diszben állott egyszer egy esztendőben az Úr szolgája a szentek szentélyében, és amidőn fején a drágakövek sugárzása megvillant, és melldísze fölött az ékességek megcsillantak, akkoron a földi kincsek vakitó fényességének közepette, rátette kezét az áldozati tulokra és akkoron vallotta be egész Izrael nevében a vétkeket és az ocsmány hibákat, akkoron zokogta szivszakadva: »A pornál is semmibb az ember, a lehelletnél is tünőbb az élet.« És megütötte a mellét bűnbánó töredelemmel és igy imádkozott: »Vétkeztem, hibáztam, hűtlenkedtem előtted Istenem! Én és a házam. Kiáltva kiáltok, s úgy hivom szent neved: Bocsássad meg a bűnöket, a vétkeket, a gonoszságokat, amikkel vétkeztem, hibáztam és hűtlenkedtem előtted én és a házam — amint irva vagyon Mózes tórájában, az ige a te dicsőséged nyilvánitásával: »Mert ezen a napon megengesztel benneteket, hogy megtisztitson

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

titeket minden bűneitektől az Örökkévaló előtt.« És amidőn a pap és a nép, akik a szentély előcsarnokában állottak, meghallották a magasztos és fenséges istennevet, amint azt a főpap áhitattal és tisztaságban, világosan és értelmesen kiejtette — akkoron mindnyájan letérdeltek és meghajoltak, és elismerték az Istent, és arczaikra borulának és szólottak: »Dicsértessék az ő magasztos uralmának szent neve mindörökről mindörökre!« Boldog a szem, amely egykoron láthatta a mi szentséges istentiszteletünk rendjét, üdv annak, aki lelkinyugodalmat akkoron talált.

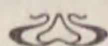
Mi is engesztelőnapi szolgálatra gyültünk elébed Istenünk Atyánk! de a te népednek elvakult bűne miatt elszórattunk az ősi földről, és minékünk mese és ábránd, álom és röpke kép az egykori fény, az egykori Istentisztelet. Szét vagyunk szórva a föld kerekén, és a világ négy tájáról keresünk téged. Ezen a magasztos itéletnapon azonban Izrael egész népe egyesül előtted könyörgő imádásban, és bűnbánó sóhajokban. És bár az áldozati füst nem száll többé az ég felé, bár a főpap nem áll többé kiterjesztett kézzel az emberszem nemlátta szentek szentélyében — azért mi ugy érezzük, mintha Izrael hitének minden

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

egyes követőjét papi méltósággal ihletted volna meg erre a szent engesztelőnapra, hogy engeszteljen önmagáért és házanépeért. Hiszen a te szentirásod meghagyja minékünk: »Ti pedig legyetek énnekem papoknak birodalma, és szent nép!« Ha a bünbánásnak tisztitó tüzében megtisztul a szivünk, és leválik róla minden földi salak, ha téged dicsérő zsolozsmával fölemelkedünk tehozzád, ha elfelejtjük önös vágyódásaink, ha kedveseinkért epedünk a te szined előtt, ha irgalmad esdekeljük vétkeink miatt, — mintha az ősidők főpapi disze lenne ezen a napon rajtunk. És ha készek akarunk lenni a javulásra, ha rossz utainkat elakarjuk hagyni, ha mintegy áldozatképen le akarunk mondani bünös indulataink megszerzett örömeiről, ha életmódunkat a te szellemedben akarjuk átváltoztatni — mintha az ősidők áldozati lángjának füstje szállana széjjel. És mi halljuk a te magasztos istenneved emlitését, és mi letérdelünk és mi lehajolunk, és mi megismerünk téged és mi arczunkra borulunk, és ugy hirdetjük: Dicsértessék a te magasztos uralmadnak szent neve mindörökről mindörökre! Füst a mi gőgös álmunk, füst a mi minden törekvésünk ezen a földön; füst a mi örömünk itt lenn; füst a mi agyarkodásunk

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

egymás ellen; füst a mi büszkeségünk a mi javainkra, a mi czimeinkre, a mi érdemeinkre. Bocsássad meg a bűnöket, a vétkeket, a gonoszságokat, amikkel vétkeztünk, hibáztunk és hűtlenkedtünk előtted mi és a mi házunk népe — amint irva vagyon Mózes szolgádnak tórájában, az ige, a te dicsőséged nyilvánitásával: »Mert ezen a napon megengesztel benneteket, hogy megtisztitson titeket minden büneitektől az Örökkévaló előtt.« Vedd kegyelmed védő szárnyai alá egész Izrael házát, takarjad be az irgalmaddal őket — úgy legyen a te szent akaratod mi Istenünk! Ámen!

Dicsérő ének.

(Uvchén l'cho hakol jachtiru.)

A nagy világon mindenek
Istèn! tenéked zengenek:
Hódolattal
Imádattal —
Minden térd a porba hull.

Az igazság van teveled'
A sziveket te itéled,
Rejtelmeket

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

És bűnöket
Egy percz alatt föltársz te.

Reménységünk: a te neved,
Mint szomjas vándor eleped —
Úgy keresünk
Mi Istenünk!
Ez ihlett órán nyugtot.

Kegyelmed a mi vigaszunk,
Az ősi frigy az igazunk —
Ha te velünk
Ki ellenünk?!
A háborukban győzünk.

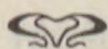
Művel a földön minden lény —
És azzal biztat a remény:
Hogy szereted
A művedet —
És el nem ejtesz minket.

Irgalmad teljét élvezik
Kik kapuidat keresik —
Érzelmeket,
Sejtelmeket,
Te megbirálsz ma Isten.

Nem földi a te haragod
Jóságos az akaratod,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Te irsz nekünk jövő sorsot —
És mi valljuk,
Tovább adjuk:
Egy Isten az örökünk:

Ezután

„Un'thanne tokef"

mondatik a 76-ik oldalon.

Minchaima engesztelőnapra.

Egész nap ontom könnyemet előtted, Istenem! Atyám! Óh hogy az én töredelmes bűnbánásom hiábavaló ne legyen! óh hogy a könny hiába ne égesse arczomat, óh hogy a te kegyelmed jelenvaló lenne e szent napon nálam! Egész napon át verte szivemet az érzelmek hullámcsapása. Megemlékeztem bűneimről, és megalázva ismertem meg önmagamról, hogy méltatlan vagyok arra a sok jóra, amelylyel engem megáldottál eddig. Megemlékeztem hevülő indulataimról, és be kellett látnom, hogy nem egyszer vétkeztem a legszentebb kötelességek ellen, amelyek az ember

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Eltörlöd,
Nem pörlöd,
Bűneinket ellened.

Megbocsátsz minekünk,
Ha idelenn vétkezünk,
Sár a testünk,
Bűnbe estünk —
S te por ellen nem harczolsz!

Hangos szóval hivunk téged,
Vádnak tüze lánggal éget —
Mint a rőzse
Delelőbe'
A mi lelkünk elalél.

Hüvös árnyék forróságban,
Üde forrás szomjúságban:
Nagy kegyelmed,
Hű szerelmed
Siralomban minekünk.

Pártunk fogod nagy veszélyben,
Sűrű, felhős, borus éjben —
Megvigasztalsz,
Gondot oszlatsz —
Úgy szereted néped.

Mi vagyunk a te birtokod,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

életét igazán nemessé teszik. Megfeledkeztem fölgerjedt haragban arról a köteles tiszteletről, és szeretetről, amelylyel szüleim és kedveseimmel szemben tartozom. Sértő szóval, durva kézmozdulattal megbántottam azokat, akiknek ez a sértés a legjobban azért fájt, mivel az én ajkam ejtette azt ki. Hanyag is voltam a szeretetnek áldozatokban való megnyilvánitásában. Kényelemből nem törődtem hivatásom kisebb-nagyobb kötelmeivel, amiket tőlem kedveseim méltán vártak el, és csak irántam való szeretetből és gyöngédségből hallgatták el panaszaikat. Mindezekről sirva emlékeztem. És arra is gondoltam, hogy milyen mulandó az én életem. Akárcsak ez a te szent napod. Alighogy keleten fölkelt a nap, ime már hajlik nyugaton. Alighogy körülnézünk: este lesz körülöttünk. És én élem az életet, töltöm a napokat könnyelmüen, anélkül, hogy nemes, tenéked tetsző cselekedetekkel irnám be az én számadásom kicsiny könyvét, teelőtted. Nőttön-nő a tartozásom teveled szemben Istenem! Nincsen bennem igazán méltóságos gondolkozásmód, irgalom az elhagyottal szemben, jóindulat, könyörület, vallásosság, kellő istenbizalom . . . És mégis irgalmat, könyörületet, szeretetet várok én tőled. Mindent a sem-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

miért. Azt hiszem, hogy egynéhány forró könynyel megengesztellek téged. És én érzem is azt, hogy tőled kegyelmet nyerhetek. Tudom, hogy ezer fogadalom megszegését se bosszulod te meg a bűnösön. Hiszen a te kegyelmed jóságos atyám! olyan mint a tiszta napsugár: még a sárra is rávilágit, és kisüt a fellegek mögül. Te ismered az ember szánandó gyöngeségét, és látod az ő elvakult makacsságát. Te tudod azt, hogy szenvedéstől megkinozva, betegágyon meggyötörve, lihegő lázban, a halál kapujában, a nyitott sír előtt vergődő sír előtted mint egy megtiport féreg, hajlong a teste, mint a vihartól megalázott nádszál, veri a mellét görcsös fuldoklással, fogadkozik és esküszik, — de ha aztán megsegíted, ha megcsillan fölötte a te kegyelmed napja, a jólétben ismét elfelejt téged, elfelejt minden bajt és minden szenvedést, gőgben emeli föl a fejét, és újra az lesz, aki volt . . . Akkor tudod te ezt már irgalom atyja, amikor meghallgatod a bűnösnek vallomását, és segitségeddel föltápászkodik a betegágyból, amikor újra szerencse mosolyog rá!

Megismerem, hogy úgy van. Bűnös az én lelkem sokszoros bűnnel. Megadtad nékem a jónak ismerését, és én mégis a rosszat válasz-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

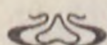
tottam. Szivembe oltottad azt a tetőled eredő képességet, külömbséget tenni a nemes és a nemtelen között, és mégis a nemtelenhez vitt a gerjedelem. Pedig mi is az élet, nemesebb vágyak és cselekedetek hiányában? Lézengés ezen a földtekén feladatok teljesitése nélkül. Renyhe állati tunyaság méltóság nélkül. Ösztönök kielégitése, vágyaknak kergetése egyik örvénytől a másikig. Óh mentsd meg én Istenem! szivemet a fertőtől, a salaktól, az árnyaktól!

Ne szállj én velem kemény itéletre, bár csalatkoztál bennem sokszor. Hiszen e perczben nemcsak magamért imádkozom, hanem másokért is. Imádkozom előtted édes jó szüleimért! akik neveltek, akik szeretnek engem. Adj nekik békességben boldog életet a jövendőben. Kiméld meg őket minden bajtól. Imádkozom előtted (férjemért, testvéreimért, rokonaimért) kedveseimért, hogy fordits el róluk minden rosszat. Tarts bennünket sokáig együtt idelenn a földön. Imádkozom előtted egész Izraelért minden emberért.

Atyánk! Királyunk! emlékezz meg a te kegyelmedre, tartsd féken szent haragod, tartsd távol tőlünk a járványt, a kardot, az éhséget, a szenvedést, a bánatot, hárits el rólunk min-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

den betegséget, minden csapást, minden megpróbáltatást, minden rossz végzetet, minden emberi fondorkodást — mirólunk, a te hűséges gyermekeidről. Az életnek, az áldásnak, a békességnek és a zavartalan jólétnek könyvébe irj be mindnyájunkat e szent napon — dicsértessél te, Örökkévaló! aki szerzed a békét! Ámen!

Ezután

Bűnvallomás

mondatik a 98. oldalon.

N e i l a.

És egyre jobban, egyre halkulóbban
Közelg az este, árnyakat hozón,
Eloltja lassan odakünn a nappalt,
A földet is álomba ringatón.

Igy lészen alkony lassankint köröttünk,
Lehull szivünkről minden ifju vágy,
Mint őszidőben hullanak a lombok,
Ha terhét rázza a korhadó faág.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Tavaszból ősz lesz, s hervadt lesz a rózsa,
A fényből majdan mély sötét leszen,
S amint az évek elsuhannak rajtunk —
Majd mi sem csüggünk úgy az életen.

Mint hogyha gyertyát oltanának sorba,
Szivünknek fényes, tágas termein,
Ugy lészen benne akkoron majd este,
Ha csalatkoztunk éltünk tervein.

Óh Isten! Isten! vétkeinkért sujtó!
Tekintsd ez órán könnyeink hevét!
Az érzelmeknek forró lángolását,
A földi harczot, sziveink sebét.

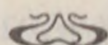
Itéltél sokszor — el ne hagyj hát minket,
Megvertél bajjal — immár mondd: elég!
Hadd jőjjön el a vigasztlhozó angyal,
Ha lelkünk harczban, csatatűzben ég.

Ha mint a pernye hamvadott a vágyunk.
Ha mint az árnyék tűnik életünk,
Ha lankadóban ifjuság és álom —
Ne hagyj el akkor árván Istenünk!

Ha majdan csönd lesz, altató és enyhe,
És fürtünk is majd ezüsttel lesz szőve,
A fénynek folytán, ifjuságunk sirján —
Ne hagyj el minket sorvadó erőbe'.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ne hagyj el minket gondba és sötétbe,
Ne hagyj el minket tántorogva, félve,
Ne hagyj el minket — Urunk, Őrizőnk!
Ne hagyj el minket — Istenünk! Erőnk!

Neila.

Alkonyodik . . . hajlik a nappal, az este immár árnyékot ejt a földre. Én Istenem! Uram! engem templomodban lel még az alkonyat. Nem tudok megválni a te kegyelmednek szirtjétől addig, a mig a szivemet békességbe nem ringatja a bizalom. Úgy félek, úgy remegek előtted alélt gyöngeségben, hogy irgalmas vagy-e én Istenem! énhozzám? Testemnek nem kell táplálék addig, amig ki nem sirtam magamat — epedő ajkamnak üditő ital nem izes addig, amig a lelkem éhes . . . Halkan gyulladnak im az esteli égbolt biboros peremén a csillagok ezrei; hűsit a szellő, zsongit az alkonyi lég . . . óh lobbantsad ki én jóságos Istenem! az én kétségeim éjszakájában a te segitségednek csillagfényét; hűsitse izzó tépődéseimet a te kegyelmed, altasson el a bizalom benned.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Megyek a küzdelem elé . . . járok ismét hétköznapi utakat; csalán csip rajta, a tövis megszúr, bojtorján megmar. Innen a te hajlékodból viszek magammal csititó balzsamot a sebeimre. Ha majd éget a kétségbeesés, ha majd szúrni fog rossz emberek irigysége, ha majd megmar a fájdalom — hozzád kiáltok akkor, és sebemre rácsöpögtetem hitednek vigaszát.

Egyedül te ne hagyj el engem! — mert a földi bánat ellen, az emberek gonoszsága ellen van védelem, de akit te eltaszitasz magadtól, az feneketlen mélységbe van taszitva.

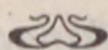
Alkonyodik . . . a nappal távozik. Óh a te irgalmadnak is hożzám ne légyen soha alkonya! Elvesznék abban a sötétben, amelyben még te is elhagynál engem. Sokszor és ujból kérlek: bocsásd meg az én bűneimet! Védelmezd meg a kedveseim!

Mint, akik könyörögtek ma teelőtted, vigasztald meg őket. Hiszen olyan sokféle az emberi nyomoruság. Adj erőt a csüggedőnek, hogy a földről ujra fölemelkedjék! Nyujts védő kart a szenvedőnek, hogy enyhüljenek kinjai. Vedd védelmed alá az árvát, hogy egyedülvalóságát el tudja viselni! Töltsd el világossággal a kétkedőnek keblét, hogy tudjon

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

benned hinni! Töröld le a reményeit siratónak könnyét, hogy megbecsülje a te legfőbb javadat: az életet! Tartsad együtt a családok egymást szerető tagjait, hogy egyenetlenség, czivódás és félreértés ne szítson haragot köztük! Betegséget, kinlódást és bánatot tarts távol tőlünk! A te magasztos hited, Izrael vallása virágozzék, erősödjék az emberek szivében, és ne lankadjon házainkban!

Alkonyodik . . . egyre sötétebb az este. Majd egykoron . . . igy lészen alkony életünkben is Istenem! Atyám! Hosszabbak lesznek az árnyak, hüvösebb lesz a lég. Óh vezess csöndesen, békésen az élet utjain, hogy a napoknak alkonyához ne érjünk szenvedéstől összetörve, hanem megnyugodva a változhatatlanban, szeliden, megbékülve, bünöktől engesztelve, a te neveddel ajkunkon, a vallomással ígyen: Halljad Izrael! az Örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy! Ámen!

Neila.

A könnyem árja már apadt,
Rezgő szavam fáradt, akadt,
Susogva kél lehelletem:

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

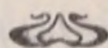
Uram, királyom! légy velem!
Óh légy velem!

Az alkonyat távozni int,
Hűs esti szellő meglegyint,
De ingó térdem vesztegel,
Szavam még mindig esdekel,
Még esdekel.

Örökkönélő! életért!
Óh lét Ura! egy uj létért!
Vezesse tollad kérelmem,
Életre ird az életem,
Én életem!

Ne marjon bú! ne űzzön baj!
A házamban ne hallszék jaj!
S ha bezárod szent könyvedet,
Békességgel pecsételd meg!
Pecsételd meg!

A könnyem árja már apadt,
Rezgő szavam fáradt, akadt,
Susogva kél lehelletem:
Uram, királyom! légy velem!
Óh légy velem!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Pészach.

A szabadság ünnepén.

(Ünnepi elmélkedés.)

Urunk! Királyunk! Seregek Istene! Ajkunkon forr az ima, és mint a láng hevíti sziveink. Ha ki nem fogyna sohasem a nappal, s az éjjel csöndje pihenőt nem adna — a nap s az éjjel elég nem volna, hogy elmondhatnók a te nevednek dicsőségét.

Rólad regél az ébredő hajnal, rólad beszél az álmodó alkony!

Tavasz ha jön, ez édes gyermek, virágszemében könny, a harmat, piroslö arczán napsugárnak fénye — az ifjuságot hirdeti Uram!

S ha majd az erdőn lombot kap a fasudár, a hegyi ér meg áttöri a gátat, a zsarnok télnek jégbilincseit, ha majd a folyam zúgó harsogással utjában többé jégtorlaszra nem lel, s a merre jár, a völgyben nyit az ibolya,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

s hozsána zeng a kis faluk közül — ha majd férfiu lett a gyermek-tavasz, férfiu, akinek parancsszava a hervadásból virulást, az álomból ébredést, a zsibbadásból elevenséget, a némaságból ujjongást varázsol, — a fasudár, a hegyi ér, morajló folyam, s az emberek hozsánaszava mind, mind a szabadság Istenét ünnepli benned, megváltó Isten, Izrael Istene!

Ezerszer mondtuk el a peszach ünnepén a te csodálatos hatalmad bűbájos történetét — de te úgy akarod, hogy a csodák megujitása miatt még ezerszer kellessék ezt elmondanunk!

És mi nem fáradunk el, és mi nem ernyedünk meg, és mi nem merülünk ki — dicsérvén Téged!

Mert nemcsak Egyiptom országából vezettél ki mibennünket.

Hanem mióta áll a világ és rajta az események körben forognak, százszor meg százszor változtattad meg a mi szenvedéseinknek szinhelyét, és ugyanannyiszor váltottad diadalkiáltásra a mi sikoltásaink jajongó szavát.

Az ó-időben a szent földről vitték fogságnak éjjelébe a te népedet, a templom mécse elvakultan gyászolt, prófétád romok között a gyászdaloknak gyászdalait zengte, — de föl-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

támadt a tóra légbeszállott betüje, a hontalanok visszajöttek, a szentély diszben állt, az oltár lépcsőin leviták zengtek — a tóra volt a mi megmentőnk!

Volt idő, amikoron atyáinkat a te nevednek elfelejtésére tanitották, s pogány bálványok előtt fejet hajtani kényszeriték, s a vinczellérkések kardokká köszörültettek, a te fiaid harczba mentek, a hadi kürtök riadót fujtak, — összecsattanó kardok sikongása, fiaikat gyászoló anyák fuldoklása, haldoklók hörgése hirdette: „Egy az Isten!"

A kard volt a mi megmentőnk!

S amikor a démoni ármány dögvészes lehelletével befeketítette a mi atyáink hazaszeretetét, amikor az ó-időben Perzsia földjén a gyűlölet trónust emelt magának, hogy onnan országgá küldje a hazugságot, amely Izrael homlokára halálitéletet irjon, akkoron egy asszonyi szempárnak adtad meg hatalmas Isten! a büvös erőt, erőt venni a királyi sziven, kiütni a gerelyt a czélzók kezéből, örömtüzet varázsolni bútól fekete házak ablakaiba, amelyek belsejében padlón ültek a siratók...

Asszonyi szépség volt a megmentőnk!

A zsidó állam elveszett; a hadvezetők elbolyongtak, a lándzsák kettétörtek, a lantos

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kobzok némává lettek, baglyok és sirályok tanyáztak a templom omladékain, — föliratott a zsidó honról az ég egére: „Örökre vége“, — akkoron Izrael egyik bölcse koporsóba feküdt elevenen, hogy megcsalja az ostromló seregek előörseit, a tanuló ifjak vállaikra vették, sirva és imával, úgy vitték az ellenséges római vezér elébe, hogy ott megszólaljon: „A sírba is leszállanék a szent tan miatt! Jábne városában menedéket keresek a zsidó tannak!“

Egy koporsó volt a mi megmentőnk!

Ahol örök a nap heve és szebben nyit a rózsaszál, ahol korábban leszen reggel, és későbben száll le az alkonyat, — és ott is, ahol a bérczek jéggel fedvék tavasztól őszig és ősztől tavaszig, hová a gólya telelni jár, s ahol a fecske otthont nem talál, ahol nem sejtett pompával fakad a lótusz, s ahol a sziv gerjedelme lágyabban pezseg, mert fagyosb a légkör, melyet a föld lakója belehel, — a délszaki földön, s a sarkok körül, népek körében, akiknek szójárása édes és hizelgő, s akiké kemény és érdes, — mindenütt élt és szenvedett, örült és búsongott, hazát keresett és hazát veszitett, gyermeket nevelt és családot alapitott azután a te néped. Atyáinkat

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

sirni látták a csöndes templomok, ha üldözőik elől oda menekültek — a vándor hajók, amelyek kivándorlókkal teltek meg — a tanházak, ahol szebb jövőért epedtek. Magukkal vitték mindenüvé a védő kardot, asszonyaink jámborságát, gyermekeink istenbizodalmát, tanunknak erkölcsösségét — és a koporsót is, a tudatot, hogy seholsem biztos az ő fenyegetett életük.

Tiéd a dicsőség, szabadság Istene! hogy az uj-kor derengő fénye jobb hazát és jobb sorsot adott a te bolygó népednek!

De légy ezerszer áldva, te fönnvirasztó Isten, hogy mi magyar zsidók a szabadság ünnepét olyan hevitő, forrongó lelkesedéssel ülhetjük meg, hogy a dal elönti ajkaink, s a hála sziveinket, mint a rügyező bimbót a belső erjesztő nedv, feszíti, duzzasztja, serkenti.

Imádságos könyv a mi szivünk, amelynek minden egyes lapjain aranyos irás a szent ima, amely az édes honnak fölvirágoztatását, gyarapodását, fejlődését könyörgi tőled Istenünk!

Hajnali ima benne az első: áldd meg ifjuságát!

Bűnbánó ima második lapján: feledd el örökre a büntetést, ha valaha hibázott ellened!

Hála-imádság a harmadik: őrizd meg dicső

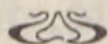
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

királyát, kormányosait, bölcseit és világoslelkü férfiait, termőföldjét és szőlőgerezdjeit, mert nemes gyümölcsöt érlel e föld, s nemesen érez népe: megadta Izraelnek a testvér nevet, hitének a teljes elösmerést.

Végső lapján van a pihenés előtti ima, a lefekvés előtti könyörgés:

Ez a nemzedék ha sirba száll, támadjon helyébe egy hozzá hasonló. Veszedelemben őrizze meg a kard, békében a tan, mindenkoron nagyjainak szent sírja!

És Izrael népének kardja, tanitása és koporsója legyen e hazáé.

Pészachkor.

Mindenható! Irgalmas Isten ég és föld felett! A bérczeken ragyog a napsugár — villanva rezdül folyamok fodros habjain által. Enyelegve súgnak hajnali szellők, s a hegyek alján remegve oszlik széjjel a köd. Ünnepi imát rebegnek a messze rónák, hajlongva zengnek dicsérő zsoltárt morajló tölgyek, suhanó felhők az ég peremén. A földnek szive földobog ujra, és mámort lehel a mi szivünkbe.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

is, — a völgyi csermely megered ismét, és könnyet fakaszt a mi szemünkben is. Dicsérve légy hát hatalmas Isten! ameddig ér a napcsillagzat sugárkoszoruja, és ottan is, ahol az alkony fekete szinből sötétet ejt a földre. Szabadságot hirdet a tavaszi szellő, megujhodást a nagy világ. És a szabadság ősrégi népe fölkeresi ujra a te hajlékodat. És megemlékezik ujból, amint megemlékezett már ezerszer a szabadság hajnaláról, a szabadság tavaszáról. Rólad regélünk gyermekeinknek, ha megkérdeznek: »apám, ez ünnep mit jelentsen? anyám az arczod mért oly halovány?« Elmondjuk nékik éneklő szóval a te csodáidat, hogy az őrizések éjjele a széder-est, hogy a mi tünt dicsőségünk bűbájos meséje a hagáda. Izrael őrző angyala, a te angyalod Isten! ez ünnepen, mint ősidőben egykor küszöbről-küszöbre vándorol, és beszél a te gyorsanfelejtő népedhez csodásdallamú szóval, ébresztve a szendergőket, hivogatva a feledőket, csalogatva a hűtleneket. S mintha ringana bölcső — gyermekek rémes álma halottak ujján, kisérteteknek köntösében int a mult. Óh Urunk! Isten! látjuk a multat!

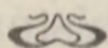
Bábel vize mellett mennyit sirtunk Isten! a mi hárfánk némán csüggött minden földön,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

minden fán a földkerekén. Nincsen hely a nagy világon, ahol apáink vére ne folyt volna Nincsen nyelv a népek szójárása között, amelyen bennünket ne káromoltak volna! Nincsen rágalom, amit reánk ne fogtak volna! Örömünnepeinket sirva ünnepeltük, bolyongtunk, mint a vadgalamb. Ha édes szerelemmel megszerettünk egy földrészt, s apáink hazájuknak tekinték azt: démonok szállták meg a népek lelkét, és ki akartak üldözni bennünket az ég alól. Pusztáknak förgetegje sodort magával, belénk kapaszkodott az utszéli csalán, lobogó hajunkba ezer vijjongó denevér, — úgy vándoroltunk országról-országra, és nemcsak a kenyerünket sütöttük meg hirtelen, hanem a halottainkat is hirtelen hantoltuk idegen sirba, amikor a mondhatatlan kinoktól kidőlt egy gyönge nő, avagy egy betegen vergődő gyermek. Nincsen olyan fegyvernem, amelyet mi az ellenünk való forgásáról ne ismernénk: repülő parittya, suhogó balta, szálló kelevéz, hajító dárda, koponyát feszitő csákány, öklelő buzogány és — rágalmazó emberi nyelv, ami szenvedéseink szótárában martyriumok eszközei. Ah látjuk a kinzókamrát! Óh halljuk a temetők dalát! látjuk megujulni százszor az aegyptomi kivonulást! a szabadság törté-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

netét. Riadva dübörög országok háborgó talaja dongó lépteink alatt, s mikor a rabság már elviselhetetlen, a szabadság harsonája ujra csatázva zöndül, és elbukik az elnyomó. Próféták tüzes köpenyét adtad reánk igazság Ura! s amerre széle ellebegett, birodalmak tűntek, s mi a Hallel zenéjét sirtuk: »Meghalnom nem lehet! hivatásom a szabadság, létem a te neved hirdeti. Az arczom azért halovány a széder-estén — mert erre gondolok; két szemünk villogó fáklyatüz, mert apáink szenvedésére emlékezünk! Két karunk azért oly reszkető, mikor a serleget fölemeljük, mert volt idő, amikor ünneplő tavaszi alkonyatkor e serleghez a gyilkosság babonáját füzték. Nyelvünk inyünkhöz ragadjon, jobb kezünk meg elfonnyadjon, hogyha egykor elfelednénk: Szabadság! Izrael! Kisüt a napfény, az árnyak oszlanak — s bár a köznapi gondok szürkévé teszik Izrael lelkét — eljöttünk hozzád szabadság Istene! hogy elmondjuk e szent tórával ölelő karjaink között: »csak szunnyadunk, csak húnyva a pillánk — de a szivünk ébren van, érted dobog, amig csak dobban! amig csak ver! Hallelujah! mostantól fogva mindörökre tenéked! Ámen!«

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ima a pészach ünnepén.

Sötétségoszlató! fellegettépő! szabadság Istene! keresünk téged! Álommal pilláink mögött, regével ajakunkon, tehozzád vágyunk! Serleg a kezeinkben, mámor a sziveinkben: dicsérünk téged! Repes a lélek bennünk, és minden ideg reszket, amidőn áldunk téged. Mivelhogy a te nevető angyalaid fönn a menynyeknek országában parancsszavadra ünnepi csöndben rázták meg a tavaszthirdető csengetyüket, s erre a csengetyühangra idelenn a földön más világ lett: széljárás nem sivít már, zivatar ritkábban jár, és enyhe lett a levegő, illat árad a völgyben, harmatos bársony terül a hegyre, s a galambduczban gerle búg; és a te választott néped ilyenkor ünnepli történeti tavaszát, ilyenkor gyüjti egybe gyermekeit, és beszél nekik a messze multról: halkan borul alá az estéli csönd, ragyogva villan hófehér, ünnepi teritő Izrael asztalain, s a négy kupában biborban csillan meg a széder-esti bor. S lehunyva félig szempillánkat, egyik karunkkal átölelve a gyermeket, aki kérdez, a másikkal magosra emeljük a serleget. S bánatos vidámsággal mondunk el néki egy csudálatos históriát. Egy dalt a sza-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

badságról, egy dalt a szenvedésről, egy dalt mirólunk néha, egy dalt terólad mindig. Hogy ezer évekkel ezelőtt a Pháráók országában rabságban görnyedt Izrael. Hogy te megszeretted a te népedet, s ostromba szálltál a mi ellenünkkel. Hogy csapással verted meg Miczrájim országát, és felszabaditottad Jákobnak nemzetségét. És megtanitottál bennünket arra, hogy jobb a sivatagban járni hontalan, de szabadon, mint ereszek alatt biztos otthonban lakni, de megalázva. Hogy ezer csodával vezettél bennünket a pusztaságban, amiglen elhoztál minket az igéret földjére. S a hatalmas Pháráókból nem maradt meg hirmondó sem mára, de mi el nem enyésztünk nyomtalan: Akinek szeme van: látja ezt, akinek szive van, tudja ezt. Én Uram! Istenem! nem egyszer mentettél te meg mibennünket, hanem százaknak ezreivel, sokszor. Nemcsak aegyptomi hagádánk van nekünk, hanem van annyiféle, ahány birodalomba, és ahány nemzet közé vitt el a végzet. Mi voltunk a dajkamesék rémei, akikkel álmatlan gyermeket ijesztgettek: mi voltunk a népek vesztett csatáinak okozói, akiket a rágalom bűnbaknak keresett, mi voltunk a mi hitünknek tiszta irásával a hatalmasok fekete itéletlapján azok,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

akiket kihallgatás nélkül elitéltek; mi voltunk az emberszeretet hirdetésével, az embergyűlölet czéltáblái; mi voltunk a rossz termésnek előidézői, a járványok terjesztői, a poshadtvizü kutaknak megmérgezői, s mi, akiknek a vérét vették, mireánk fogták a gyilkolást; mi voltunk — nem! mi vagyunk! még mai napság is azok, akiket irigyelnek semmiért, akiket rágalmaznak szüntelen, akiket gyülölnek pusztán azért, mivel az ember gyülölet nélkül el nem lehet, csakúgy mint szeretet nélkül, és senki más nem áll annyira védtelenül a gyűlölettel szemben, mint Izrael népe!

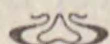
De mi nem jöttünk ma panaszkodni elibéd kegyelmes Istenünk! Hallgasson el hát imánkban előtted a fájdalom. Csak azt akarjuk néked bevallani ujjongó szóval, hogy mi látjuk a te csodáidat. Csak az, akinek a keblét teljesen eltöltötte a hétköznap sara, csak az, akinek csak akkor van ünnepe, ha jóllakhatik, akinek ilyenkor sincsen Hallél a szivében, hanem a hónapnak anyagi gondja, s a mának kedélyttompitó nyeresége — csak azok nem tudják és nem érzik, hogy mi a csodálatos a mi pészach ünnepünkben. Minékünk azonban rózsa van a szivünk fölébe tüzve: a hit rózsája; tündérföld mesés virága, soha nem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hervadó levelekkel; illata részegitő; örökkön üde harmat rajta gyöngyöző hálakönnyünk. Dicsérünk téged, mivel ujra megadtad látnunk a te nagy és szép világod ébredését: akáczok holnapi nyilását, kerengő jövevénymadarak sereges húzását fönn a levegőben, hosszanderengő alkonyok ájtatos biborcsöndjét körülöttünk; óh, milyen jóságos a te irgalmad mihozzánk! úgy vágyunk a fényre! hiszen egy-kettőre mindez elmulik majd tőlünk. Majd egykoron jönnek ujra, jönnek változatlan a természetnek hajnaljelenései, de nem minékünk szólanak; majd egykoron a föld felett ujra virul minden, és fölöttünk virul majd minden, mivel mi lent leszünk — ah aki ennél a gondolatnál sem érzi azt, hogy hiuság és balgaság a mának élni, garasokért adni el az ünnepi fölmagasztosulást, az örök üdvösséget, — Uram! te teremtetted azt is, emberi alakban nem emberek! Dicsérünk téged Izrael történeti tavaszáért, mivelhogy életben tartottad nemcsak az egyest mára, hanem Izraelt, az összességet annyi időkön által. Azért ébred föl bennünk dicsőség és dicséret, hála és köszönet, magasztalás és dallam, áldás és hűség és szerelem aziránt, aki megtette mindezt a csodát apáinknak is, minekünk is. Előtte

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

mondunk éneket, újat, Hallalujah tenéked Isten! Ámen!

A tóra kivételekor pészach napján.

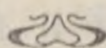
»Örökkévaló! Örökkévaló! Kegyelmes Isten! irgalmas Isten, hosszantűrő, és nagyszerelmü igaz Isten! aki megőrzi az ő kegyelmét ezer iziglen — aki bűnt törül és vétket öl, és megbocsát hibánkért, s föloldja azt, aki bünös.«

(Háromszor.)

A nagy világnak hatalmas, egyetlen királya! óh teljesitsed be az én szivemnek imádságos kivánságait, vágyaimat el ne taszitsad magad elől, és hallgass meg engem e szent napon. Adj hosszú és boldog életet énnekem (szüleimnek, testvéreimnek, férjemnek gyermekeimnek) és az én kedveseimnek, hogy tökéletes szivvel, bánattól el nem ernyedt kedélylyel csüggjünk a te szentséges törvényeiden, ments meg mibennünket minden rossz indulattól. Hadd legyen a mi részünk a te hitednek szeretete. Hadd nyilvánuljon életünkben, gondolatainkban és mai tetteink-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ben a te isteni hatalmadnak és dicsőségednek fényessége. Bő sugarakban áradjon mireánk a bölcsességnek és az értelemnek szelleme, hogy valóra váljék mirajtunk az irás szava: »És nyugodni fog rajta az Örökkévaló szelleme, a bölcsességnek és az értelemnek szelleme, a tanácsnak és a hatalomnak szelleme, a megismerésnek és az istenfélelemnek szelleme.« Mi Istenünk! atyáink Istene! kedvelj meg mibennünket, és úgy legyen a te szent akaratod, hogy a lelkem olyan cselekedetek felé vonjon engem, amelyek nemesek és amelyek kedvesek teelőtted. Hogy az igazak utján járjak teelőtted. Szentelj meg mindnyájunkat törvényeid által, hogy ezen a földön békesség és a napok telje legyen a mi osztályrészünk, és a másvilágon odaát az örök életben részeltessünk. És őrizz meg bennünket minden rossz cselekedettől és minden fájdalomteljes tapasztalattól, amelyet a jövő magában rejthet. Hiszen aki tebenned bizik, szeretet és irgalom veszi azt körül. És én bizom tebenned utolsó pillanatomig. Istnem! Atyám! Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ünnepi nismath.

Minden élőnek lelke hadd magasztalja a te nevedet Örökkévaló mi Istenünk! minden porhüvelyben rejtőző lélek emelje magosságba és szentelje meg a reád való emlékezést — örökös királyunk! mennyei Urunk! Világok jöttétől világok multáig te vagy az Isten! terajtad kivül nincsen minékünk olyan királyunk, aki megvált és megsegit, aki megment, és aki oltalmaz, aki táplál és aki irgalmaz: minden időben, bajban és szorongásban. Nincsen minékünk más Urunk, egyedül te vagy az. Isten, aki volt a kezdet előtt, Isten, aki lesz a vég után. Minden teremtmények Istene vagy te, ura minden létrejövőnek, akinek neve dicsérő zsolozsmák végtelen száma által sincsen eléggé megmagasztalva, te vagy az, aki vezeted világodat szeretettel, és kormányozod teremtményeidet irgalommal, mivelhogy nem lankad el a te szempillád, és le nem csukódik szendergőre a te jóságos szemed sohasem; te vagy az, aki fölserkenti az alvókat, és te vagy az, aki fölébreszti a szunnyadókat, te, aki beszédessé teszed a némákat, és szabadságot adsz a béklyóban sinylődőnek, aki támogatod az elesőket és egyenessé teszed a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

görnyedt termetüeket, egyedül tenéked szól a mi hálánk. Énekkel ha tele volna a mi szájunk, úgy amint a tenger vizzel, ujjongással a mi nyelvünk, hatalmasok, mint a tornyos, fodros hullám, ajakunkon dicsőséged végtelen, mint egek boltja, ha szemünk ugy csillogna, mint a napfény, s mint a holdnak sugara, kezeink meg, kiterjesztve, mint a szárnyak sasmadarak testén, s könnyed lenne a mi léptünk, mint a zergék szökellése: akkoron sem mondhatnók el úgy, amint kell, a mi hálánk Örökkévaló, mi Istenünk, és a mi atyáink Istene! akkoron sem dicsérhetnők kellőképen a te nevedet azokért az ezereknek ezreivel sokszorozott jótéteményekért, amelyeket atyáinkkal és mivelünk cselekedtél. Egyptomból kiváltottál minket, rabszolgákból néppé tettél minket! bőségben ápoltál minket! kard élétől megmentettél, járványoktól megkiméltél, állandó betegségtől megőriztél. Mind a mai napig segitett minket a te irgalmad, és el nem hagyott cserben a te kegyelmed — ne is hagyj el örökkétig bennünket Isten, a mi Istenünk! Azért hát minden ér, amelyben vérünk hevül, a szellem és a lélek, amiket belénk leheltél, és a nyelv, amelyet szájunkba tettél — ezek és mindezek dicsérjenek és áldjanak, magasz-

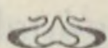
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

taljanak és tiszteljenek, emeljék magosra és zöngjék fönnen, szenteljék meg és hódolattal emlegessék a te nevedet Urunk! Királyunk! Mert hiszen úgy kelletik: minden ajak tenéked mondjon hálát, és minden nyelv tereád esküdjék, minden térd előtted hajoljon meg, és minden termet előtted omoljék porba, és minden sziv téged imádjon, és minden kebel és minden benső a te nevednek rebegjen zsoltárt, amaz ige szerint, amelyben meg vagyon irva: »én minden csontjaim hirdetik fennen: Örökkévaló! ki hasonlit hozzád?! Aki a nyomorultat megmenti a nálánál erősebbtől, a szegényt és az elhagyottat zsarnokától. Ki az, aki vetélyre szállhat teveled! ki az, aki egyenlő teveled? Fenséges, hatalmas félelmetes Isten, magasságos Úr, aki szerezted az eget és a földet. Hadd dicsérjünk téged, hadd magasztaljunk téged, hadd imádjunk téged, és hadd áldhassuk a te szentséged nevét, aminthogy irva vagyon: »Dicsérjed lelkem az Örökkévalót, én egész bensőm szent nevét.«

Hajlong a szivem teelőtted, mivelhogy megadtad nékünk ezt a nyugvó napot, a tereád való emlékezésre — s ünnepre gyűlnek bennem az én lelkemnek gondolatai. Hallgassad

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

meg dicsérő zengésemet én Uram: nyissad meg előttem a te irgalmadnak kapuit! Ámen!

Pészach ima.

Öröktől-örökig dicsérve legyen a te nagy neved: Örökkévaló Istenünk! Dávidnak árva lantja győzelmet hirdet, ajkunkon ihletben remeg a szabadságének. A Nilus mentén libegőn hajlik a karcsu fügeág — balzsamos füszerét szertehordja az ébredő tavaszi szellő, s a széder-este csöndjén megsimitja álmodó szempillánkat. Mámoros illatot lehel a szőlővenyige, s mámora átszáll a sziveinkbe. És mi ájtatban áldunk téged, a szabadságnak Istenét, megváltónkat a sinylődésnek idején, pajzsunkat a támadások viharaiban. Dicsőség néked, aki hatalommal csapsz rá az erőseknek kardjaira, s nádszállá zúzod kezeikben az erőszak vasát. Zsoltár tenéked, aki csudát végeztél ősidőben egykor, s tavaszi éjfélnek bűbájos évadján seregbe állitottad apáinkat, s vezetted őket győzelmes csatákra. Hódolat néked, akinek végezése porszemmé morzsolja össze a márványt, rokkanttá teszi a daliát,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

koronát megalázol, és trónusokat összetörsz — de akinek akarata örökbe adja a mult emlékét nemzedékek eltünő ezreinek, megvértezi a gyöngét az igének életet adsz, és a zsámolyt magosra emeled föl. Miképen perdülő koczka halandó kézben: nemzetek sorsát, népeknek létét hatalmas kézzel úgy rázod össze: és tudod azt, hogy melyiket ejtsed életfehérre, és melyiket halálfeketére. Bennünket el nem muló életre jegyeztél föl egyedül igaz Isten, Izraelnek Istene! Nem adtad nekünk a pajzsot, az íjjat örökségképen, — hanem a szivünkre kötötted diadém gyanánt az ige fegyverét, s harczokba küldtél minket a szellem hatalmával. Jártunk a sivatagban: velünk voltál. Utunkba állott az ezerszer erősebb ellen: szikrázva, önmagától forgott alélt kezünkben a te fegyvered, s hozzánk szegődött a diadal. Körülvettenek halálos rémségek minket: jobbról a gyűlölet, balról a rágalom, elül a kétség, hátunk mögött a sziszegő gúny, a mélységbe szoritva, örvényből sikoltottunk föl tehozzád és — és te szabadulást szereztél nekünk környöskörül, és te feleltél nekünk a magosságból. Villámlott fölöttünk, és elborult az ég — és a villám ellenségeink tarajos sisakját hasitotta ketté; dörgött a mennybolt

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

majd keleten, majd nyugaton, éjszakról és délről -- mindenütt, ahol csak otthont kerestünk, nekünk sohasem volt állandó hazánk, csak bizonytalan állomáshelyeink, és vándoroltunk unosuntalan. Kerestük az igéret földjét, a szabadság országát, a szeretet napfényét, a boldogság mesés csengő vizeit. Ahol emberek lehetünk, ahol becsülnek bennünket, ahol a fajgyülölet élét veszíti, s ahol a sirjainkat nem dobja kővel a gonosz indulat. Ahol kigöngyölithetjük szabadon a tóratekercs pergamentjét, s az ige hiradásába nem hazudik rágalmat a téboly; ahol gyermekeket nevelhetünk honszerelemre, becsületre, tisztességre, emberszeretetre, munkásságra, szerénységre, hithűségre és istenszerelemre, és ahol nem teszik panaszossá a kenyeret, a melyet veritékkel szereztünk, ahol templomot épithessünk és benne oltárt és rajta imát rebeghessünk mindenek üdvösségeért: szószéket a szentirásnak, hogy mindünknek egy a mennybéli Atyja — és ahol föl nem perzselik a templomot, és ahol romokba nem verik az oltárt, és ahol rajtunk nem bizonyitják be az emberi egyenlőtlenséget. Kánaán áldott földjét elérték akkor negyven évi vándorlás után a mi apáink: óh de az igéret igazi országát nem értük el

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

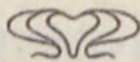
sohasem: örökös volt a mi vándorlásunk; meséknek rejtelmei után törtünk, szivárványhidat kerestek a késő unokák. Óh mert a mi vágyunk több volt a puszta, mezitelen létnél; a mi álmunk más volt, mint az eltűrt tengődés; testvéri szerelem után epedtünk; igazságra szomjazánk, a sziv és nem a halott betünek jogát kértük és követeltük lihegő ajakkal, könnyező szemmel. És járunk ma is még nem egyszer pusztaságos rengetegben; járunk az igéret földje felé, összeolvadó csapattal, kicsinyke sereggel, de rendületlen hittel. Sorainkban sok a szökevény, a gyáva, a léha, akik megunták a harczot; a szemekből hiányzik a régi ragyogás; a szivekből a régi szerelem; — de akik megmaradtunk, ujból csatasorba állunk és hiszünk tebenned, hogy te csudákat végzel, hogy te fölkavarod a lelkekben a hunyó parazsat, és lángra leheled, hogy te visszavarázsolod a közönyös szemeknek egykori csillogását, ifjakká teszed az ifjakat, bölcsekké az aggokat, hogy te közelebb hozasz bennünket a lelki szabadság országához, az igéret földjéhez, mint egykoron, akkor, éjfélnek tavaszi évadján . . . . . Tied a nagy mindenség; tied a hatalom; tied a csudák ereje, és Te virrasztást tartasz a halott föld

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

felett ... és hajnalodásra hivtad a nagy világot: az erdőkben ime titokzatosan súgnak össze a morajló tölgyek; harmatos bársony terül a földre, te fölcsókolod a halovány rózsabimbót piros életre, és a te szellemed virágról-virágra száll lágy nesztelen — és dicsérő istentiszteletre gyűlnek a nagy mindenség templomában a százados öreg fasudarak, a hófehér liliomok, a ringó estikék: imádkoznak; Hallélt mondanak, s közöttük a legifjabbik, a szerény ibolya kérdést intéz a csöndben: „Milyen édesek az éjszakák; milyen illatos a levegő, milyen bűvös fejemen a harmat; miben is különböznek ezek az éjszakák a zordon téli éjjelektől? feleljetek énekkel zsolozsmás lombok, énekes nagy világ, ébredő hajnalodás ...?“ És mi is énekre gyülünk elébed Hatalmas Isten! csudákatvégző, sorsotváltoztató, népeketőrző! megpengetjük halkan az áhitat zönge kobozán a húrokat, s álmodva hallgatjuk gyermekeink ajakán csöndülni a régi kérdést, hogy miben különbözik a peszachéjjel varázsa más éjjelektől. És felelünk nekik, és elmondjuk nekik a zsoltár énekét: Ujjongás és segitség hangja hallszik az igazak sátraiban — az Örökkévaló jobbja csatákat szerez; az Örökkévaló jobbja fenséges, az

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Örökkévaló jobbja győzelmet szerez. Hadd zengjünk, hadd rebegjünk zsolozsmát néked egyetlen Isten időtlen-időkig, mindig, — hadd jőjjön el a várt idő, amikor a megismerésnek jobb szelleme imáinkat a széderesti hiradással szakitja majd félbe: Izrael népe! hajnalodik; a reggeli ima ideje elérkezett; napsugár ragyog minden lelken és minden sziven: szeretet, hűség, bizodalom! Hallelujah! Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Sebuoth.

Kinyilatkoztatás ünnepén.

(Előbb „Ünnepi nismáth“ a 138. és „A tóra kivételekor“ cz. imák 136. oldalon mondatnak.)

Mindenható! egyetlen Isten ég alatt és föld felett! ezer virággal köszönt téged a nagy világ, babért teremnek délövi erdők a te trónusod zsámolya köré. És a mi szivünk is hálavirággal vagyon telve a mai örömünnepen, és valami délszaki melegség, valami mondhatatlan hevülés zsoltárok babérját fakasztja elő utánad vágyó lelkeinkből. Mikép a visszhang sziklák faláról lepattanva, az elkiáltott hangot völgyről-völgyre adogatja — akképen száll felénk a Sinai hegyén világgáhirdetett, magasztos ige, amelyet századról-századra ad tovább a kegyeletes hagyomány, és hozzánk érve, szent feladatunkká lészen, hogy nálunk végképpen el ne csöndüljön a visszhang, hanem tovább adjuk azt gyermekeink

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

lelkébe, és belevéssük azt oda úgy, hogy uj erőt, uj szárnyat nyervén ottan örökség legyen nemzedékről-nemzedékre.

Egy kincsünk van minékünk: nálánál bizonyára vakitóbb sugárzásu a gyémánt, amely még a fejedelmek koronájának is fényességet kölcsönöz — de minékünk ez a kincs a koronáknak koronája. Óh mert a drágakövek ragyogása boldoggá még nem teszi az embert, de akinek a szivébe a tóra van beirva, az el nem csügged sohasem. Ugy adtad vándoruton ezt az ékességet Izraelnek egykoron, amikor Egyptom országából kiszabadulva, a lelkünk még babonás sötétségtől volt elborulva, és egyedül a vágy és az ösztön volt tetteinknek rugója. És a pusztában, az embernemjárta sivatagban egyszerre csak megdörrent a zengő mennybolt; a fellegekből villámok törtek elő; dübörgő harsonáknak riadását verte vissza a rózsával takart Sinai hegye. Egy ujdon világot teremtettél akkor Izrael Istene! Megnyilatkoztál az emberiségnek, romokba döntötted a bálványokat, röpülést adtál a gondolatnak, a sziveket megtisztitottad a hétköznapi szennytől, szentté tetted az anyát a gyermek előtt, s kicsavartad a gyilkot a bosszúálló kézből, erkölcsre oktattad a te népedet, biztossá tetted

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a munka szerzeményét,emberszeretetet, nemes érzelmeket oltottál az eddigelé elvadult keblekbe. Liliompázsit harmatos gyöngygyel, nászvirággal rengő rónák végtelenbe nyúlva, kékellő bérczek sötétlő orma koszorúkba fonva, a Simaitól a Hermonig, s a Hermontól a Témánig, mintha csupa láthatatlan diadaliv emelkedett volna a felhő és a tűzoszloppal járó Izrael előtt, amint magukkal vitték az uj törvényt, világok átalakitóját. Hajlongva bókolt Libanon-erdő sudaras pálmáival, mondván! »Nincsen olyan magas pálma, amelynél a törvény egy betüje magasabb ne volna.» Rianó énekkel vitték vállukon a léviták a szent tant, s a Básán elé érve, az Ur szava zöndült: »Reszkessetek Básán tölgyei, ti czédrusok, s a földön is hatalmasok, mert megszünt örökre az erőszak, az elnyomás!« Erőnknek ereje, büszkeségünk büszkesége, diadalunk diadala, fenmaradásunk talpköve, szenvedéseink enyhitője, örömeink fokozója, bátorságunk élesztője, lankadásunk oszlatója, a szemünknek világossága, a keblünk duzzasztója, leheletünk üdesége: az volt időkről-időkre minékünk a te szent tanod. Vándorúton nem csak egyszer bolyongtunk Isten! és nem mindig győzelemben s remény-

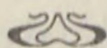
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

nyel telten jártunk. Nem mindig hajlongott előttünk a rózsaszál, s a nyárszaki természet pompája, hanem sokszoron jéghegyek meredtek elébénk fagyos, bénitó lehelettel. Jéghegyek az emberi szivekben, amelyeken egyetlen virág sem serkedt. Kaszák és sarlók és aratók az aratás ünnepén nem arra valának szánva, hogy asztagba gyüjtsék a megérett termést, hanem azt hirdették velük, hogy Izrael érett meg a halálra, és mi ellenünk emelték fel izzó gyűlölettel telve. Országról-országra futottunk, és hiába sikongtunk, hiába fujtuk az emberszeretet trombitáját, mint Jerichó falai a harsonák ostromló rianására egykoron, az elvakultság kemény, áttörhetlen falai nem omlottak előttünk porba. Aranyunk elrabolták, kincseink prédává tették, házainkat fölgyujtották, gyermekeinket fölkonczolták, temetőink meggyalázták, hitünket káromolták, — de a tóránkat el nem tudták venni mitőlünk. Nem tudta elrabolni sem az elbutult vakság, sem a sütőbélyeggel kinzó embertelenség, sem az idegen vallások szolgáinak jóllakott serege, sem a koldusok irdatlan éhsége és káromlása, sem az ostobaság, sem a bölcselkedés, sem a mások hizelgése, sem a mieink fölvilágosodott gondolatszegénysége. Olyanná tetted nagy Isten!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Izrael Istene a tant minékünk, mint a monda szerint Jeruzsálem lerombolt templomát, amely Izraelt mindenüvé elkisérte. És ahol Izrael csak egy perczre is letelepedett, ott hirtelen kinőtt a földből és templommá lett ujra.

Tenéked örvendünk azért ünnepünkön Isten! a te szent tórádról elmélkedünk repeső szivvel! Emésztő tűzként forr ima ajkunkon, mivel te vagy a mi birtokunk, aki futamlást adtál lépteinknek zergeszökéshez hasonlatost, s magosba vittél minket. Dicsőséged a lantomon — a hárfa hurján énekünk tenéked szól ma Istenünk: Ámen!

Ünnepi elmélkedés a kinyilatkoztatás ünnepén.

Minden birtok tulajdonosának bizonyára csak annyit ér, amennyire ő azt maga becsülni tudja, amily mértékben saját maga talál örömet és élvezetet birásában. Rajongva dicsérheti a világ annak a paradicsomkerthez hasonló domboldalnak bűvös szépségét, amelyen gyönyörü palota emelkedik, a palotának belső berendezése fejedelmi pompát rejt ma-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

gában, földjének termése vagyonnal ér fel, a levegője édes és balzsamos, a kilátás róla álombaringató, képzelmetaltató, — mit ér a kert, a palota, a pompa, a dús vagyon, a balzsamos lég, a bűvölő kilátás tulajdonosának akkor, ha ő maga palotájának egyik termében betegágyon fekszik, és tudja azt, hogy napjai meg vannak számlálva, és kínjait nem enyhiti semmisem? Mit ér az emberek által annyira irigyelt arany annak, aki megúnta az aranycsöngést? Mit ér a dicsőség, a földi hatalom az előtt, akit a sors a szive mélyén sebzett gyakorta meg, s aki, ha nem kellene egy kedvesét siratnia, szivesen dobná le fejéről a hír koszorúját, a hatalom koronáját? És nézzétek meg a kunyhó lakóját, akinek darócz a köntöse, szalma a fekhelye, fekete a kenyere, és borona a szerszáma — ő mégis kincsnek tartja nádfedeles házikóját, daróczát selyemmel nem cserélné föl, a pihenése édes a szalmán, s ha villan a boronája, és ajakán dal fakad, ki tudja, nem-e boldogabb, mint az a folyton elégedetlen földi halandó, akinek a szivét mindig ijedelemben tartja a magasratörés, a többetakarás, a vetélkedés, a gond, és a gyakori csalatkozás? Koldus a népek között Izrael, ha külső sorsát tekintjük a tör-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ténelem hullámzásaiban — de király a nemzetek között, ha belső gondolatvilágának harmonikus, egyenletes nyugodalmát veszszük tekintetbe. Mindent elveszitett: hazát és önállóságot, templomát és ősi otthonát — mondjátok, hol van az a nép, avagy az összesség, amely nemzeti létének sírján túl is fönmaradott volna, és szétszéledve a föld kerekén, daczolni tudott volna az idők viharaival, és a lelkének lelkéből nem rázott ki egy álmot, egy ábrándot, egy hitvallomást soha semmiféle erő, semmiféle változás? Hát miből van megalkotva ez a faj, amelynek ilyen mondhatatlan, irthatatlan a léte? Vasból vannak-e az inai? érczből-e a teste? száz feje van-e, mint annak a mesebeli szörnynek, amelynek mindegyik levágott feje helyébe másik, ujabb nő? Kiontott vérének tengere tanuskodik arról, hogy az ő testét is meg lehet ölni; martyriumkönyvei zokognak arról, hogy gyönge volt a gyöngék között is; imáinak búsongó melódiája sikongva hirdeti, hogy mint az ártó vadat, úgy pusztitották mindenkoron — és mégis a vele egykorú, nálánál sokkalta hatalmasabb népek közül egyedül Izrael maradt meg hivatásának teljes és csorbitatlan tudatában. Hol van ennek a rejtélynek kulcsa? És

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Izrael követője a törvény ünnepén, mint egy győzelemben és sujtoló csapásban szilárddá vállott pajzsot emeli magosba a két törvénytáblát és azzal felel a kérdésekre: »Enyém az Isten! ez az én életem titka! Ez az én kincsem — népek és nemzetek! Szánjatok csak, nevessetek csak rajtam — ez az én boldogságom. Olyan drágaságom ez énnekem, amelynek értékét egyedül én tudom megbecsülni, mivel csak én tudom, hogy mim volt ez a kő énnekem. Csellengő, iramlatos minden jelenség a nagy világon, ezt én mondom, az öreg Izrael, aki trónusokat láttam összedőlni, és csillagokat láttam elborulni, akinek a történetébe olyan népnevek vannak följegyezve, amelyekről ti halandó nemzetek alighogy hallottatok — én velök éltem, harczoltam ellenük; az ő nevük ma a pornál is semmibb, de én még tovább küzdök és harczolok. Nekik kőből való bálványaik voltak, és ezekben a bálványokban nem lakott szellem — az én törvényem is kőből van, de benne eleven szellem lüktet, az ő Istenük nem tudta őket megvédeni — mivelhogy! enyém az igazi Isten. »És ígyen lett zsákmánnyá Edom, és ígyen alázta meg Séirt ellensége, de én a régi hatalommal állok.« A régi hatalommal! Mivel

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

az én erőm nem a fegyveres kéz, és nem a győzelmes jobb és nem az élesrefent kard, és nem a czélbalövő tegez: az én erőm az Isten, az én lobogóm az Isten szelleme, vértem az Isten törvényéhez való hűség. Látjátok! az aranyomat el tudtátok venni tőlem, a házaimat is összeperzselte a láng. Kergetni tudtatok, kinozni tudtatok, máglyára vittetek — de az Istenemet el nem vehettétek sohasem! Tűzbe dobtátok magát a törvényt is, bölcseim irásait — hiú erőlködés! A papir, a pergament, az irott lap pernyévé zsennyedett — de enyém az Isten! a szellemet nem járja át a kard, nem emészti meg a tűz, határa maga az örökkévalóság. Ah, van nékem egy mámoritó diadalmam az én csüggedő elhagyatottságom közepette: az, hogy az én törvényem nélkül ti sem tudtok élni. Kölcsön kértétek tőlem, s én szivesen adtam; sallangot raktatok reá, s azt mondtátok, hogy más a ti törvénytek — mit törődtem én azzal, ha az én napom másnak is világít, s ha a káprázószemüek azt hitték, hogy két külön nap ragyog az égnek boltján? Jártam örvények fölött; tanyáztam oroszlánok bömbölése között; ittam a keserűség poharából mérget: a gyermekeim félénken öleltek át, a hitvestársam

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ott a középkori zsidó templomokban, amelyeket vérszomjas tömeg vett üvöltő fenyegetéssel körül, sirva készült a halálos órára — és én fennen hirdettem a vallomást: enyém az Isten és nem tettem le a zsoltárok könyvét a kezemből, és búvárkodtam éjjel és nappal a törvénykönyvben, és inkább a halált választottam mint más hitet. Csókkal csititottam síró kis fiam, akit korán megtépett az utczagyerkőczök gúnyja és ütőköve — odaültem vigaszul a törvénykönyv mellé, elővettem az apáim talmudmelódiáját, és úgy oktattam: Miénk az Isten kis fiam! övék a gyűlölet, a káromlás, a szeretetlenség — de te azért csak szeressed felebarátodat mint tenmagadat, mivel ez ennek a törvénykönyvnek az egész alapja. Szeressed azt az otthont, amelyet az emberek hazának neveznek, ha kiűznek belőle akkor is szeressed, a nyelvét el ne feledjed, mert egyszer születik az ember és hazája is csak egy van. Légy jó a gonoszokhoz, — éppen azért, mert azok gonoszok tehozzád! Vándor embert ha látsz, aki éhezve áll meg küszöböd előtt, ne kérdezd, hogy hivják Istenét, szegj neki kenyeredből; a te apád is vándorbottal bujdosott; árva gyermeket ha ezokogva otthont kresni látnál — szorítsál

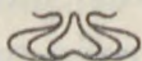
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

helyet az asztalodnál néki — úgy! úgy! szorosabbra kicsiny testvéreiddel, és mondd néki: enyém az Isten! nálunk otthon van az Isten! a lelked kincseit ne tartsd meg önmagadnak, hanem tanítsál, ha majd tanítani fogsz tudni, oktassál, ha világosságra lészen szükség, légy azon, hogy a jók, a nemesek közé tartozzál, s ha úgy éreznéd, hogy a tiéd az igazság, hirdessed: enyém az Isten! jöjjetek, adok az én hitemből mindeneknek — s ha majd, kicsiny gyermekeim, én édes kis fiam, szöszke kis leányom, akinek feje ölemben nyugszik még ma, ha majdan én már nem leszek, ha arczczal fordulok a falnak, és pihenni vittetek engem, ha majdan édes anyátok is porlik majd a hant alatt, elalszik hűséges szemének sugara — majd jöjjetek ki a sirhantunkhoz, mosolygó tavaszi hajnalidőben, avagy altató, őszi alkonyatkor; álljatok meg ott künn a temetőben a mi két sírkövünk előtt; óh a gyermek szive előtt az is két kőtábla, két törvénytábla, kulcsoljátok össze két kezetek, és tegyetek ottan vallomást nékünk: Édes apánk! édes anyánk! miénk még az Isten! lelkünkben van a törvény, és hívek vagyunk hozzá, nem adtuk cserébe semmiért sem őseink hitét . . . s ha megtetté-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

tek ezt a vallomást, csak úgy menjetek el a templomba is érettünk sírni, mazkirimára, kadisimával.

Enyém az Isten! ez a zsidó törvény! ez az érzelem a törvény varázsa a mi számunkra, ez a mi fenmaradásunknak oka. Enyém az Isten!« ez a rendületlen ragaszkodás az ősi hithez, ez a családi boldogság minden körülmény között, ez a síron túl is örökkönélő kegyelet — ez a törvény Izraelnek.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Szukkoth.

A sátrak ünnepe.

(Előbb ünnepi nismáth a 138. és „a tóra kivételekor" cz. ima a 136. oldalon mondatnak.)

Áhitattal keresem föl én jóságos Istenem! a mai napon szent hajlékodat, hogy a te soha el nem apadó kegyelmedet hirdessem gyülekezetben. Tanuságát akarom adni annak, hogy át tudom érezni és meg tudom érteni az én hitemnek időkkel, viharokkal daczoló magasztosságát, és ki tudom magamat ragadni a jelen hétköznapi gondjai közül, hogy az emlékezésnek multakbalebbenő szárnyain fölkeressem őseim szenvedéseit, örömeit, küzdelmeit és diadalmait. A forrásra vágyom én, amely a te isteni gondviselésed sziklájából fakadva Izrael létének számtalan irányba szétágazó folyamává dagadt! a messzeséges eredet felé forditom tekintetemet, hogy erőt, önbizalmat és öntudatot szerezzek magamnak, amelylyel aztán büszkén valljam magamat

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Izrael követőjének. Én érzem azt, hogy csak az lehet igazán nemesgondolkozású, aki ismervén apai történetét, nem tagadja meg soha, semmiféle körülmények között a multat. Még akkor sem, ha az a mult dicsőségből, a fényből keveset rejtene magában, a szenvedésből, a megalázásból, az árnyékból pedig sokat. Mennyivel inkább ujjonghat az én lelkem akkor, ha meggondolom, hogy az én őseim története a fenségesnek, a dicsőségesnek, a tiszteletreméltónak minden jellegével föl vagyon ruházva. A te kegyelmed napja sütött Jákob nemzetsége fölött időkről-időre. Fellegeken áttört ez a napsugár, és a bánatnak könnyei között győzedelmes ivben ragyogott föl mindenkoron a te biztatásodnak szivárványa, amely a szentirás szavaival hirdette népemnek: »Ívemet adtam a felhőbe, és az legyen jele a szövetségnek köztem és a föld között.« Közted hatalmas Istenünk! és Izrael között, hogy nem engeded elenyészni a te népedet a föld szinéről. Te vagy a szabadságnak örök Istene, aki nem tűrted, hogy apáimat Egyptom földjén rabbilincsben tartsák. Ellenséges hatalom közül csodákkal szabaditottad föl őseimet, és világgá küldötted őket, hogy a lelki szabadságnak, az isteneszmének legyenek vándor

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hirnökei. Kiragadtad kezükből a kalapácsot, amelylyel palotákat épitettek rabmunkában, és megtanitottad őket arra, hogy édes a pusztai sásból alkotott kicsiny sátorban lakni, még a sivatagban is, ha abban az istenbizalom világit soha el nem alvó fénynyel, és ha szellős falain a szabadlevegő áramlik be. Ott azokban a pusztai sátrakban tetted néppé Izraelt, és ott oktattad őket a te szent tórádnak magasztos ismeretére. Ott vésődött szivünkbe az a tudat, hogy Izrael legszentebb öröksége a családi élet tisztasága, a hit megbecsülése, apái szentséges emlékezete. Ott tanulták meg azt a koronák gyöngyével sokszor fölérő lelki függetlenséget, amely inkább fölszedi a sátorfáját, meghasadt szivvel inkább elhagyja apái sirhalmait, mintsem hogy hitének cserbenhagyása árán szerezzen nyugodalmat testének. Ott égett be lánggal a keblünkbe az a meggyőződés, hogy a hitet fölcserélni nem lehet semmivel sem: sem vagyonnal, sem ranggal, semmiféle más boldogsággal. Aki a hitét eladja, a lelkét adja el, mi pedig lélek nélkül nem tudunk élni. Bejártuk a nagy világot a mi sátrainkkal, tűzben égtünk, halálba mentünk, máglyára léptünk a te szent nevedért Isten! — szitkot eltürtünk, a gúnyt

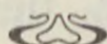
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

elviseltük, a ruháinkon megbélyegző foltokat viseltünk, elkülönitve éltünk embertársainktól — hála tenéked, mivelhogy megmutattad azt, hogy örökkévalóságra szántál minket, és a szivünk tisztaságára foltot ejteni nem engedtél.

Őrizd meg a mi lételünket továbbra is mi Istenünk! Védjed meg a mi sátrainkat, a mi családi otthonunkat! Egyetlenünk az égben! Védjed meg a hitnek, a szeretetnek, a lelki tisztaságnak erejével. Hogy lássák meg mindenek a mi családi erényeinket. A mi testvérszeretetünket, a mi honszerelmünket, a mi becsületes törekvéseinket, a mi egyenességünket. Minden csalfaságot, minden gonoszságot, minden ármányt és irigykedést tarts távol a mi hajlékainktól. Öröm és boldogság tanyázzon bennük. A siralom maradjon távol tőlünk. Senkit azonban betegség, bánat ne gyötörjön. A gyász ne boritson feketeséget föléjök. Férj a hitvesét, asszony a hitvestársát szeresse, becsülje bennük. Szülők gyermekeiket nemesre oktassák, gyermekek szüleiket tiszteljék, szeressék falaik között. A vallásosság, az ünnepi hangulat soha ki ne veszszen belőlük. Hogy mindenek, akik látják, elmondják otthonunkról: »Mily szépek a te

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

sátraid Jákob, a te hajlékaid Izrael !« Úgy legyen a te szent akaratod ma és mindenkoron ! Ámen.

A sátrak ünnepe.

(Előbb „ünnepi nismáth“ a 138. old., azután „ima a tóra kivételekor“ a 136. oldalon mondatnak.)

Világok királya ! Minden élő lénynek táplálója ! Ha tórádnak magasztos igéi, prófétáid szenttűzü szavai nem is hirdetnék mélységesen meggyőző erővel a te létednek és fenséges hatalmadnak naponként való megnyilvánulását, — még akkor is minden porszem ezen a földtekén terólad regélne minekünk, esendő embereknek. A te prófétád az izzó nappal, amely pirosra érleli a fa gyümölcsét, a te prófétád a hűvös éjszaka, amely zamatot gyűjt a szőlőtőke gerezdjeiben. Prófétád a sikongó szélvész, amely fölszikkasztja a dértől nedves földet, prófétád a virágkehely, amely harmatcseppet rejt a szirmai között. Zuhogó esőnek árja, fenyveserdőknek titokzatos suttogása, — amint kora tavaszszal rügyek pattannak ki a lombtalan galyakon, s amint késő őszszel sárguló levelek lepik el az avart, amint

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

az évszakok a te intésedre jönnek és mennek, és minden évszak meghozza minékünk, a te földi gyermekeidnek a maga örömét, a maga áldását: mindez a te nevedet hirdeti, a te jóságodról tesz előttünk tanuságot.

Ünnepre gyülekeztünk ma is teelőtted egybe. Végtelen szeretetben meghagytad minékünk, hogy örvendezzünk az Ur előtt, a mi Istenünk előtt ezen a szent napon. És megparancsoltad Izraelnek örök törvény gyanánt nemzedékről-nemzedékre: »És a hetedik hónap tizenötödik napján, ha betakaritottad a föld gyümölcsét, akkor ünnepet üljetek az Örökkévalónak hét napon át.« Öröm és hála duzzasztja a mi sziveinket első sorban a verőfénynek, az illatnak, a fakadásnak, a vigságnak lefolyt idejéért. Pazar pompába öltöztetted hatalmas Isten! ezt a te szép világodat, a mi gyönyörüségünkre. Mámort lehelt a rózsáknak szirma, balzsamot, fűszert ontott a nyári szellő. Akik betegen, fájdalommal tagjaikban kerestek gyógyulást — azok számára megnyitottad a gyógyforrások életetadó zsilipjeit, és enyhülést nyertek sokan kinjaikra. Berkeknek mélyén vert a csalogány, erdőknek homályába rigó csattogott. S te voltál az, aki még a madarak ajkára is zsolozsmát

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

adtál, hogy szebb legyen, hogy hangosabb legyen ez a mi földi hazánk. És most, hogy immáron lombtalanul állanak a fák, és halkabban, és ritkábban szólanak az erdőknek énekesei, most hogy hüvösebbre válottak a nappalok, és csipősek az éjjelek, most, hogy megtépett rózsabokrok, és elhagyott fészkek az eresz alatt a mulandóságról regélnek minékünk, és a sziveinket már-már hálóba keríti a csüggeteg szomoruság, — te egybehivsz mibennünket a te szent hajlékodba, és a te jóságodra, a te bölcsességedre oktatsz minket. A természetnek hervadó időszaka is a mi jóvoltunkra válik. A mezőkről betakaritották az eleséget, a fák gyümölcsét kosarakba szedték. Biztos helyen van a kenyerünk, és az éléskamrákban áldásaidat hirdeti a bőség. És mi leborulunk a te szined előtt, és megismerjük, hogy a te kezedben van a mi sorsunk, a mi üdvünk, a mi életünk. Óh milyen szánandó volna a mi gőgünk, ha azt hinnők, hogy egyedül a mi kezünknek fáradalma, a mi tehetségeink és a mi hatalmunk szerzi meg számunkra a kenyeret, a jólétet, a boldogságot! Mit ér a magotvetőnek szorgalma, ha te szárazságot küldsz a földre? Mit ér az emberi tanulmányok minden furfangja, ha te

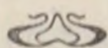
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

jégesővel vered el a lábon álló eleséget? Mit ér a mi igyekvésünk, ha te nedvességgel, üszökkel rothasztod a buzakalászt? És a kezünket is nyomorékká teheted, úgy, hogy dolgozni sem tudunk. És nem csak az, aki künn a mezőn műveli a termő földet, függ a te akaratodtól — hanem az is, aki a szellem mezején, avagy az emberi nyerészkedésnek küzdő porondján vet és reménykedik — az is csak a te áldásoddal és akaratoddal arathat. Mert te a reményeket széttörheted, a terveket meghiusithatod, a szellemet is munkaképtelenné teheted. Tied a mi testünk, tied a mi lelkünk. A mi örömünk, a mi boldogságunk, a mi üdvösségünk. Még a düledező sátorfalak is állandóbbak és tartósabbak, mint a mi életünk. Egyedül te vagy a mi erősségünk és a mi bizodalmunk — te vagy az, aki csűreinket áldásoddal megtöltötted, te vagy az, aki a szőlővenyigékben üditő italt teremtesz minékünk, hogy örülni tudjunk. Téged illet a hála a te nagy és kifogyhatatlan jóságodért.

Ne hagyj el minket sohasem Istenünk! ha életünkből is fogynak majd a virágok, és arczainkról redők hirdetik, hogy elhagyott az ifjonti lelkesedés. Ha fejünkön őszhajaknak csillogása létünknek télidejét jelenti minekünk.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Hadd gyűjtsünk a verőfény, a boldogság napjaiban annyi bizodalmat, annyi Istenfélelmet és megnyugvó bölcseséget, amennyi majd bőven táplálhasson bennünket a terméketlen télidőben, életünk alkonyán. Légy velünk mindég, légy a mi menedékünk időszakrólidőszakra, tavasztól-őszig! Ámen!

Semíni acereth.

(Előbb „Ünnepi nismáth" a 138. és „A tóra kivételekor" cz. imák a 136. oldalon mondatnak.)

Mindenható Istenünk! Olyan az én árva szivem teelőtted, mint egy sokáig megostromolt vár, amelynek kemény falai összetörtek a heves küzdelemben, és kényre-kedvre megadja magát a győzelmes hóditónak. Megismerem azt, hogy nemes ellenséggel: a jobb, az igazabb érzelmekkel szemben állottam harczot, s hogy az elmulott magasztos ünnepi időkben üdvösségem az énnekem, hogy legyőzettem. Mert az én diadalom, lelkem nemtelen vágyainak győzedelme romlásom lett volna énnekem. Ellenem kelt az uj esztendő hajnala az ő fenséges tanitásaival, bevilágitott a mul-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

tam sötét, nem egy helytelen cselekedettől elborult napjaimba, megismertette velem, hogy mennyire a te kezedben van az én életem, az én örömem, az én boldogságom, s amikor remegve sírtam teelőtted, diadalban zöngette meg a kürt szavát, és kegyelem reményével bíztatott engem. És azután porrá törte az én gőgömet a te rettentő itéletnapod. Bűneim tudata reám rohant, és felébresztette bennem az aluvó lelkiismeretnek szavát. Vádlottként állottam teelőtted, és bűnbánatban vertem mellemet. Óh milyen végetlen én Istenem! a te kegyességed hozzám, hogy még a bűnök sötétjében, kétségében sem hagytál egyedül. Te adtad meg agyamnak gondolkodás erejét, hogy választani tudjak a jó és rossz között; te oltottad be szivembe az érzéseknek tisztaságát, hogy vonzódni tudjak az igazság felé; te adtad meg énnekem, a földi halandónak ezen a világon a legnagyobb kincset: a reménységet. Mivé lennék a remény biztatása nélkül? hova menekülnék a bizalom hevitése nélkül? A földön nem lenne menedékem a félelemtől, ki tudja, milyen halálos örvénybe hajtana a kétségbeesés?! S hogy a reménynyel világossá tettem a szivemet: eljött a te örömednek szentelt ünneped. Hálával vallottam

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

be tenéked, hogy tiéd minden hatalom; tiéd az őszi szellő, amely hirdeti az elmulást; tiéd az esőnek árja, amely érleli a vetőmagvat, és üditi az elszikkadt földet, tiéd a szüretelők és az aratóknak boldogságos éneklőszava, tiéd az élet, és halál...

És most záróünnepnapra gyülekeztünk hozzád. A hangulatok, a zsolozsmák, az ünnepi imák immár oszlanak, közelgenek a verőfény nélküli hétköznapok. Fájdalmasan bucsuzom az ünnepi óráktól, mivelhogy tudom, hogy ilyen lelki nyugodalmat, ilyen szívbéli tisztaságot csakis a te közeledben, a te ünnepeiden találok. De fölemel az a vigságos megemlékezés, hogy hiszen a te templomodnak ajtai mindenkoron nyitva állanak előttem. S ha szentelt csarnokod nem fogad is minden időben nagy ünnepi hangulattal, imáim mégis mindenkoron hozzád emelhetnek. Nemcsak kiváló, ritka időben akarom én fölkeresni a te hajlékodat, hanem amikor csak testi épségben és egészségben tartasz meg engemet és kedveseimet, vigaszos, derüs szombatnapjaidon, pihenőm áhitatos óráiban is mindég. Óh mert én nem tartom nyűgnek és hosszadalmasnak istentiszteleted idejét, amint azt az üresszivüek teszik, akik illemből és

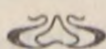
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

szokásból jönnek el tehozzád, — hanem benső lélekszükségletnek, amely a sárból fölemel engem. Örömmel, áhitattal, bizalommal akarom látogatni gyakran a te kegyelmed helyét. Hiszen annyi mindenért van egy asszonynak, egy leánynak könyörögni valója: hiszen annyi érzelem rebbenti a nő keblében az áhitatnak szárnyait! Családja fönntartójának egészségeért eped előtted a hitves. A gyermekleány édes szülője életéért, testvérei üdvéért. Akit a fájdalom megtép: vigaszért. Aki bizonytalan sors előtt áll, kegyelmedért. Aki egy drága, megszeretett családtagját gyászolja — óh Istenem! ments meg engem minden bánattól! — előtted ontja könnyét, és nyugodalmat talál. Akinek öröme van, neked rebeg hálát. Nő, aki kerüli a te templomodat, nő, akinek ajkán ima nem terem, nő, aki vallástalan — nem lehet igazi, szerető, gyöngéd nő, megtagadja a női szivnek égben eredt származását, nemességét, gyöngédségét.

Úgy akarok élni, úgy akarok szerény körömben működni, hogy a kezem munkáján áldás fakadjon enyéim számára. Úgy akarok gondolkozni, úgy akarok érezni, hogy nyugodalmas öntudattal jöhessek el minden időben apáim második otthonába: a te csarnokod

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

falai közé, amint azt mai ünnepi leczkénkben megparancsoltad minékünk, hogy ne jelenjék meg senki sem az Örökkévaló szine előtt üresen.« A te neveddel küzdök az élet harczaiban; a te benned való bizodalommal járok a létnek utjain; fölteszem magamban, hogy beváltom a te törvényedet: »mindenki tehetsége, az Örökkévaló áldása szerint» törekedjék a nemesre. Amivel megáldasz Istenem! abból szegénynek, özvegynek, árvának tehetségem szerint akarok juttatni. Szeretni fogom embertársaim! Igazságos leszek! Úgy légy te is az én segitségemre Istenem! Atyám! Amen.

Szimchath tóra.

(Előbb „Ünnepi nismáth" a 138. és „A tóra kivételekor" cz. imák a 136. oldalon mondatnak.)

Uram! Istenem! Bensőséges érzelmekkel hajtom meg fejemet a te szent frigyládád előtt, és forró hálát rebegnek ajkaim azért az ékességért, azért a kincsért amelyet te minékünk adtál a mi örök dicsőségünkre, a mi nagy büszkeségünkre, és a mi szentséges hivatásunk tanuság-tételére. »A tórát Mózes

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

parancsolta meg nekünk, Jákob községének öröksége az!« Tiszta, mint a napsugár, üditő, mint a harmat, diszjele Izrael gyermekeinek. Aranynál, gyöngynél többetérőbb minékünk ez az apáink kiontott vérével megszentelt örökség, mivelhogy el nem múló életet rejt minden betűjében. A nagy világon erdőnek, mezőnek iratos gyógyfüvei között nem terem olyan sebethegesztő balzsam — mint a mi szentirásunk balzsam minden szenvedésre. Beteg test és beteg kedély vigaszt talál a lapjai között. Ifjunak reménység, öregnek édes emlék a tanitása. Az örömnek ujjongása, a bánatnak zokogása, a hálának zsolozsmája, az epedésnek sóhajtása tolmácsnak használhatja szentséges mondásait. Jobbá teszi a gonoszszivüt, és erősebbé a hitbenerőst gyakori ismétlése. Békét és szeretetet, istenbizalmat és testvérhűséget lehel minden lapján minden sor. A népek tanitójává, az emberiség főpapjává avattál bennünket egyetlen Istenünk! a te tóráddal. És a mi boldogságunknak kútfeje lőn ez a tan, és a mi szenvedéseinknek forrása lőn ez az örökség. Elmondta nékünk, hogy az élet öröme, az élet boldogsága nem a hiú fényben, és nem az üres élvezésekben található fel, hanem igenis az istenfélelemben,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a nemes erények gyakorlásában. Elmondja énnekem, hogy milyen magasztos a zsidónőnek hivatása. Úgy hirdeti a tóra, hogy Isten, az ő szent tana kinyilatkoztatása alkalmával igy szólott nagy mesterünkhöz Mózeshez: »Szólj Izrael fiaihoz — beszélj Jákob házához«. Jákob háza: ezek a nők — igy tanítják hitemnek bölcsei.

Egykoron nem ékitette drága szőnyeg a házainkat, vakitó csillár nem ragyogott benne, hideg, fagyos világ, az emberek gonoszsága vette körül Izrael népét; ki egyenesitette akkor föl az üldözött, gondterhes zsidónak görnyedt termetét? egy gyöngéd és mégis erős kéz, a zsidó nő keze. Bántották, üldözték, és nem szerették, s Izrael gyermekei mégsem hagyták el sohasem ezt a megvetett hitet és én tudom azt, hogy miért? gyermekét ölében tartá a zsidó anya, s lelkébe véste a szent igét: *»Halljad Izrael! az Örökkévaló, a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy!«* s ezt a jeligét még a halálos ágyon sem feledte el. Óh hallom a jajkiáltást a történelem rengetegéből, amidőn el akarták venni az anyáktól fiaikat; a nők a templomba menekültek s a gyáva férfiakat ők bátoritották, hogy velük menjenek, s amidőn a templomot fejük fölött

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

fölgyujtották, karban hangzott fel a nők ajakán a vallomás: »Halljad Izrael!« mintha a lángok suttogták volna: »Ne félj Izrael!» amig anyáid ugy nevelik gyermekeiket, hogy azok érettem meghalni készek! Ne add fel a reményt amig a zsidó nő annak tudatában van, hogy az ő magasztos feladata biztatásból, hevítésből, bátoritásból áll. A nőé a remény, a férfié a gond, — az asszonyé a családi boldogság megalapitása; — ha a férfi csügged, a nő legyen a hős! A férfi helye künn vagyon az élet viharában, a nőé a családi körben. Van tenéked — igy szól hozzám az én hitem — egy hatalmas fegyvered, amelylyel erőt öntesz a csüggedt férfikarba: a te hited az, amely hevitőbb lehet a férfi hiténél, mert a te gyöngéd lényed bizalomra van teremtve, — a te szavad lágyabbcsengésü, mint a lét viharába kiáltó harczos családfőé; az angyalok az égben tán testvérüket sejtik meg benned, ha imádkozó hangodat hallják, s inkább nyítják meg halk sirásod előtt a menny kapuját, mint a férfi kétségbeesett döngetésére. — »*Kelj föl ha éjjel van körötted, a csüggedésnek éjjele, és nyujts enyhitő tápot házad lakóinak*«, a vigasztalódás hűsitő italát! emeljed fel a porbansirót! töröljed le a könynyek árját! Imád-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kozzál! zsidónő! családodért! mint Hanna imádkozott, akiről a szentirás elmondja, hogy amidőn már kétségbeesett, megtalálta az egyetlen menedéket, amely visszaadta bátorságát: — Istennek házát! légy szelid, biztató, nyájas élettársadnak oldalán, hogy amidőn indulatos lelke elragadja, s megátkozza a világot, az embereket, a te szavad megnyugtassa, a te szemed megkérlelje, a te karod önbizalmát visszaadja! ha bánt valami, s azt hiszed, hogy okod van Istenedben kételkedni, ne szólj fennhangon családi körben, mert a hangos szó méreg gyermeked fogény kedélyére, mint Hanna, akiről meg vagyon irva: *»Hanna csak a szivével szólt, csak ajkai mozogtak, hangját hallani nem lehetett.«* Ne az élvezeteket, a nagyhangu társaságokat keresd, — bár az élet vidámságától vallásod visszatartani nem akar — de legfőbb feladatodnak gyermeked nevelését tekintsed, mint Hanna, akiről meg vagyon irva, hogy *»Isten házába vitte gyermekét. Silóba, bár az még gyermek volt.«* Óh, mert sürü útvesztői vannak az emberi életnek, s a fonál, mely útmutató gyanánt, a kétségbeesés örvényes ösvényeiből kivezetheti a halandót, egyedül az anyának kezébe van letéve. És ennek a fonálnak a zsidó vallás követője

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

számára neve is van: kegyelet a multak iránt. Midőn őseink Egyptom országából megszabadultak, — igy mondja el a hagyomány — egy kegyeletes kötelességet akartak teljesiteni. Magukkal akarták vinni Józsefnek tetemét, amint azt ő meghagyta. De senki sem tudta megmondani a késő nemzedék közül, hogy hol, merre fekszik József. Keresték mindenütt, de nem találták. Ekkor, amidőn már eredményteten kutatás után a szent ereklye nélkül akart útra kelni Izrael, előlépett egy hőslelkü asszony, Zerach, és igy szólt: a hajam ezért őszült meg, a szemem ezért veszitette el lobogását. Nem tudok előbb meghalni, míg titkomat el nem mondom nektek. Ezt az én titkomat őriztem én fájdalmas szivvel, gonddal. Nos menjetek, járjátok be Pháráó palotájának földalatti labirintusát: egy helyen majd, ahol aranyburokban veti át sugarát a sötét útvesztőbe tévedt napcsillagzat, — álljatok meg — ott fekszik József, ott van a koporsója.« S a »koporsó« szónál halva rogyott össze Zerach. Véglehelletéig védte minden időben multunknak emlékezetét a zsidó asszony. Mert a zsidó nő akkor a legszebb, amidőn szemeiből a könyörületesség és emberszeretet — ősrégi zsidó erények — melege sugárzik ki; a zsidó

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

nő akkor a legdélczegebb, amidőn termetét egy-egy jócselekedet tudata egyenesíti ki; a zsidó nő szava akkor csöndül a legzengzetesebben, amidőn csöndes dallammal hajol meg az érkező szombat előtt, és imát rebeg övéinek boldogságáért; a zsidó nő legmegnyerőbb akkor, ha életmódjával, vallásos szokásainak gyakorlásával, a lélek erkölcseinek vakító csillogásu, hófehér szárnyaival, gondotűző, bajtelaltató, félelmetzsibbásztó szavával élettársát az ideálok világának magasságaiba tudja ragadni, lágy kezével homlokáról a fájdalom és csalódás fellegeit tovaűzi, számkiveti. Két díszneve van — hitünk felfogása szerint — a zsidó nőnek: hitvestárs, és anya. Anya! kinek a szeme nem nedvesül meg e szónak hallatára? a sziv mélyébe van e szó bevésve, és elég egy emlék, egy puszta szó, hogy könny szökjék szemünkbe, anyánkra gondolva. Dereng a hajnal, ott ül betegágyunkon, szemében nincsen álom, ajakán vigasz, bár lelke majdhogy megreped a bútól és gondtól. Leszáll az alkony pírja, az anya tőlünk el nem mozdul, és lázban égő ajkunk helyett ő súgja az esti ima szavait: »Jobbomról angyal Micháel, balomról Gabriel, vértes seregei a segítségnek, a gyógyulásnak, a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

bizalomnak, a hitnek és a győzelmes reménységnek! jőjjetek az én kicsiny gyermekemhez segíteni! Óh Isten! aki az álmot bocsátod gyermekem elalvó szemére, tartsd távol tőle az örök álmot!« Angyal az angyalok között nincsen oly hűséges, mint az édes anya; hős a hősök között nincsen oly bátor, mint az édes anya; erős az erősek között nincsen oly diadalmas, mint az édes anya! Szeretettel gyógyitod a testét gyermekednek, édes anya! de hittel, apáid hitével a lelkét, édes anya! Ömleszszed át szivemből az ő szivébe a reménységnek, a bizalomnak, az istenfélelemnek érzelmeit, hogy ne roskadjon össze idővel a csapások súlya alatt!

Ezeket mondja el énnekem a tóra mai ünnepnapján az én szent hitem. Így befejeztük ma a tóra olvasását — de nem lehetünk el nélküle egy perczig sem. Azonnal ujra kezdjük az olvasását elülről. Életem hajnalától életem alkonyáig ne hagyjon el végképen engem egy pillanatra sem a tannak szeretete. Oktasson engem, vigasztaljon engem, legyen kisérőm a másvilág kapujáig, a porló szivemből nőjjön ki, mint egy túlvilág virágja, s örökbe hagyva utánamjövő családomnak, legyen az ő pajzsuk is a bölcsőtől a sirig. Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Emléknapok.

Chanuka.

Ujra nap lett, ujra este,
Ujból ég a gyertyaláng,
Diadalnak emlékére,
Mely kisérte nagy csatánk!
Hősök lelke szállt a lángba
S büszke fénynyel az lobog,
Hősök lelke, mely nevedre,
Istenünk! hőn dobogott.

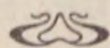
Matiszjóhu idejéről
Karba mondunk csaladalt,
Gőgös ellen veresége
Hozott nekünk diadalt.
Győzelemre te vezetted
Istenünk a csüggedőt,
Összezúzott népnek adtál
Ellenségverő erőt!

Jött az este, éjnek éjje,
És a szentély elborult,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Láng kihamvadt mély sötétre
Népednek bealkonyult!
De az éjjel fényre vállott!
Csoda történt hirtelen,
Lángok gyúlnak templomodban
S künn a harczban győzelem!

Légy te áldva fönnvirrasztó
Szent Urunk! te őrizőnk!
Im, a gyertya ujra lobban
Hirdetőn a mult időt!
A te neved: pajzs a vészben,
A te neved: győzelem!
A te neved, szent segélyed
Meg nem szünik sohasem!

Chanuka.

Te vagy én Istenem! Atyám! az egyetlen Úr e föld felett, a nagy világon egyetlen igaz Isten, akinek neve győz minden ellenséges támadással szemben, s akinek egy pillantása fegyveres seregek rettenetes hatalmát eltöri mint a nádszálat és fölemeli a megalázott reménységét, és megszalasztja a diadalmast. Fölgyújtom az én mécseseimet, és halovány

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

lángjuk szendén lobbanó fényénél emlékezem atyáim kardjának villogására, amelylyel a te neved szenttétevése miatt szállottak csatasíkra a túlnyomó ellenséggel szemben. Napról-napra egygyel többet lobbantok lángra, nyolcz napon át, és arra gondolok, hogy időről-időre, percz-ről-perczre nagyobb volt mindég a te irgalmad mihozzánk, és meg nem fogyatkozott sohasem a te kegyelmed a te népedhez, izraelhez. Az én dicsőséges őseimre gondolok, akik inkább mentek a vérpadra, a halál ölébe, mintsem hogy megszegték volna a te törvényeidet. Bálványok előtt térdet nem hajtottak, mivel te vagy az eleven Isten egyedül: Izrael Istene! azok pedig, amelyek aranyból, ezüstből, kőből és sárból valának összerakva, halott képek, amikben szellem nincsen. És mi nem erőszakkal és nem seregekkel harczoltunk, hanem a te szellemeddel . . . és mi győztünk, és a mi hitünk népek és nemzetek pusztulása közepette megmaradt, mint a nap az égen, mint a hold az éjszakában, örökkévalóságra szánva. Innen: a mi fenséges hitünknek magasságos kőszirtjéről száll föl hozzád a csillagok honába a mi emlékező imánk, amely győzelmi lángok sugaras fényével, és zsolozsmás énekek röpülő szárnyalásával magasztal téged. Mivelhogy

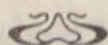
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Matiszjóhu Jóchanán fiának, a hasmoneusi főpapnak és hősszivü fiainak idejében esett meg apáinkkal az a csudálatos történet, amelynek ünnepét üljük e nappalokban, és az énekes éjszakában. Föltámadt Izrael népe ellen a kegyetlen, nagyhatalmú szír király: Antiochus, és törpe fölfuvakodással azt hitte, hogy a te törvényeidet elfelejti majd a te néped. Úgy gondolta, hogy leborulnak parancsára a te hiveid a pogány istenség előtt, amelyet szent templomodban fölállitott, fertőbe sülylyesztve véle a jámborok imádkozó helyét. Te pedig akkoron a te végtelen kegyelmedben, a szorongatásnak idejében pajzsnak állottál oda eléjük, és segitségére lettél hűséges népednek. Perelted perüket, vitted az ügyüket, vivtad a harczukat, és bosszut állottál értük; hatalmatos bosszút. Átadtad az erőseket az aléltak kezébe, a sokakat a kevesek kezébe, a tisztátlanokat a tiszták kezébe, a gonoszokat az igazak kezébe, a fegyver erőszakosait a tóra ápolói kezébe . . . a te világodban nagy és szent hirességet szereztél akkoron a te nevednek; a te népednek: Izraelnek pedig nagyságos győzedelmet és ujjongó szabadulást adtál akkor; ezen a napon történtek ezek, ezer évekkel ezelőtt. Akkoron azután bejöttek

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a te fiaid házadnak pitvarába, és kitakarították a te hajlékodat, és megtisztították szentélyedet a pogány fertőtől, és olajos-korsócskákat gyujtottak meg templomod udvaraiban és örökségbe hagyják minékünk a fölavatási ünnep ezen nyolcz napját, hogy dicsőítvén dicsérjünk téged, és magasztalván hódoljunk a te fenséges nevednek.

Azért a láng a házainkban! azért e dal az ajkainkon! Halálba mennénk a mi hitünkért, s a békességes lángok s a nyugodalmas dallamok lelki lobogásra és harczi riadóra válnának, ha el akarná tőlünk bárki és bármi a mi szivünknek édességét venni: apáink szent vallását. Légy velünk Istenünk, és őrizz meg minket! Ámen.

Púrimdal.

Szálljon az ének,
Hangja a zenének,
Messze riadva
Dallamot adva
Zengve, dicsérve, dalolva!
Áldva dicsérünk
Isteni fényünk!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Földre lehajlunk
Szent bizodalmunk!
Mélyen a porba hajolva!

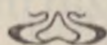
Vad, gonosz ármány,
Ördögi Hámán
Üzte a léptünk
Bárhova léptünk —
Adva valának a halálnak!
Oh de a vészbe,
Küldi veszélybe
Isten a fényét,
Népe reményét —
S angyali földre leszállnak!

Eszter a gyenge,
Szép, deli szende
Törte le Hámánt,
Őt, ki halált szánt —
Mardocheussal a törzsnek!
S oszlik a bánat,
Uj dala támad,
Hála szavában,
Fény a lakában
Népnek, a benned erősnek!

Hő ima szálljon
Égbe találjon.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Hála teneked
Háladal, ének
Minden időkön örökké!
Égi királyunk!
Isteni várunk!
Légy te mivélünk,
És soh'se félünk
Búba', viharba', mi többé!

Púrim.

Dallamok bontogatják szárnyaikat bensőmben Istenem! Uram! Fönnen vigasság és repeső ujjongás tölti el egész valómat, ha Izrael mai örömünnepének jelentőségteljes tanulságára gondolok, és látom azt, hogy te akkor vagy legközelebb az üldözötthez, a kétségbeesetthez, amikor minden oldalról veszedelem környezi azt, és emberi számitás szerint megváltás már nem támadhat. Óh a tebenned bizókat el lehet keriteni minden oldalról, csak egy felől nem: az ég felől nem, a honnan a te segitséged biztosan eljő, és összezúzza az ármány fegyverét, és világosságot gyújt a gyászolók siralmas hajlékában.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Azért vagy te hatalmatos, és azért vagy te igazságos, mivel te a gyöngédnek vagy a pártolója, és az igaznak ügyét segíted diadalra. Ígyen cselekedtél abban az időben is, amelynek fordulását ünnepli Izrael az emlékezés eme napján. Áchásvérus perzsa királynak uralma alatt rontó irigység és csalfa gonoszság fente a tőrét apáink ellen. Emberi alakot öltött a gyülölet és a rosszaság, és az amalekita nemzetségből származó Hámán gyilokra szánta a perzsa és méd földön élő zsidóknak apraját-nagyját. Vádakkal lépett föl a hatalmas perzsa miniszter a kicsiny és védtelen Izrael ellen. Sorsot vetettek már a napra is, amelyen halomra öljék népünknek férfiait, asszonyait, öregeit és gyermekeit. Hitelt adott a perzsa király Hámán agyarkodó vádjainak, és siralom és bőjt, és a végső óra előtti jajongás kelt rendelete nyomán, amely halálos végzést irt fel a benned hivőknek. Akkoron jöttél el te Izrael irgalmas Istene! hogy itéletet tegyél az erőszakkal és a bünnel. Egy gyönge nőt szemeltél ki arra, hogy a te erődnek tanusága legyen. Egy félénk asszonyt avattál hőssé, hogy a te diadalmad hirdetője legyen. Szivetigéző bűbájjal ruháztad fel Esztert, Mardocheus hugát, és a szemének nézé-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

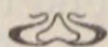
sébe villanó tüzet adtál, hogy megvegye a király szivét Izrael iránti szeretetre. De termetének pálmákhoz hasonló karcsuságánál, arczának liliomüdeségénél, hangjának édes zöngésénél még sokkalta többet adtál ennek az árva leánynak, aki szülők ápolása nélkül növekedve föl, királyi trónusra jutott, és koronát hordott: — hős szivet, nemes érzést, népéhez való igaz hűséget, bátor lelkületet, és kitéve magát annak a veszedelemnek, hogy életével fizet vakmerőségéért, fölfedezte származását a királynak, elmondta néki, hogy Izrael törzséből ered, hogy népe romlását nem tudná tulélni, és leleplezte Hámán ravaszságát, álnok gőgjét Áchásvérus előtt. És te igazságos Istenünk! mint számtalanszor, úgy akkoron is az ártatlannak, a te árva népednek szereztél győzedelmet. Fölemelted a siró Izraelt a porból, széjjeltépted gyászfátyolát, letörülted könnyeit, a bőjtnapból örömet varázsoltál, és hirnökök száguldottak kegyelemlevéllel apáink számára, Perzsia földjén szerte, Hámánt pedig bitóra vonták, elleneseinket fölnégyelték, fegyvereiket kicsavarták vétkes kezeikből.

Ilyen a te segitséged istenem! a bátortalan női lélekbe is erőt öntesz a te nevednek

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

szenttétevésére, az óriás hatalmat is megalázod akkor, amikor legmagasabbra szállt a gőgje. Óh mennyi tanulság rejlik a púrim ünnepében az én számomra. Látom azt, hogy a nőnek legnagyobb ékessége az ő istenbizodalma, hogy fénynél és drágakövek csillogásánál, hogy trónusoknál és koronáknál többetérőbb hitéhez való ragaszkodása. Hit nélkül törékeny, ingatag nádszál az asszony, hittel pedig viharral, förgeteggel daczolni tudó hős; imával ajakán őrangyala övéinek, zárkózott, hideg szivvel neménck szégyenére válhatik.

Tanulni akarok hát Eszter ősanyámtól: buzgóságot, szeretetet, hűséget vallásom iránt; ápolni akarom családi tűzhelyemen Izrael őshitének tiszta oltárlángját. Benned akarok bizni, és a tebenned való reménységet nem adom cserébe semmi kincsért, semmi léha élvezetért. Te vagy Izrael őrizője, te vagy népednek oltalma és menedéke — tehozzád fohászkodom ma és mindenkoron! Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Eszter.

(Púrim.)

Ősidőben élt egykoron
Királyasszony Eszter;
Nagy hatalma, szolgahadja
Kincse mint a tenger, —
Királyasszony Eszter,
Kincse mint a tenger.
Igézetes, ringó léptü,
Karcsu, mint a pálma,
Nem csoda, hogy belebomlott
A perzsák királya —
Aranyhaju árnya
A királynak álma.

S mégse boldog a királyné,
Valami csak bántja,
Ifju lelkét a kesergés
Gonddal tele szántja,
Alkonyat s a reggel
Úgy találja könynyel.

Perzsa földön felhő támad,
Vihar a zsidókra,
Zsidó házban nem enyhűl meg
Apa gyermekcsókra,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Gond az altatója,
Nincs aki megóvja.

Első úr a nagy országban
Hámán tör reájuk,
Vérük lesi, azt keresi
Parancsa: haláluk —
Üssön nékik óra!
Halál a zsidókra!

S ifju Eszter, a királyné,
Gyászt borit magára,
Sürű fátyol omlik hosszan
Csillogó hajára,
Áhásvér elébe
Megyen feketébe.

»Én édes királyom,
Üzz el engem innen,
Szerelmedben többé
Úgyse lehet hinnem,
Összetörsz te engem,
Ha megismersz engem.

Nem vagyok tiéd már,
Megcsaltalak téged,
Játszottam a szerelemmel
Árva népem végett —

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

S most e népet bántják,
Ezt a nyomott árvát.

Add vissza a rongyom,
Örömestebb hordom
Suhogó selyemnél,
Aranyos szövetnél —
S hő szerelmem ára:
Népem szabadsága!

Kergess hát el engem,
Óh de szavam szánjad,
S bármerre jársz, mindörökké
Áldás száll utánad,
Üzz el, vess meg, törj meg,
Csak népem ne öld meg!«

S Áhásvérus, perzsa király
— Unokák regélik —
Megtörte a gonosz ellent,
Megalázta vérig —
Üldözte az ármányt,
Összetörte Hámánt.

Eszter asszony panaszszava
Örömdallá vállott,
És az öröm az országban
Szerteszéjjel szállott —

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Fény lett a sötétből,
Diadal a vészből.

* *
*

Most is vannak Eszterek még:
Zsidó lányok ezren.
Bűvös szemük most is csillog
Drágakőnél szebben,
Keleti virágok
Szépséges leányok.

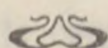
S egyszer-egyszer megjelen még
Mesebeli kérő,
A szerelme, gazdagsága
Aranynyal felérő —
S a mit kér cserébe:
Csak a hit a bére.

Pírban ekkor így susog most
Sok ujkori Eszter:
»Vigy magaddal édes párom
Szerelmes sziveddel,
Jól tudok feledni,
A mit vesztek — semmi.«

Ősidőben élt egykoron
Királyasszony Eszter,
Nagy hatalma, szolgahadja

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Kincse mint a tenger —
Királyasszony Eszter
Kincse mint a tenger.

Tisoh beov.

Áb hó kilenczedike, a jeruzsálemi szentély elpusztitásának emléknapja.

Büntetni tudó, sujtoló Isten! aki megvered a gonoszságot ostoroddal, és aki megfizet fájdalommal azoknak, akik a te utjaidat elhagyják, — búsongó bánat költözik ma a te népednek árva szivébe, amidőn föléled benne tűnt dicsőségének ragyogó képe, és fölújul emlékében mindaz a sok szenvedés, amelynek irtó tüzén apái keresztülmentek. Korona ragyogott valamikor Izrael fején, és haragos karddal fenyitette meg a Czión vára ellen vakmerően támadókat. Szentélye díszben állott, főpapjái gyémántos áldozó ruhákban léptek az oltár elé, fejedelmei önálló földön éltek, a nép vándor csapatokban kereste föl fényes ünnepnapjain Isten! a te házadat — a mezője bőséget ontott, a hegyei aranyat teremtek, az ország levegője édes volt és balzsamos, forrása

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kristály és éltető, még a beteg vándormadár is, amely röptében levegőjén átalszállott: gyógyulást nyert a szent földnek illatától, — és a mai gyásznapon siratóénekkel emlékezik meg arról Izrael, hogy mindez a káprázatos dicsőség és fényesség romba dőlt, a szentélyt durva ellenség fölperzselte, s a jeruzsálemi szent templomból pusztán egy törmelékes kőfal maradt meg, ahová messze földről jámbor emberek elzarándokolnak, és könnyeikkel nedvesítik azt, ahová törtszivü hívek haldokolni járnak, hogy utolsó csókjukat a szent romra nyomják, amely világtáj felé Izrael napról-napra hajlongva fordul imájával, emlékezvén ősei sok borujára, sokszoros kínjaira. Milyen rettenetes volt a te itéleted Áb havának kilenczedik napján! Mivelhogy elfeledte a te nevedet Izrael, mivel vétkeztek a törvényeid ellen, mivelhogy nem szerették egymást a te fiaid, mivelhogy az egyetértés helyett az egyenetlenség, a tóra és a bölcsek tisztelete helyett a gőg és a botor rosszindulat kereste föl Izrael táborát — és gyilokkal szerzett magának a te országodban igazságot az erőszak. Azért ellenük fordult fölgerjedt haragod Isten! megaláztad a porig fejüket, és a földdel tetted egyenlővé Cziónnak büszke várfokát. Diadlat

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

adtál az ellenség fegyvereinek, és fájdalmas, halálos sebeket ütöttél a tőled elpártolók szivein. Patakokban folyt a vér a szent országban, minden város utczáin, anyák sikongtak gyermekeik holtteste fölött, és árvák jajgattak szüleik miatt. Özvegyasszony kereste hiába hitestársát, és Izrael fejedelmei rabszíjra fűzve vitettek idegen földre. S akit a nyil le nem terített, akit a gyilkoló tőr meg nem ölt, akit a győzelmes ellen fogságba nem vitt: azok éjjeli rejtekhelyen gyászolták Izrael elvesztett birodalmát, és véresre sirták szemeiket a romban heverő templom miatt... S azóta országrólországra vitte apáinkat a sors; szenvedésrőlszenvedésre, siralomból-siralomba, a gyászból gyászba és a sok fekete emléktől borús nap sorakozott Áb havának kilenczedike mellé — de a mi legnagyobb bánatunk mégis erre a napra van fölirva, mert ez volt kiinduló pontja mind a mi szenvedéseinknek. Apáink kinjaira, bölcseink halálgyötrelmeire, templomunk pusztulására, országunk elvesztére gondolunk ma jajgató énekekkel. És bár sok száz esztendő múlott el Jeruzsálem gyásznapja óta, bár hálával ismerjük be mi magyar zsidók, hogy nincsen bűbájosabb haza, édesebb föld a magyar honnál, a lelkünk mégis kesereg, ha

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

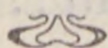
kristály és éltető, még a beteg vándormadár is, amely röptében levegőjén átalszállott: gyógyulást nyert a szent földnek illatától, — és a mai gyásznapon siratóénekkel emlékezik meg arról Izrael, hogy mindez a káprázatos dicsőség és fényesség romba dőlt, a szentélyt durva ellenség fölperzselte, s a jeruzsálemi szent templomból pusztán egy törmelékes kőfal maradt meg, ahová messze földről jámbor emberek elzarándokolnak, és könnyeikkel nedvesítik azt, ahová törtszivü hívek haldokolni járnak, hogy utolsó csókjukat a szent romra nyomják, amely világtáj felé Izrael naprólnapra hajlongva fordul imájával, emlékezvén ősei sok borujára, sokszoros kinjaira. Milyen rettenetes volt a te itéleted Áb havának kilenczedik napján! Mivelhogy elfeledte a te nevedet Izrael, mivel vétkeztek a törvényeid ellen, mivelhogy nem szerették egymást a te fiaid, mivelhogy az egyetértés helyett az egyenetlenség, a tóra és a bölcsek tisztelete helyett a gőg és a botor rosszindulat kereste föl Izrael táborát — és gyilokkal szerzett magának a te országodban igazságot az erőszak. Azért ellenük fordult fölgerjedt haragod Isten! megaláztad a porig fejüket, és a földdel tetted egyenlővé Cziónnak büszke várfokát. Diadlat

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

adtál az ellenség fegyvereinek, és fájdalmas, halálos sebeket ütöttél a tőled elpártolók szivein. Patakokban folyt a vér a szent országban, minden város utczáin, anyák sikongtak gyermekeik holtteste fölött, és árvák jajgattak szüleik miatt. Özvegyasszony kereste hiába hitestársát, és Izrael fejedelmei rabszíjra fűzve vitettek idegen földre. S akit a nyil le nem terített, akit a gyilkoló tőr meg nem ölt, akit a győzelmes ellen fogságba nem vitt: azok éjjeli rejtekhelyen gyászolták Izrael elvesztett birodalmát, és véresre sirták szemeiket a romban heverő templom miatt... S azóta országról-országra vitte apáinkat a sors; szenvedésről-szenvedésre, siralomból-siralomba, a gyászból gyászba és a sok fekete emléktől borús nap sorakozott Áb havának kilenczedike mellé — de a mi legnagyobb bánatunk mégis erre a napra van fölirva, mert ez volt kiinduló pontja mind a mi szenvedéseinknek. Apáink kinjaira, bölcseink halálgyötrelmeire, templomunk pusztulására, országunk elvesztére gondolunk ma jajgató énekekkel. És bár sok száz esztendő múlott el Jeruzsálem gyásznapja óta, bár hálával ismerjük be mi magyar zsidók, hogy nincsen bűbájosabb haza, édesebb föld a magyar honnál, a lelkünk mégis kesereg, ha

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a mult bánatos képei lépnek elénk, ha nagyjainkat a multban, kínpadon látjuk, szentélyünket romban tudjuk, s ha arra gondolunk, hogy sokan testvéreink közül hazátlanul vándorolnak még mai napság is, s hogy nincsen árvább felekezet a földszinén Izrael fiainál. Gyüjts egybe minket úgy, hogy szent hitünk ujra viruljon, s hogy ujra elfoglalja azt a helyet, amely tisztaságánál, fényénél, elsőségénél fogva méltán megilleti. Ezért imádkozunk, ezért könyörgjük azt, hogy ugy legyen a te szent akaratod. Ámen

Eli Czión.

(Gyászdal tisóh beóvra.)

Siratóra hivlak Czión jajgass!
Vigasztalót mai nap ne hallgass!
Olyan vagy, mint bús menyasszony
[gyászban,
Kinek ifja sirban hullott nászban.

Templomodért ejtsél sürü könnyet,
Romokká lett — népünk büne végett,
Fölverte a pogány hordák szitka,
Szent küszöbét vad bojtorján birta.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Lantos költők lánczokba verettek,
Rabul ejtve gyászdalokat zengtek —
Patakokban ömlött népünk vére,
Jámboroknak szenvedés lett bére.

Elnémult a daltól hangos utcza,
Rejtekeit gyönge asszony bujta —
Elhagyatott tantermekben éjjel
Bölcsek sirtak tanácstalan, tétlen.

Gyászba borult szentélyednek éke,
Oltárod baglyok menedéke —
Mirhaillat, áldozatok füstje
Zsolozsmával nem szállt föl az égre.

Koronás fők szomoru bilincsben,
Úgy keresték, hol vagyon az Isten?
Ékköveik szétszórva a földön,
Várt reájuk siri sötét börtön.

Rajta Czión! ne tartsd vissza könnyed
Bánat illet a mai nap téged!
Legfeketébb gyászba borulj mára,
Harczaidnak rabság lett az ára.

Legjobbjaid az utczán hevertek,
Temetetlen sirhelyet nem leltek.
Csecsemőt sem kimélt meg az ellen,
Meg sem is szánt az anyai mellen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

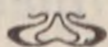
A magasból jaj be mélyre estünk,
Ellenségnek prédájává lettünk,
Kárörömmel gúnyolódtak rajtunk,
Mikor bútól vonaglott az ajkunk.

Ránk zúdult a népeknek haragja,
Mint hullára hollóknak csapatja,
Elhagyott a mi Istenünk bennünk,
Mert a hitét semmibe se vettük.

Nagy siralmad Czión föl-föl hangzott,
Amikor a sebed nagyon sajgott,
Ezer holttest feküdt nagy halomba,
Rajtuk által törtek templomodba.

Panaszolkodj mint a temetőbe,
Szent tórádat sodorták fertőbe,
Könnyek között hivogasd az Istent,
Hogy vegye le rólad a bilincset.

Siratóra hivlak Czión! jajgass!
Vigasztalót mai nap ne hallgass!
Olyan vagy, mint bús menyasszony [gyászban,
Kinek ifja sirba hullott nászban.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

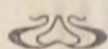
Alkalmi imák.

Reggeli ima.

Én Istenem! Uram! első szavam tehozzád könyörögjön, téged dicsérjen, amidőn pihenő ágyamat elhagyva, ismét megkezdem napi kötelességeim teljesitését. Te adtál belém tiszta lelket, te alkottad azt, te lehelted bensőmbe, és egykoron majd te veszed el tőlem az alkonyoknak alkonyán — olyan kimondhatatlanul forró köszönettel borulok le a reggeli órában, teelőtted, amiért ujra láthatom a te szép világodat, amiért édes alvással fölüditetted egész valómat, amiért fölébresztetted bennem ujra a tetterőt, a buzgalmat, az életkedvet, a reményeket és a törekvéseket, — amiglen csak bensőmben lelkem él, amig a szivem dobogni meg nem szünik, mindenkoron hálát mondok tenéked örökkévaló Istenem! atyáim Istene! minden füszálnak és a legkisebbnek és a legnagyobbnak Alkotója, minden léleknek egyedülvaló Ura! Dicsértessél

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Örökkévaló! Aki hajnalok jöttén visszaadod a lelket a testbe, és föltámasztod véle a szunynyadó életerőt! Ámen.

Étkezés utáni ima.

Dicsértessél örökkévaló! Istenünk! a világ Ura! akinek tápláló és életfenntartó kegyelme nem hagyja cserben teremtményeit. Örökköntartó a te szereteted mindenekhez, akik élnek, nagy a te jóságod határ és vég nélkül! Bölcsességgel és irgalommal, hűséggel és gondossággal látod el élelemmel a te nagy világodat. Virágkehely ha szomjuságban epedez, elküldöd néki a te harmatcsöppedet; szikkadt mezők számára felleget teremtettél, a röpdöső madárka eleséget lel a levegőben, a hal a vizben, a saskeselyű kopár szirtfokon, az erdei vad a rengetegben, — minékünk is megadtad a mi kenyerünket, terméketlen nem hagytad a mi fáradozásunkat, étellel, itallal üditettél minket.

Ne is hagyj sohasem szomorú gondokban mibennünket. Add meg bőségesen testünknek táplálékát. A szükséget, az inséget, áz éhséget,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a bánatos és az eleség utáni kinzó aggodalmat tartsad távol mitőlünk. Sohase szoruljunk emberek könyörületére, sohase kellessék emberek előtt megalázkodnunk, sohase jussunk olyan kemény sosra, hogy rajtunk a földi lények irgalmatossága szánakozzék. Egyedül a te adományaidat kelljen kérnünk; egyedül tenéked tartozzunk háladatos köszönettel; egyedül a te szent kezedre legyen irányozva a mi tekintetünk — a te szent kezedre, amely tárva van mindenkoron, hogy arczunkat pír ne lepje el, és keserü szégyenben könnyekkel ne áztassuk a mi panaszos kenyerünket.

Irgalmas Isten! hála tenéked meg nem fogyatkozó szeretetedért!

Irgalmas Istenem! küldj bőséges áldást a mi hajlékunkba, vidám arczú és boldog szivű emberek üljék körül mindég ezt az asztalt, amelyről ettünk!

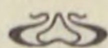
Irgalmas Istenem! áldd meg a mi házunk fenntartóját (atyámat, férjemet, a mi házunk őrangyalát: édes anyámat, gyermekeiket, gyermekeimet) és mind a mi háznépünket.

Irgalmas Istenem! aki megáldottad Ábrahám, Izsák és Jákob ősapáimat, hozzájuk hasonlóan mindenben, minden időben és mindennel úgy áldj meg minket is. Ne csak a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kenyér utáni vágy hevítsen bennünket, hanem éhség és szomjúság fogjon el minket a te hitednek magasztos tanai után is.

Hiszek benne és könyörgök érte: ne hagyj el minket irgalmas Istenem! mert én a zsoltárköltő dallamával hivlak, aki elmondja rólad a kegyelem szavait: »Ifjú is voltam, meg is öregedtem, de sohasem láttam azt, hogy az igazságos inségben sínylődött volna, és gyermeke kenyeret koldult volna.« Boldog a sziv, amelynek bizodalma az Isten, és boldog az, aki Istenben bizik. Amen.

Lefekvés előtti ima.

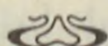
A testemet és a lelkemet a te kezedbe ajánlom én kegyes Istenem! amidőn pihenőre térek, és nem félek én. Bágyadó tagjaim nyugovóra vágynak, de nincsen addig nyugodalmas perczem, amig hűséges hizodalmat nem vallok tenéked. Szendergést adsz a szempillámra, lezárod fáradt szemeim, de te nem szunynyadsz és nem szenderegsz sohasem Izrael őrizője! Fektess le békén engem és mentsél meg engem minden rossztól, minden bajtól.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Gonosz álmok, félelmetes képek, ijedelmes látományok ne zavarják éjjelemnek csöndjét. És kelts föl majd engem ismét békességben reggel, hogy halálos álomba ne süllyedjek én.

Segítségedet remélem Istenem! Oltalmadat hivom Atyám az égben! a védelemre várok én egyetlen, jó Uram!

Én vallomást teszek: »Halljad Izrael! az Örökkévaló, a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy!« Ámen.

Eljegyzés napján.

Én Istenem! Atyám! hallgasd meg ez órán könyörgő szavamat, tekints le rám, a te gyermekedre, aki nem adja fel a benned való bizodalmat soha, sohasem, akinek édes üdvössége a te segítséged szilárd hite. Erősségem vagy te énnekem, téged kereslek Istenem! Hiszen minden válságban és minden bizonytalanságban előtted ha imádkoztam, meggyógyult a szivem, és lelkemnek háborgását bizonyvást lecsöndesítette mindenkoron a tehozzád való könyörgés. Most is sok alázatos és hűséges beszédem van hozzád én Istenem!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

A sorsom fordulón áll, az életem készül megváltozni. Gyermek voltam eddig, gondtalan pajzánságban múltak el napjaim — óh mennyi hálával tartozom én tenéked az én verőfényes ifjuságom boldogságos idejéért. Oldalam mellé adtad a legjobb szülőket, akik fölneveltek, ápoltak engem, aggódtak kicsiny bajaimban, vigasztaltak gyermekes bánatom óráiban, ellesték szeszélyes kivánságaim, és dédelgettek forró szeretettel. Mintha csak külön őrzőangyalokat rendeltél volna a vágyaim beteljesítésére énmellém, olyan csalódástól ment volt az életem eme tavasza, és ezer okom volt nekem a jókedvre s az örömre.

A kis madárnak a mi megszokott fészek, az énnekem az én kedves, boldog otthonom. És ime te érzelmeket oltasz be énbelém, amik eddig ismeretlenek voltak előttem. Te más utakat jelölsz ki a jövendőmnek, mint a melyeken eddig jártam, és feladatokat szabsz ki előttem, amelyeknek felelősségteljes kötelmeire tétova szivvel gondolok.

De nagy az én bizakodásom tebenned, hiszen én úgy érzem, hogy amint eddig megőrizted az én életemet, úgy ezentúlra sem vonod meg kegyelmedet tőlem. Az én sohasem ingadozó hitem azt súgja énnekem, hogy

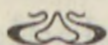
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

te hoztad el számomra ezt a forduló napot. Hiszem, hogy te jelölted ki részemre azt a férfiut, akivel a jövendőben életemet kell majd megosztanom; hiszem azt, hogy a hűség és a szeretet, amelyet kezemért cserébe nékem fölajánlott, nem fogja reményeimet megcsalni sohasem. Hálával köszönöm neked, hogy lelkembe már is beoltottad a jegyesemhez való bizalomnak érzelmét, forró imával köszönöm néked, hogy gyönge szivemnek édes jó szüleimben olyan tanácsadókat adtál, akikre szivesen megnyugodva és hittel lehet hallgatnom. A te földi gondviselésed küldöttjei nekem az én jó szüleim. Ők jónak és üdvösnek hiszik azt a frigyet, amelynek első lánczszemeit ma füzöm egybe, ami tőlük tellett, mindent megtettek, hogy gyermekük sorsát biztos kezekbe tegyék le, óh te bizonyára nem akarod azt, hogy várakozásaikban csalódjanak, hogy életem világosról sötétre váljék — segitségemre leszel nekem. És az én szivem is vonzódást érez jegyesem iránt, aki gyöngédséget, szeretetet, odaadást tanusit irányomban, nemesen gondolkozó férfiut ismertem meg benne — azért merem a jövendőmet oltalmára bizni, azért teszem kezemet teljes bizalommal az ő kezébe. Hiszen jól tudom, hogy ő is mindent éntőlem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

vár ezentúl : jövendő hajlékának üdvét, békéjét, boldogságát ; bennem keresi fájdalmainak vigaszát, örömeinek fokozóját, bátorságának biztatóját, reményeinek éltetőjét, csalódásainak enyhítőjét. Óh add meg én Istenem lényemnek azt a kellemet és vonzó tulajdonságot, amely őt tartósan, egy egész életre változatlan szerelembe füzze hozzám, add meg nékem a lelki erények ama minden külső bájnál többet-érőbb tiszta szépségét, a mely frigyünknek legszilárdabb támasza legyen. Mert tudom azt, hogy az arcz bűbája idővel hervad, a fürtök megőszülnek, de a sziv hűségben ifju maradhat mindörökké, és nemes érzelmek a sirig változhatlanná tehetik az igaz szerelmet.

Uj élet elé indulok : kegyelmedet hivom. Légy velem Istenem ! Ámen.

Menyasszony imája esküvő napján.

Könyörületes Isten ! Könyörülj rajtam !

Itt állok előtted — hangos a szivem dobogása, alig tudom izgatott kedélylyel imám előtted elrebegni. Vergődök kételyek között, ismeretlen jövendő elé állit a sorsom, de él bennem a hit, hogy te nem hagysz el enge-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

met. Öröm és fájdalom fogja el egész valómat, — öröm, mert éltet a bizalom a férfiuhoz, akit te Istenem! életem párjául kijelöltél, fájdalom, mert válnom kell mindattól, ami eddig kedves volt lelkemnek, és én örömben és féjdalomban egyaránt hiszek tebenned Istenem, akinek szeme nyitva állt fölöttem bölcsőmnek ringásától e mai pillanatig, amidőn a mennyasszonyi fátyolt megtűzi rajtam édes anyámnak reszkető keze.

Érzelmeimnek hullámzását, gondolataimnak remegését, reményeimnek csillogását, örömkönnyeim perdülését — te érted őket Isten és tudod azt, hogy mi fáj és tudod azt, hogy mi tölt el hittel engem.

Még néhány percz és bezárul mögöttem leányszobámnak kicsiny ajtaja; marasztalólag hív benne minden: egy boldog multnak ezernyi emléke, gondtalan perczek, gyermekes ábránd, kaczajjal teli órák, én édes szüleim áldott hűsége, testvéreimnek szeretése, — óh mennyi minden fűz engem ez édes itthoni álmodásokhoz!

Mit adsz nékem szerető Uram az égben! mindezekért cserébe?! tudnak-e a te angyalaid fönn a mennyországban, más örömek szövevényes szálaiból, olyan hálót fonni, amiben az

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

én lelkemet megfoghatná a boldogság? jönnek-e ezután olyan idők majd, amikért mostan odaadnám az én virágos, gyöngyös, hímes multamat?!

Óh tégy szárnyakat az én lelkem fölébe, hogy könnyü legyen a szeretteimtől való távozás; edzzed meg az én akaratomat erővel, hogy jövendő hitvestársi kötelességeimnek tiszta örömmel és igaz kedvvel eleget tudjak tenni, váltsad be az én reményeimet, és tartsad távol tőlem a csalatkozást.

Felleg ne gyüljön a ház fölé, amelynek asszonya leszek!

Bánat ne tegye szomorúvá a lakóit sohasem! De legyen hangos uj otthonom az örömtől, és gyüljön benne össze a jólét!

A terv, amely benne megfogamzik, váljék valóra, a szorgalom, amely benne kenyeret keres, ne légyen hiábavaló, bejárósak legyenek hozzá a jókedv, a jóhir, a nemes gondolatok és a tebenned való bizodalomnak angyalai. Hajlékodban el ne aludjék sohasem, de magosba csapjon folyton a tiszta erények, az ősi hit és a szivbéli vallásosság sötétetkergető oltártüze. Vigasztalódás nélkül küszöbéről sohase távozzék éhező szegény, oltalmat kereső idegen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Eresze mögött még a fecskemadár is jól érezze magát, és ha lepereg a hervadt lomb a fáról, őszi időn nehezen keljen vándorútra tőlünk.

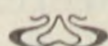
Óh add, hogy a szerelem, amely ez ifjuságos napokban perzselő lánggal, hatalmas lánczczal köti össze szivemet vőlegényem szivével — hosszantartó legyen, s a napoknak kései végén csakis a sír vethessen annak véget; hogy mint a rőzséből fölcsapó gomolygó füst szerte ne oszolják; hogy a megbánás árnyéka ne tóluljon bizalmatlanságot keltve, mi kettőnk közé; hogy a félreértések ne szitsák a békétlenség parazsát köztünk; hogy durva szó, sértő szándék ne keserítse el az életünk; hogy egymás ellen vád ne emelkedjék vonagló ajkainkon!

Borítsad reám menyasszonyi fátyolommal együtt mind azt az áldást, amelylyel egykor a jámbor ősanyákat áldottad meg: hogy amidőn otthonomból távozom, bensőmben a te hitednek szellemével lépjek életem uj útjára.

És most fölkeresem a te oltárodat, a te szentséges templomodat — áldásodat megyek elkérni apáim imádkozó helyére, frigyemet a te kegyelmes szined előtt akarom megkötni, mert tudom azt, hogy te meghallgatsz engem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Áldjad meg a házat, amelyből távozom!
Áldjad meg a házat, amelybe indulok!
Kezemnél fogva vezessél engem!
Őrizz meg engem: Ámen!

Ujházas imája.

A te akaratodra mennyei Atyám! áll be minden sorsfordulat a földön. Te vezeted utjain az embert, és egyedül te tudod, mi vár reá a jövendő homályában. A te kezedben van a boldogság és a fájdalom, az öröm és a keserüség, napfény és viharfelhők életünk egén. Miénk az ábránd — tiéd annak beteljesítése avagy eloszlatása. Miénk az álom — tiéd annak megvalósitása avagy meghiusítása. Mi terveket szövünk és a jövendőt képzelmek tarka szineivel kiszinezzük — de pusztán tőled függ: vajjon hálával köszönjük-e meg majd tenéked a tervek édesre válott valóságát, avagy könnyeknek vizével mosunk-e le majd minden szint az álmodások csalóka képéről?

A boldogság érzelmeivel keresem föl ma a te szinedet, jóságos Istenem! hogy hálát adjak néked mindazért a kegyelemért, amelylyel

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

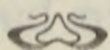
ifju életem bearanyoztad. Ifju szemek mögött hiszen annyi álom lakozik! Ifju kebel olyan végetlennek hiszi a gondtalan élet tartalmát! Lassanlassan lecsillapult immár bensőmben a szülői háztól való elválásnak sajgató fájdalma, és telve vagyok buzgalommal, tervekkel és törekvésekkel, hogy áldása legyek annak a háznak, amelynek asszonya gyanánt engem kijelöltél. Gyöngédség és szeretet környez uj otthonomban, minden szó, amelyet életem társa intéz hozzám, nyájas és hűséggel teljes. Az ő lelkét is bizalom tölti el irányomban, ő is tele van reményekkel, hogy élete folyása zavartalan, boldog és derüs leszen. De vajjon emberek akarata biztonságot szerez-e a sorssal szemben? Vajjon van-e állandóság ezen a földön? Hiszen még érzelmeink sem teljesen a mieink, még azok fölött is te vagy az egyetlen Úr, én Istenem! A mi kedélyünk elborul akkor, ha végzetünk balra fordul; a mi szeretetünk megváltozhatik akkor, ha gondok izgatják föl idegeink; a mi gyöngédségünk türelmetlen indulattá lehet, ha fölboszantva törekvéseink sikertelensége által, nem tudjuk otthonunkban föltalálni szivünknek nyugodalmát. Jól tudom: hogy az élet nem minden időben ilyen gondtalan, mint amilyen az én számomra most

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ezekben a tavaszi napokban; tudom, hogy komolyabb színben is megjelen majd előttem is; férjemet a megélhetés gondja, a köznapi küzdelem kivezeti majd csöndes otthonunkból az emberek közé, a földi versengésnek harcz-terére — talán nem egy sebet szerez majd ebben a küzdelemben: óh add meg néki Istenem! Atyám! a léleknek azt az erejét, amely fölülemel minden csalatkozáson, amely ecsillapítja a lázongó indulatokat, amely féken tartja a kétségbeesést, amely a benned való hitnek védő vértjével fölfegyverkezve meg-súgja neki azt, hogy van egy hely a nagy világon, ahol könnyeit letörlik, ahol fajdalmát megenyhítik, ahol hűséges hitvese várakozik reá jó szivvel, szerelemmel, vigasszal és isten-hittel; igazi öröme és valódi menedéke legyen hitvesemnek az ő otthona. Add meg neki azt a tudatot, hogy otthonában szeretik, becsülik, tisztelik és mindenben vele érez hűséges fele-sége; azt az érzelmet, amely lecsöndesíti a rossz gondolatokat, hogy az indulatot, a he-vességet, a bizalmatlanságot mindenkor kivül hagyja, valahányszor otthonába lép. De ha ember nincsen is a földön csatlakozás nélkül — mégis azon könyörgök hozzád Istenem! hogy tedd ritkává férjem életében a bánatot

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

és a csalódást; vezesd a siker felé törekvéseit; áldjad meg a keze munkáját. Tartsd meg számomra hűséges szerelmét állandó tartósságban életünknek alkonyáig. Énnekem pedig add meg mindazon erények birását, amelyek férjem becsülésére engem méltóvá tesznek: a komoly életfelfogást, amely mindenben együtt érez a hitvestárssal, a szorgalmat, amelynek nyomán áldás támad a házban, a szerénységet, amely a nőnek legszebb ékessége; ragyogóbb suhogó selyemnél és villogó ékszereknél; a takarékosságot, amely ismeri a határt, meddig szabad mennie a viszonyok félreismerése nélkül; a jótékonyságot, amely tehetségünkhöz mérten szegények vigasza legyen, és mindennek koronáját: az istenbizodalmat, amely nélkül nincs igazi boldogság a földön. Ezeket az érzelmeket add meg énnekem, ilyen díszszel ékítsed hajlékunkat, hogy soha egyetlen perczben se bánjuk meg azt az órát, amelyben frigyet kötöttünk: én és a férjem, hogy beteljesüljön erényeim nyomán a férjemen a szentirás ama mondása, amely a derék asszony hitveséről azt énekli: »Ismerik, becsülik férjét a város kapuiban, házukat emberek tisztelni tanulják.« Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Várandós állapotban.

Segíts meg engem Istenem! fohászkodásom jusson elébed s légy az én oltalmam, amidőn anyai hivatásomat készülök betölteni. Boldogságos érzéssel vallom be teelőtted szivemnek titokzatos reménységeit, — te megérted az én örömömet s az én félelmemet a gondok és az aggodalom idején. Két életért imádkozom ez órán teelőtted: az egyik az én életem, az én esendő, gyönge, bágyadt életem, a másik egy még ismeretlen lényé, akit szivem vérével táplálok, s akinek eljötte az én legnagyobb boldogságomat, az én legfőbb büszkeségemet adja meg majd énnekem. Fájdalmakkal avatsz föl engem Isten! a legszentebb hivatásra — te vagy az, aki erővel övezed fel az én gyönge valómat a csüggedésnek árnyékborulásakor. Bátorságot öntesz asszonyi kebelembe, hogy bizakodva benned, tudjam azt, hogy a te kezedben vagyok én — s a te kezedben bátorság menedék, s a te kezedben lenni: maga az oltalom. Mert hiszen te uj életet akarsz teremteni, és nincsen a te akaratodban pusztitani. Mert hiszen te örömre szemelted ki házam népét, és nem bánatra és nem könny-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hullatásra. Jóságos vagy te mindenek felett! Aki a kertek fáin gyümölcsöt érlelsz, és virulásban, épségben tartod meg a fának törzsét a gyümölcsérlelés napjaiban — hiszek tebenned, és érezem, hogy erőben és egészségben tartasz meg majd engemet akkor, ha karomon ringatva gyermekem, ujra fogom áldani a te szent nevedet. Méltassál engem a te kegyelmedre: adj nekem anyai örömeket, hogy uj magzatot nevelhessek a te szentséges hitedben, hogy uj sarjat oktathassak apáim régi szellemében. Minden, amit te cselekszel, bölcseség és üdv azoknak, akik tebenned biznak. Azért dicsérem én rendületlenül még a kétségnek nehezenmúló napjaiban is a te akaratodat. Óh válts meg irgalommal engem a lankadás öléből! Változtasd át a szenvedésemet nyugalmas gyógyulásra, a félénkségemet csöndes örömre, a gyötrelmemet anyai boldogságra, a reményemet édes valóra. És én majd keblemre téve kicsiny magzatom, az ő nevében is dicsérni fogom irgalmasságodat, mivelhogy gyermeket adtál énnekem, és megtartottad a gyermeknek az édes anyját. Váljék valóra a zsoltár szava: »Csecsemők és gyermekek ajakára alapítottad a te hatalmadat« — segíts meg engem Istenem! Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Berisz.

(A fiugyermeknek Abrahám szövetségébe való felvétele.)

A hála forró könnyével szememben áldom a te jóságodat, én kegyelmes Istenem! aki távoltartottad tőlem a halál árnyékait és védő szárnyaddal födöztél engem. Fájdalom nélkül látom ujra a te nagy és szép világodat, remegés nélkül élhetek ujra kötelezettségeimnek. Már-már gyülemlik bennem az életerő, arczomon a halovány szint csakhamar fölváltja az egészség pirja — dicsérlek téged életőrző, hatalmas Istenem!

Köszönöm néked, hogy boldog anyává engedtél lennem, hogy létemnek uj czélt adtál gyermekem nevelésével. Lesz aminek (ujból) örüljek, lesz amiért szenvedjek, lesz, ami reményekkel töltsön el, ami még a gondoknak idejében is boldogságot öntsön a lelkembe: gyermekem egészsége, gyermekem fejlődése, irányomban való hűsége és szent szerelme, gyermekem testének és lelkének erősbödése, nemesbedése, jövendőjének alakulása, sikere és csatlakozása, — van-e egy anyának ezen a kerek földön nagyobb kincse gyermekénél?

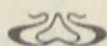
Ezért az én legdrágább kincsemért imádkozom előtted e pillanatban is. Első imám ez

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

érette, — óh hányszor foglak még zaklatni sóhajaimmal és epedéseimmel én Istenem e gyermekért! És a védelemnek igéretét akarom tőled a mai napon elkérni az ő számára, amidőn avatni adom őt az én ősi hitem vallomására, hogy Izrael hitének kötelékébe tartozzék testestől-lelkestől, mindég. Szövetséget kötni viszik elébed kis fiam, hogy a szentséges szertartás folyamán a frigykötés vércsöppjével tegyen tanuságot apái vallásáról, és arról, hogy fájdalmak árán is mindég rendületlenül fogja követni Izrael szentséges tanát. Küldjed el oldala mellé a te őrizö angyalaidat, hogy szárnyuknak hűsitő legyezésével enyhitsék meg kicsiny testének fájdalmait. Legyen e percz fájdalma váltság az ő számára minden későbbi kíntól és gyötrelemtől, bajtól és veszedelemtől. Gyönge lényét mentsd meg a láztól, forróságtól, a testet emésztő betegségtől. És a lelkét emeld föl magosra . . . hogy igaz és nemes emberré váljék, hogy meg ne törjön az élet küzdelmeiben, hogy épségben érje el majd a messze czélt, és büszkeségemre legyen mindég. Hadd legyek én sokáig az ő öröme és csüggedésben vigasztaló oltalma; s tartsd meg nekünk férjemet, hogy gondoskodni tudjon értünk; a karjainak adj erőt,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hogy házának földi védelme ő legyen . . . s ha majd az aggság napjaiban reszketni fog a mi kezünk, s a szemeink bágyadtan csillognak majd, ha erőtlenné lennénk mind a ketten, legyen a mi gyermekünk hüségesszivü hozzánk; támaszunk; örömünk; reményünk — védd meg az én kedveseimet Istenem! mostan és mindég! Ámen!

Anya a templomban.

Betegágyamból fölkelve, első utam tehozzád vezet kegyelmes Istenem! Hálaimádság ég a kebelemben, amiért olyan jóságos és irgalmas voltál hozzám és a családomhoz Aggódó szeretet környezett a félelem és fájdalmas megpróbáltatás napjaiban — ám mit ért volna enyéim minden hűséges igyekvése, éjszakai álmatlansága, ha te nem virrasztottál volna felettem a te mennyei jóvoltoddal, a te szereteted irgalmával? Minden gyógyszer között a legbalzsamosabb: a hit tebenned Istenem! Izzó fekhelyemet te hűsitetted le, amidőn vergődésem csillapitottad; párnámat lágyra ágyaztad, amidőn megváltottál szenve-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

désemtől, és visszaadtad ellankadt tagjaimnak az erőt és egészséget, családomnak a nyugodalmat és a rettegéstől való enyhülést, — repes a lelkem tefeléd háladatos köszönettel.

Könyörgök hozzád magamért, hogy adj nekem erőt és kitartást; szent feladatomnak megfelelni. Hogy betöltsem helyemet enyéim üdvére és boldogságára. Te, aki megedzed annak a kicsiny fecskemadárnak szárnyait, hogy fészket tudjon magának rakni, azt melegre kipárnázni, fiókái számára eleséget gyüjteni, s napestig szállani a levegőben, hogy gondoskodjék gyámoltalan kicsinyeiről, aki anyai bölcseséget öntesz a vándorgólya szivébe, hogy fiait nevelni tanitsa, tengerentúli utakra készitse elő — te megadod majd az én gyarló tehetségeimnek is azt a fennen szárnyalást, amely gyermekem nevelésére annyira szükséges énnekem. Tedd szilárddá az akaratomat, hogy el ne csüggedjek a kisértésnek óráiban: legyek erős gyermekem betegágya mellett, ha úgy akarnád, hogy fájdalmas próbára tegyed a szivemet; ne szálljon lankasztó álom a szempillámra, ha virrasztásomra lészen szükség; ne legyek alélt a bánat idején; ne legyek gőgös és rólad megfeledkező, ha gyermekem fejlődését látva, aggodalomra nem leszen okom;

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

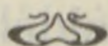
add meg nekem a jó anyának bölcsességét és helyes ösztönét, hogy szivemről szakadt gyermekemet igaznak, jónak, hűségesnek, az emberek közt nemesnek nevelhessem: legyen az én példám előtte az istenbizodalom, az emberszeretet, becsületes törekvésnek ragyogó példája! hasson oktató regélésem, imára tanitó szavam a szivéig, hogy elűzze onnan a nemtelen indulatokat, a gonosz vágyakat végkép. Hádd tanithassam meg gyermekemet arra, hogy akinek a keblébe a te neved van fölirva, el nem eshetik csüggedésben sohasem.

Hadd szívja magába ajkamnak csókjaival azt az érzelmet, hogy hűségesen hív legyen mindenkoron apái vallásához. Utjai legyenek mindég a becsület utjai. Ne tántorítsa el arról sohasem semmiféle kisértés, rossz társaság, gonosz vágy. Tartsad meg épségben a testét fejleszszed szellemét, hogy sikerre vezessék törekvései. Jelölj ki neki méltó életczélt, és hárítsad el jövendőjének ösvényéről az akadályokat. Oltsad be lelkébe a szülei iránt való szeretetnek és hűségnek kegyeletes érzelmeit, hogy soha ne sirjak csalódásban miatta, hogy perczig se gondoljak bánattal arra az időre, amidőn bölcsőjét ringatva, éjjeleimet neki áldozám, nyugodalmamat készörömest érette

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

megzavartam, érette sirtam, érette nevettem, érte éltem, érte tűrtem. Legyen lánggal beléje oltva az anyához való szerelem, hogy még a siron túl is, amikor én már nem leszek, amikor érettem csakis az emlékezésnek mécsese fog hajlékában szeliden lobogni, — még akkor is kegyeletes érzelmekkel, szerető hivséggel gondoljon reám és tudja azt, hogy én csakis az ő javát akartam, csakis az ő boldogságán munkálkodtam . . .

Ilyennek szeretném édes Istenem! gyermekemet fölnevelni. Add meg hozzá nekem az erőt és a buzgalmat. Valósítsd meg az álmaimat. Férjemet tartsad meg egészségének teljében, hogy kenyerünket meg tudja keresni, hogy öröme legyen családjában, és lássa azt, milyen odaadó gondossággal nevelem az ő gyermekét, a mi gyermekünket. Szülőknek nincsen gyermeküknél nagyobb kincsük, boldogságuk. Azért hát ujból és forrón könyörgöm a te irgalmadnak, a te áldásodnak teljét lelkemről lelkedzett ujszülött gyermekemre, én egész családomra. Hallgassad meg epedésemet — vedd el kegyelemben mai imámat, Istenem! Atyám! Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Anya imája fia barmiczvah-ünnepén.

Mindenható Isten! hálát rebegek a te végtelen jóságodnak, hogy ezt a mai napot elérnem megengedted. Az öröm könnye csillog a szemembe, az anyai boldogság sugárzik arczomon, s én jól tudom, hogy teelőtted a legigazabb imádság ez az én könnyem, s ez a sugárzás arczomon. És amint lassan és halkan gyűlik a könny pilláim mögött, a multnak annyi édes, annyi keserű emlékeit idézi föl előttem ez a te megnyugtató mennyei harmatcsöpped. Ma és e szent pillanatban ott áll az édes fiam templomodban oltárod előtt, hogy tanuságot tegyen apái ősi hitéről, és gyülekezetben hirdesse a te nevednek dicsőségét, hogy fennhangon vallja be Izrael hitéhez való hozzátartozását, s kijelentse a dicsérő hálamondás szavaival, miszerint teljes öntudattal és hitbeli buzgalommal fogja ezentúl a te törvényeidet követni és felekezetének tehetségeihez mérten hasznára igyekszik majd lenni; most ott látom gyermekemet frigyszekrényed közelében, édes hangjának csöndülése a szivemig hat — óh de te tudod egyedül: mennyi fáradtsággal és mennyi aggodalommal, mennyi fájdalommal és mennyi

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

gyötrődéssel neveltem őt már eddig is. Nincs okom én jóságos Istenem! a panaszra, hiszen gyönyörüség az anyának gyermekéért szenvedni és tűrni, és szenvedés nélkül anya nem nevelheti magzatját, azt is forró köszönettel ismerem be előtted, hogy sok és nagy örömöt adtál nekem gyermekemben a bölcső ringásától kezdve mind a mai napig — édesek voltak előttem csecsemőidejének napjai, amidőn védtelenül nyugodott keblemen, édes volt előttem vidám kaczagása, amelylyel először rámnevetett, édes volt és mondhatatlan boldogságot szerzett nékem, amidőn dadogó szóval először nevezett anyjának, amidőn kicsiny karjaival általfonta nyakamat és gyermekágyán az esti szürkületben utánam mondta az ima szavait, édes volt látnom őt ébren, játékos nevetéssel verve föl házunknak csöndjét, és édes volt meglesnem boldog álmodásban, amidőn pihegő kebellel, szendergő szemmel még álmában is az én nevemet szólitgatta; testének, lelkének fejlődése a legfőbb üdvösségem volt mindenkoron énnekem, — óh, de hányszor állottam kétségbeesve betegágya mellett, hányszor áztattam forró könnyeimmel lázas kis arczát, hányszor aggódtam miatta epedő siralommal, hányszor virrasztottam fö-

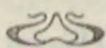
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

lötte bánatba merülve, hány álmatlan éjjelen kínzott jövendője miatt a félelem, amidőn házamat a sors borúval, gonddal födte be, amidőn azért imádkoztam hozzád, hogy ne vedd el tőle apját időnek előtte, mielőtt a jövő biztos révébe vezette volna fiát, ne foszszad meg gyermekemet édes anyjának birásától addig legalább, amig az anyai gondosságra, ápolásra szüksége leszen, — hányszor hívtalak téged segélyemre túlzott aggodalomban, mardosó kételyben, sokszoron oknélküli keserüségben?! emlékezzél meg minderről én édes Úristenem! e napon, amidőn fiam hitére fogadalmat tesz, és tudd be őneki érdemül mind az én önfeláldozó érdemeimet, boldogságára. Virraszszon fölötte jámbor őseinek érdeme, ha mi, az ő szülei netalán nem lennénk méltók a kegyelemre. Te szereted az édes anyának hűségét gyermeke iránt, megjutalmazod az anyai szívnek kínlódását azzal, hogy gyermekét boldognak láthassa!

Imádkozom előtted fiamnak jövendőjeért. Tartsd meg őt minekünk, nekem és szerető apjának: férjemnek, a mi büszkeségünkre. Vezessed őt az erénynek, az istenfélelemnek utjain. Adj sikert minden törekvéseinek, hadd érje el a messze czélt, egy szerencsés életnek

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

czélját, a te segítségeddel, keserüségtől, bánattól, csalódástól menten. Tartsd meg épségben a testét és a lelkét. Váljék diszére, üdvére hazájának, felekezetének, a társadalomnak. Hadd tartozzék azok közé, akik megnyerik az embereknek tetszését és szeretetét, jószivük, nemességük, jellemüknek egyenessége által. Boldoguljon minden tettében, minden tervében, minden vállalkozásában. Bennünket pedig, engem és férjemet őrizz meg kegyelemben, adj nekünk hosszú és nyugodalmas életet osztályrészül, hogy fiunkért éljünk, iparkodjunk, dolgozzunk és fáradozzunk, nem lankadva és nem csüggedve, — a te nagy és szent nevednek dicsőségére. Ámen.

Anya imája leánya esküvő napján.

Örömnapom van énnekem! Istenem! és én mélységes alázattal hajtom meg fejemet előtted, mivelhogy megsegítettél eddig, és nem engedted azt, hogy az én fáradozásom, reményem és rettegésem hiábavaló legyen, hanem úgy álltál az oldalamra, hogy ki nem merülve és el nem csüggedve, sok küzdelem-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ben és nagy gondban, viruló hajadonná nevelhettem leányomat. Ma keblemre ölelem gyermekemet, anyai csókommal illetem ajakát — utolsószor úgy, hogy teljesen az enyémnek nevezhetem őt. Óh ne indulj föl haragban miatta, hogy az én nagy boldogságomban mégis fáj a szívem! Hiszen te tudod egyedül: mennyire össze van a szívem forrva gyermekem szivével. Én ismerem gondolatait, reménységeit, én meglestem álmait, örömeit és bánatát, én tudom azt, hogy gyermekes kedélyének mivel szerezhettem vigságot és boldogságot, és ismerem, hogy milyennek kell annak a szónak lenni, amely homlokáról elűzi a felleget, és ajakára visszaadja a kaczagást, ha megbántva valamitől, a szeme könynyüt hullatott. Szerettem bensőséges gyöngédséggel, aggódtam érte túlzott félelemmel, neveltem a lelkem vérével, minden álmommal csak az ő rózsás jövendőjét álmodtam meg — óh vajjon továbbra is ilyen gondos szeretettel, hűséges gyöngédséggel leszen-e élete befödözve? vajjon csakugyan két rokongondolkozásu, két rokonérzelmü sziv talált-e egymásra vőm és leányom frigykötésekor? Teljes meggyőződéssel hiszem azt, hogy a férfiu, akinek odaadom leányom kezét, méltó

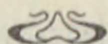
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a bizalomra, és igazán szereti gyermekemet — de kikutathatatlan a te végzésed Istenem! Atyám! és az emberi lélek rejtelmei végtelenek és ismeretlenek olyan nagyon. Azért imádkozom első sorban előtted, hogy add meg az én gyermekeimnek a kölcsönös, soha el nem múló hűséget és bizodalmat; add meg a férfiunak, aki a mai naptól fogva fiammá lesz, a hitvestársi erények foglalatját: nemes gondolkozásmódot, férfiui önuralmat, szívének lágyságot, szavának nyájasságot gyermekemmel szemben; ruházzad őt fel türelemmel, ha netalán hibás szeszélyekkel, pillanatnyi rosszkedvvel, önmegfeledkező és méltatlan panaszszal találkozna a gyönge, és a változó hangulatoknak annyira alávetett asszonyi szívnél. De mentsed meg és óvjad meg az én leányomat is minden rossz tulajdonságtól; adj ő neki is türelmet, áldozatokat elviselni tudó szerelmet, hősiességet az élet sötétebb napjaiban! legyen odaadó, gondos háziasszonya otthonának, istenfélő, jóságos őrangyala hajlékának! tudjon együttérezni férjével, annak örömeiben! tudjon vigasztalni, enyhíteni a bánat idején! tudjon erősiteni, bátoritani a küzdelem óráiban! tudjon megbékülni a sors szeszélyeivel! tudjon szerény lenni minden

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

körülmény között; tudjon áldást hozni a keze munkájával, a buzgalmával, a törekvésével övéinek! a keze alatt ne fogyjon, de szaporodjék férje vagyona . . . hogy ilyen legyen a gyermekem, azért fáradtam, azért reméltem, azért imádkoztam előtted mindég irgalmas Istenem!

Magam előtt látom az én édes gyermekemet: fején a mirtuskoszoru, szeméből boldogság sugárzik elő, lelkében egy boldog jövendőnek reménységei bontogatják szárnyaik — óh add, hogy soha fájdalommal ne gondoljon arra a napra, amelyen fején a mirtusz diszlett, tartsad meg szemének vidám ragyogását egy hosszu, szerencsés életen át, és őrrizzed meg álmodásait, hogy azok boldog valóra váljanak — úgy legyen a te szent akaratod. Ámen.

Anya imája fia esküvő napján.

Kegyelmes Istenem! vedd el az én legnagyobb örömem napján irgalmas szeretetben hálaimámat, amelylyel könnyemet ontva dicsérem a te magasztos nevedet! Nagyon szeretsz te engem Istenem! mert megtartottál engem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

máig, hogy láthassam az én üdvömnek ezt a napját, amidőn az én édes fiam házat és családot alapit magának. Köszönöm neked, hogy a tekintetem büszkeséggel pihenhet fiamon, akit fájdalommal hordtam a szivem alatt, akit gonddal és siralommal neveltem nagyra, akinek kedves gyermekvonásait eleven emlékezettel látom ma is még magam előtt, akit láttam ifjuvá serdülni, izzó fáradsággal jövendőjén munkálkodni, akit nem egyszer biztattam, bátoritottam kétségeinek közepette, — s aki im ma elébem lép, férfiuvá fejlődve, karján egy kedves hajadonnal, akit már is úgy szeretek, mintha csak saját édes gyermekem lenne; a boldogság fényét látom fiamnak arczán csillogni, szeméből bizalom sugárzik elő, lelke a jövendőt ragyogásban látja. Köszönöm, a szivem mélységes hitével köszönöm neked én Istenem! hogy igy láthatom lelkem fiamat, akiért reménykedtem és álmokat szőttem. Hálát rebegek tenéked, mivel áldást küldtél a fiam kezének munkájára, és otthont szereztél neki, amelyben boldogságot lelhet. Forró könnyemmel imádlak téged, mivel fölébresztetted egy kedves leánykában az én fiamhoz való vonzódást és hűséget, hogy megoszsza vele örömeit és gondjait. Bevallom előtted:

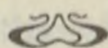
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

fájdalommal adom át az én szerepemet, az én feladatom e leánykának, hiszen a legfőbb boldogságom volt fiamért élni, bajában, gondjában oldala mellett lehetni; az anyai sziv mindég azt hiszi, hogy senki sem tudja gyermekét annyira szeretni, mint ő; hogy senki sem ismeri annyira fiának lelkületét, mint ő és senki sem tudja annyira megbecsülni a vágyait, a szivének nemességét, a törekvéseit, mint ő; az anyai szivnek, az én lelkemnek minden dobbanása fiamért ver és hevül — csoda-e, ha örömembe bánat is vegyül, amidőn más nőnek, fiatalabb szívnek adom át szent feladatom legnagyobb részét? Hanem azért — te tudod Istenem! — igazán és őszintén, forrón szeretem azt a gyermeket, aki ma reám borul, anyjának nevez a fiam birása révén, és áldásomat kéri. Könyörgök előtted Istenem! hogy őrizzed, szeressed, oltalmazzad meg azt a kis leánykát, akit mától fogva édes gyermekemnek vallok; add meg neki a te védelmed teljét, hogy föltalálja házában mindazt, amit ifju szive kiván: gyöngédséget, hűséget, igaz szerelmet, oltalmat férje részéről. Ártatlan gyermekszemeitől tartsad távol a bánat égető könnyét lelkétől a csalatkozást. Bizalommal ruházzad fel, hogy kötelességeinek örömmel,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

könnyü kedélylyel tudjon mindenkor eleget tenni. Szeretni fogom őt mindég: hiszen tudom, hogy az én kedves jó fiam üdvét kivánja, és őrzőangyala. Vetélkedni fogunk abban, hogy ki tudja jobban közös kincsünket — én a fiamat, ő a hitvesét — becsülni; és örülni fog a legyőzött annak, ha a másik őt a szerelem eme művészetében fölülmulja. Óh én hiszem azt, hogy akit két nő szeret: anya és hitves, teljesen boldogtalan nem lehet sohasem, semmiféle csapásban!

Hallgassad meg hát jóságos Istenem! az én áldószavamat és az én könyörgőimámat ma, amidőn áldásodat hivom gyermekeim frigykötésére! Áldd meg a fiam törekvéseit, tedd őt boldoggá, hadd legyen sokáig tanuja szerencsés, elégedett, és viharoktól ment családi életének. Tartsad meg szivének hűséges szeretetét továbbra is az én számomra, hogy érezze azt, mennyire szeretem őt életem fogytáig mindég. Légy a mi egész családunknak oltalma és védelme ma és mindenkoron. Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Özvegy asszony imája.

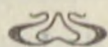
Ki szállna pörbe teveled életnek és halálnak hatalmas Istene?! ki az, aki biráskodni merészelne a te végzésed igazsága fölött? Engem is fölkerestél a te fájdalompallosod suhintásával, engem is földre sujtott a te akaratod. Nem zúgolódom kétkedő kiáltással szined előtt, nem dobom el magamtól bánatom tengerhullámzásában az egyetlen mentőhorgonyt, a bizodalmat benned — vérző kebellel bár, alélt kedélylyel bár: megnyugszom a te szent akaratodban. Hanem azért hiába szorítanám a szivem fölé két kezem, hogy elcsöndesítsem a benne tomboló fájdalmat, hogy visszanyomjam a panaszos érzelmeket bennem — óvhatatlanul fölsikolt egy-egy önfeledt pillanatban ajkamon a zokogás, és kinzó vergődéssel ostromlom mennyei irgalmadat: óh én mindenkor irgalmas Istenem! miért hagytál el ez egyszer engemet? miért vetted el tőlem ifjuságom osztályosát, fejemnek koronáját, gyönge vállamnak támaszát, házamnak fönntartóját, árva gyermekeim édesatyját? ha vétettem ellened, miért nem bocsátottál meg énnekem? ha méltatlan voltam irgalmadra, miért nem tekintettél az én nélküle védtelen

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

voltomra? Hova forduljak ebben az én nagy siralmamban, ebben az én szomorú elhagyatottságomban? Ki érti meg az én gyászomat, az én keservemet, az én bánatomat? Idegenek mindenek az én fájdalmamhoz, árvaságban járok a földön. Csakis előtted öntöm ki bizalommal siralmamat Istenem! csak rólad tudom azt, hogy meg nem unod jajgatásomat, és megértesz te engemet. Megsajnálod te a szegény özvegyet, és letörülöd könnyeit és elcsitítod háborgó panaszait haraguvás nélkül. És mivel jól tudom és hiszem azt, hogy te vagy az, aki hosszantűrő minden emberi rövidlátó panaszszal szemben, és te vagy az, aki nem engedi elesni az özvegyet, és kiterjeszti oltalmát az árvák feje fölé: azért fohászkodom tehozzád, azért sóhajtok teelőtted, azért hivom el mennyei irgalmadat, hogy tekints le énreám, akinek ezentúl kettős és sokkalta nehezebb a feladata: az apa helyét kell betöltenem gyermekeim számára, és az anyának kötelességei nyomják vállamat. Adj nekem erős szivet és meg nem roskadó kitartást, hogy gyermekeimet becsületben, istenhitben tudjam fölnevelni! lássad el élelemmel házamat, hogy gond és szükség ne lakjék benne! engedd, hogy apátlan árváim kebelébe hadd

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

csöpögtessem be az elhunyt édes atya iránti kegyeletnek és hűséges szeretetnek érzelmeit, hogy megenyhülve a kinzó búsongástól — csöndesen imádkozzunk mindenkoron kedves halottunk lelkiüdvösségeért, és te hallgassad meg ezt a mi imánkat kegyelemben és irgalmas szeretetben mihozzánk — úgy legyen a te szent akaratod! Ámen.

Özvegy asszony imája.

(Gondban és nyomorban.)

Hozzád kiáltok az én szenvedéseimnek mélységéből: árváknak egyetlen, igaz Atyja, özvegyek vigasztalója, én kegyelmes Istenem! Elvetted tőlem boldogságomat, pusztává tetted az életemet, gyászszal és bánatos feketeséggel vagyon telve az én szívem. Minden, minden az én nagy szomoruságomra emlékeztet engem szüntelen. Otthonom rideg és elhagyott, mióta édes élettársam szivembe vésett arczvonásait hiába keresem benne, drága gyermekeimnek arcza vigasztalatlan bánatot hirdet, és nem egyszer lepem meg őket, amint szemükből az eltitkolt köny el nem fojthatóan

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

lassan alápereg, — ha templomodba járok én, hogy ott keressek enyhülést: megújul ott is az én nagy fájdalmam, magam körött látván annyi boldog asszonyt, akiknek támaszuk és bizodalmuk a gondos férj, annyi vidám gyermeket, akikre otthon vár az apai áldás, s akiknek nem kell sirniok, ha ajkukra tólul a bizalmas, kedves, enyelgő szózat: »édes apám!«

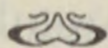
Nincsen aki gondoskodjék rólam, és árva családomról. Nyomorban, gondban maradtam egyedül, és rettegéssel várom a jövendő napok súlyát. Az én elborult éjszakámban egyetlen csillag sem ragyog biztatóan felém. Nem vágyom élvezetek után, nem a gondtalan, könnyelmű életmódot siratom vissza, amikor még érettem jóságos férjem két keze fáradt lankadatlan munkásságban — te látod, Istenem! hogy gyászoló szívem élettársam nélkül az élet gyönyörei, vigalmai után többé nem vágyódhatik! óh de elszorul a keblem, ha arra gondolok, hogy idők jöhetnek, amikor házamban a kenyér fog hiányozni és gyermekeim, az én édes gyermekeim éhezni fognak. Most is a gond és a nyomoruság vezet eléd, kegyelmes Istenem! A gond, amelyet rejtve rejtek családom előtt; a nyomoruság, amelyet tit-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kolok az emberek előtt. Minden munkát, amelyet erőm elvisel: örömest magamra vállalok; éjfélig is szivesen dolgoznék, keveset pihennék, csakhogy távoltarthassam az inséget hajlékomtól, — de hiszen gyöngevállu asszony vagyok, akinek a térde hamar roskadoz, — mi lenne velünk, ha betegágyra dőlnék? Azután a félelem is fenyeget: találok-e mindég munkát? felém fordul-e a gondtalan, mással nem törődő emberek részvéte, hogy megmentsenek a siralomtól? Fogytán van már is a kenyér hajlékomban, reménytelen és ijedelmes előttem a holnap. Senki se támogat, senki sem vigasztal, olyan fagyos, olyan hideg az egész világ hozzám. Ki látja meg a szegény özvegy asszony könnyeit? sürögforog, és élvezetek után tör minden ember, mindenki önmagával van elfoglalva, kitől és honnan várjak segitséget?! Én édes Istenem! egyedül te vagy az én bizodalmam, egyedül te vagy az én menedékem! Gyászban és sötétben, gondban és aggodalomban nem adom föl hitemet tebenned sohasem. Segits meg engem az én nyomoruságomban! Te, aki megvéded az árva gyermeket, és ártatlanul nem hagysz szenvedni senkit sem, te nem türheted azt, hogy az én családom

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

éhségben nyomorogjon, és hiányt lásson a legszükségesebbekben. Add meg minékünk becsületben a mi kenyerünket, megalázás nélkül a mi élelmünket. Ne kergessed arczomba a szégyennek égető pirját, hogy mások ajtaja előtt kolduljak irgalomért. Önts erőt a karjaimba, hogy dolgozni tudjak, és munkát találjak. Ne dideregjünk a téli fagyban, és legyen tisztességes ruházatunk mindég. Könnyü szivvel hadd viseljem el a legnagyobb fáradalmakat is — csak az emberek durva irgalmára ne szoruljak sohasem. Add meg gyermekeimnek a kevéssel való megelégedés érzelmét, hogy ne fájjon nekik a mások jóléte, és csillapodjék bennük az epedés azon idő után, amikor még édes apjuk gondoskodott értük bőséggel, az enyémnél erősebb karral. Légy velünk, amint mi benned hinni meg nem szününk sohasem — légy velünk a bajban és a gondban! légy a mi menedékünk mindenkoron! Ámen!

Mostoha anya imája.

Mindenható Istenem! uj körbe léptem, uj feladatok elé állitottál engem — bevallom

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

előtted, hogy bár szeretettel és bizalommal vettem át férjem családjának gondozását, mégis aggodalom fog el, ha feladatom nagyságára és felelősségteljes nehézségeire gondolok. Azt kell pótolnom gyermekeim előtt, amit teljesen pótolni nem lehet senkinek: az édes anyát. A szívem és a lelkem részvéttel és igaz szeretettel vagyon telve irányukban, akik oly korán érezték át a legnagyobb fájdalmat ezen a földön, akik oly ifjan, az élet hajnalıdejében borulnak le a legkedvesebbet takaró sirhalomra, akiknek hiányzik a földi létnek legédesebb balzsama: az anyai sziv szentséges szerelme. És én érzem azt, hogy ahol a halál anya és gyermek között tépi széjjel a lelkeket összefüző lánczot, ott örökké betölthetetlen űr tátong, ott az anya képét nem halványithatja el sohasem semmiféle szeretet és hűség. Nem is lehet az az én feladatom, hogy elfeledtessem gyermekeimmel édes anyjukat: magam is elevenen igyekszem tartani a szivük mélyén a kegyeletes emlékezés lángját, hogy az ottan soha ki ne aludhassék — hanem igenis azt tartom szent kötelességemnek, hogy visszaadjam nekik azt, amit a halál kegyetlen keze elrabolt tőlük, a szeretetet, a hűséget, a gondos ápolást, az élet derüjét, az

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

enyhe vigasztalást, a családi körnek megzavart nyugodalmát. Vajjon sikerül-e az majd énnekem? vajjon meg tudok-e majd felelni teelőtted Isten! és az emberek előtt magamra vállalt kötelezettségemnek? Előtted Istenem! könnyebb lészen feladatom, mert hiszen te belátsz az emberi lélek rejtelmeibe, és ismered akaratomnak tisztaságát. Te tudod egyedül, hogy én egy életet szentelek föl a romba döntött anyai oltáron, gyermekeim üdvére és boldogságára. Te látod azt, hogy én örömmel és büszkeséggel vettem át az árvák gondozását, hogy én önzetlenül, tiszta jóindulattal akarom őket úgy nevelni, hogy gondolkozásukon, érzelmeiken, a világ előtt való megjelenésükön soha meg ne látszassék az önfeláldozó *édes* anyai szív hiánya. Nem félek attól, hogy előtted vétket követnék el rideg-séggel, részvétlenséggel, hűtlenséggel családom iránt. Óh de azért könyörgök hozzád kegyelmes Istenem! hogy gyermekeim lelkét is szeretetben forditsd énfelém. Mert mit ér az én minden törekvésem, ha az ő szivükből hiányzik az irántam való bizalom és hűség? Ha oknélküli gyanuskodással félreismernék legtisztább törekvéseimet? ha sértő daczczal és bántó bizalmatlankodással keseritenék el

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

életemet? ha engedetlen indulattal, avagy igaztalan szomorusággal fizetnének az ő javukat munkáló fáradozásomért? Ha látnom kellene, hogy amikor — anyai kötelességeimhez hiven, — helytelen cselekedeteiket el nem nézve, a jó utra igyekezném őket terelni: szeretetteljes szigoruságomat hozzájuk való idegenségemnek tulajdonitanák; ha azzal bántanának meg, ami nekem a legjobban fájó, hogy édes anyjuk emlékét azért siratnák, mivel én foglalom el a helyét, ha az emberek gonosz indulatát panaszukkal ellenem kihivnák, és igazi mostoha anyának tartana a világ — óh akkor nagyon sulyosan büntetnél engemet én Istenem! Mert könnyü az édes anyának; jó szándékát, igaz szerelmét, még ha kemény és dorgáló szavakban is nyilatkoznék az meg — a gyermek félre nem ismeri; vonzódik hozzá a vér hatalmas parancsszavára feltétel nélkül, még akkor is, ha megbántva érezi magát; ám a második anyát könnyebben éri a gyermek hálátlansága: könnyebben sérti, édes anyja emlékét védelmül hivó szavaival; érzékenyen bántja elégedetlen, duzzogó magaviseletével; feldulja a békét férj és hitvese között panaszaival. Óh ments meg engem ilyen szívbéli kinoktól, én Istenem! A családi békémért

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

könyörgök hozzád, amidőn azt kérem tőled, hogy szerezzed meg nekem gyermekeim szeretetét, hűségét és bizodalmát. Add, hogy gondozásom alatt fejlődjenek, viruljanak, boldogoknak érezzék magukat, hogy férjem becsülését, elismerését kivivjam magamnak, látván azt, hogy gyermekei számára igazi anyát talált. Béke és kölcsönös bizalom uralkodjék házunkban, és maradjon távol tőle minden czivódás és minden egyenetlenkedés. Fogadj engem és a családomat a te mennyei kegyelmedbe. — Úgy legyen a te szent akaratod! Ámen.

Anya imája beteg gyermekéért.

Istenem! én jó Istenem! küldj gyógyulást az én édes kis gyermekemnek! Rettegésben vagyon az én megkinzott valóm, zokogva hívom a te irgalmadat. Nincsen sem éjjelem, sem nappalom, ébren van bennem minden reszkető idegem, és a szivem ugy dobog, mintha én magam is beteg lennék. Óh jaj! úgy is van, beteg vagyok, mondhatlan szenvedést érezek. Az én lelkemnek lelke, szememnek fénye, az én üdvösségem, az én egyet-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

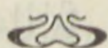
len földi gyönyörüségem fekszik betegágyon. Minden perczem egy-egy örökkévalóság, minden kétségben töltött órám tenger gyötrelmet hoz nekem. Jaj az én árva szivemnek, hogy édes magzatomat így kell látnom, megtörve, megfogyva, mint a hervadó virágot! Arczocskája a láz tüzében ég, kicsiny kezei forrók, szemei, amelyekbe tekinteni üdvösségem volt nekem, fájdalomról panaszkodnak. A szívemet tépi szét szenvedő fuldoklása, a keblem széthasad, amikor segítségül hív engem, édes anyját, és én tehetetlenül állok ágya mellett, és meg nem enyhithetem gyötrődéseit. Odaadnám az életemet gyógyulásáért, szembeszállanék ezer veszélylyel érette. De a te akaratoddal szemben kegyelmes Istenem! gyönge vagyok, nincsen védőfegyverem. Csak ez az én forró és könnyben úszó imádságom: egyedüli reménységem. Ugy hiszek tebenned mint az egyetlen segítségben az én bánatom éjjelében. Te látsz engemet, amint az álom elkerüli szememet, és hosszu éjszakákon ott ülök gyermekem ágya mellett, és sirok, sirok szüntelen. Te rám tekintsz, amint vállamra, hajtom az én földi boldogságomnak, gyermekemnek párnáján aludni nem tudó kis fejét, és csókolom hosszan, csókolom fájdalmasan

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ajkára tapasztom ajkamat, a lelkemet akarom átönteni a lelkébe. Minden pillanatban felriadok . . . ijedve hallgatom a szíve dobogását; leskelődő árnyakkal van tele az éjjel, amelyektől óvom és féltem a gyermekemet. Jóságos Istenem! könyörülj rajtam, szánakozz rajtam! Ez a gyermek a legdrágább kincsem e nagy világon. Nélküle szegény és nyomorult vagyok . . . de ha vidám, egészséges arczát láthatom, csengő kedves hangját hallhatom, nem cserélek senkivel. Nincsen más kívánságom, nincsen más könyörgésem — csak ez az egyetlen egy: tartsd meg az én gyermekemet! Szenvedtem érte, fájdalommal neveltem eddig, a szellőtől is óvtam, reménységem ebben az életben . . . ne vedd el tőlem, ne foszsz meg engem a birásától. Hiszen te könyörületes vagy, és irgalmas azokhoz, akik nyomoruságban vannak. Nincsen e földön szenvedőbb, gyötrődöttebb, mint én. Engem, engem segíts meg Istenem! Neked szentelem az életemet; ha vétettem szent hited ellen: bocsássad meg az én bűneimet, szolgálni akarlak téged teljes lélekkel: nem leszek többé a szerencse és a vígság idején terólad megfeledkező . . . csak most, csak ez egyszer még hallgassad meg az én imámat; add vissza

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

gyermekem egészségét, ne sujts le engem legsúlyosabb csapásoddal . . . gyógyitsad meg a gyermekem! egyetlen, irgalmas, jóságos Istenem! Ámen.

Anya imája beteg fiáért vagy leányáért.

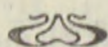
Lesujtva, megalázva, gondoktól meggörnyedve lépek elébed Istenem! Te megmentettél engem számtalan bajtól, sokszor tanitottál meg engemet a te kegyelmedben való bizalomra. Ma is sötétség és bánat lakozik bensőmben, ma is siralom vezet engem hozzád. Csak egyetlen reménység él bennem, csak egy hit emel föl engem a földreroskadásból: tebenned reménykedem, tebenned hiszek én. Emberek nem segithetnek bajomban énnekem, emberi hatalom törpe az én szenvedéseim nagyságával szemben. Belátom, zokogva ismerem meg a zsoltár szavánnak igazságát: «Jobb az Örökkévalóban bizakodni, mintsen hogy emberi segitségre támaszkodni.« Kedves fiamnak (leányomnak) életéért fohászkodom hozzád. Kórágyon fekszik, halovány arczczal, erőtlenül, fájdalmaktól meggyötörve

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

drága fiam (leányom) és én úgy érzem magamat, mintha elsötétedett volna körülöttem hirtelen az egész világ. Reménykedtem, epekedtem, törtem magamat hosszú éveken által, sok és nagy fáradalommal fölneveltem fiamat (leányomat), üdvösségben részeltettél engem, amikor fejlődését, testi lelki virulását látnom engedted, azt hittem immár, hogy nem volt czéltalan az életem, — s ime, te váratlanul jajgatásra változtatod át az én örömömet, dicsekvő szó helyett panaszok siralmát adod az ajkaimra. Akit az imént még erejének teljében láttam: lefogyott, beteg tagokkal fekszik előttem védtelenül, mint a szárnyaszegett madár! akki röviddel ezelőtt álmokat akart megvalósitani, terveket vágyott keresztülvinni, vidáman nézett a jövendő elé: nehéz, sorvasztó betegséggel küzködik, és reménytelenül vergődik fekhelyén. És nekem, az anyának, látnom kell mindezt, és nem tudok segiteni. Nekem csak sóhajom van az ő számára, nekem csak könnyeim vannak az én foszlófélben levő álmodásaim siratására. De nem! nem! te, aki maga vagy az irgalom és a jóság, te nem veszed el tőlem az én bolgogságomat. Te nem akarhatod azt, hogy az őszülőhaju szülő túlélje ifju gyermekét és a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

legnehezebb sors legyen osztályrésze; hiszen a hervadt rózsa sem éli túl a fakadó bimbót; hiszen a törött ág sem él tovább a virulónál. Rajongva hiszem azt, hogy visszaadod lelkemnek nyugodalmát; epedve várom azt, hogy édes fiam (leányom) sápadt arczába az egészség pirja költözzék vissza; két kezemet áhitatba kulcsolom össze, és könyörgök néked: add vissza kedves jó fiamnak (leányomnak) egészségét, erejét, jövendőjét, segítsed meg ifju testét, hogy dialmas legyen a betegség fölött. Tekints le kegyelemmel aggódó családomra, és teljesítsd be rajtunk az irás szavát: »hogy akik könnyekkel vetettek, ujjongással arassanak«, hálával dicsérjenek téged. Ugy legyen a te szent akaratod! Ámen.

A nő imája férjéért.

Könyörgő imával lépek a te fenséges szined elé mindenható Istenem! hogy a te védő irgalmadat hivjam le férjem fölébe, hogy a te oltalmadat esdekeljem minden tettei és minden vállalatai számára. Te tudod azt, hogy élettársam üdvétől függ az én boldogságom is. Te látod szivemnek gerjedelmeit,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

és látod az én gyönge, védtelen voltomat, az én asszonyi remegésemet földi üdvösségemért. Mert hiszen te vagy az, aki úgy rendeled, hogy a női lélek vezetőre találjon a lét harczaiban, te voltál az, aki a nászórának ünnepi idejétől fogva a földi szövetségek legerősebb kötelmével fűzted össze hitvestársam keblét az én keblemmel. Támaszom, menedékem, bizodalmam és erősségem a féfiu, akit nekem kijelöltél. Érettem küzd, érettem áldozza fel munkás kezének fáradalmait, értem száll ki a gondok és a szenvedések csatasikjára — nélküle elhagyatott és sötét lenne az én életem. Kenyeremet a te kegyelmeddel ő keresi, utamból rögöt és szúró tövist a te segitségeddel ő simít el. Hajlékomban örömet, derüt kényelmet és gondatlanságot ő varázsol, (gyermekeimnek jóságos atyja, jövendőjük reménysége, lételük mentőhorgonya) erős karjára támaszkodva bizton haladok mindvégig én. Óh én Uram! Istenem! Jutalmazzad meg jóságát, gyöngédségét énhozzám, tedd eredményes áldássá munkálkodását, hogy ne légyen hiábavaló küzdelme és vergődése, hogy házamba csüggedés, csalatkozás és szomoruság ne költözzék. Vigyázzad meg terveit, a törekvéseit és váltsad azokat valóra a te vég-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

telen irgalmaddal. Állítsad oldala mellé a te őrangyalaid legerősebbikét, hogy baj, csapás, sujtó fájdalom sohase érje őt. Tartsd meg épségben, erőben, egészségben férjemet, hogy reá ne törjön semmiféle betegség, semmiféle szenvedés. Őrizd meg otthonának falai között lelki nyugalomban, megelégedésben, vidámságban. Úton ha jár, légy az ő védelme minden viszontagságok között — mindég. Védelmezzed meg gonosz emberek rosszaságától, ármánytól és támadástól és tedd semmivé ellenségeinek, rosszakaróinak terveit, hogy azok diadalt ne ülhessenek rajta. Tartsad meg az én számomra szivének nemességét, gyöngédségét változatlan szerelemben az utolsó pillanatig. Lengjen béke, egyetértés, szeretet és kölcsönös bizalom hajlékunk fölött és add meg nekem ezt az erőt, hogy férjem örömének fokozója, bátorságának élesztője tudjak lenni derűs, napfényes időkben, de hogy vigasza és biztatója is legyek az élet sötétebb óráiban, hogy kezet kézben, úgy haladhassunk végig a földi léten, amiglen hosszabbak lesznek majd az árnyak, hajunkban őszhajak lesznek, s a nászórának emléke mindegyre halványabb lesz életünk fogytáig, mindég. — Úgy legyen a te szentséges akaratod! Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Beteg férjért.

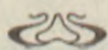
Szomoru sorsban vagyok Istenem! Uram! sötétséget küldtél a házam fölé, elnémitottad benne az örömnek hangját, az aggodalomnak és a bánatnak angyalai járnak szerte halk léptekkel a hajlékomban. Erős kart tettél betegségtől bénává, családom fentartóját szegezted ágyhoz. Mondhatatlan a mi fájdalmunk én édes Istenem! emberi szóval alig hogy elpanaszolhatom keservemet. Kinos időket élünk; az órák lomhán, lassan mulnak, és nem akarnak gyógyulást hozni életem hűséges, forrón szeretett párjának; borusak a mi nappalaink, és az éjszakák fojtó ijedtséggel telvék. Jótékony álom elkerüli szememet, az étel nem izlik, italomat keserüvé teszi szünet nélkül pergő könnyem; a gyermekeim szemei folyton tele vannak könnyel és féltő szeretettel veszik körül édes atyjuknak ágyát. Jóhirt kutatnak arczomon, s én titkolom előttük kinzó bánatom; vigaszt várnak tőlem, s én bizonytalanságban, magam is elaléltan, szinlelem a nyugodalmat. Meddig tart még kegyelmes Istenem! ez a mi megpróbáltatásunk? meddig akarod látni a mi nyomorunkat? mikorra adod vissza házunk-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

nak az elmulott enyhe békességet, amikor közöttünk járt életerősen, enyelgő szóval hűséges hitvesem, az édes atya, és jósága, gondossága, páratlan szeretete olyan volt minékünk, mint az éltető nap, boldogságot árasztva, világosságot sugározva szerte? Most, amikor életét kell féltenem, most, amikor betegségben tudom őt — csak most tudom, csak most látom, hogy mit birunk mi családunk fejében. Megemlékezem arról a gyöngéd, odaadó szeretetről, amelylyel nászidőm óta elhalmozott engem; emlékezem a hűségre, amelylyel örömet igyekezett nekem szerezni, s amelylyel eltitkolta előttem bánatát, hogy megkiméljen a fájdalomtól. Látom őt az élet viharaiban: küzdeni bátran, harczolni lankadatlanul, hogy tisztességgel, becsülettel, bőséggel gondoskodjék rólunk; hogy gyermekeinket fölnevelhessük, és boldogságunk legyen bennük. Álmatlan éjszakákat, gondokban izzó nappalokat, a karja erejét, a szivének vérét áldozta értünk . . . óh én jóságos Istenem! add meg az én gyönge vállamnak a virrasztás, az ápolás, az önfeláldozó szeretetnek azt a kitartó erejét, amelylyel most csak egy parányát vissza tudjam fizetni az ő hűségének; adj nekem hősies nyugodalmat, hogy gyáva

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

siralomban el ne csügeszszem családomat; csillapítsad le szivemnek rettegését, hogy tehetetlen jajongással ne növeljem bajunkat; ments meg a fejetveszitő kétségbeeséstől, amely önzésében csak magát siratja, és használni nem tud. Nekem nem sok az éjszakai virrasztás és álmatlanság, csak tudjam azt, hogy te meg akarsz bennünket segiteni. Szivesen viselek el minden fáradalmat — csakhogy visszaszerezzem hitvesem egészségét. Óh add vissza, add vissza! Istenem! az édes apát gyermekeinek, add vissza egészségét, mentsd meg őt attól a gyötrő gondolattól, hogy nem képes családjáról gondoskodni. Oszlassad el házunk fölött a fenyegető felhőt, hadd süssön ki fölöttünk ujra a te irgalmad napja. Most viharban állunk . . . remegve gyűlünk össze a drága férj, az édes atya köré, mint minden viharban szoktuk tenni, benne bizakodva, az ő erejében és bátorságában reménykedve. Érette imádkozunk tehozzád, aki mindeneknek atyja vagy, és tudod azt, hogy nincsen árvább, mint akit az édes atya elhágy. Ne hagyj el minket a mi nagy bajunkban Isten! ne hagyj el minket védtelenül árván — jóságos Istenünk! Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Leány imája.

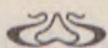
Én Uram! Istenem! Kifogyhatatlan a szeretetben és az irgalomban! akinek közelsége telve van boldogitó üdvösséggel — alázatos lélekkel közelgek ime a te szentséges szinedhez, hogy kiöntsem előtted szivemnek érzelmeit. Óh hallgassad meg jó Istenem! az én imádságomat, fogadjad kegyelemben magad elé ajkam rebegését! Bizva bizakodom én tebenned, mert hiszen te vagy az, aki megőriztél engem zsenge gyermekkorom idejétől fogva mind a mai napig, egyedül a te jóságodnak köszönhetem mind az én boldogságomat. A nagy világon minden a te végtelen hatalmadat hirdeti. A te szavadra leszen hajnal, a te szavadra borul éjszaka a földre; te vagy az, aki szemünkbe varázsolod a boldogság csillogó fényét — óh de te vagy az, aki a fájdalmaknak idején szempillánkat könynyekkel tetted homályossá, — áldva áldalak, mivel az én fiatal életemet a te kegyelmednek árnyékos palástjával és a te jóságodnak védelmével födözted be a bánat és a szenvedésnek lelketperzselő tüze ellen. Hálával borulok le teelőtted mindazért a szeretetért, amelylyel irgalmas vagy te énhozzám! Köszönöm, alá-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

zatos szivvel köszönöm tenéked, hogy távol tartottad tőlem mind a mai napig a panaszolkodás sóhajait, a gyötrelmeknek kínjait, a csalatkozások jajszavát; vedd el irgalmas jósággal az én hálámat, mivel gondtalanná és boldogságossá tetted fiatalságomat, mivel szeretetteljes otthont adtál énnekem, és földi őrangyalok gyanánt a legjobb, a leghűségesebb szülőket állitottad az oldalam mellé. Ujjong tebenned az én lelkem! mivelhogy megvédelmeztél engem minden gonosztól és minden rossztól. Erőt adtál jóságos, édes szüleimnek, hogy gondoskodni tudjanak érettem, szivükbe te öntötted a hozzám való szeretetnek boldogitó érzelmeit, te oltalmazod meg az ő drága életüket betegségtől és bajtól. Gyermeki bensőm legforróbb imájával magasztalom mindezekért a te szent nevedet. És imádkozom előtted tiszta érzéssel, megszentelt hangulattal. Magamért imádkozom Uristenem! hogy el ne vedd a te kegyelmedet énrólam, hogy panaszra ne változtassad az én hálaimámat mennyei Atyám az égben! Magamért imádkozom akkor is, amidőn édes jó szüleim üdvösségét, földi szerencséjét könyörgöm tőled Istenem! álld meg a kezeik munkáját, tarts távol tőlük gondot és búbá-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

natot. Testüknek adj épséget és egészséget, lelküknek vidámságot és elégedettséget adj bőven. Ments meg engem attól a fájdalomtól, hogy jó szüleim miattam oltsanak könnyet, add, hogy szeretetteljes gondosságukra soha egy perczig se legyek méltatlan én. Jól tudom én Uram! Istenem! hogy ember nincs csalatkozás és bánat nélkül, óh de azért hallgassad meg az én imámat, amidőn azt kérem tőled, hogy szivemet még sokáig ne ismertessed meg az élet árnyaival, emberek gonoszságaival, hogy ajkamról sokáig ki ne fogyjon a boldogság hálaimája, amelylyel ma is magasztallak téged — minden üdvömnek szerzője, Uristen! oltalmam! Ámen.

Leány imája beteg atyjáért.

Mindenható, kegyelmes, Istenem! Ragyogásban mosolygó fényességben láttam eddig az életet, gondtalanul, jókedvben, elégedetten, álmoktól boldogan folytak le eddig napjaim. Utamon rózsák nyiltak, a tövis szúrása nem állott lépteim elé. Az én szemem a kaczagó pajzán csillogáshoz van hozzászokva, az én ajkam csakis nevetést, hálás köszönetet ismert.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

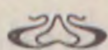
Első sorban tenéked köszönöm jóságos Istenem! az én ifjuságom minden verőfényét. Te oltalmaztad meg reményeimet, hogy azok cserben ne hagyjanak. Te teljesítetted be vágyaimat, amikor gyermekkedélylyel epedtem valami kicsiny, de nekem nagy öröm után. És te feledtetted el csalódásomat máról-holnapig velem, ha óhajaim valóra nem válhattak. Téged illet hát mindenekért, mindenek felett a hála és a forró köszönet. Óh de te utánad minden üdvömet ezen a földön az én jó szülőimnek köszönhetem. Meleg, barátságos otthonomat, zavartalan folyású életemet, szomoruságtól ment ifjuságomat, vidám kaczagásomat, derűs reményeimet. Boldogsághoz vagyok én szokva, a könny előttem ismeretlen vendég — s ime, most megtelik a szemem könnyel, és ajakam fájdalomtól vonaglik. Édes jó apám nehéz betegsége borítja el sötét felleggel az én életem egét. Az ő élete forog veszedelemben — az övé, akinek életével sokszor van összefüzve a mi szerencsénk, a mi jövendőnk, a mi egész lelkünk. Nélküle széltől elsodrott, a fárol letépett, porba hullott levelek lennénk mi, hűséges gyermekei, nélküle bánatban hervadna el édes anyánk. Néküle puszta lenne a ház, és jajgatásra válnék minden örömünk. Óh, hogy

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

azok a kezek hanyatlottak el a fájdalmas betegségtől, amelyek érettünk fáradtak, érettünk küzködtek mindég! Óh hogy az a fő forr a romboló láztól, amelyben minden gondolat a mi üdvünket tervezte, a mi jövendőnket egyengette! Óh hogy az a hűséges sziv vált beteggé, amelyben minden érzelem a mienk, amelynek minden dobbanása érettünk ver! A legjobb, a legkedvesebb édes apáért imádkozom hozzád Istenem! Uram! Gondolj a mi elhagyatottságunkra, és könyörülj mirajtunk! Lássad meg a mi könnyázott arczainkat, és vigasztalj meg minket! Irgalmazz meg édes apánknak, és enyhitsed meg kinzó fájdalmaimat. Adj neki gyorsan, adj neki biztos gyógyulást. Ne gyötörj bennünket mardosó kétségekkel, hogy megtudjuk mihamarabb, hogy köztünk marad édes apánk, s szerethetni fog bennünket továbbra is úgy, amint szeretett eddig. Legyen előtted áldozat az én fiatal szivem mélységes keserve, és fogadd el irgalmasan az én zokogó imádságomat. Úgy várok reá, úgy óhajtom ujra, hogy csöndes pénteki estén fejemen érezhessem édes atyám áldó kezét! Olyan árvának érzem magamat ez áldás nélkül! Hiszen te vagy az a hatalmas Isten, aki minden bajban

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

gyógyitani tud. Hiszen te vagy az a jóságos Mindenható, akiben édes atyám mindig bizott, akinek kegyelmébe ajánlott minket: az ő gyermekeit, akiről regélni meg nem szünt nekünk, akiben bízni megtanított minket. Izrael Istene! őseim Istene! légy közel mihozzánk! fájdalomban, siralomban hivlak téged. Hallgassad meg édes anyám keserve sirását, testvéremnek vergődő imádságát, az én lelkemnek szálló sóhaját, tépődő jajgatásait. Gyógyitsad meg a mi szenvedéseinket, gyógyítsd meg édes apánkat. Úgy legyen a te szent akaratod. Ámen.

Leány imája beteg anyjáért.

Minden imája érettem könyörgött, minden érzése az enyém, még betegágyán is aggódva gondol énreám . . . az én egyetlen drága jó anyám nagyon beteg, jóságos Istenem! A leghívebb, a legigazabb, a legjobb édes anya életét őrizd meg Úristenem! Lássad meg, emlékezz meg róla, hogy mennyire egy a lelkem az ő lelkével. A kerek földön nincsen senki, akit úgy szeretnék, mint ezt az édes

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

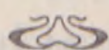
drága lényt, a kerek földön nincsen senki, aki engem úgy szeretne, mint ez az én őrző-angyalom. A szemeinek nézése az én legnagyobb boldogságom, lágy kezével ha arczomat simitgatja: gyönyörűség énnekem. Fájdalom tépi édes testét, forróság gyötri tagjait az én anyámnak . . . Hallod-e kegyelmes Istenem? az én anyám beteg? az én édes anyám, aki bölcsőmben dajkált, gyermekkoromban ápolt, akinek altatódala még ma is a fülemben zsong, aki szenvedett értem, akinek örökké adósa maradok irántam való páratlan hűségéért és szeretetéért. Hányszor remegett miattam édes anyám, ha engem döntött ágyba a betegség? hányszor virrasztott éjjeleken át, melengetve fagyos kezeim, avagy hűsítve forró homlokom? hányszor zokogott miattam keservesen? hányszor törülte le bánatos könnyeim? hányszor vigasztalt gyermekes bajaimban? Óh de ki vigasztal most meg engem, amikor ő maga szenved kínokat? Ki mondja most nekem annyi balzsamotadó biztatással, »ne félj gyermekem! nem lesz semmi baj! ?« Ki veszi ölébe fejemet, simogatva lágyan, s türelemre intve? Titkolja előttem bár szenvedéseit drága édes anyám, még most is halkan súgja bár: »ne sirjál leányom! egészséges leszek nem-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

sokára« — de bágyadt szemei apámnak kétségbeesett tekintete, testvéreim zokogása elárulják előttem, hogy súlyos napokat élünk. Istenem! Istenem! ne hagyj el minket! anyámat kérem tőled; hiszen nekünk olyan nagy szükségünk van erre a hűséges szivre; ő nélkülünk nem tud élni, mi csak vele lehetünk boldogok. Amig ő betegágyon fekszik, addig hiába süt fölöttünk a napsugár: a mi szemünk könnyes fátyolán át sötét az egész világ. Amig azt tudom, hogy edes anyám szenved, addig mintha tőr lenne a szivembe szúrva: vérzik a lelkem. Nincsen nyugalom, nincsen öröm a házunkban. Beteg a mi jó angyalunk. Mindenütt hiányzik az ő kezének munkássága. Édes atyám, ha napi munkájából hazatér, nem ízlik neki a pihenés, első kérdése remegés és fájdalom: »hogy van édes anya!? »Testvéreim elhagyatva, gondozás nélkül, íjedelemmel járnak-kelnek. Éjszakán sincsen nyugalom ebben a házban. A párnákról elfojtott zokogás hallatszik, virrasztunk mindannyian. Istenem! Istenem! lássad meg a mi nagy nyomoruságunkat. Önts uj erőt édes anyánk sorvadó tagjaiba. Add vissza nekünk a mi mennyországunkat: anyánknak értünk dobogó szivét. Gyógyítsad meg! gyó-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

gyitsad meg, hogy ujra köztünk lehessen! elárvult asztalunknál ülhessen! hogy ujra lobogjanak ünnepi estkor a gyertyaszálak, amelyeket ő gyujtott fel, s amelyek előtt ő imádkozott miérettünk. Olyan szomorú, olyan bánatos ünnepi estéink vannak mostan! Hallgassad meg a hitveséért fohászkodó édes apának könyörgését, testvéreim imádságát, s az én siró szavamat. Gyógyitsd meg édes anyánkat! Gyógyitsd meg édes anyánkat! Istenem! kérlek! Istenem! hivlak! felelj nekem! hallgass meg engem! Ámen.

Apátlan leány imája.

Egyetlen Istenem! én Őrizőm és Menedékem! légy velem életem utjain. Korán vetted el tőlem az én legszilárdabb támaszomat ezen a földön, ifju életem hajnalidején tanítottál meg engem keserüséges siralomra. Amikor mások az én koromban boldog reménynyel nézhetnek a jövendő elé, és bizalmukat magosra emeli föl az a tudat, hogy balsors és bánat ellen megvédelmezi őket az édes atyának erős és szerető keze — addig nekem komoly a sorsom oly korán, és az én drága

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

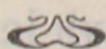
apámnak oltalmazó és áldó karja dermedten nyugszik a sír ölében. Hiába hívom — nem felel nekem. Hiába panaszkodom, hogy nélküle olyan vagyok, mint az árva repkény, amelynek oszlopát: a büszke tölgyet ledöntötte a fejszecsapás és fiatal lombjaival nem ölelheti többé át az árnyékot és a védelmet nyujtó fát, hanem gyászolva kell a földre roskadnia, a porban hevernie — hiába minden jajszavam: a te akaratod Istenem! megmásithatatlan, a te döntéseddel szemben törpe az emberi szivnek nyughatatlansága. Ismered az én lelkemnek mélységes bánatát istenem! Uram! minek is festeném én teelőtted gyászos feketeségben sorsomat? hiszen te voltál az, aki édes jó apámat magadhoz szólitottad, és te a te bölcseségedben jobbnak tartottad az ő számára az elmulást, az örök pihenést, mint a földi harczokat és sebekethozó küzdéseket. Aléltan törtem bár össze a csapásnak súlya alatt, a könnyeim nem egyszer serkednek elő most is még szemeimből, ha fölújul előttem a régi fájdalom, — ám hegedtek ma már a sebeim, és megnyugodtam immár a te akaratod szentségében. Óh légy irgalommal énhozzám, mert egyedül téged nevezhetlek atyámnak, mert nincs fölöttem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

apai oltalom ezen a földön. A te végezésed nélkül egyetlen felleg sem gyülhetik össze az égnek boltján, a te végezésed nélkül sujtoló villám nem czikkázhat a fellegek között. A te beleegyezésed nélkül egyetlen kis virágot sem téphet ki a szélvész — ha te nem akarod, annak a védtelen fecskefészeknek az eresz alatt sem eshetik semmi bántódása, mitől is féljek én tehát, ha te énvelem vagy? Könyörgök hozzád: ne hagy magamra engem! Vigasztalj meg engem az én édes hitemmel, hogy amikor elfog az árvaságnak érzése, ne vétkezzem a te szent neved ellen kétségbeesett gyászolással, és bizodalmat föladó bűnös lélekkel. Védj meg engem a gyöngét az erősekkel, a gonoszokkal szemben, hogy soha ne kelljen éreznem apátlan voltom nagy keservét. Amikor terveimben, szándékaimban nekem lesz igazam: jöjj az én segitségemre, és mutassad meg, hogy te szereted az árvát. Adj erősséget a szivembe, hogy szegény gyászoló édes anyámat a keserüségben vigasztalni, a bánatban csittítani, a fájdalomban enyhiteni tudjam. Tartsd meg nekem az ő drága életét, egészségét, és szerezz neki örömet bennem, hogy láthassa jövendő boldogságomat, hogy ne kelljen sírnia sohasem én-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

miattam. Kárpótolj bennünket eljövő örömekkel a mi mélységes szenvedéseinkért. Nem kérünk tőled Istenem! sem kincseket, sem nagy vagyont, sem zajos vigalmakat, sem kaczagással teli élvezéseket, — minek is az minekünk, akik örökké gyászolni fogjuk édes ayánkat, akik nélküle élni is olyan nehezen tudunk? — csak azt könyörögjük tőled, hogy óvj meg bennünket minden fájdalomtól, minden gyásztól ezentúl! adj nekünk csöndes és nyugodalmas enyheséget, hogy uj siralom ne verje föl a házunkat. Legyen mienk a te oltalmad ma és mindenkoron. Ámen.

Anyátlan leány imája.

Láttam már jóságos Istenem! kicsiny madárkát fájdalmas vergődéssel siránkozva csicseregni, ha anyját elvette tőle a fegyver lövése, avagy valami nálánál erősebb hatalom. Leszáll az este, sötétedik . . . a kis madár hiába vár, csak nem jő haza semmi irányból a várva-várt, és üres éjjelen át anya nélkül a fészek. Pirkad a hajnal, és nem száll ki a fészekből az anyamadár, hogy gondoskodjék kicsinyeiről.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

De te azért nem hagyod el kegyelmes Istenem! azt az árva sorsra jutott kis madarat sem, hanem befödözöd a te irgalmadnak melengető szárnyaival. Megtanitod korábban repülni, hogy korábban legyen önálló; bőségesen adsz eleséget az élettársát elveszített fecskemadárnak, hogy anyjuk helyett is táplálni tudja fészkének elárvult lakóit -- terólad, a te jóságodról regél én Istenem! minden ezen a nagy világon.

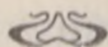
Én is azt siratom, azt gyászolom örökös búsongással, a mi a gyermek előtt a legdrágább ezen a földön: édes anyámat. Napok jönnek és napok múlnak — az az árva fecske nem tudja meg, hova lett az anyja, én tudom azt, hogy hiába várom visszajövetelét, hiába epedek látására, örökre elhagyott engem. Csak csöndes éjjelen álmodok róla mindég és akkor ujra átálmodom az én elveszett boldogságomat. Halk léptekkel ágyamhoz jő jolismert kedves ruhájában, ölébe hajtja fejemet és kérdez tőlem ezer szerető, ezer aggódó, ezer hűséges kérdést. Ujra gyermekének nevez és lecsókolja arczomról a bánatot. Mesél nekem édesencsengő, lágy hangjával, és boldog mosolyt és hangos nevetést fakaszt az ajkamon — mint egykoron ébren tette azt. De jő a

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

reggel: s oszlik a bűvös tünemény, a párnám könnyeimtől nedves, s én napról-napra ujra megtudom, hogy nincsen édes anyám. Ne indulj föl azért jóságos Istenem! haragban ellenem, ha az én imám szavába mindég és mindég belevegyül a búsongás fájdalmas hangja. Te oltottad lelkembe a gyermeki szeretetnek és hűségnek szentséges érzelmeit, te alkottál engemet úgy, hogy az én élő szívem még a síron túl is bele van kapcsolva édes anyámnak halott szivébe, erős, széjjel nem tépődő lánczczal. Nem akarok én vétkezni az én siralmammal a te akaratod ellen, nem zúgolódom a te végzésed ellen. Csak a szívem fáj nagyon, csak a lelkemen van egy seb, amely minden érintésre olyan nagyon fáj! Ha bánt valami, kinek panaszkodjam ezen a földön, hogy úgy megértsen, mint ahogyan édes anyám megértene? Ha örömem van, kihez menjek, kinek mondjam el, hogy úgy örüljön velem, mint édes anyám örülne? Ha rosszul cselekedtem s terveim keresztülvitelére helytelen utat választottam, ki tud engem olyan jólesően, annyi gyöngédséggel feddeni, mint édes anyám feddene, ha vigaszra van szükségem, ki tud úgy vigasztalni, ha biztatásra, ki tud úgy biztatni, ha ápolásra, ki tud

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

úgy ápolni, mint édes anyám? Elfeded-e előttem hát én Istenem! kegyelmedet, mivel siratom az én nagy veszteségemet? Óh légy te az én mennyei jóvoltom, hiszen nekem te vagy az egyedüli szirtem és menekvésem! Tedd olyan nemessé, olyan mélyérzésüvé a lelkemet, amilyen az édes anyámé volt, hogy némikép is be tudjam tölteni édes apám előtt azt az ürt, amelyet ő hátrahagyott. Világositsad föl az én elmémet, hogy gyermekes könnyelmüséget félretéve, komoly feladataimnek meg tudjak felelni és házunkat tőlem telhetőleg el tudjam látni. Add meg nekem azt a mélységes hitet, azt a jámbor kedélyt, azt az önfeláldozó hűséget, amely édes anyámat annyira ékesitette, hogy az ősi vallás szent oltártüzét éleszteni tudjam hajlékunkban, és visszavarázsoljam oda az elveszitett boldogságot. Vigasztald meg édes atyámat, aki annyi szeretettel gondoskodik rólunk, — testvéreimet, e szegény anyátlan árvákat, és engemet, aki bizalommal imádkozom hozzád. Anyám szent emlékére kérlek édes, jó Istenem védd meg a mi családunkat! Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Árva leány imája.

Egyedül állok a nagy világban, nincsen édes apám, nincsen édes anyám. Panasz tölti el sokszor a keblemet, gyakorta lepi el szememet a könny. Ilyenkor mindég tehozzád menekülök jóságos Istenem! a te kegyelmed kapuját zörgetem meg vigaszos segítségre. Mert hideg és önző a legtöbb emberi szív, nem érti meg az árva keserveit. Mindenki a maga érdekeit keresi, s a részvét szava ritka, és ha néha fölkeres, egy percz alatt elfeled engem. Nem vagyok hálátlan én Istenem! azok iránt, akik hűséges szeretettel igyekeznek enyhíteni az én árva sorsomon, nincs okom elégedetlennek lenni jószivü rokonaimmal, akik apa és anya helyett támogató kézzel mellém állottak, hogy ne legyek teljesen elhagyva a földön. Te látod, hogy forró hálával vagyok eltelve irányukban, te hallod, hogy naponta imáimba foglalom nevüket. Ám csak egy édes apa van a világon, ám csak egyetlen édes anyát bir a gyermek; s akinek a fejéről lehullott a boldogságnak ez a két koszoruja, akinek az egéről lefutott ez a két legragyogóbb csillag — ezer virág nyilna bár körötte, szomorú marad, ezer csillag ragyog bár fölötte,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

búbánatban él. Igaz! enyhül a legnagyobb fájdalom is, vannak az árvának is vidám perczei. Hiszen, ha örökké ugyanazzal a metsző égéssel lángolna a fájdalom, mint a gyásznak legelső óráiban, ha feledő enyhülést, hűsítő balzsamot nem küldenél Istenem! az árva kebelébe: mi lenne énvelem? milyenné sorvadnék gyorsan? Ah, akkor odakünn abban a csöndes temetőben, annál a két sirhalomnál, amelyben édes szüleim nyugszanak, kellene összeroskadnom időnek előtte, ifjuságom hajnalán! Vedd el hálaimámat Uristenem! hogy lassan-lassan csillapul bennem a sajgató léleklángolás, hogy az évek multával csittul a kín bensőmben, hogy kötelességeimnek tudok élni és siralmam szüntelenségével nem kell senkinek terhére esnem. Feledni őket, feledni édes atyámat, feledni édes jó anyámat — nem! nem! Istenem! erre sohasem leszek képes, és ezt nem is kivánja tőlem soha senkisem. Ha érezni fogom sebemnek sajgását, ha csalódásban összetör a sors, ha elhagyottnak vélem majd magamat, ha tanácsra lészen szükségem, ha vigasztalódást keresek majd a bánat idején, ha életem fordulóra jut majd, ha gyöngédtelenség, részvétlenség bántana meg engem, — mindenkoron sírban nyugvó jó szüleim sirhalmait

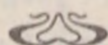
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

keresem föl majd, hogy elzokogjam panaszom ő előttük, hogy védelmet kérjek megdicsőült szellemüktől, hogy imádkozva sírjukon, tanácsot kérjek hallgatag ajkuktól, — mert ők halottan is vezetni tudnak engem — és megvigasztalódva tovább tudjam küzdeni az élet harczait. És ha messzire vetne engem a sors jó szüleim sirhalmától, ha távolban kellene élnem nyugvó helyüktől: akkor van egy soha nem csaló fegyverem, egy mindég diadalmas pajzsom! az én imádságom ez a fegyver, az én sóhajtó imám ez a pajzs, amelyet te adtál nekem Istenem ereklyés ajándéknak.

Te meghallgatod az árva imáját mindenkor Istenem! amikor szülei szent emlékére hivatkozva, esdekli a te védelmedet. Azért hiszek én rendületlenül az én imáim balzsamában. Hallgass meg ma is engemet, amidőn azt könyörgöm tőled, hogy őrködj fölöttem s terjeszd ki reám a te oltalmadat. A lelkem egy árva leánynak lelke: az emberek minden gyöngédtelen részvétlensége kétszeresen fáj énnekem, — add, hogy el ne veszitsem az emberekben való bizodalmat. Apai tanács, anyai intés nem jelöli ki az én utamat — tapasztalatlanságomat könnyen kizsákmányolhatja az ármány, a gonoszság, ments meg

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

engem a rossz emberektől. Ments meg engem minden kisértéstől, a bűn útjára ne engedj lépnem. Add meg lényemnek a szerénységet, a nyájasságot, az egyszerüséget, és első sorban az istenfélelmet és a vallásosságnak érzelmeit, hogy az emberek szeressenek engem és résztvevően vonzódjanak hozzám, hogy becsületére váljak sirbannyugvó szüleimnek, és hogy beteljesüljön rajtam a szentirás szava: »atyám és anyám bár elhagytanak engemet, te kegyelmedbe fogadtál engem Istenem!« Ámen.

Súlyos betegségben.

Összetörtél engemet Istenem! Atyám! kinossá tetted napjaimat, sokat és nagyon szenvedek. Nincsen semmiben örömem, beborult fölöttem életem ege. Itt fekszem panaszos ágyamon, magammal tehetetlenül, tüzel a homlokom, lankadtak tagjaim. A szavam is bágyadt és elcsukló, mindenben hamar kifáradok. Nappal gyötör a kétely és a gond: meddig tartanak még kinlódásaim? az éjjelem sem hoz enyhülést nekem, s remegve hánykódom vánkosomon, betegségem ujabb rohamától félve. Csak most tudom, hogy mily

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

szerencsés voltam eddig; csak most látom, hogy milyen véghetetlen kincs és drágaság: az egészség. Csak most, amikor forró könynyekkel siratom ezt az elvesztett boldogságot, látom azt, hogy vagyonnál, ékességnél, minden élvezetnél kivánatosabb az. A koldus, aki éhezik, az elhagyott vándor, aki télidőben idegenben didereg, gazdagabb, irigylendőbb a betegnél, akinek kínzott tagjaiba mintha ezer tőr lenne beleszúrva, akit mintha lángtengerrel öntenének végig: akkora fájdalmat érez sokszor, nem egy nehéz órában. És a testemmel együtt beteg a lelkem is; beteg a kétségtől, hogy valjon megláthatom-e ujra Istenem! egészségesen a te szép világodat? köszönthetem-e ujra hajnalpirkadáskor a mosolygó napsugarat künn a szabad, a végtelen, az illatos rónákon? Köszönthetek-e majd uj tavaszt? hallom-e majd az idegen országból hazatérő madarak vidám csicsergését még egyszer ujra? olyan a szivem, mint a lánczokba vert rab, vágyik a szabadságra, életkedvet óhajt, testemnek betegségét nem akarja tűrni, és szomorkodik, hogy fogva van és nem szabad repülnie. Könyörülj énrajtam kegyelmes Istenem! enyhítsed meg a fájdalmaimat, és ments meg engem minden vesze-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

delemtől! Hiszen úgy szeretek élni, hiszen olyan fiatal vagyok, hiszen annyi boldogság várakozik még énreám. Annyi szeretet, annyi hűség veszi körül betegágyamat, — óh jutalmazzad meg édes szüleimnek, kedves testvéreimnek (férjemnek, gyermekeimnek) önfeláldozó ápolását azzal, hogy ujra egészségesnek, boldognak lássanak engem. A te utaidon akarok járni, a te törvényeidet akarom követni — óh csak gyógyíts meg engem! Ggógyíts meg engem, hogy ne essek kedveseimnek terhére kinos gyötrelmeimmel, és ujra feladataimnak, kötelességeimnek tudjak élni. Szeretlek téged Istenem! hiszek tebenned! hiszem, hogy őrködsz életem felett! Ámen.

Felgyógyulva.

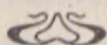
Ujjongva hirdetem irgalmas Istenem! a te jóságod nagyságát, »minden ér bennem s én minden csontjaim diadalban hirdetik: Ki hasonló hozzád?« Kinek van akkora hatalma, mint teneked, kinek van minden sebre gyógyszere úgy, mint teneked, ki olyan kegyelmetes, mint te uram?! Te uj erőt adtál sorvadó tagjaimba, te uj vért öntöttél ereimbe, te ujra

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

élénkké tetted szivemnek dobogását. Napokat tettél a napjaimhoz, és ujra hiszek a jövendőmben. Ujra szívom az éltető levegőnek balzsamát, uj tervek, uj vágyak, uj remények töltik el keblemet. Megkisértettél emgen Istenem, félelmet küldtél aggasztani engem — dicsérlek téged, és áldom a te nagyságos nevedet, amiért átváltoztattad a sötétséget fényre körülöttem, amiért elvetted arczom sápadságát, és visszaadtad ifju életem. Rám leheltél, és eltüntek kinjaim — nem hagytál hiába imádkozni. Meggyógyult testem alázatos hajlongásával, meggyötrött lelkem repülő szárnyalásával zsoltáros diadalmat zengek tenéked, akié minden győzelem. Másodszor ajándékoztál te nékem életet, amikor betegágyamból fölemeltél, kiváló szeretettel és irgalommal kerestél te föl engem. És énbennem fogadalom kél: most, amikor a napsugár ujra melegebben éri ujjongó lelkemet, most, amikor az éjjelem nyugodt és fájdalomtól ment, most, amikor kedveseim örömkönyekkel üdvözölnek, most ujitom meg betegágyamnak fogadalmát: hogy utjaidról soha el nem akarok térni, hogy hűségesszivű követője leszek apáim ősi vallásának, annak a drágaságos hitnek, amely gyógyulást szerez a véle imádkozónak, amely

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hozzád emeli föl a kétségbensirót, amely enyhit és sebeket gyógyit, amely az »élet fája mindazoknak, akik hozzá teljes bensővel ragaszkodnak, és minden ösvényei gyönyörüség«. Térits magadhoz engem Istenem — és légy velem mindenkoron, minden bajomban! Úgy legyen a te szent akaratod Ámen.

Szolgáló imája.

Hozzád fordulok Mindenható! kegyelmes Istenem! te, aki igazságos vagy, és meghallgatod az alázatosszivüek imáját vigasztaló szeretettel. Határtalan bizalommal tekintek föl a te egeidbe, mivel te nem teszel külömbséget gazdag és szegény között, ha érdemes a kegyelemre, és téged nem vesztegethet meg semmiféle földi hatalom, pompa és kincsek halmaza, — te egyedül a lelket vizsgálod meg, és a gondolatok tisztasága, a törekvések nemessége, a becsületes akarat és a mocsoktalan tettek szerint itélsz. Kezeim nehéz munkájával keresem kenyeremet, napestig fáradok életem fenntartásáért. Nem rózsás és nem könnyü az én sorsom, senkim sincsen, akitől valamit várhatnék. Nem gondnélküli az én

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

életem, mint sok más boldogabb halandóé, akikért szerető szülők avagy hűséges hozzátartozóik gondoskodnak, rajtad kivül mindent magamnak köszönhetek. Hanem azért mi sem áll távolabb tőlem, mint az a bűn, hogy elégedetlen legyek sorsommal, mint az a lelki fogyatkozás, hogy irigyeljek másokat. Nekem csak hálára van okom teveled szemben jóságos Istenem! óh mert hányan vannak, akik sokkalta elhagyatottabbak, sokkalta szerencsétlenebbek nálamnál?! hánynak kell megalázkodva küszöbről-küszöbre vándorolni, és tűrni az éhséget, a téli hideget, az emberek könyörtelenségét, amidőn alamizsnát, kenyeret koldulnak? hány gazdag ember él a nagy világon, aki beteg testtel kinokat szenved, s akivel én minden ékessége és nagy vagyona daczára sem cserélnék?! Köszönöm neked, forró hálát rebegek néked, mivel dolgos, munkabiró karokat adtál nekem: légy áldva a te kegyelmedért, hogy egészségemet megtartottad, és képesnek teremtettél engem a fáradalmak elviselésére. Milyen édes az én álmom, milyen nyugodt az én lelkiismeretem amidőn a napi munka után kimerülve, nyugalomra hajthatom fejemet! A munka az én fegyverem, és én büszke vagyok erre a fegy-

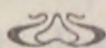
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

verre; a munka az én vigaszom, és én boldog vagyok, hogy senkire rá nem szorulok; a munka az én paizsom, és vele meg vagyok védve a kisértések ellen; a munka nemessé tehet engem, még akkor is, ha szegény sorsban nevekedve, nem lehetett alkalmam művelttė tehetni a lelkemet.

Könyörgök hozzád, epedek előtted jó Istenem! ne vedd el tőlem sohasem a munka szeretetét, karjaimtól ne vondd meg sohasem azt az erőt, hogy dolgozni tudjak. Add, hogy el ne csábitson a külső csillogás, másoknak boldogsága, hogy becsületes maradjak mindég, és ne süllyedjek a bűnnek feneketlen örvényébe. Ments meg engem az irigységnek bántó érzelmétől, hogy szeretni tudjam embertársaimat, hogy megbéküljek azzal a gondolattal, hogy másokat függetlenebb, szerencsésebb helyzetbe juttattál nálamnál. Selejtes örömek vágyát, a czifrálkodó hiúság kivánságait, a könnyelmü élet kisértéseit tartsad távol tőlem, hogy magosan álljak azok fölött, akik dologtalanul, henyén a vétek utjára léptek, és megcsalták az emberek bizodalmát, és bűnös lelkiismerettel járnak a földön. Békülékeny kedélyt, szerény magaviseletet, hűséges szivet adj nekem, hogy együtt tudjak érezni azokkal,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

akiknek házában szolgálok, s akiknek kenyerére érdemessé teszem magamat. Add, hogy ingerlő, czivódó szóval, elégedetlen panaszszal, hanyagsággal soha ne bontsam föl körükben a házi békét, hogy szeretetüket, elismerésüket ki tudjam vivni és boldog legyek foglalatosságaim közepette. Úgy legyen a te szent akaratod! Ámen!

Távolban élő szülőkért.

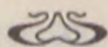
Ugy akartad Istenem! hogy távolban éljek édes jó szüleimtől. Kedves arczvonásaikat elválasztja tőlem a végtelen messzeség, hangjuknak csöngése csak a keblemben él, és hosszuidők múlnak el, amig ujra viszontlátva őket, hallhatom tanácsadó szavukat, gyöngéd szeretetüknek kifejezéseit. De bár nincsenek is jó szüleim mellettem, bár nem is láthatom őket naponta és mindég, valahányszor csak látásukra vágyom, mégis nem mulik nap, amelyen hűséges szerelemmel reájuk ne gondolnék. Vágyódó képzeletem elvisz hozzájuk, és látom azt, hogy minden gondolatuk, minden érzésük gyermekeiké. Aggódnak értünk, örülnek vélünk, boldogok, ha gyermeküktől

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

irás érkezik, s ha az irás gyermekük jó sorsát, szerencséjét mondja el nekik, és sírnak miattunk, és nálunknál is szerencsétlenebbeknek éreznék magukat, ha nekünk valami panaszunk lenne, ha rajtunk valami bántódás esett volna. Beszélnek rólunk mindig egymás között, a hűséges édes apa és a szerető édes anya, fölelevenitik egymás előtt gyermekkorunk emlékeit, minden szavunk a lelkükbe van vésve, sorsunknak fordulatait, terveiket, törekvéseinket a szivükön viselik. Sehol a nagy világon nem szeretnek engem annyira, mint szüleim körében; sehol a széles földön nem emlitik annyi önzetlen szeretettel a nevemet, mint otthonomban. S amidőn irgalmas Istenem! szüleimért imádkozom előtted, mi mást kérhetnék tőled első sorban, mint azt, ami nekik a legnagyobb boldogságot szerzi meg: gyermekeiknek üdvét. Add meg nekik azt az örömet, hogy felőlünk mindig csak jót hallhassanak. Részeltesd őket abban a lelki gyönyörüségben, hogy minden egyes gyermekük sorsát viharoktól mentnek, derüsnek tudják. Óh ments meg engemet attól, hogy én valaha akár önhibámból, akár önhibámon kivül nekik bánatot okozzak. Vezess bennünket a tiszta vallásosság, a becsület, a sikernek

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

és az üdvösségnek egyenes utjain. És hallgassad meg az én legforróbb könyörgésemet: tartsd meg minékünk hosszu, szerencsés életben a mi jó szüleinket; házuk felől oszlassál széjjel minden felleget; csöndes otthonuk a békességnek áldott hajléka legyen; hogy valahányszor haza vezet a jó sors engemet, szüleimet mindenkoron változatlan boldogságban, zavartalan egészségben, testi és lelki épségben találhassam. Ne kelljen sohasem látnom azt, az én szivbéli fájdalmamra, hogy időnek előtte öregednek! Legyen édes és boldog mindég a mi viszontlátásunk! Úgy legyen a te szent akaratod. Ámen.

Távolban élő gyermekért.

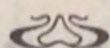
Istenem! Uram! te, aki együtt tartod és közel hozod egymáshoz azokat, akik szeretik egymást, de el is választod egymástól azokat, akiknek a lelke össze van füzve a legszorosabb lánczczal: — gyermekem üdvét hívom ez órán teelőtted! Te vezeted a halandó lényeket különböző utakon, a te rendelésedre kell nekem is távol élnem forrón szeretett, kedves gyermekemtől. Nem terjeszthetem ki védő

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kezemet oltalmazón a feje fölé, mint egykoron zsenge gyermekkorában, nem kisérhetem figyelemmel lépteit és tetteit, hogy óvjam a hibás uttól, és intsem a könnyelmü cselekedettől. Ha testét betegség, — óh védd meg a bajtól édes gyermekemet! — ha lelkét csüggedés támadná meg, nem ápolhatom, nem biztathatom. Pedig én szállani szeretnék hozzá mint a leggyorsabb madár, ha valami baját tudnám. Ki tudja azonban, vajjon mindég egészséges-e? vajjon nem bántja-e valami a messzeségben, s nem akarva búsitani engemet: édes anyját, nem titkolja-e előttem várvavárt irásaiban bánatát?! De én nem csüggedek Istenem! és aggályaimat eloszlatom azzal a hittel, hogy az én gyönge oltalmamnál őrködik fölötte egy mérhetetlenül hatalmasabb kegyelem! a te irgalmad Istenem! Uram! A te győzelmes karod elhárit minden akadályt azoknak utjaiból, akikhez kegyelmes vagy! a te jóságos szemed nyitva van mindörökké, és nem szendereg sohasem! Óh válasszad az én drága gyermekemet kegyeltjeid sorába és őrködjél élete, boldogsága, egészsége, jókedve fölött! Ne érje semmi csalatkozás, semmiféle szivetemésztő bánat! Hadd boldoguljon az élet utjain, és hadd tartozzék azok közé, akik

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

jellemük tisztaságánál, törekvéseik nemességénél, becsületes akaratuknál fogva az emberek rokonszenvét megnyerik, és pályájukon mindég csak magasabbra jutnak, és soha nem válnak hajótöröttekké az élet viharaiban. Légy hozzá irgalmas, oltalmazzad mindég és mindenütt! Istenem! Atyám! hallgassad meg egy anyának igaz és forró imáját legnagyobb kincséért: gyermekéért! Ámen.

Királyért és hazáért.

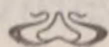
Királyok királya! Seregek ura! akinek akarata világot dönt, és világot teremt, akinek jóságától népeknek üdve és boldogsága van függőben, tehozzád fordulunk, hogy hallgassad meg a mi imánkat, s tartsad meg, áldjad meg, védelmezd meg szeretett királyunkat, honatyánkat. Váljanak fényre minden gondolatai, váljanak üdvre minden tervei. Emeljed kezében magasra a zászlót, amelyre országa boldogulására vezető vezérelvei vannak fölirva. Áldd meg a mi szeretett honanyánkat, felséges királynénkat s a királyi család összes tagjait.

Vedd atyai védszárnyad alá a hazai kor-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

mányt, s az ország mindkét rendbeli népképviseletét.

Áldd meg e hitközség elöljáróit, vezérférfiait, s minden egyes tagját! A szülőknek adj örömet családjuk boldogságában, reményeik teljesedésében, gyermekeikben, hogy azoknak útja fölfelé haladó legyen a kitüzött czél magasságai felé. Áldd meg e megye és város hatósági karát, vallásos, tudományos és jótékony intézeteit és egyleteit s azoknak áldozatkész fönntartóit. Áldd meg e hazafias szellemü város egész lakosságát, és add, hogy törekvéseik, igyekvéseik, fáradozásaik eredményeinek szemlélői lehessenek! Áldd meg forrón szeretett édes hazánkat: Magyarországot! Minden imádságunk kezdete és minden kérésünk végóhaja gyarapodását, fölvirágzását, föllendülését könyörgi tőled Istenünk! Hadd süssön ki a boldogság verőfénye bérczei fölött, — völgykatlanainak gomolygó párázata legyen hasonlatos az örömáldozatok füstjéhez, amelylyel egy boldog ország lakossága áldoz a népek Istenének; erdő az erdőnek, mező a mezőnek, virág a virágnak súgja meg rejtelmes susogással! Áldott föld ez, áldott nép ez, boldog ország! Úgy legyen! Ámen!

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Örömben.

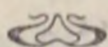
Mivel érdemeltem én meg a te nagy jóságodat, Istenem! Uram?! mivel szolgáltam reá, hogy olyan kegyelmes vagy énhozzám, mennyei Atyám?! Elbízott hiúsággal nem hiszem én azt, hogy méltó vagyok a te nagyságos szeretetedre, nem áltatom a lelkemet azzal, hogy ez az én mai örömem az én igazságos osztályrészem. Gyarló és hibákkal teli földi halandó vagyok én, akinek sár a házája, s akinek az elvakult valója nem egyszer sülyed a porba, aki sokszor többre becsüli az enyészetes jelenségeket, a tünő élvezeteket az örök üdvösségnél — ám a te kegyelmed olyan, mint a csillagoknak fénye; a sötét éjszakát sugározza be világosságával, ám a te szereteted olyan, mint a napnak sugara, még a selejtes homoknak szemecskéit is fényességgel önti el. Vigadva ujjongok, a te jóságodnak özönével elárasztva... tágas a szivem, mintha repülésre vágyna, annyira kaczag bennem a jókedv ... és én tereád gondolok nagyhatalmu Istenem! aki igazgatod az embereknek sorsát, és bölcseséged szerint adsz az egyiknek örömet és vigságot, a másiknak bánatot és könnyeket. Tudom azt, hogy ezen

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a földön misem állandó; ma nevetünk, holnap sirunk; ma fölemel a végzet, holnap a mélybe taszít. Tudom, hogy a születéstől a sírig öröm és bánat fölváltva kisérik élete utain a föld fiát, — azért komoly lélekkel, hálás megismeréssel, gőg és dölyfös fölfuvalkodástól menten veszem el a te irgalmas kezedből ajándékomat. Ha pedig méltó nem voltam reá, azon akarok törekedni, hogy kiérdemeljem ezentúl a te pártfogásodat. Szerencsés helyzetemet jóra akarom forditani, javaimat sohasom fogom önösen önmagamnak elzárni, hanem juttatni fogok birtokomból szegénynek, nyomorultnak tehetségemhez mérten. Mert hiszen úgy sem az enyém semmi idelenn; magammal nem vihetek semmit le a sírba, csakis jócselekedeteim kisérnek át az örök életbe, s azoknak tanusága szerint leszel te nekem biráló uram. Óh add meg én Istenem! gondolataimnak azt a bölcseséget, hogy ez a megismerés sohase távozzék tőlem; hogy el ne vakitson sohasem semmiféle káprázatos boldogság, semmiféle hálótfeszitő öröm, hogy rossz ösvényre ne vezessen a szerencsének túlbecsülése, — mert akkor átkommá válik a te adományod áldás helyett. Adj nekem a jóban, a jónak, a nemesnek szeretetében állandóságot, hogy ne legyek

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a pillanatnyi indulatoknak rabja, és ne feledjem el könnyelmüen holnap azt, amit ma buzgón akartam. Akkor üdvömre válik majd örömeimnek napja, akkor örök életben lészen majd boldog részem énnekem! Ámen!

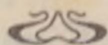

Bajban

Rettegés és fájdalom környez engem Istenem! mint az űzött vad előtt, aképpen van elzárva előttem az én nagy bajomban minden menekülés. Óh nyissál rést nekem a menekvésre a szorongatásnak sövényei között, óh vedd el rólam a rámszakadt veszélyt. Kietlen előttem szomoruságomban az egész világ — óh ha sokáig égeti a szivemet bánatom sebe, nem tudom elviselni tépő fájdalmait — én összeroskadok. Nyugtalan nappalaim vannak, nem találok örömet semmiben, éjszakai virrasztásoktól ég a szemem. Örvénybe estem — nyújtsd felém mentő karodat. Siratón vallom: vétkeztem ellened, érdemben veszem el büntetésemet, óh de elégeljed meg már bűneim ostorozását. Tűzben az ércz is hajladoz, — az én gyönge lényem nincs érczbe öntve, a szenvedés hamar kimeríti erejét. Sziklákat összetörsz te hara-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

godban Istenem! — engem csapásaid legkisebbike is lelki nyomorékká tesz — és most nagy mélységből hívlak téged Istenem! Ne tartson sokáig kisértésed! vedd le rólam sujtoló kezedet! A tőrbe esett kis madarat te szabaditod ki, — ha úgy akarod — a veszedelem kínjaiból — hálóba estem én is, bontsd ki hálómnak összekuszált szálait! Ne hagyj elvesznem kétségeimben, romlásban, szerencsétlenségben. Te ismered az én nagy bajomat, te megérted az én keservemet, — emberek rajtam nem tudnak segíteni! te, aki annyi szerencsétlent megmentettél, még akkor is, amikor azt hitték mindenek, hogy nincsen többé menekülés — könyörülj te rajtam. Te, aki csodákat tudsz tenni — ne hagyj el éppen engemet, tekints le rám a magasságból Istenem! »Hiszek tebenned, bár azt kell mondanom: nagyon nyomoruságos vagyok én!« Istenem! Istenem! légy velem! Ámen.

Hálaima a bajból való menekülésért.

Dicsérlek téged könnyes szemmel Istenem! magasztallak, és áldva áldom nevedet amig csak élek. Te meghallgattál engemet, és nem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

engedtél romlásban vesznem el. Megszántál engemet, és siralmamat örömre változtattad át. Innen a biztos révből, bizodalmam mentő csolnakából, viharzó hullámok közül, a menekülés partjához érve küldöm tehozzád forró hálaimámat. Vedd el tőlem az én hálakönnyektől égő imádságomat, hadd áldjam jóságos nevedet apáim zsoltárával ekkép:

»Mivel fizessem meg az Örökkévalónak én rajtam való minden irgalmas cselekvéseit?

Fölemelem az üdvnek serlegét, és hivom az Örökkévaló nagy nevét.

Teljesiteni akarom fogadalmaimat az ő egész népének szine előtt.

Kedves az Úrnak szemeiben az ő jámborainak boldogsága, nem hagyja elveszni azokat, akik benne biznak.

Óh, én Istenem! szolgád vagyok én, én vagyok a te szolgád, szolgálód fia — megoldottad az én bilincseimet.

Tenéked áldozom a hála áldozatát, és az Örökkévaló nevét hivom én . . .

A mélységből hivtam Istenemet, — és ő felelt nekem nagyságos szabaditással.

Velem van az Isten, nem félek én — mit tehet nekem ember fia?

Velem van az Isten segitőim között, és én

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

vidáman látom ellenségeimet a földre esni le. Jobb az Örökkévalóban bizakodni, mintsem hogy bizni az emberekben.

Jobb az Örökkévalóban bizakodni, mintsem hogy bizni az előkelőkben . . .

Majdnem, hogy elestem, majdnem hogy végem lett, de Istenem megsegített.

Erősségem és énekem énnekem az Isten, és lőn az én segítségemre.

Az ujjongásnak és segítségnek hangja csöndül az igazak sátoraiban, az Örökkévaló jobbja diadalt cselekszik.

Az Örökkévaló jobbja dicsőséges; az Örökkévaló jobbja győzedelmet végez.

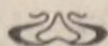
Nem pusztulok én el, hanem élek én és elbeszélem Isten csodatetteit.

Fenyítve fenyített meg engem az Isten, de a romlásnak nem adott át.

Nyissátok ki hát nékem az igazság kapuit, hadd menjek rajta be, hadd dicsérjem az Istent.

Ez a kapu az Örökkévalóé — igazak bevonulnak rajta.

Köszönöm néked Istenem, hogy meghallgattál engem, és üdvöm lettél énnekem.« Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Országos bánat, közös baj idején.

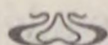
Romlástól és enyészettől védd meg hatalmas Istenünk! a mi édes szép hazánkat! Ezer meg ezer ajkon egy ima ég ezekben a félelemmel és gonddal teli napokban: ne taszits minket a pusztulás örvényébe kegyelmes Őrizőnk! te, aki a gyöngék fegyverének is diadalmat tudsz adni, te, aki a kétségbeesettek homloka köré is babért tudsz füzni, te, aki a hervadást virulásra, az éjszakát hajnalodásra, a gyászt vigalomra, és a siralmat nevetésre tudod változtatni, — te gyüjtsed egybe és hallgassad meg öregeinknek sóhaját, amidőn a tünt idők dicsőséges boldogságára emlékezve, a jelen fájdalmaitól vannak lesujtva, és romboló vihartól féltik azt a földet, amelyen bölcsőjük ringott, figyelj férfiainknak keserves gyötrelmeire, amidőn apáik országáért életüket és vérüket ajánlják fel áldozat gyanánt; hallgasd meg asszonyainknak imádságát, amidőn a családi béke és otthoni nyugalom helyreállitásáért esdekelnek teelőtted, a mi ártatlan gyermekeinkért légy irgalmas hozzánk, amidőn jövendőjüket fenyegeti veszedelmek veszedelme. Te küldesz éhséget a földre, te vered el az aranykalászt künn az áldástigérő róna-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ságon, ha fölgerjed ellenünk haragod, te teszed forrongóvá az embereknek lelkét, hogy elvakulva, egymás ellen törjenek, te szólitod el a családapát békés tüzhelye mellől, és özvegygyé teszed a szerető hitvest, a te szavadra lészen árva a gyermek, és siratja a csatatéren elveszett fiát az édesanya, — ám csak akkor, ha kisértésbe akarod vinni a nemzeteket, és betellett az ő büneiknek mértéke teljesen: — de irgalmas tudsz te lenni módfelett; elfelejted hamar a te haragodat, és nem akarod látni a mi vétkeinket. Ha visszatérnek a te trónusodnak zsámolyához a népek és a birodalmak, és bizakodnak benned, akkoron kisüt ujra a te szeretetednek napja, ujra hangozik a békességes nyugalomnak hangja, az örömnek dallama, s a megelégedésnek énekes szava szerte a családi otthonokban, a hegyek alján a pásztorok ajakán, az oszlopcsarnokos palotákban, és a mezőségek kicsiny kunyhóiban. A hova te elküldöd a te áldó angyalaidat, ott csudákat művel a serény munka, virul az ország, nagygyá lesz a nemzet, és messze földeken hirnevessé lészen. Most azonban súlyosan ránk nehezedett a te sujtoló kezed: bánatban sirunk teelőtted Istenünk: elveszett álomként siratjuk hazánknak üdvösségét. Óh

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ne hagyj el minket a mi végtelen fájdalmunkban! Amiképpen gyermekek féltik az édes anyának drága életét, aképpen aggódunk mi a mi édes anyánkért, a mi édes hazánkért. Hitünkre kérünk téged, fordits el róla minden veszedelmet! emeljed fel a süllyedésből! Óh Isten! Isten! oszlassad el a bajaink, szeressed ujra a mi szép hazánkat! Ámen.

Gyermekek üdvéért.

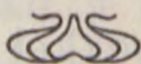
Hozzád fordulok Istenem! az én imáim legforróbb sóhajával. Nagy kincseket adtál énnekem, őrizem őket, mint a szememnek fényét, és bennük, és velük vagyok én boldog. Gyönge karom van énnekem, hanem te tudod Istenem! hogy milyen rettegéssel féltem én ezeket az én javaimat, és milyen harczot tudnék állani, ha életem árán is, vihartól és vésztől megvédhetném őket. A gyermekeimet ajánlom uram! Istenem! a te kegyelmedbe — a gyermekeim az én szivemnek drágaságos kincsei. De mit érnek az én óhajaim, az én küzdelmeim, az én föltevéseim, az én védelmükben való bátorságom, az én érettük való rettegésem, ha te jóságos Istenem! más-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

képpen végeztél volna az ő jövendőjükről, mint ahogyan én azt hivő szivvel megálmodtam? Akkor hiuságos volna az én törekvésem és czéltalan az én egész életem. Óh légy az én segitségemre nagy munkámban, magasztos hivatásomban! Váltsad be boldog valóra éjszakáim gyakori álmodásait, imáim sejtelmes kivánságait! Ne ejtsed el a terveimet övelük, amidőn halálom napjáig szerencsésnek, boldognak, megelégedettnek szeretném őket látni, — és akkor is majd, ha én már nem leszek, onnan a túlvilágból hadd lássam őket, és a házaikat a földi üdvösségnek napfényétől megaranyozott boldogságban. Annyi veszedelem fenyegeti az ember testét és lelkét ezen a világon: ármány és irigykedés, gonoszság és tőrvetés, bánat és csalatkozás, betegség és fájdalom: óh ne engedj ezek közül egyet sem az én édes gyermekeimhez közel férkőzni! Tartsad meg a testüknek épségét, hogy bármerre járnak, hogy bármilyen utakra vezetné őket jövendőjüknek végzete, a te kegyelmed virrasszon fölöttük mindenkoron. Oltalmazd meg a lelküket, hogy szenvedés fel ne dulja nyugalmukat; maradjanak, haladjanak mindég a nemes gondolatok és érzelmek, a vallásosság és istenbizodalom

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

ösvényein, hogy tebenned bizva el ne csüggedjenek sohasem. Köszönöm néked jóságos Istenem! hogy eddig is megőrizted őket az én örömömre és üdvösségemre és látnom engeded életük zavartalan folyását. Köszönöm neked, hogy fájdalom nélkül viselhetem a nőnek legszebb disznevét, az „anya“ nevet, és hogy hálával ismerhetem meg a te irgalmadnak, a te jóságodnak végtelenségét irányomban, és gyermekeimmel szemben. Jusson elébed imádságom ez órán, Istenem! Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Gyász.

Apa halálozási napjának évfordulóján.

Örökre borus és fájdalmas hangulatával ismét elérkezett az a nap, amelyen elhagyott engem édes jó atyám. Akármennyi idő fog elmulni fölöttem, akárhogyan fogja kisértő csapásokkal szivemet megedzeni a földi harcz és szenvedés — ezen a napon Istenem! Uram! mindenkoron könnyekkel fog megtelni az én szemem, amint ma is forrón égeti arczomat emlékezésrehivó könnyem, és áhitatos imával fogok elébed lépni mindég ezen a nekem szent napon, még akkor is majd, ha életem alkonyán engem is csak néhány lépés fog elválasztani a sírtól, — amiképen ma megjelenek előtted sóhajaimmal, és fölpanaszlom az én mélységes sebemnek fájdalmas ujrasajgását. Előttem ég a lelki mécs — halovány lángja elvezet a multba, és bevilágit boldog gyermekidőmnek ködös homályába. Rajokban suhantak felettem a napok, gondtalan pajzánsággal

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

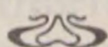
derüs életet éltem, — gyermekes vágyaim teljesedése miatt, amiket a holnap igért, magam is epedve kivántam az időnek visszafordulását, óh milyen szivesen adnám oda életem sok hiu örömeit, ha ujra mellettem láthatnám édes atyámat, ha ujra fejemen érezhetném áldó kezeit, ha ujra hallhatnám intő szavait, ha nem kellene ennél a csöndes mécsnél állanom, és gyászos lobogásából azt olvasnom, hogy a kar, amely érettem fáradott és küzködött: hervad a sírban, az ajk, amelynek bölcsessége egykoron intett és gyermekének nevezett: elnémult örökre, a sziv, amely érettem dobogott: porlad a hant alatt — és én nélküle járok a földi utakon. Nincsen mellettem édes atyám, hogy tanuságot tehetnék neki az én végtelen hálámról és szeretetemről irányában — hiszen ezredrészét sem fizethetném sohasem vissza az ő jótéteményeinek és hűségének velem szemben, de legalább elmondhatnám neki, hogy a lelkemben eleven hozzá az én gyermeki hű szerelmem. Csupán hideg sírhalmát kereshetem fel, csakis a néma sírhalmát ölelhetem át, amelyről felém ragyog az ő tiszta nevének aranysugárzása, és forró könnyeimmel öntözve a felelni nem tudó rögöt — a hit sejtelme magával ragad abba a derü-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

sebb és jobb világba, ahova betért az ő megdicsőült szelleme: az igazak és a jámborok közé, és hiszem azt, hogy ő lát engem, amint tisztelve szeretem, rajongva becsülöm az ő emlékezetét, és rágondolok mindég az én földi küzdelmeimben. Komoly nagyon az élet idelenn a csillagok alatt. Nincs benne pihenés, mint odalenn a sírban, nincs benne nyugalom, mint az elmulás honában. Boldogok azok, akik együtt és közös erővel vihetik az élet jármát, boldog az a család, amelyben apa és gyermek egymás szemeibe nézhetnek. Könynyebbek a terhek, mert bizalomra int az egyik, ha elcsügged a másik; nagyobb az öröm is, ha közös öröm; kisebb a bánat és kevesebb a gond, ha ketten viselik. Ujjul ma szivem mélyén a bánat, mert ezen a napon szakadt meg köztem és édes jó atyám között a földi láncz, — őneki üdvösség, hogy tiszta szivvel pihenhet a sírban, de énnekem keserüség nélküle élnem. Sötétre van jegyezve, gyászosra van fölirva nékem ez a nap az évnek napjai között: emlékszem arra a siralomra, amely egykor ezen a napon házunkba fölhangzott: évfordulója annak, hogy árván hagyta gyermekeit, és sírba tettük a legnemesebb szivet. Óh hallgassad meg én Istenem! imádságomat,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

amelylyel lelki üdvét hivom édes atyámnak! adj neki békés nyugvót odalenn a sírban, lelkének örök ragyogást és üdvösséget a te közelségedben, az igazak lelkei között. Add, hogy az ő szelleme kisérjen engem minden tetteimben, hogy az ő tisztaságos, becsületes, mocsoktalan nevének árnyéka alatt boldog legyen életem folyása az emberek törekvései között. Vigasztalj meg engem bánatomban, hogy megtudjak felelni kötelességeimnek! Édes atyám nevével ajkamon, édes atyám drága emlékével a szivemben akarok élni síromnak nyiltáig! Ámen.

Anya halálozási napjának évfordulóján.

Fölelevenedik előttem édes jó anyámnak emléke a mai szomoru napon, hatalmas Isten! magam előtt látom kedves alakját, ajkának édes csókját mintha most is érezném még ajkamon! Az én elveszett boldogságomat siratom ezen az órán. Siratom máskor is, siratom sokszor, óh mert a gyermek szivének nem kell ébresztő, nem kell megrázó erő, hogy oda az édes anyának szent emléke ellá-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

togasson, örökké él benne a drága kép, és nem mulik nap, hogy rá ne gondoljak, — ám a mai nappal ismét egy év merült alá az örökkévalóságba ama mélyen fájdalmas esemény idejétől számitva, amióta nincsen édes anyám. S ezen a bánattól szent napon ismét fölébred bennem a közönségesnél és a megszokottnál sokkalta hatalmasabb erővel mind az a lelki gyötrelem, amelyet akkor szenvedtem át, amikor a halálnak kegyetlen keze egy oltárt, a szeretetnek és a hűségnek oltárát rombolta előttem széjjel, elragadva tőlem édes anyámat. Időnek mulandósága, évszakok változása, események forgandósága — jól tudom, Uram! Istenem — a legmélyebb, a legvérzőbb sebet is behegeszti, a te irgalmad olyannak teremté az esendő emberi szivet, hogy vigasztalódni tudjon annak elveszitésén, ami örökké visszahozhatatlan: a vad fájdalmat a tünő idő áhitatosan ihlett borongássá változtatja át, — óh ha nem igy volna, túlélhetné-e a hűséges gyermek anyja halálát?! — de jönnek napok a csapások legsúlyosabbjával megkisértett halandó számára, amikor minden gondolat és minden érzelem, minden sejtelem és minden vágyakozás csak egy emlék felé vezet: azt látja maga előtt a gyermeki lélek,

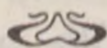
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

akit eleven karokkal többé ölelni sohasem fog tudni, arról álmodik az elhagyott kebel, aki őt ezen a földön a legjobban szerette. Szomorú lelki mécses! amelyet meggyujtottam édes anyámnak szent emlékére, szivemet marczangolod gyászos lobogásoddal! Arra gondolok, hogy élt és dobogott valaha egy énhozzám hűséges sziv, amelyhez hasonlót, szeretetben, gondosságban, jóságban hasonlót soha többé, sehol többé nem találok. Hiszen szeretnek engem mások is, családom minden egyes tagja gyöngédséggel vesz körül, — óh de ki az, aki végtelen odaadásában úgy tudna engem szeretni, mint édes anyám szeretett? Ha rá emlékezem: gyermek vagyok ujra, és érzem ujra karjának szoros ölelését, amelylyel minden balsors ellen meg akart engem védelmezni. Van a világon sok édes mosolygásu szem, van a földön sok nyájas vonásu arcz, hallottam én is már sok gyöngéd szót, amely engem dédelgetett; atya a gyermekét, gyermek a szülőjét, testvér a testvért, férj a hitvest hiven szereti, — mégis: anyám hűséges szemeinél hívebb nem őrködött még sohasem felettem, anyámnak karjainál igazabban nem ölelhet más kar, mióta anyám ajka elnémult örökre, gyöngédebben nem szólitott soha senki

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

meg — anyám! én édes anyám! halljad meg gyermeked siró szavát ezen a bánatos emlékező napon, amelyen nékem egyetlen egyszer, de akkor, amióta csak élek, a fájdalmak legnagyobbikát okoztad távozásoddal. Tekints rám a fényesség honából, és lássad meg, hogy gyermeked téged soha el nem felejt, és irántad még a síron túl is él szivében a hála sok jóságodért, velem való sok fáradságodért. Könyörögj érettem édes anyám! az Úrnak zsámolya előtt, hogy a te tiszta, hogy a te nemes, hogy a te istenfélő, hogy a te engedékeny, hogy a te szelid, hogy a te kedves lényedhez legyek én a te gyermeked hasonló, és hogy áldása legyek családomnak, mint amiképpen áldása voltál te is hajlékodnak, téged forrón szerető családodnak.

Hozzád pedig kegyelemnek Istene! azért könyörgök, hogy nyugasztald békességben lenn a sírban édes anyámnak haló porait. Lelkének szerezz üdvösséget a mennyeknek országában, adj neki helyet a te legkedvesebb angyalaidnak sorában — hallgassad meg az én emlékező imádságomat irgalomban. Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Ima a temetőben.

Sírok látogatása alkalmával.

Megilletődve, áhitatos hangulattal jövök erre a csöndes helyre, ahol az örök élet szelleme leng a sírok fölött. Mulandó, enyészetes, és máról-holnapig való a mi vergődő küzködésünk, a mi balgatag reménykedésünk odakünn a földi lét zajában — ez itt a czél, ez itt a végső megállóhely, ez itt a békességnek ihlett és áldott földje, itt nincsen változás, nincsenek álmok és nincsenek csalatkozások. Ez itt a biztos révpart, amelyen kikötünk mindannyian, minden utjaink ide vezetnek minket, halandó embereket. Törött evezőkkel-e, életuntan és vágyva az igaz pihenőre-e, avagy duzzadó vitorlákkal, örömek teljén, az ifjuság verőfényes napjaiban, merülő csónakkal-e, amelyet a sors viharja szirthez csapott, avagy a vágyak szárnyaló repülésével, váratlan módon futnak-e be a révbe? egyedül te tudod életnek és halálnak hatalmas Istene! aki határt szabsz a mi földi pályafutásunknak, és ha elégnek itélted a mi örömeinket, avagy a mi szenvedéseinket, beintesz magadhoz minket. Mi is az ember teelőtted Istenem?! olyan, mint a lomb a fákon, tavaszszal üde

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

és életnedvvel van tele, őszszel aszott és hervatag, és a porba hull és a szellő elviszi nyomtalanul. Terveink olyanok mint a vizi póknak a sás fölé rakott hálószövedéke, — elsöpri a legelső habfutamlás, és ujra elülről kezdi el botor reménynyel a munkát, — amiglen aztán egy valamivel nagyobb hullám eltemeti a művet mesterével együtt. Mind a mi büszke műveink, mind a mi megszeretett kincseink, amiket a lelkünk idelenn szeret, és amikért önmagát emésztve, harczokat viv: elmúlnak rólunk, és mi elenyészünk és nem visszük magunkkal le a sírba őket. Széthull a testünk, kialszik a szemünk világa, porlad a szivünk, és leszünk: por és semmiség.

Minden életnek Ura és Istene! itt a sírok fölött állva ismerem be esendő, gyarló lényemet teelőtted. Rajtam is elrobog majd az idő — és leszállok én is majd a nyugodalmas hantok alá. Sokszoron nagyon is szeretem én a földi életet, és gyönyörüségeim kergetésében megfeledkezem rólad, és vétkezem ellened. Bocsássad meg, hogy többet törődtem a mulandóval, mint az örökkévalóval. Hiszen te adtad belém azt a ragaszkodást a lét javaihoz, amely — amig fölöttem az ifjuság napja világit — gyakran könnyelmüvé teszi a lel-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

kemet. Hiszen bőven és fájdalmasan fizetek én az én kedvtelléseim örömeiért. Az idő szállásával, a csalatkozásaim keserüségével, árva elhagyottságommal, könnyeim pergésével rovom le tartozásomat. Te tudod Istenem! hogy milyen nagy drágaságom nyugszik énnekem ebben a temetőben. Te hallod az én imádságomat, és érted azt, hogy az én váltságdíjam a szivem vére, az én örökös gyászom. Kedveseim (apám, anyám, testvérem, férjem, gyermekem) nyugszanak odalenn a sírban — és azért úgy sincsen énnekem teljes örömem ezen a földön. Eljöttem fölkeresni pihenőhelyüket, hogy imádkozzam előtted lelki üdvükért. Eljöttem sírhantjukhoz, hogy menynyei otthonukból letekintsenek én reám. Eljöttem hitet szívni a szivembe: hogy a lélek nem hal meg sohasem, hanem fölszáll tehozzád megtisztulva, bünöktől menten. A szeretet sem enyészik el sohasem, a földön él a gyászoló szivében, a sírból elröpül hozzád a lélek szárnyain, imádkozni a földi kedvesekért. Ezzel a szeretettel, ezért a szeretetért állok itt töredelmes búbánattal Istenem! Adj békességes pihenőt a sírokban nyugovóknak, küldj vigaszt a sírok előtt imádkozóknak. Úgy legyen a te szent akaratod. Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

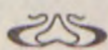
Ima a sírok előtt.

(Menucho, nechonó.)

Békés pihenő van a dicsőségnek árnyékában, a szentek és tiszták között, akik mennyei derüben ragyognak odaát az örök honban, a csillagok fölött. A bűnbocsánat illatos virága terem ottan a vétkesek számára, messze van a bűn, és közel van az üdvösség ottan. Irgalom és kegyelem van az Uristennél, örök az élet nála. A mi jámbor atyáinknak és édes anyáinknak, a hűséges férjeknek és szerető hitveseknek, a kedves fivéreknek és gyöngéd nővéreknek, a jóságos fiu és leánygyermekeknek és szeretett rokonoknak, akiknek lelki üdvéért árvánhagyottak zokognak idelenn a földön: jusson boldog osztályrész a fényességben, mind akik betértek apáinkhoz, pihenjenek édesen, Istennek szelleme vezesse őket üdvösségben! Istennek kegyelme őrködjék fölöttük, az isteni irgalom födözze őket védő szárnyaival, hogy örömet lássanak az Úrban! Zengjen mennyei utjaikon béke, fekvőhelyük fölött virrasztást tartson a béke, amint meg vagyon irva: »A béke jön, és nyugalomban alszik fekhelyén örökre, aki egyenességben járt.« Hadd nyugodjanak hát minden békességben a sírban. Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Örök életben lészen annak része, aki Istennek tetszően élt a földön, és méltónak találtatott Izrael nevének hordozására, mivel így vagyon megirva: »Ha a nép igazságos és jámbor, akkoron birtokba veszi az örökkévalóság országát.« Üdv annak, aki törekszik az Isten igéjére, teremtője kedve szerint cselekszik, nevének jó hirneve gyarapszik, és áldott emlékkel száll a sírba; reája illő a bölcsek szava: »Többet ér a jó hirnév a drága és illatos olajnál, és jobb a halálnak napja, mint a születésé.« Tökéletességre törekedj, és tudjad meg, hogy az igazak jutalma nem marad el a túlvilágon. Ámen.

Apa sírján.

Árva gyermeked van itt édes jó atyám! sírod előtt — óh hallod-e lenn a te örök pihenésedben, leányod utánad epedő zokogását?! Eljöttem hozzád hűséges szivvel, a lelkem tele van a te drága emlékeddel. Mióta elhagytál engem, annyira egyedül vagyok! mióta nem látlak téged, annyit szenvedek. Hiszen a te husod és a te véred vagyok én, és utánad sirok életem fogytáig mindég. Nem aggódol-e

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

a síron túl én utánam? nem félted-e a földi bajoktól gyermekedet haló porodban is, amint érettem áldoztad fel életedben a karjaidnak erejét, és érettem fáradtál mindég, lankadást nem ismerő buzgalommal, amint őrt állottál énfelettem hűséges őrködéssel, hogy megvédjél minden gondtól és borutól engemet? Gyermeki szivem azt súgja nékem: hogy te látsz engemet onnan a megdicsőültek magosságos országából, hogy te nem veszed le rólam védő karodat sohasem. Azért jöttem el hozzád ma is, elmondani neked e néma kő előtt az én sorsomnak fordulását, számot adni tenéked a tetteimről, amint egykoron régen bizalommal kerestem fel minden örömemben és minden bánatomban a te jóságos szivedet, és örültem annak, ha helyeselted szándékaimat, és okultam rajta, ha megfedtél engem. Óh mennyire szeretném ma is hallani, — még a dorgáló szavadat is, csak közelemben lennél! hogy szívnám magamba intéseidet, ha leányodnak nevezhetnél ujra! atyám! én édes jó atyám! sírod előtt kérlek, tekints le reám szeretettel! Ha vétettem valaha ellened életedben, ha tiszteletlenséggel, közönynyel vagy hálátlansággal bántottalak valaha, imádkozzál érettem az Úr zsámolya előtt — mert te úgy is megbocsá-

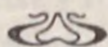
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

tasz énnekem, mert te annyira szerettél engem! Napokat és éjszakákat kellene édes atyám! sírhantod előtt töltenem, ha el akarnám mondani néked, hogy hányszor zokogtam utánad bajaimban, hogy hányszor kivántam segítségül a te oltalmadat gondjaimban, hogy mennyi baj keresett fel halálod óta, hogy mi az, ami most is nyomja keblemet, — te látod az én árva lényemet, te ismered úgyis bajaimat, légy hát az én közbenjáróm Istenem előtt, hogy könyörüljön rajtam. A te jámbor, nemes és istenfélő életednek érdeme tudassék be az én javamra a mennyei biró előtt, és legyen mentségem a gondok idején. Szent vagy te édes atyám! gyermeked előtt, hiszen mindenemet tenéked köszönhetem. Szent a te emlékezeted énelőttem, mert jónak és hívnek és szeretőnek láttalak én mindég. Majd egykoron, ha int majd nekem is az óra — ujra öledbe borulok, és sirva mondom majd el neked a mennyei viszontlátás derüjében szinről-szinre, hogy milyen nehéz volt az élet nélküled idelenn. Addig pedig hadd imádkozzam éretted őszinte lélekkel az Úr előtt.

Én Istenem: adj az én édes atyám nyugvó tetemének csöndes és békés pihenőt. Álmait ne zavarja a sirban lenn a gyermekéért való

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

gond. Megdicsőült lelkét vedd a te mennyei oltalmadba, hogy távol a földi zajtól, a jámborok és az igazak jutalma legyen az ő osztályrésze. Ámen.

Anya sírján.

Anyám! én édes jó anyám! miért hagytál el engemet?! magam előtt látom megtörött szemedet, azokat a jóságos, édes szemeket, amelyekhez hasonló nincsen az egész földön; hallom sóhajtó szavadat, amelylyel halálos ágyadon megáldottál engemet; érzem hűlő ajkadnak utolsó csókját ujra, csókodra szomjas ajkamon, szivembe nyilal ujból a tépő kín, amidőn sikoltva borultam ágyad fölé, és alélva tudtam meg lezárult szemedről, dobogni megszünt szivedről, ellankadt kezedről, hideg ajkadról, amelybe lelket többé nem tudott lehelni ajakam, — hogy nincs többé édes anyám, hogy árva lettem én. Mindezt a végtelen fájdalmat ujra átszenvedem mostan itten sírhantod felett, ahová eljöttem imádkozni érted, és védelmet kérni tőled. Ez a kis darab föld egy egész elvesztett mennyországot rejt magában az én számomra; ehhez a kis da-

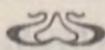
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

rab földhöz hozzá van nőve a szivem, és messze földről elzarándokolnék ide, fáradalmas utakon, betegen is, nyomorban is, amig csak élek. Sehol a nagy világon — tudom — hogy meg nem értenek engem úgy, mint ahogy itten megértesz engem te, én édes jó anyám! sehol a kerek földön nem tudok úgy panaszkodni, mint itten, a te nyugvóhelyeden, én egyetlen elveszett üdvösségem! a te halott szivednek közelében édes jó anyám! erősödöm a kisértésnek, a bánatnak idején! mert a te halott szived jobban meghallgat engem, mint minden élő szív a földön! Hallgassad meg leányod hálaszavát, amidőn forró és epedő könnyek között köszönöm neked, amit velem életedben tettél: szerettél, ápoltál, neveltél és védelmeztél te édes, te drága, te egyetlenem! Keserü könnyeket hullattál értem, ha fájdalom ért, nevető boldogsággal voltál boldog velem, ha vígnak láttál engem. Mardos a kétely, úgy éget édes anyácskám! talán nem is tudtalak életedben elegendően megbecsülni? talán meg is bántottalak valaha téged — téged én szentem, édesem, üdvösségem?! Könnyeimmel akarom akkor lemosni az én nagy bűnömet. Óh miért nem maradtál mellettem, hogy megtudnám mutatni bűnbánásomat?! De te nem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

haragszol énreám, a te hűséges leányodra — amint hiszen sohasem tudtál énreám igazán haragudni életedben sem. Te könyörögsz én érettem Isten előtt! hogy pótolja nekem azt, amit egyedül Isten tud a védelmével pótolni: az édes anyát. Fogadom előtted, e szent ereklye: sírhalmod előtt, hogy emlékedet tisztelni fogom mindég életem végéig; hogy soha — soha el nem feledlek; hogy olyan akarok lenni, amilyen életedben te voltál: hűséges, tisztalelkü, jámbor, igaz és nemeskeblü, tudom, hogy erre neveltél, amig neveltél, erre oktattál, amig oktattál, ilyennek szerettél, amig szerettél. Legyen csöndes a pihenőd a sírban, neved és emléked élni fog a szivemben itt lenn a földön addig — amig időmnek jöttén uj sír nyilik majd a temető kertjében, s abban a sírban én nyugszom majd. A sírba is a te neveddel szállok majd, édes anyám!

Istenem! Istenem! légy irgalmas az én édes jó anyámhoz! Imádkozom előtted lelkének nyugalmáért! Angyalaidnak legszelidebbike volt az én édes anyám, vedd őt a közeledbe, — hallgassad meg könyörgő szavamat. Ámen.

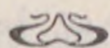
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Gyermek sírján.

Édes kis gyermekem! Istenem nem engedte meg énnekem, hogy fölnevelhesselek! nem engedte meg, hogy annál több örömet leljek benned, mint amennyit rövid életedben szereztél nekem, — keserü, bánatos lélekkel kellett tehetetlenül látnom, hogy mint tesznek téged le a földbe, és veled együtt az én érted szenvedő szivemnek sok boldogságát. Elvesztettem édes szemeid nézését, amelylyel megvilágitottad az én életemet; két kicsiny karodnak az ölelését, amelylyel nyakamat átölelted, ajakad kedves gyermekszavait, amelylyel édes anyádnak neveztél. Éjszaka sokszor fölriadok: azt hiszem, hogy még most is engemet hivsz és utánam sirsz, — de üres mellettem ágyam, és elomlok fájdalmamban, tudva azt, hogy te a hideg sírban fekszel; nappal is sokszor kereslek — seholsem talállak. Hidd el én édes gyermekem! ha nem tartoznék szeretettel és hűséggel többi kedves gyermekeimnek, a te testvéreidnek, én magam folyton csak azt kérném Istenemtől, hogy vegyen magához engem, hogy viszontláthassalak, hogy ujra szerethesselek — de int a kötelesség erőt gyüjteni, és megnyugodni az Isten akaratában.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Hiszen a te gyönge testednek talán jobb is odalenn pihenni, mint szenvedni tovább betegséged kínjaival; ki tudja, milyen sors várakozott volna reád ebben a kegyetlen, örömet romboló életben!? a lelkedet, a te ártatlan gyermeklelkedet tudom, hogy angyalai közé fogadta a jóságos Isten! és én imádkozom érette a Mindenhatóhoz, hogy üdvössége legyen a mennyeknek országában. El nem feledlek sohasem, szeretni foglak mindég, én édes, drága gyermekem, a sírban is mindenem. Utánad jövök egykor, és leszek ujra a te édes anyád! Addigra a védelmedbe ajánlom magamat és a családomat kegyelmes Istenem! Ámen!

Fiu vagy leány sírján.

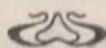
Édes jó fiam! (leányom) olyan tüzelő bánattal égeti egész valómat, hogy énnekem nélküled kell járnom ezen a földön. Minden reménységemet, minden örömemet magaddal vitted sírodba. És én, a te megtörött anyád hiába szólitom szivembevésett nevedet, te nem felelsz nekem többé, te nem biztatsz engem többé boldog jövendőddel, életem alkonya sivár és elhagyatott leszen, mert nem

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

fogok a te fiatal, erős karodra támaszkodhatni, mert hiányozni fogsz énnekem, hogy megédesitsed napjaim végét, amint most is, amint mindég hiányzol nekem lépten-nyomon, Hirtelen, váratlanul borult el fölöttem az ég, még ma sem tudok belenyugodni abba a rettentő gondolatba, hogy te, az életerős, te a ragyogó szemü, álmodó ifju gyermek, aki előtt az egész nagy világ nyitva állott, és akit számtalan üdvösséggel kecsegtetett a jelen és a jövendő, — hogy te édes gyermekem! megelőztél engemet, engemet, aki pedig egész életemet teneked akartam szentelni. Amerre járok, ahol csak megfordulok, mindenütt a te emléked, a te drága lényed száll fel emlékezetem előtt, és marczangolva tépi keblemet. Látom kortársaidat boldogan, vigan az életerőnek teljében czélhoz érve, szüleiknek büszkeségeképen, és szememből könny pereg alá halovány arczomra, mivel te nyugszol a csöndes hant alatt, összeroskadva a czél előtt és nem veheted ki részedet a földi örömekből és sikerekből. Annyit reméltem benned — és ime, reménytelenül, kifosztva állok sirodon. Kinokkal neveltelek, féltve őriztelek, áldoztunk éretted mi, a te hűséges szüleid a szivünk boldogságával minden lehe-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

tőt — és kárbaveszett a mi minden igyekvésünk. De nem zavarom síri álmodat édes jó gyermekem! keserves panaszaimmal. Hiszen te szerettél engem, hűséges gyermekem voltál mindég, s ha szembe tudtál volna szállani a halál hatalmával, bizonyára megkiméltél volna engem a legnagyobb emberi fájdalomtól, és éltél volna az én gyönyörűségemre, s az én boldogitásomra, — de Isten másképen végezett felőlünk. Leszakitott a szivem felől, s mint harmat nélkül a rózsa, a te szerető gyermeki hüséged nélkül hervad a kebelem. Eljöttem hozzád édes fiam (leányom), hogy elmondjam néked, hogy áldom a te drága emlékezeted. Köszönöm neked, hogy annyi sok boldogságot szereztél életedben anyai szivemnek. Imádkozom mindég lelki üdvösségedért, s amig csak szemem örök pihenőre le nem zárul, mindaddig híven őrzöm arczodnak kedves vonásait a bensőmben, és forró könyörgéssel kérem Istenemet, hogy jutalmazza meg fönn a mennyekben a te hozzám való jóságodat és szerelmedet az örökélet minden üdvösségével. Ámen.

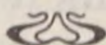
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Testvér sírján.

Istenem! Uram! Epedve tárom ki karjaimat kedves testvérem ölelésére, de hiába! elválaszt tőle a sírhalom, elszakit tőle a hideg és kegyetlen hant. Gyermekidőnket együtt töltöttük, ugyanazon édes szülőknek szeretete tette boldoggá zsenge korunkat, egy családi hajlék bensőséges emlékei füzték egymáshoz sziveinket, egy közös kincsért imádkoztunk előtted, amidőn szüleink életét és boldogságát könyörögtük tőled, a legszorosabb láncz, a testvéri kötelék kapcsolta össze lelkeinket, — ki van bontva ez az édes kapocs, s én gyászolva állok kedves jó testvérem sírhalma fölött. Siratom nemcsak a hüséges testvért, akit olyan korán szólitottál el oldalam mellől, hanem magamat is, mivel nélkülöznöm kell jóságának melegségét és boldogitását, mivel olyan sokszor érzem hiányát az életben. Kevés a rokonérzelem ezen a nagy világon: az embereket önzés, irigység, érdekek mérhetetlen messzeséggel választják el egymástól, — óh milyen boldog az, aki egy testvér keblére borulva, bizhat a fivéri (nővéri) szivnek szerelmében, tanácsot kérhet tőle a kétség idején, és együtt örvendhetnek a vigság ide-

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

jén, és együtt sirhatnak a bánat napjain! Légy áldott korán pihenni tért édes testvérem! mivel tebenned sohasem csalatkoztam, mivel te mindenkor szerettél engem! Megdicsőült szellemedet sokszor fogom segitségül hivni életem küzdelmeiben, mivel a földi létben egy ütemben dobogtak kebleink s nem tértek el egymástól a mi utaink. Istenem! Uram! vedd kegyelmedbe kedves testvérem lelkét, porainak pedig adj békességes nyugodalmat. Ámen.

Férj sírján.

Ifjuságom hű kisérője! szivemnek drága szerelme! aki oly korán elhagytál engem, s aki nélkül annyira védtelen vagyok — kijöttem sirhalmodhoz, hogy elmondjam neked, hogy jóságodat, hűségedet, gondosságodat nem tudom elfeledni. Gyermekeinket ápolom és gyönge erőmtől telhetően pótolni igyekezlek téged. Nevednek tiszteletésére és szeretésére megtanítom őket, és azzal biztatom gyermeklelküket, hogy te édes jó férjem! te édes apánk! a magasból megvéded életünket és imádkozol értünk az Ur zsámolya előtt. És én hiszek abban, hogy te látod a mi utánad siró köny-

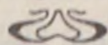
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

nyeinket, és leborulva sírhantodra, védelmedet hivom segitségemre.

Hozzád pedig életnek és halálnak hatalmas Istene! im rebegő ajakkal halottas fohász száll. Hófehér pilleraj ez az én fohászom, amint az égbe tör, mivelhogy szint és himesport szárnyuk lebbenésére az igaznak erénye ont. Bocsássad be az én imámat a te egednek fényességes kapuin. Pálmafa sudarához hasonló volt a halandó test, amelynek földi nyugalmáért epedek előtted, czédrusnak büszke égbenyulásához még hasonlóbb volt a lélek, amelynek üdvét könyörgi szavam. Gyönge emberi szemmel salakot én nem látok drága férjem lelkének tündöklésén — ám ha te látnál, lehelljed le a te végtelen irgalmadban! Kinek kezében halálnak pallosa forg — Mindenható! kegyelmed hivom én. Aki az eresz alatt levered viharral a fecskefészket — akaratod én nem kutatom és bünös szivvel meg nem mérlegelem — óh de hallgasd meg az én fölriadt hivásomat, amidőn párját veszítve, dúlt otthonban özvegyasszony viszi eléḅed panaszát. Könnyeket te facsarsz a szemből — ám vigasznak ujból rózsásodó szineit is te adod a sirástól fáradt szempillára! Van neked balzsamod: mit tudjuk mi aléltszivüek, miből

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

készíted azt hatalmas Ur a fellegek mögött: örömből-e, nem sejtett vigaszból-e, megnyugvásból, avagy a viszontlátás földöntúl való reményéből? mindegy az minékünk, adj gyászoló szivemnek balzsamot a balzsamodból! Közel jőjj hozzám! szólj énhozzám! vigasztalj meg engem! légy nekem és az én apátlan gyermekeimnek szirt és menedék! Tenálad jó — nélküled sivár a föld! Tevéled oszlik a búbánatos gerjelem, de nélküled tüznek tüzével ég a fájdalom! Nyugodalmat adj nekem! Ámen! Erőt adj nekem! Ámen! Takarjad be a te födöző szárnyaddal az én sirató valómat! Ámen!

Mazkir.

A bánatos megemlékezés komoly órája elérkezett — közelegnek immáron a fájdalmak angyalai a mi lelkeinkhez, és szivünkbe sugják a legszebb álmodásokat, amikor még együtt lehettünk azokkal, akiket annyira szerettünk, s akik bennünket olyan mélységes érzelmekkel vettenek egykoron körül. Halovány orczákon csöndesen peregnek alá az égető könnyek — olyan hangos a szavuk, olyan

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

fájó a panaszuk, annyira tüzelő a perdülésük, néma beszédjüket ezen a földön meg nem érti senki sem, egyedül te vagy az, életnek és halálnak hatalmas Istene! akinek elpanaszoljuk a mi nagy, a mi végtelen gyötrődésünket. Egyedül tereád bizzuk a mi lelkünknek szomoru vallomásait, egyedül teelőtted tárjuk föl bensőnknek sebeit! A mi halálban szendergő, elhunyt kedveseinkről emlékezünk meg a bánat eme borus óráján. Reájuk gondolunk hűséggel és zokogó szeretettel, könnyektől fátyolozott szemmel, búsongástól meghajlott lélekkel. Odakünn, a temetőben nyugszanak a mi kedveseink a néma rög alatt — ők nyugszanak, — és mi megvert szivvel bolyongunk nélkülök a nagy világon: ők boldogan örök álmot alusznak a csöndes hant alatt, — és a mi képzeletünk mindég és mindenütt őket keresi, és őket látja; ők elhagyták ezt a zajos, küzdésben, fáradalmakban, örömben és vigalomban annyira változatos földet — nekünk csak könnyeink vannak az ő siratásukra. Hány szív vergődik ma óh Istenünk! a fájdalomtól, kedves halottjára ha gondol!? hány kebelben ébred föl e pillanatban a vágyakozás régen távozott alakok után?! Úgy égeti bensőnket az óhaj: siratva-siratni elveszett üdvösségünket,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

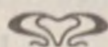
uj könnyet szentelni a régi fájdalomnak, forró imát rebegni előttünk Istenünk! kedveseink lelki üdvéért és utat keresni hozzájuk a síron túl, föl a te mennyednek világába, a mi képzeletünk szárnyain. Óh hallgassad meg Istenünk! kegyelmedben a hűséges gyermekek imáját, akik egy örökké sötét órától kezdve egyedül téged nevezhetnek: atyjuknak, akiktől elvetted életük támaszát, létüknek vigaszát, minden boldogságukat ezen a földön. Jönnek a ragyogó ünnepi esték, amikor fénynyel van telve a családi hajlék, — ők hiába várják az édes atyának áldó kezét, a fejük áldás nélkül árván marad, mivel az apának a karja a sírban hervad . . . hallgassad meg az imádkozó fiuknak, és fájdalomtól megtörött leányoknak jajszavát, akik a felejthetetlen édes anyát siratják teelőtted. Fogadd el irgalomban a gyászoló férj sóhaját, akit védtelen gyermekekkel hagyott hátra szerető hitvese; az özvegyasszony bánatos panaszát, aki ifjukorának osztályosára gondol, és arra, hogy miként sötétedett el férje halálával az ő otthona, és karján tartva árva gyermekét, az elhunyt apa nevére tanitja azt. Gyöngéd szülőktől elvetted sziveik örömét, reményeiket törted le f'akban avagy leányukban, kicsiny gyermeket fektettél korai sírba

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

pirosló orczával, gagyogó szóval, és bánatossá tetted a szülőknek egykoron vidám otthonát. Testvért a testvértől, rokont a rokontól, barátot baráttól fosztott meg a halál fagyos keze, — te hallod jóságos Istenünk! mindazon kedvesek neveit említeni, akik szeretve valának és drágák valának életükben, s akikhez még a halálukban is szerelemmel vonzódunk — miattuk epedünk, miattuk zokogunk, érettük imádkozunk. Halottas, tompamorajú imádsággal keresünk föl téged Istenünk! Óh hadd tekintsenek át onnan a fényességes másvilágból ide mihozzánk a mi édes halottaink, és hadd lássák azt, hogy mi őket elfeledni nem tudjuk sohasem. Hogy mi hivek vagyunk az ő szent emlékezetükhöz, és lelki nemességben hozzájuk hasonlók igyekszünk lenni. Hogy mi az ő nevükkel ajkainkon küzdünk tovább az élet harczaiban — és nem leszünk hozzájuk hűtelenek ezen a földön mindaddig, amig majd a mi számunkra is elérkezik az az óra, amikor az életörömnek hárfáján elpattan az utolsó húr is, amikor majd mi is elálmosodunk, és örök álomra hanyatlik majd a mi fejünk is, amiglen mi is hozzád érkezünk kegyelmes Istenünk! és nálad majd viszontláthatjuk kedveseinket! A mi kedves halottainknak adj

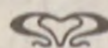
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

békés nyugodalmat lenn a sír ölében, lelkeiket részeltesd a te mennyei irgalmadban — bennünket pedig vigasztalj meg a mi nagy bánatunkban, és emelj föl a fájdalomból. Ámen.

Atyáért vagy anyáért, rokonokért.

Istenem! emlékezzél meg az én drága jó édes atyámról (anyám, nagyatyám, fivérem, testvérem, férjem, nőm, gyermekemről). Fogadjad magadhoz megdicsőült lelkét az örökkévalóságba, a jámbor ősapák és ősanyák szent körébe, hogy a másvilág minden üdvösségében része legyen neki, és hogy érettem és családomért imádkozzék teelőtted. Ámen.

Mazkir ima.

Könnyes szemekkel borulunk le e bánatos órának szomorúságos ihletében teelőtted életnek és halálnak hatalmas Istene! igazságos királyunk az égben! A fájdalmas megemlékezés a búbánat sötét szárnyain azok megdicsőült szelleméhez ragad minket, akiket anynyira szerettünk, — és akiken olyan szomoru

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

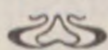
jelentőséggel teljesült be az irás szava: »hogy látják immáron az Úrnak dicsőségét.« Fájó áhitattal ejtjük ki halkan szentté vált neveiket, — és könnyező szemmel gondolunk reá, hogy mennyi szentséges önfeláldozó szeretettel vettek bennünket körül áldott életük napjaiban. Küzdöttek, fáradtak értünk, és föl nem adták a bizodalmat sohasem benned, és a nevedet hivták győzelmes reménységgel sokszor, és szentséges hitet találtak a kenyér utáni küzdelem tusáiban vigasznak, és erősek voltak a zsoltár szavaival, amikor izzadva, vergődve, tépődve értünk, áldást rebegtek a fejeinkre, hogy »te adod a segitséget és hogy te áldással övezed kedveseiknek életét.« Igen! érettünk éltek, érettünk szenvedtek, érettünk örültek, érettünk sirtak. Mosolygó, jóságos volt a szemük sugara, és napi munkában töródve, az édes apának tekintete mirajtunk pihent boldogan meg; lankadó keze édes anyánknak virrasztó éjjeken miattunk viselt el fáradalmat, és a jövőnk miatt lett ujra erős. Úgy tudtak szeretni minket — és óh hogy sirjaikba utánuk szálljon a mi esdeklő, bocsánatért rebegő, töredelmes szavunk! — óh hányszor bántottuk meg mi őket életükben, kegyetlen, könnyelmü, sértő szóval, daczczal és önmegfeledkezéssel,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

mindég csak elnézést, hűséges szerelmet, áldást és üdvösséget fogadva ajándék gyanánt el tőlük, és sírontúli, soha le nem róható tartozást vállalva magunkra. Csak most érezzük megtépett szivvel, hogy milyen boldogságunk voltak ők életükben minekünk, — csak most tudjuk meg pergő könnyekkel, hogy mennyire nem pótolja elvesztett kedveseinket semmi és senki ezen a földön! Hallgassad meg kegyelmes Istenünk a megtörött szivü gyermekek imáját, akik ez ünnepi órának borongásában pihenni tért édes atyjukért imádkoznak. Vedd el kegyelemben az árvák sóhaját, akik édes anyjuk szent emlékét elevenitik föl sajgó kebleikben. Szülőknek forró epedését, a melylyel korán sírba hanyatlott gyermekeiket, fiut avagy leányt, lelküknek lelkét siratják. Fogadd magad elé a testvérek könyörgését, a midőn keblükről elszakadt testvért sóhajtanak hiába vissza! Te, aki árvák és özvegyek oltalmazója vagy, jóságos Isten! az elhagyott özvegy kesergését el ne vesd magadtól, és küldj nyugodalmat földúlt belsejébe! Hallgasd meg a hűséges férjnek imáját, amidőn forrón szeretett halott hitvesének lelki üdvéért imádkozik. Részeltesd mennyei üdvösségben mindazon kedves és nemes férfiak és asszonyok lelkeit, akik

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

földi vándorlásuk alatt jót cselekedtek e gyülekezettel, szegényekkel, bánkódókkal, könnyezőkön! Neveik, emlékük mindörökké áldott, és mi hálás kegyelettel adjuk át emlékezetüket az utánunk jövő nemzedéknek, — vigasztalj meg bennünket óh Isten! a mi nagy bánatunkban, és légy óh mivélünk a késő alkonyig, amig a sír nyilik . . . Úgy legyen a te szent akaratod! Ámen.

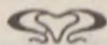
Nagyatya sírján.

Kegyeletes, hűséges imádsággal jövök el sírodhoz, drága jó nagyatyám, hogy elmondjam megdicsőült szellemed előtt mindazt az igaz hálát, amelyet családunk irántad érez. Nevednek szent emléke, életed tisztasága, istenfélelmed rendületlensége példa és mintakép mielőttünk, és mi büszkén valljuk magunkat a te sarjadékaidnak. Óh tekints le rám, szerető unokádra onnan a fényességnek országából, és légy az én védelemért, égi oltalomért fohászkodó imámnak jóságos tolmácsa Istennek szent szine előtt. Imádkozz érettünk, hogy a mindenható kegyelem cserbe ne hagyja egy perczre sem a mi családunkat,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

hogy gyermekeid és unokáid házától távol maradjon minden baj, minden csapás, minden fájdalom. Hogy terveink és vállalataink sikerre vezessenek, és hogy a csalatkozás kiméljen meg minket, kerülje el az otthonunkat. Légy védő szellemünk, és örökitsd át mireánk a te jámbor istenmegadásod szellemét az égből, hogy beteljesüljön rajtunk az irás szava: »Ifju is voltam, meg is öregedtem, de nem láttam sohasem, hogy az igazságos férfiu szenvedett volna, és hogy az ő sarjadéka hasztalan keresett volna kenyeret.

Óh hallgassad meg Istenem imádságomat, részeltesd mennyei üdvösségben jóságos nagyapám megdicsőült szellemét, testének adj békés pihenőt a sirban, — bennünket pedig tarts irgalomban együtt a késő alkonyig, hogy vigasztalan bánat, idő előtti siralom föl ne verje házunknak csöndjét, — óh tudjad be nekünk érdemül kedves nagyatyánk jámborságát teelőtted, és őrizz meg minket! Úgy legyen a te szent akaratod! Ámen!

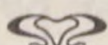
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Nagyanya sírján.

Unokád áll sírhantod előtt édes jó nagyanyám! aki annyi szeretettel vetted életedben házunkat körül, akinek gondos, odaadó hűsége kiterjedt családunk minden egyes tagjára, s akinek szent emléke úgy él sziveinkben, mint az örök mécses tiszta fénye a szentélyek mélyén, áhitatos tisztelettől körülvéve. A te lelki üdvösségedért imádkozom ím Istenem szine előtt, hogy adja meg néked édes jó nagyanyám azt a mennyei jutalmat, amely földi jámborságodnak egyedüli méltó jutalma lehet a túlvilágban. Óh ne hagyj el bennünket halálod után sem, hanem légy a mi jóságos őrangyalunk, vigyázz a mi utjainkra, kisérjed szeretettel és hűséggel életünket — s ha az örök élet világosságától látnoki szemmel előre látod a mi tévedéseinket, a mi lépteinknek botlásait, súgjad be ihletteljesen lelkeinkbe az igaznak megismerését, hárits el rólunk minden veszedelmet, védj meg bennünket ellenségeinktől, rosszakaróinktól, tedd, hogy a te jámborságodra emlékezve, egész családodat késő unokáidat is tisztelet és rokonszenv környezze, és add, hogy mi méltók maradjunk mindenkoron az emberek szeretetére. Imádkozz mindezekért

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Isten előtt! édes jó nagyanyám! aminthogy mi is kegyeletesen tisztelő imádságba foglaljuk nevedet és emlékedet, és általadjuk hűséges szeretetre nemzedékről-nemzedékre! Ámen!

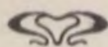
Sírkő felállitáskor.

Szeretettel, hűséggel és kegyeletes fájdalommal állok ím sírhantod fölött drágám, mindenem aki voltál, — és ujból fölpanaszlom enyhülni nem tudó könnyeimmel, hogy menynyire hiányzol nekem mindenütt, hogy milyen puszta és sivár az életem nélküled. Szívemben csakis életemmel muló emléket állitottam teneked, és ez az emlék, a fájdalomnak lángoló betüivel megjelölve csakis akkor fog romokba dőlni, amikor majd az én szemeim fölé is ráborul az örök álmodás, és én is porló tetemmel idekünn fogok pihenni a temetőkertben. És ime emléket állitok drága nevednek, a szív emlékénél hidegebbet, márványt, amelyen kegyeletem föl van irva bánatot jelző szavakkal, — de bár hideg a puszta kő, mégis állandóbb, mint az emberi élet, mert halálom után is hirdetni fogja a késő utódoknak szeretetemet irántad, hűségedet hozzám, nemes lelkedet,

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

tiszta szivedet, egyenes jellemedet, lényednek felejthetetlen varázsát. Álljon hantod fölött ez emlékkő drága halottam! és hirdesse a jövendő életnek a te elmulott életednek tisztaságát. Én pedig imádkozni fogok éretted életem alkonyáig, hogy Isten lelkednek örök üdvösséget adjon, és hogy tested békén pihenjen a sírban. Óh imádkozz megdicsőült lélek, drága halottam! te is énérettem, hogy Istenem védő karja soha cserbe ne hagyjon sem engem, sem családunkat. Hogy gond, fájdalom és csapások távol álljanak hajlékunktól. Hogy az Úrnak oltalma lebegjen mifölöttünk szüntelenül, mindég.

Istenem az Égben! tehozzád fordulok forró mával, hogy lássad meg az én könnyeimet, és hallgassad meg epedő fohászomat. Őrizd meg az én drága halottamnak lelki nyugodalmát a te mennyeidben, és eme sírhalom körül lebegjen örök béke, örök nyugodalom. Oltalmazd meg e sírhelyet, és add, hogy szendergő kedvesemnek drága emléke sokáig éljen kegyeletes emberi szívekben, és nevét mindenkor szeretettel, becsülettel emlegessék. Úgy legyen a te szent akaratod! Ámen.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Tartalom-jegyzék.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Lap

SEBUOTH :

SZUKKOTH :

EMLÉKNAPOK :

ALKALMI IMÁK :

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

GYÁSZ:

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

LELTÁROZVA
2012 FEBR 15.

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára

Rabbiképző – Zsidó Egyetem